

**PLA DE CIUTADANIA
I IMMIGRACIÓ**
2005-08

PLA DE CIUTADANIA I IMMIGRACIÓ 2005-08

Pla de ciutadania i
immigració 2005-2008

Pla de ciutadania i immigració 2005-2008

Generalitat de Catalunya

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP:

Pla de Ciutadania i Immigració 2005-2008 *(Catalunya)*

Pla de Ciutadania i Immigració 2005-2008

I. Catalunya. Secretaria per a la Immigració II. Catalunya. Generalitat III.

Títol

1. Catalunya – Emigració i immigració – Política governamental

325.14(467.1)

Aquest document ha estat elaborat per la Secretaria per a la Immigració del Departament de Benestar i Família i aprovat pel Govern de la Generalitat el 28 de juny de 2005.

© **Generalitat de Catalunya**

1a edició: maig de 2006

Tiratge: 2.000 exemplars

Fotcomposició: gama, sl

Dipòsit legal: B-23.374-2006

Impressió: THAU, S.L.

Presentació

Que la història de Catalunya ha estat des de sempre entrecreuada amb històries de migracions és un fet. En els darrers anys, i molt especialment des de l'any 2000, s'està produint una nova onada immigratòria. Des de llavors, han arribat més de mig milió de persones, dones i homes joves majoritàriament, de regions del món situades a una distància física i cultural molt més gran que les migracions del segle passat. Aquesta nova immigració constitueix una nova transformació i, per tant, un nou repte per a la societat catalana actual.

El 28 de juny de 2005, el Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar el *Pla de ciutadania i immigració 2005-2008* que reuneix tot un conjunt de principis, objectius, prioritats i programes que actuaran sobre l'impacte de l'arribada de la població immigrant a Catalunya. A més, cal tenir en compte que les polítiques que es desenvolupin a partir d'ara s'han de pensar no sols en clau de resposta a una situació temporal d'arribada de nova població.

Ara és necessari un convenciment profund que està sorgint una nova Catalunya i que cal preparar les institucions, les ciutats i la ciutadania per als canvis. Cal, igualment, prevenir que a partir de la nova immigració no es generin noves fractures socials. A més, cal treballar per crear noves complicitats que generin la confiança necessària perquè Catalunya sigui un projecte social, polític, lingüístic i cultural compartit per tota la ciutadania. I aquests són els grans reptes que es van plantejar per impulsar el *Pla de ciutadania i immigració*.

Aquest nou pla s'aplica en un context diferent als anteriors. La conjuntura internacional ha comportat un augment de les tensions entre cultures. El món, des de l'onze de setembre de 2001, és més cautelós i menys receptiu amb les diferències culturals. La seguretat s'ha convertit en el primer objectiu d'estats i institucions. Seguretat i immigració apareixen cada vegada més junts. Les percepcions del fet migratori han estat igualment influenciades a Catalunya per una presència cada vegada més important de noves persones usuàries dels serveis públics i per una resposta insuficient, en bona part fruit d'una manca de previsió a l'hora de dissenyar polítiques i pressupostos.

Per això, aquest nou pla planteja una agenda pública per posar els efectes de la immigració en un lloc central i transversal, i cal fer-ho amb optimisme i visió de futur. El *Pla de ciutadania i immigració*, que articula les polítiques d'integració a Catalunya, proporciona un marc conjunt d'avenç, coordinació i consens, un paraigües comú que ara es presenta més necessari que mai per treballar-hi plegats.

El conjunt d'actuacions que es plantegen en les pàgines següents es poden resumir en tres grans direccions. La primera fa referència al reforç de les polítiques d'acollida, que contenen mecanismes específics que comporten el reconeixement de la presència de nova ciutadania, conviden a formar part de la societat d'acollida i es basen en l'autonomia de les persones mitjançant programes de formació i informació. La segona fa referència a les polítiques d'igualtat o d'equiparació, que adeqüen els serveis públics i els sistemes en general a la nova realitat per garantir la igualtat d'oportunitats, impulsant la participació perquè la presència i la influència de les persones immigrades siguin reals i puguin

actuar contra qualsevol situació de discriminació. I la tercera fa referència a les polítiques d'acomodació, que es basa en criteris per a la gestió de la diversitat interna perquè ajudin a entendre-la, viure-la i, d'aquesta manera, conviure-hi.

En els propers anys ens hi juguem molt i, per això, cal que la societat catalana acabi de construir uns fonaments sòlids per després poder edificar damunt una societat plural i cohesionada. Aquesta és la missió principal d'aquest *Pla de ciutadania i immigració*.

Anna Simó i Castelló
Consellera de Benestar i Família

Índex

I. LA IMMIGRACIÓ: UN FENOMEN MUNDIAL. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	9
1. De la industrialització a la globalització	9
1.1. Països de procedència i països d'acollida: efectes i canvis	10
1.2. Les comunitats transnacionals i el futur d'Europa	13
1.3. Nous reptes per a la gestió migratòria	13
2. Passat i present de la immigració a Catalunya	14
2.1. Nou mil·lenni: acceleració, diversificació i extensió dels fluxos migratoris per tot el territori	14
2.1.1. D'on vénen	15
2.1.2. On resideixen	17
2.1.3. Les comunitats d'origen	19
2.2. Repercussions sobre la població: el creixement demogràfic	19
2.2.1. Les dimensions de gènere i d'edat	20
2.3. Mercat de treball i inserció laboral	21
2.4. La incorporació a l'escola: la fita de la diversitat	27
3. L'acció del Govern de la Generalitat: les polítiques d'immigració des dels anys vuitanta ...	28
3.1. Els plans interdepartamentals d'immigració (1993-2000) / (2001-2004)	29
3.2. El Pla de ciutadania i immigració (2005-2008): coherència, millora i innovació d'aspectes i actuacions anteriors	29
3.3. L'entorn social i econòmic: replantejament de l'estat del benestar	30
3.3.1. Polítiques de benestar: els eixos del debat a Catalunya	31
II. EL PLA DE CIUTADANIA I IMMIGRACIÓ 2005-2008: UNA TRADICIÓ D'ACOLLIMENT I UNA SOCIETAT IGUAL EN DRETS I DEURES PER A TOTHOM	33
4. Un enfocament nou: la ciutadania resident	33
4.1. Els tres pilars bàsics: pluralisme, igualtat i civisme	34
4.1.1. El valor del pluralisme	34
4.1.2. La igualtat com a principi bàsic d'acció estratègica	35
4.1.3. Aplicar el principi de la igualtat: desavantatge i imparcialitat	35
4.1.4. La norma del civisme	36
4.2. Marc competencial en matèria d'estrangeria: dificultats i reptes per assolir l'enfocament de ciutadania	36
5. Un nou escenari per a la societat catalana: objectius i línies d'intervenció del Govern	37
5.1. Reconeixement de la diversitat cultural	37
5.1.1. Interculturalitat: una perspectiva dinàmica	38

5.2. Marc de referència per a la intervenció pública: reconeixement, garantia i extensió progressiva dels drets humans	38
5.3. Universalitat de les polítiques públiques i respecte per la individualitat	39
5.4. Promoure i assegurar l'estabilitat i la cohesió social en un entorn de diversitat creixent	39
5.5. Defensa de la llengua i construcció d'una identitat catalana més forta, més rica i més plural	40
5.6. Coordinació, cooperació i coresponsabilitat amb tots els sectors i els agents socials implicats	41
5.7. Principis bàsics comuns basats en les polítiques d'integració de la Unió Europea . .	42
III. PROPOSTA DEL PLA DE CIUTADANIA I IMMIGRACIÓ	43
6. Una visió integral i un model transversal	43
6.1. Principis bàsics de gestió: transversalitat, territorialitat, coordinació, dotació pressupostària i avaluació	43
6.1.1. El procés d'avaluació del Pla	45
7. Objectius específics i àmbits d'actuació prioritària	45
8. Canvis legals i competencials a fi d'establir un model de ciutadania més just i realista	50
8.1. Marc institucional: aplicació de les polítiques en els diferents territoris	51
8.1.1. Els òrgans de gestió i de coordinació	51
8.1.2. Altres plans sectorials de la Generalitat amb incidència en l'àmbit de la ciutadania i la immigració	52
9. Línies estratègiques i polítiques prioritàries del Pla	53
9.1. Instruments d'aplicació territorial	55
IV. PROGRAMES DEPARTAMENTALS	57
1. Polítiques d'acollida	58
2. Polítiques d'igualtat	68
3. Polítiques d'acomodació	90
ANNEXOS	
Pla de ciutadania i immigració 2005-2008. Recull d'idees clau	107
Plan de ciudadanía e inmigración 2005-2008. Ideas clave	129
Citizenship and immigration plan 2005-2008. Summary of key points	151
Plan sur la citoyenneté et l'immigration 2005-2008. Recueil d'idées clé	173

I. La immigració: un fenomen mundial.

Estat de la qüestió

Des dels inicis de la humanitat, homes i dones han marxat del lloc on van néixer, han emigrat. Es podria dir que la immigració és una condició inherent a l'espècie humana. La majoria ho han fet per motius econòmics, polítics, religiosos, entre d'altres. Actualment, els processos migratoris afecten totes les regions i els països del món, però les característiques d'aquests desplaçaments han canviat.

Organismes internacionals xifren en 175 milions el nombre d'immigrants internacionals.¹ Això suposa que entre el 2% i el 4% de la població del planeta es pot considerar immigrant internacional. Tot i això, aquesta xifra pot augmentar: l'Organització Internacional de les Migracions preveu, per a l'any 2050, 250 milions de persones immigrades.

A la primera del segle XXI, la immigració és un factor determinant de l'agenda mundial i, segons es gestioni d'una o altra manera, pot determinar la resposta als reptes que aquesta agenda presenta. L'escenari en el qual se situen les migracions internacionals, els canvis produïts en l'ordre mundial i les característiques principals i les tendències dels moviments migratoris al món tenen un reflex inequívoc a Catalunya. La realitat immigratòria actual a Catalunya està immersa en les dinàmiques del context internacional.

1. De la industrialització a la globalització

Al començament del segle XX l'evolució de les migracions guarda una estreta relació amb el desplegament de la industrialització. Els fluxos predominants es donen des d'Europa fins a Amèrica i des dels països colonitzats fins a les seves metròpolis colonitzadores que es van intensificar a partir de la segona meitat de segle. Així mateix, aquests fluxos tingueren lloc dels països i les regions més rurals cap a les zones industrialitzades. La crisi del petroli dels anys setanta va fer canviar alguns patrons en els moviments migratoris.

D'acord amb les previsions del Fons de Població de les Nacions Unides, en un futur no gaire llunyà viurem un canvi molt significatiu en la demografia mundial. Moltes regions estan inexorablement encaminades a viure una transició demogràfica important que durant les pròximes dècades canviarà profundament les seves societats i economies. El creixement de la població mundial es desaccelerará ràpidament i el pes relatiu de cada continent en la distribució de les poblacions quedarà alterat de manera significativa. En aquest escenari, previst per les Nacions Unides, es podrien produir certes complementaritats, ja que algunes regions, les poblacions de les quals es troben en procés de decreixement i d'envelliment, podrien beneficiar-se d'altres regions amb poblacions més joves.

1. Les Nacions Unides i l'Organització Internacional de les Migracions (2003).

Les condicions i les motivacions humanes que condueixen a la intensificació i internacionalització de les migracions són moltes, i molt complexes: la diferència d'oportunitats econòmiques, la injustícia, la persecució i la violació dels drets humans, els conflictes violents o el deteriorament del medi ambient. A vegades, una combinació d'aquests factors és l'habitual. La immigració actual és una de les expressions més visibles de les desigualtats mundials i de la globalització. L'emigració forma part de l'estratègia de supervivència personal, familiar i comunitària, i està conformada per consideracions a mitjà i llarg termini de seguretat i sostenibilitat, així com per la importància de l'enviament de remeses i oportunitats d'inversions.

Ara els recorreguts són més diversificats, i s'amplia el nombre de països receptors i el de països emissors. Així, s'ha reforçat la propensió d'una part de les societats a emigrar, estimulada, a més, pel desenvolupament dels mitjans d'informació i transport. La globalització, tot i ser essencialment un fenomen econòmic, també pren forma de fluxos d'idees, de productes culturals i, el més important, de persones. L'augment de l'alfabetització i l'educació bàsica també contribueixen a la capacitat de moviment de les persones.

Una especificitat dels fluxos migratoris actuals rau en la seva concentració en determinades zones, on es converteix en un factor clau de transformació social. La Divisió de Població de les Nacions Unides mostrava que, a la primera dels anys noranta, la gran majoria d'aquests moviments migratoris es produïen entre els països menys desenvolupats. Tanmateix, en termes relatius, els immigrants suposen un 4,6% de la població dels països desenvolupats mentre que als països menys desenvolupats representen un 1,6% del total de la població.

Taula 1. Població immigrant al món per àrees geogràfiques

	Any 2000	%
Global	175 (milions)	
Europa	62 (milions)	7,70%
Àsia	44 (milions)	1,40%
Amèrica del Nord	41 (milions)	13%
Àfrica	16 (milions)	2,10%
Oceania	6 (milions)	19%
Amèrica del Sud i Carib	6 (milions)	2,10%

Font: *Human Development Report 2004. Cultural Liberty in Today's Diverse World*. New York, United Nations Development Programme.

1.1. Països de procedència i països d'acollida: efectes i canvis

La immigració afecta més certes àrees que d'altres, tant dels països de procedència com dels d'acollida. A mesura que la cadena migratòria es desenvolupa, grans proporcions de jovent de pobles o barris concrets marxen, cosa que provoca una manca de mà d'obra local, així com importants canvis en la vida familiar i comunitària. En els països d'immigració, els nouvinguts es concentren en zones industrials i centres urbans on tenen possibilitats de trobar feina i on persones d'altres onades migratòries prèvies els poden oferir ajuda per a instal·lar-s'hi. A Europa, Amèrica del Nord i Austràlia, pràcticament totes les grans ciutats, tenen concentracions d'immigrants significatives. És habitual que certs barris es converteixin en centres d'assentament d'immigrants, diferenciats per negocis distintius, associacions, instal·lacions socials i llocs de culte.

Taula 2. Població estrangera en alguns països del món

Països	Població estrangera	% sobre la població total
Suïssa (2000)	1.495.549	20,50%
Canadà (2001)	5.707.864	18,40%
Estats Units (2003)	33.471.000	11,70%
Alemanya (2003)	7.341.800	9,80%
Àustria (2001)	710.926	9,70%
Regne Unit (2001)	4.905.208	8,30%
Grècia (2001)	762.191	7,00%
Espanya (2003)	2.664.168	6,70%
França (1999)	3.260.000	5,60%
Suècia (2003)	476.076	5,30%
Itàlia (2000)	1.464.589	2,60%
Japó (2003)	1.915.030	1,50%

Font: Bundesamt für Statistik (Suïssa), Statistics Canada (Canadà), US Census Bureau (Estats Units), Statistisches Bundesamt Deutschland (Alemanya), Statistik Austria (Àustria), National Statistics (Regne Unit), General Secretariat of National Statistical Service (Grècia), INE (Espanya), INSEE (França), Statistics Sweden (Suècia), Istituto Nazionale di Statistica (Itàlia), Statistics Bureau (Japó).

• Les remeses com a riquesa

La immigració és a més un factor d'enriquiment, atès que genera i mou capital econòmic. Els fluxos de remeses als països en desenvolupament van representar, segons el Banc Mundial, l'any 2003, 93 bilions de dòlars als Estats Units. Així, aquests fluxos són de gran interès per a aquests països, pels ingressos que representen per a les seves economies. Les remeses s'estan constituint com l'ingrés de capital i la font de divises més important en molts països. Els migrants són, doncs, el suport econòmic de moltes famílies i comunitats. L'increment dels fluxos de remeses, gràcies a un reforç de les infraestructures financeres, unit a una promoció d'inversions possibles, ha de tenir sens dubte un impacte significatiu sobre la pobresa global i el desenvolupament.

Taula 3. Remeses dels treballadors rebudes pels països en desenvolupament, 1995 i 2002 (bilions de dòlars)

	1995	2002
Tots els països en desenvolupament	48,1	80
Àsia de l'est i Pacífic	8,3	11
Europa i Àsia central	5,5	10
Amèrica Llatina i Carib	12,8	25
Orient Mitjà i Àfrica del nord	8,6	14
Àsia del sud	10	16
Àfrica subsahariana	2,7	4

Font: Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats, 2004.

• Qui emigra?

Els actuals fluxos migratoris s'han diversificat i han esdevingut més complexos. Els països d'acollida han d'afrontar moviments de població extremament dispars: estudiants, dones, persones que emigren per a reagrupament familiar, professionals altament qualificats, migrants retornats, treballadors temporals, treballadors fronterers, demandants d'asil, víctimes del tràfic il·legal de persones, refugiats o "sense papers". Les diverses formes d'instal·lació en el país d'acollida, ja siguin temporals o definitives

ves, estacionals o periòdiques, legals o clandestines, amplien encara més la complexitat del fenomen:

a) Immigració especialitzada: és la més acceptada actualment als països considerats tradicionalment receptors (Estats Units, Canadà i Austràlia), que s'han dotat de polítiques d'immigració que privilegiaven l'entrada de treballadors emprenedors, executius, científics, professionals i especialistes tècnics. Més recentment, països d'Europa occidental i alguns d'Àsia oriental han seguit el seu exemple. El Banc Mundial estima que cada any 70.000 professors i universitaris abandonen els seus països d'origen per anar a treballar o estudiar a Europa o a Amèrica del Nord.

b) Immigració laboral no especialitzada: va ser clau per al creixement industrial posterior a 1945 en la major part dels països europeus. Encara ara, al sud d'Europa els treballadors immigrants no especialitzats són un element essencial en molts àmbits, com l'agricultura a gran escala, el turisme o el servei domèstic. La situació demogràfica i educativa fa que la població autòctona no assumeixi aquests sectors, que són vitals per als immigrants no especialitzats. Els problemes amb què es troba aquesta immigració laboral no especialitzada són: la precarietat laboral i les oportunitats de treball focalitzades cap a sectors d'activitat poc valorats i amb major incidència de sinistralitat i temporalitat.

c) Immigració irregular: la seva presència a molts països obeeix a la desregulació d'algunes economies. Les característiques d'aquests treballadors immigrants, juntament amb les segmentacions del mercat de treball que provoquen desigualtats i discriminacions, fan que la integració laboral esdevingui difícil.

d) Dones: els moviments migratoris internacionals han experimentat un procés de feminització. En els darrers 25 anys, les dades de l'Organització Internacional de les Migracions mostren que la migració femenina ha passat de 40 milions el 1975 a 71 milions el 2000. Del total de persones immigrants l'any 2000, les dones en representaven el 47,5%. En els països receptors, l'accés progressiu de les dones al mercat de treball i l'estructura familiar actual han suposat una escalada en la demanda de mà d'obra immigrant femenina per a un dels sectors no regulats com ara el treball domèstic.

e) Refugiats i demandants d'asil: aquest tipus d'immigrants augmentaren ràpidament des de la fi dels anys vuitanta. L'any 2000 l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) reconeixia que el nombre de refugiats quedava superat per un altre tipus d'immigrants forçats: els sol·licitants d'asil, les persones desplaçades, els retornats després dels conflictes, les persones desplaçades per desastres ambientals i els desplaçats del desenvolupament. Les qüestions relatives a l'asil en els països europeus són part d'una problemàtica molt més àmplia que fa referència a la desigualtat global, entesa no tan sols en l'àmbit econòmic, sinó en termes de drets humans i seguretat de les persones.

Taula 4. Estimació del nombre de demandants d'asil, refugiats i altres immigrants forçats, per àrees geogràfiques

Global	17.093.400
Àsia	6.187.800
Àfrica	4.285.100
Europa	4.268.000
Amèrica del Sud i Carib	1.316.400
Amèrica del Nord	962.000
Oceania	74.100

Font: Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats, 2004.

Totes les varietats d'immigració esmentades poden permetre el reagrupament familiar. A Europa occidental, l'impuls dels drets humans i de l'estat del benestar va facilitar el reagrupament familiar. Actualment, la reunificació familiar és una de les poques polítiques d'immigració sobre les quals existeix legislació de la Unió Europea (Directiva 2003/86/CE, 22 de setembre, del dret a la reagrupació familiar). D'aquesta manera existeix un acord general de la importància de la reunificació familiar per assolir la integració dels immigrants, atesa l'estabilitat que proporciona.

Totes les varietats d'immigració s'han anat combinant i esdevenint interdependents; la immigració permanent i la immigració temporal no poden separar-se clarament i tendeixen a estimular-se mútuament. Des dels anys setanta, la majoria de governs d'Europa occidental han aplicat polítiques restrictives, d'immigració zero. En els darrers decennis, en els països de centre Europa s'ha fet una excepció amb els immigrants especialitzats. Tanmateix, els factors potents que provoquen la immigració, en especial la de sud a nord, fan difícil regular o restringir aquests fluxos. La immigració a gran escala ha continuat a través de la reunificació familiar, els demandants d'asil i els treballadors indocumentats.

1.2. Les comunitats transnacionals i el futur d'Europa

Alhora, assistim, en aquest moment, a una ràpida proliferació de comunitats transnacionals de persones que estan vinculades a diferents espais i comunitats, i que construeixen relacions simultànies entre persones i institucions més enllà de les fronteres dels estats-nació com a noves fórmules de pertinença. L'augment de la mobilitat, els viatges accessibles, les comunicacions constants a través de les noves tecnologies qüestionen la idea de persona que pertany només a un estat-nació o que únicament ha migrat d'un país a un altre, ja sigui de manera temporal o permanent. Els migrants esdevenen, en aquest sentit, nous actors transnacionals amb capacitat de transformació social, política i econòmica. Els seus desplaçaments porten nous gustos i estils de vida, filosofies i idees, i són els divulgadors principals dels principis de la democràcia i de les llibertats.

La immigració ha estat un fet constant i fonamental per al desenvolupament econòmic, social i cultural del conjunt de la Unió Europea (UE). Els fluxos migratoris hi han estat intensos durant tota la dècada dels noranta. Darrerament, el saldo migratori anual mitjà s'ha acostat al milió de persones en el conjunt de la UE, tot i que amb diferències importants entre els països membres. En relació amb les àrees geogràfiques de procedència i destinació, s'observa un doble canvi; d'una banda, en els països que foren grans receptors d'immigració durant l'onada migratòria anterior (França, Regne Unit i Alemanya) es destaca un ascens d'immigrants procedents de noves àrees, sobretot d'Europa de l'Est i de l'antiga Unió Soviètica, que coexisteix amb els fluxos tradicionals.

D'altra banda, el sud d'Europa, que havia estat lloc d'origen en cicles migratoris anteriors, és ara lloc de destinació i els seus països reben i han d'integrar un nombre important de població estrangera. En la majoria dels països de la UE, la immigració de caràcter econòmic predomina notablement sobre la immigració per altres motius. El caràcter eminentment laboral es tradueix en nivells alts de participació en l'activitat econòmica.

En el futur immediat, la Unió Europea haurà d'afrontar aquests fluxos en un horitzó de canvis polítics i institucionals importants, però també, i sobretot, socials i econòmics, derivats de l'ampliació de la UE als països d'Europa central i oriental (Romania i Bulgària). La supressió de barreres a la lliure circulació per als habitants d'aquests nous països pot afavorir la intensificació d'aquests fluxos, ateses les seves taxes altes de desocupació, en especial entre el jovent, i les grans diferències salarials i, en general, de nivell de vida, existents entre els estats de la UE. Aquesta circumstància pot fer canviar també els fluxos migratoris més tradicionals.

En aquest context, caldrà estar atent a les expectatives de millora de la renda futura dels nous països de la UE i als períodes transitoris per a la lliure circulació. A més, aquests nous països comencen a ser receptors també d'immigrants de països veïns com Ucraïna, Bielorússia, Rússia o Turquia.

1.3. Nous reptes per a la gestió migratòria

Els darrers decennis han estat marcats per polítiques progressivament restrictives de la migració, sobretot als països de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) que eviten la immigració irregular. En aquest context s'ha fet palès que el fenomen migratori és força complex, i que les barreres no són l'única eina per a regular les migracions, ja que, malgrat les restriccions, aquestes no han disminuït cap als països del primer món, sinó que s'han incrementat, sobretot en

aquells mercats amb menys presència de treballadors estrangers (Espanya, Irlanda, Portugal, Japó, Nova Zelanda, etc.).

Les condicions restrictives que actualment condicionen els moviments humans incrementen enormement els problemes que ja de per si comporta la mobilitat geogràfica: el xoc físic i cultural, l'exclusió social i la manca de recursos econòmics i socials, la impossibilitat de construir un projecte personal en una situació d'irregularitat i la força de les màfies que s'aprofiten d'aquestes debilitats.

Actualment els poders públics intervenen activament en les polítiques d'immigració, que tenen per objecte gestionar els fluxos migratoris, les seves conseqüències i implicacions. En l'impuls d'aquestes polítiques, hi participen tots els nivells de govern: local, autonòmic o regional, estatal i supraestatal. Tanmateix, la seva incidència és molt diversa i la dificultat esdevé molt gran. En els darrers anys, en els països de la Unió Europea, és habitual introduir modificacions substancials en les seves legislacions d'immigració i en les orientacions de les seves polítiques.

La dimensió actual de les migracions fa palesa la necessitat d'establir mecanismes efectius de gestió i regulació dels fluxos migratoris. Les regulacions globals, la gestió coherent, les responsabilitats compartides i les polítiques cooperatives constitueixen la base dels nous reptes per a la gestió migratòria. Només si se satisfan aquests requisits es podran fer polítiques laborals i de promoció econòmica encertades.

2. Passat i present de la immigració a Catalunya

Els moviments migratoris van ser la base del creixement de la població catalana en els tres primers quarts del segle xx. Només entre l'any 1950 i el 1975 s'estima un saldo demogràfic d'1,5 milions d'habitants, amb la dècada dels seixanta com a període de màxima immigració. La intensitat d'aquells corrents, que procedien gairebé totalment de la resta d'Espanya, i la seva concentració en el temps i en l'espai van tenir grans repercussions.

Des del punt de vista demogràfic, l'aportació migratòria no tan sols va suposar el creixement dels habitants de Catalunya, sinó que també va tenir un efecte directe sobre el creixement natural: l'arribada de segments joves, en una conjuntura de fecunditat alta, com la dels anys seixanta i primeria dels setanta, es va traduir en un gran augment de naixements.

L'aportació procedent de la resta d'Espanya es va reduir molt, de manera que el saldo migratori va fluctuar entorn de zero entre 1975 i 1995. El caràcter de la immigració el darrer quart de segle ha estat força diferent. Encara que molts dels processos actuals de la migració tinguin arrels en el passat, hi ha elements nous. Com a element especialment rellevant en la dinàmica demogràfica, es destaca l'inici d'una nova migració procedent de l'estranger.

A partir de l'any 2000, les aportacions internacionals han deixat d'ocupar un lloc marginal en la dinàmica demogràfica catalana per convertir-se en un element central. En una conjuntura de baix creixement natural i de saldo migratori negatiu, la immigració estrangera ha anat augmentant i ha contribuït decisivament al creixement demogràfic de Catalunya des de la fi dels anys noranta.

2.1. Nou mil·lenni: acceleració, diversificació i extensió dels fluxos migratoris per tot el territori

En els darrers cinc anys, el flux d'estrangers arribats al nostre país, lluny d'estabilitzar-se, s'ha accelerat, diversificat i estès a tot el territori, seguint la pauta característica de les noves dinàmiques migratòries sorgides en el darrer terç del segle xx. En els darrers quatre anys els fluxos migratoris s'han accelerat considerablement a Catalunya. Segons xifres oficials del Ministeri de l'Interior, referents als estrangers amb autorització de residència en vigor, entre els anys 2000 i 2005 el nombre d'estrangers ha passat del 3,5% al 6,9% del total de Catalunya.

En canvi, segons les dades de padrons municipals (no oficials recollides per la Secretaria per a la Immigració), en començar el 2005, la població estrangera representa un 11,5% de la població.

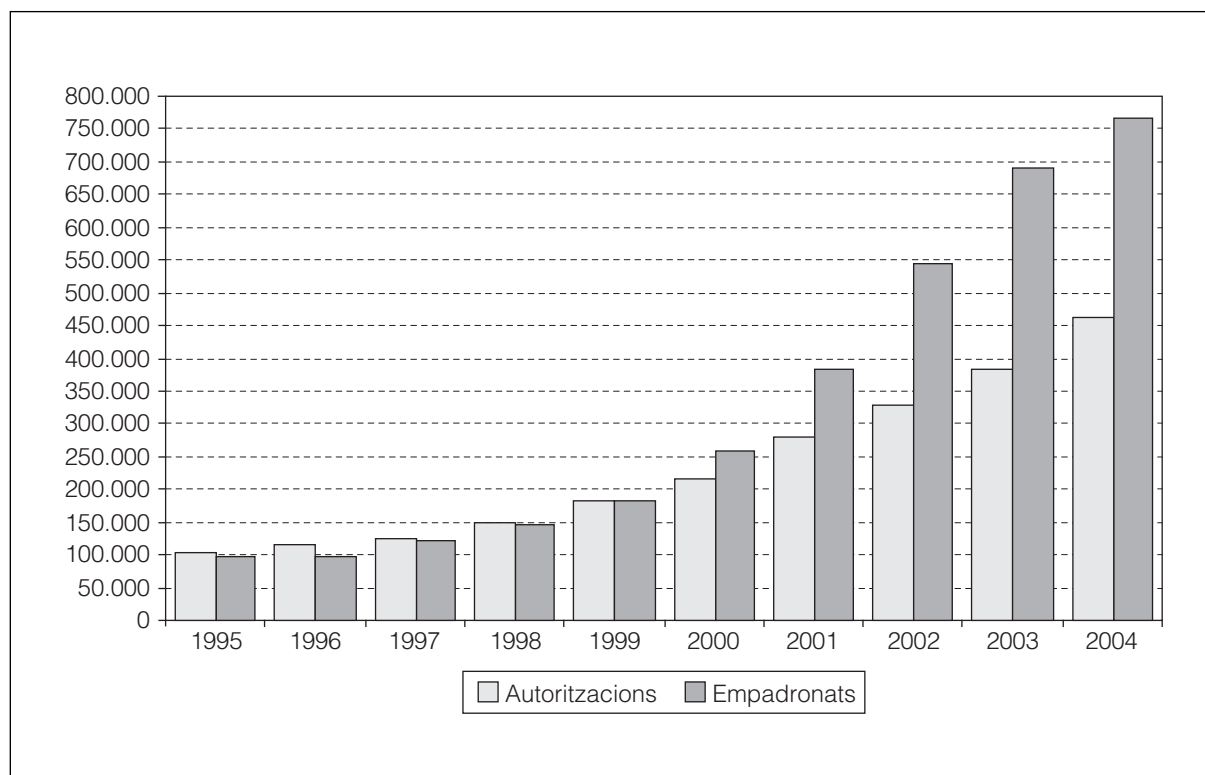
Taula 5. Catalunya: residents i empadronats (2000-2005)

Catalunya	2000	2001	2002	2003	2004	2005 (març)
Ministeri de l'Interior Xifres oficials	214.997	280.167	328.461	383.874	462.046	470.991 (6,91%)
Padrons municipals Xifres no oficials	–	–	460.282	689.349	765.825	806.062 (11,51%)

Font: Observatori Permanent de la Immigració i padrons municipals (xifres no oficials recollides per la Secretaria per a la Immigració).

La diferència entre autoritzacions de residència i empadronaments creix a partir de l'any 2000 i es fa molt àmplia a partir de l'any 2002. Aquesta diferència és un indicador clar de la immigració irregular que, com a la resta de l'Estat espanyol, representa a Catalunya un fenomen present i preocupant.

Gràfic 1. Autoritzacions de residència i persones estrangeres empadronades a Catalunya (1997-2004)

Font: Ministeri de l'Interior, pel que fa a les dades de les autoritzacions de residència (el 31 de desembre). INE, pel que fa a les dades dels padrons, excepte les xifres no oficials 2003 i 2004 que han estat recollides per la Secretaria per a la Immigració (el 31 de desembre).

2.1.1. D'on vénen

Per origen, la comunitat marroquina continua éssent la més nombrosa, però en termes relatius ha perdut importància. Entre les nacionalitats que destaquen pel seu creixement accelerat, cal esmentar l'equatoriana i la romanesa. La globalització ha diversificat enormement els fluxos, i a Catalunya arriben avui persones d'origens geogràfics remots. Aquesta diversificació dona com a resultat una demografia molt heterogènia amb representació d'uns 180 orígens nacionals i de més de 200 llengües parlades.

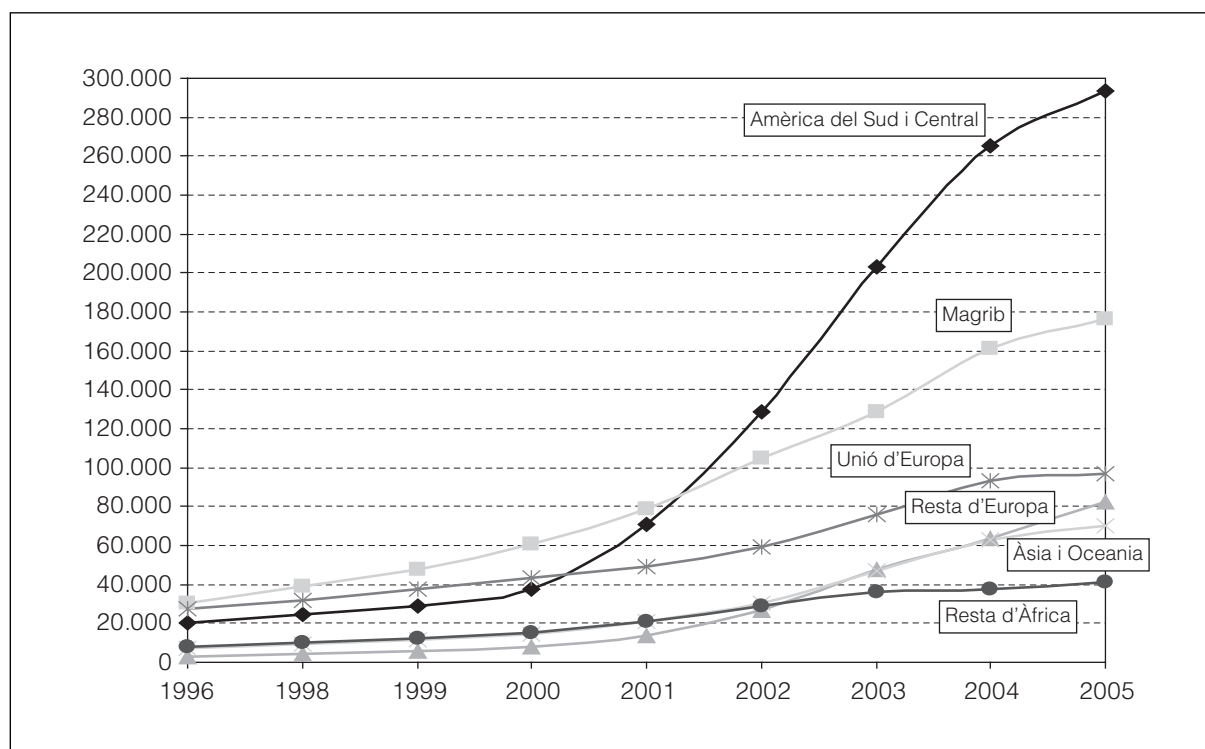
Taula 6. Comparativa de residents i d'empadronats estrangers per regions geogràfiques d'origen (31 de març de 2005)

Regió geogràfica	Observatori Permanent	Secretaria per a la Immigració
Unió Europea	72.833	113.336
Resta d'Europa	33.132	79.503
Àfrica	170.535	224.827
Amèrica Llatina	137.271	306.753
Amèrica del Nord	2.921	6.028
Àsia	53.860	74.811
Oceania	264	527
No consta	175	277
Total	470.991	806.062

Font: Observatori Permanent de la Immigració (31 de març de 2005), padrons municipals i xifres no oficials (recollides per la Secretaria per a la Immigració, 31 de març de 2005).

L'evolució de la població estrangera a Catalunya en els darrers anys presenta un creixement de població originària d'Amèrica Llatina. La crisi econòmica greu que ha afectat Amèrica del Sud explica el creixement espectacular de l'arribada a Catalunya de persones procedents d'aquest continent, i que constitueix la característica més destacada del període 2001-2004. La població d'origen europeu creix a un ritme menor que la procedent d'Àfrica, Amèrica Llatina i Àsia.

Gràfic 2. Evolució de la població estrangera, per zona d'origen (1996-2005)

Font: INE, a partir de les dades dels padrons municipals de l'1 de gener, excepte el 1996, que és de l'1 de maig. Pel que fa al 2004 i el 2005, les xifres no oficials del padró municipal han estat obtingudes per la Secretaria per a la Immigració.

Tant les xifres oficials com les no oficials coincideixen en el fet que un dels trets de les onades migratòries actuals és una incidència territorial desigual i una dispersió creixent arreu del territori. L'increment del nombre d'estrangers empadronats ha estat particularment notable a les demarcacions de Tarragona, Terres de l'Ebre i Lleida, mentre que la de Girona experimenta un creixement modest.

Taula 7. Població estrangera, per demarcacions (1996-2005)

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
1996	67.176	17.821	3.977	8.809	97.783
1998	83.765	22.051	5.042	10.489	121.347
1999	96.502	29.008	7.366	12.053	144.929
2000	121.360	34.954	9.451	15.831	181.596
2001	182.243	40.346	11.033	23.731	257.353
2002	275.892	53.719	14.708	35.349	379.668
2003	398.459	69.550	24.107	50.892	543.008
2004 ⁽¹⁾	501.450	86.884	33.274	67.741	689.349
2005 ⁽¹⁾	546.344	96.589	43.391	79.501	765.825
Percentatge de població estrangera⁽¹⁾	10%	14%	11%	11%	10%

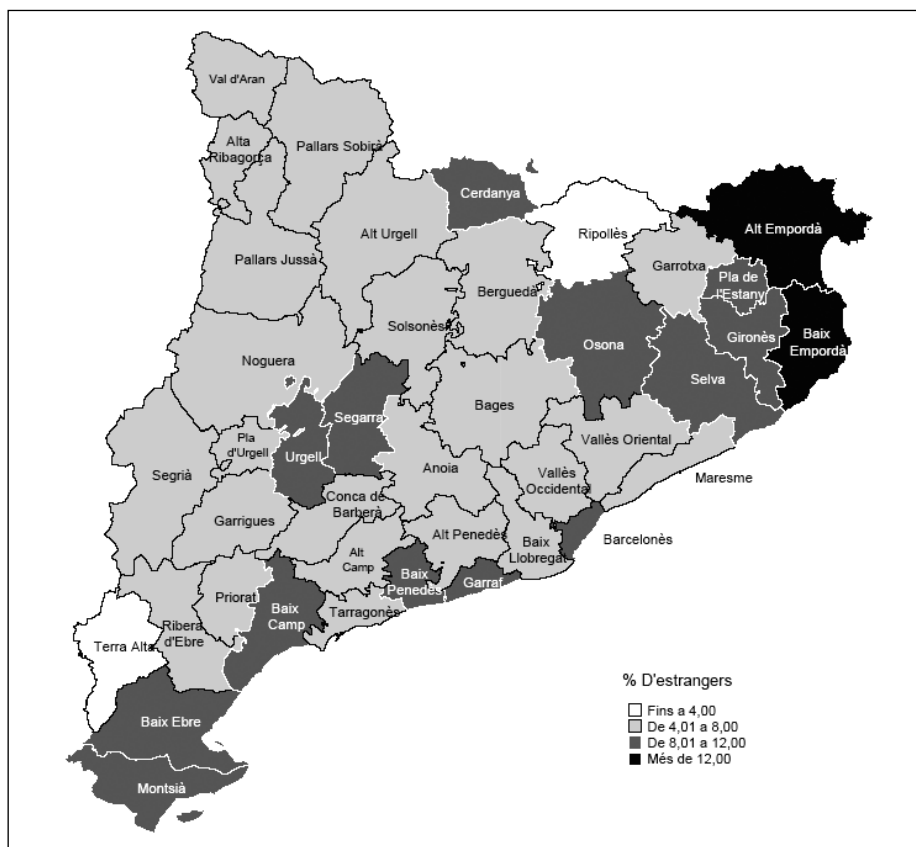
Font: Padró municipal INE.

(1) Xifres no oficials, Secretaria per a la Immigració (gener).

2.1.2. On resideixen

Així, doncs, el gruix de la població estrangera es concentra en la demarcació de Barcelona, on representa el 10% del total d'habitants. Ara bé, a la resta de demarcacions tenen un pes relatiu més elevat: a la de Girona, la població estrangera s'eleva al 14% dels residents; a les de Lleida i Tarragona, a l'11%; i a les Terres de l'Ebre, al 12%. Per comarques, un nombre important d'aquestes (15) superen el valor mitjà de Catalunya. La franja litoral i les àrees agràries actuen com a centre d'atracció d'estrangers. En el mapa 1 es pot analitzar el pes de la població estrangera a les comarques catalanes.

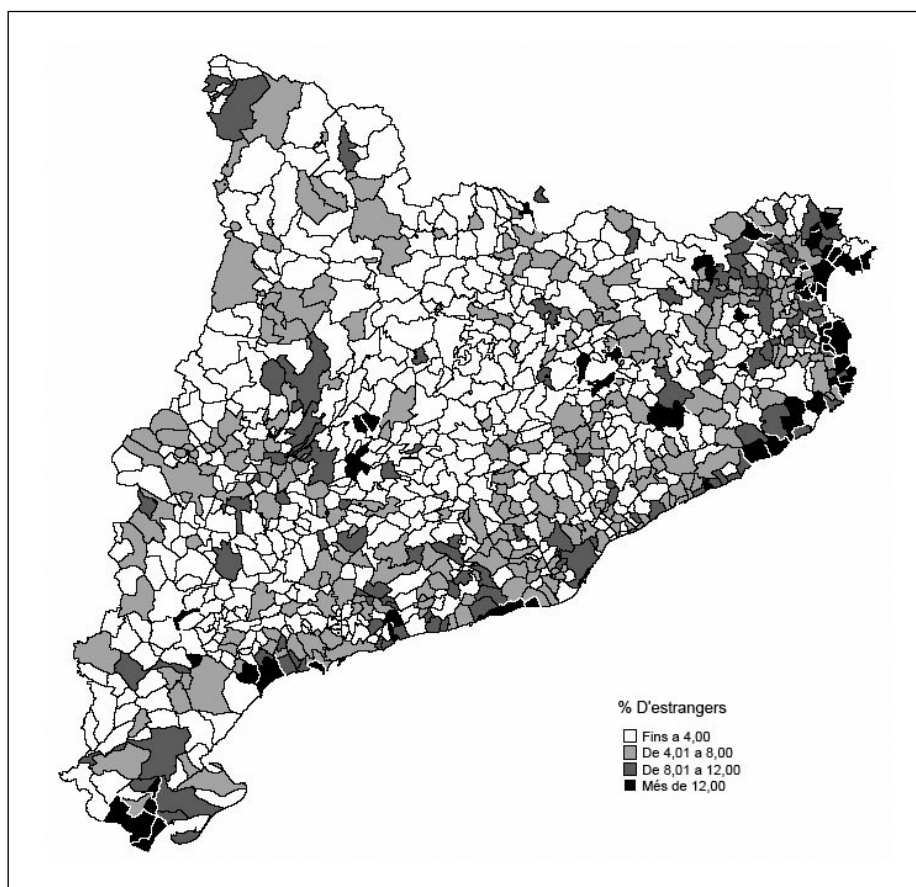
Mapa 1. Distribució percentual de la població estrangera. Catalunya (2003)

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Padró continu.

Des d'un enfocament municipal, el 61% de la població estrangera es concentra en localitats de més de 50.000 habitants.

Mapa 2. Distribució percentual de la població estrangera per municipis. Catalunya (2003)

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Padró continu.

La dispersió territorial presenta particularitats específiques per a cada col·lectiu. El sud-americà i l'asiàtic es caracteritzen per una localització accentuadament urbana, mentre que l'africà té una distribució més equilibrada, amb presència significativa en els municipis de dimensions mitjanes. Les causes d'aquesta distribució tenen a veure amb les xarxes migratòries, que generen una concentració de la població estrangera per comunitats d'origen, i amb els sectors econòmics en què s'incorporen.

Taula 8. Estrangers empadronats segons la demarcació i la regió geogràfica (31 de març de 2005)

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Unió Europea	74.627 (13%)	20.816 (20%)	3.146 (7%)	14.747 (17%)	113.336 (14%)
Resta d'Europa	39.357 (7%)	11.929 (12%)	10.659 (24%)	17.558 (20%)	79.503 (10%)
Àfrica	136.060 (24%)	41.581 (41%)	19.513 (45%)	27.673 (32%)	224.827 (28%)
Amèrica Llatina	252.989 (44%)	22.872 (22%)	9.224 (21%)	21.668 (3%)	306.753 (38%)
Amèrica del Nord	5.257 (1%)	405	77	289	6.028 (1%)
Àsia	65.777 (11%)	4.340 (4%)	1.017 (2%)	3.677 (4%)	74.811 (9%)
Oceania	461	34	5	27	527
No consta	205	32	13	27	277
Total	574.733	102.009	43.654	85.666	806.062

Font: xifres no oficials de padrons municipals, recollides per la Secretaria per a la Immigració, 31 de març de 2005.

2.1.3. Les comunitats d'origen

La comunitat marroquina és la més nombrosa a Catalunya. El seu creixement en els darrers quatre anys és degut als processos de reagrupament familiar, ja que és un dels col·lectius amb un assentament més antic. És la comunitat amb major presència a totes les demarcacions (llevat de les Terres de l'Ebre) i a bona part de comarques. Igualment, la col·lectivitat marroquina és la que té major pes en el mercat de treball i també més alumnat a les aules.

La població llatinoamericana, present en el territori des de la dècada dels vuitanta, fonamentalment com a exiliats polítics i emigrants econòmics, ha multiplicat per cinc els efectius en el període 2000-2004. Les poblacions d'origen equatorià, colombià i argentí són les més nombroses. El col·lectiu llatinoamericà és fonamentalment urbà i es concentra en la demarcació de Barcelona (el 95% és d'origen peruà; el 90%, equatorià; el 84%, dominicà; i el 75%, argentí, colombià i uruguaià). El col·lectiu equatorià, que ha experimentat un creixement més marcat en els darrers quatre anys, és el que compta amb més efectius al Barcelonès i també a la ciutat de Barcelona.

Una altra presència destacable a Catalunya és la del col·lectiu asiàtic. La nacionalitat més nombrosa és la xinesa. Els homes i les dones es reparteixen de manera força equilibrada; el 90% viu a la demarcació de Barcelona. Els pakistanesos, homes majoritàriament, es concentren a la ciutat de Barcelona i a la resta de l'àrea metropolitana. El col·lectiu indi es distribueix entre Barcelona i la demarcació de Girona (sobretot a la Garrotxa). El col·lectiu filipí, molt feminitzat, ha perdut pes respecte de la dècada dels vuitanta, creix fonamentalment per la via dels reagrupaments familiars i es localitza a la comarca del Barcelonès.

En els darrers anys, les noves onades han anat reduint la proporció dels col·lectius pioners de la migració contemporània a Catalunya, és a dir, els originaris de l'Àfrica subsahariana. Efectivament, aquest col·lectiu, arribat fa més de dues dècades, ha decrescut percentualment en els últims cinc anys i, tot i que a un ritme pausat, ha passat del 7% de la població estrangera el 2000 a poc més del 5% en començar el 2005. En general, la població subsahariana es localitza en àrees agrícoles. La demarcació de Girona és la que n'aplega un major nombre.

El col·lectiu gambià, un dels pioners, n'és el més nombrós. El reagrupament familiar ha comportat la presència de molta població infantil. En el cas de la demarcació de Lleida la població més nombrosa és la senegalesa, si bé també hi ha presència d'altres països africans com Mali i Nigèria; en molts casos es tracta de poblacions d'homes joves sols, que han arribat com a jornalers agrícoles.

El creixement de les nacionalitats procedents de l'est d'Europa, amb Romania, Ucraïna i Rússia al capdavant, és una de les tendències més destacades dels darrers quatre anys. En tancar el 2004, el col·lectiu romanès és el més important a les Garrigues, el Montsià i la Terra Alta, i l'ucraïnès ho és a la Segarra, amb prop de 1.000 residents. Es tracta de col·lectius formats principalment per homes (60%), llevat del cas dels russos, en els quals dominen les dones.

2.2. Repercussions sobre la població: el creixement demogràfic

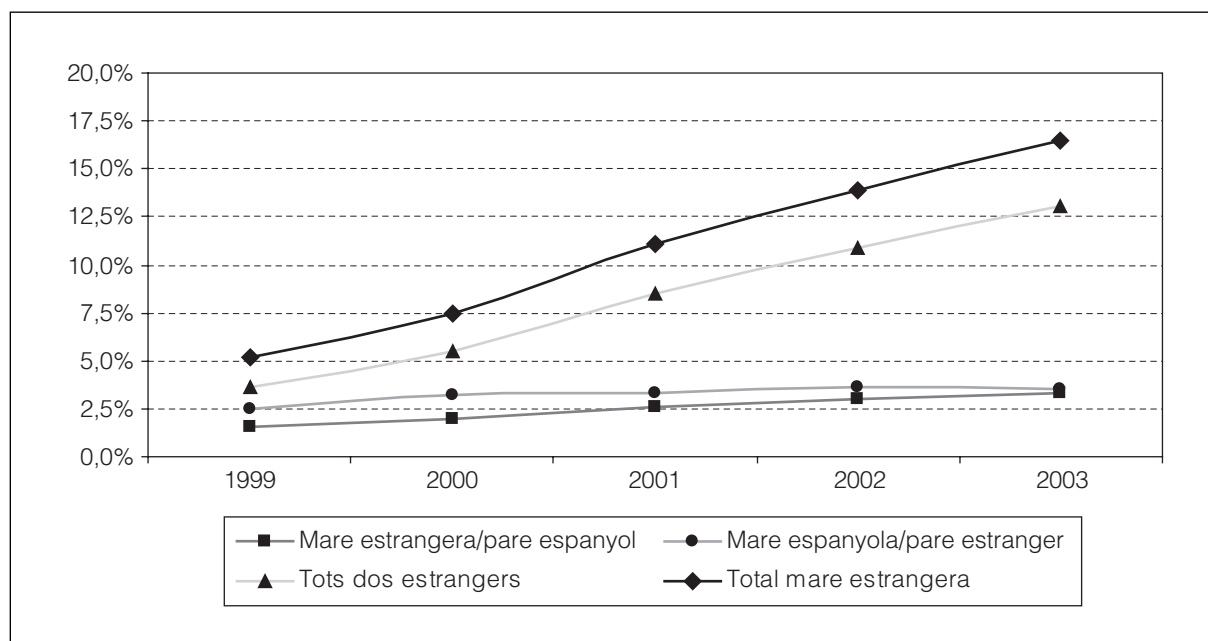
Les immigracions incideixen de manera directa en l'increment de la població, però també afecten l'estructura per edats, la natalitat, la mortalitat i la nupcialitat. En un creixement demogràfic tan exigü com el que va caracteritzar la societat catalana fruit d'un creixement vegetatiu baix i uns fluxos migratoris amb la resta d'Espanya d'escassa quantia, l'augment de la població estrangera s'ha convertit en el motor de l'increment poblacional. D'acord amb les dades més recents, el creixement de la població catalana és fruit, en més d'un 90%, de l'aportació de les immigracions estrangeres.

Paral·lelament al lleuger repunt de la fecunditat a Catalunya, s'ha incrementat el nombre de naixements de mares estrangeres, que en tres anys s'ha duplicat: el 2003 representen el 16,4% del total de naixements de Catalunya. S'ha de destacar que per a qualsevol edat l'aportació de les mares estrangeres ha anat en augment.

Entre els nascuts el 2003, amb els dos progenitors estrangers, més de la tercera part corresponen a fills de marroquins; també aporten una xifra destacada els fills d'equatorians, amb una proporció del 13,1%; en tercer lloc hi ha els nascuts amb ambdós pares de nacionalitat xinesa, però la seva representació és inferior (5,7%). El nombre d'infants nascuts de mares estrangeres o de parelles en què

ambdós són estrangers ha crescut de manera considerable. El 2003, el 16% dels nascuts són de mare estrangera; el 13% tenen pare i mare no espanyols, enfront del 5% i el 3% del 1996.

Gràfic 3. Proporció de naixements de pares estrangers sobre el total segons la nacionalitat dels pares. Catalunya (1999-2003)

Font: Institut d'Estadística de Catalunya.

Pel que fa a la nupcialitat, si s'analitzen els matrimonis segons la nacionalitat dels contraents, per al 2003 el nombre de parelles mixtes s'ha incrementat fins a representar el 12,2% del total: hi predominen l'home espanyol i la dona estrangera (7,7%) enfront de les parelles de dona espanyola i home estranger (4,5%), que també creixen en els dos últims anys després d'haver estat pràcticament estabilitzades. L'existència de parelles mixtes pot considerar-se un indicador d'interacció social entre els col·lectius d'immigrants i el col·lectiu autòcton.

Taula 9. Evolució del nombre de matrimonis, segons la nacionalitat i el gènere (1999-2003)

	1999	2000	2001	2002	2003
Total matrimonis	30.748	31.665	30.442	31.052	30.853
Almenys un membre estranger	1.931	1.933	2.378	3.440	5.170
% total matrimonis	6,30%	6,10%	7,80%	11,10%	16,80%
Dona espanyola/home estranger	839	769	798	1.041	1.392
% total matrimonis	2,70%	2,40%	2,60%	3,40%	4,50%
Dona estrangera/home espanyol	904	941	1.211	1.645	2.382
% total matrimonis	2,90%	3,00%	4,00%	5,30%	7,70%
Tots dos estrangers	188	223	369	754	1.396
% total matrimonis	0,60%	0,70%	1,20%	2,40%	4,50%

Font: Institut d'Estadística de Catalunya.

2.2.1. Les dimensions de gènere i d'edat

Les immigracions estrangeres a Catalunya han estat fonamentalment masculines. Ara bé, en els darrers anys s'observa un creixement important de les dones que arriben, no sols com a cònjuges, sinó com a pioneres de migracions familiars.

Taula 10. Dones estrangeres que resideixen a Catalunya (2003-2005)

Catalunya	Dones amb autorització de residència en vigor	% sobre el total
2003	162.252	42,26
2004	201.036	43,51
2005 (març)	205.257	43,58

Font: Observatori Permanent de la Immigració, 31 març 2005.

La invisibilitat de les dones immigrades, la transmissió d'estereotips quant al seu perfil i la perduració d'una imatge immigratòria centrada en un model masculí comporten una visió esbiaixada que nega la diversitat de sexe i que minimitza la presència de les dones. En contrast amb el perfil de dones que provenen d'Amèrica Llatina destaca el prototip de dona procedent de països de religió musulmana, especialment del Marroc.

La feminització de la població immigrada a Catalunya es justifica per les possibilitats laborals creixents per a les dones —en alguns col·lectius, particularment en el servei domèstic— i per les diferents tradicions migratòries dels països d'origen. En alguns col·lectius immigrants les dones són clarament majoritàries (República Dominicana, Cuba, Veneçuela i Perú). En canvi, a les comunitats africanes, tant magribines com subsaharianes, les xarxes migratòries són iniciades pels homes i s'estenen posteriorment amb els processos de reagrupament familiar.

L'estructura per edats de la població estrangera a Catalunya correspon a una població jove, amb una proporció alta de persones en edat activa i una lleugera asimetria en els sexes a favor dels homes (índex de masculinitat de 125 homes estrangers per cada 100 dones immigrades). La distribució dels estrangers segons els grups d'edat dibuixa una corba unimodal amb un màxim als 28 anys. La freqüència disminueix ràpidament després dels 40 anys. L'edat mitjana de la població estrangera és de 31 anys enfront dels 41,5 de la població nativa.

La distribució dels immigrants per grups grans d'edats presenta valors superiors als equivalents de la població catalana per a les edats joves i actives, molt especialment entre 15 i 44 anys, franja que concentra el 70% de la població estrangera, mentre que presenta valors inferiors per a edats més grans.

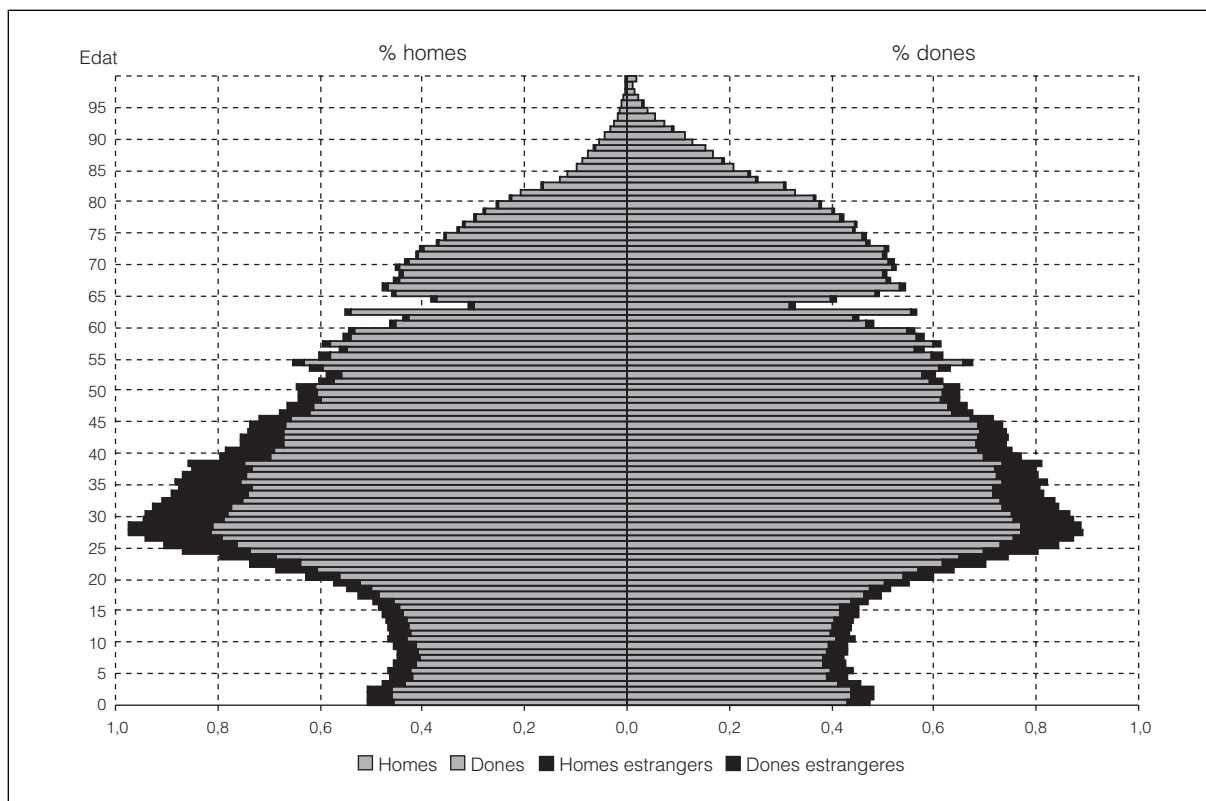
La població estrangera presenta perfils demogràfics molt diferents segons els diversos orígens. Així, la piràmide dels procedents de la UE és la més envellida. La del continent africà destaca perquè el desequilibri entre els sexes és molt marcat (la població masculina duplica la femenina) i la seva composició per edats és extremament jove. L'estructura de la població procedent d'Amèrica és l'anvers de l'anterior: les dones superen els homes i concentren els efectius en edats actives. La d'Àsia i Oceania es caracteritzen perquè és majoritàriament masculina (67% d'homes) amb una majoria d'adults joves en edats laborals.

2.3. Mercat de treball i inserció laboral

Per abordar la presència i la inserció de la població estrangera en el mercat de treball a Catalunya, ens trobem amb una limitació restrictiva: només disposem de dades dels qui es troben en situació regular. Les taxes d'activitat de la població estrangera (6,5% de la població) són més elevades que les del conjunt de la població, cosa que indica una taxa d'activitat superior a la dels autòctons.

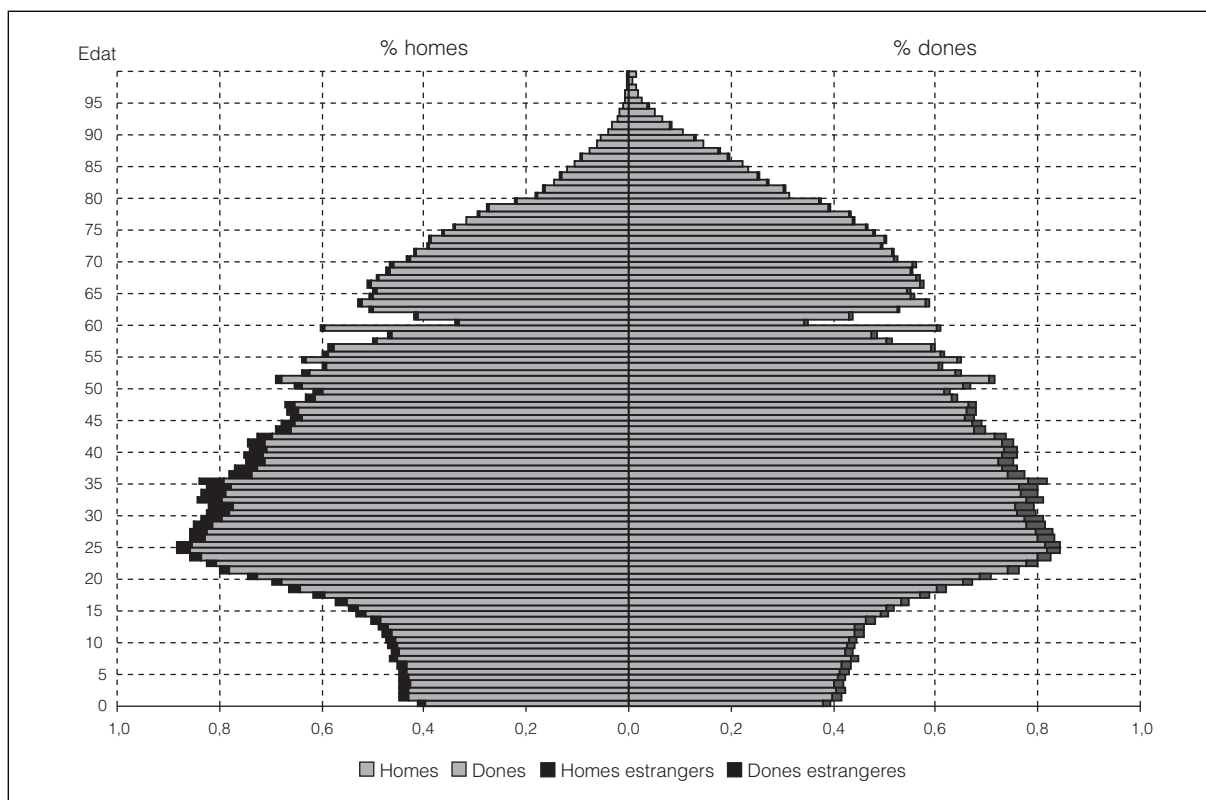
Els homes presenten proporcions superiors en l'agricultura i la construcció, i les dones destaquen per la presència elevada en els serveis. Nogensmenys, aquesta taxa major d'ocupació entre els estrangers no es contradiu amb una taxa també major d'atur. Segons la darrera enquesta de població activa, la taxa d'activitat a l'Estat espanyol per al primer trimestre de l'any 2005 és del 56,90%.

Gràfic 4.1. Estructura de la població. Catalunya (2003)

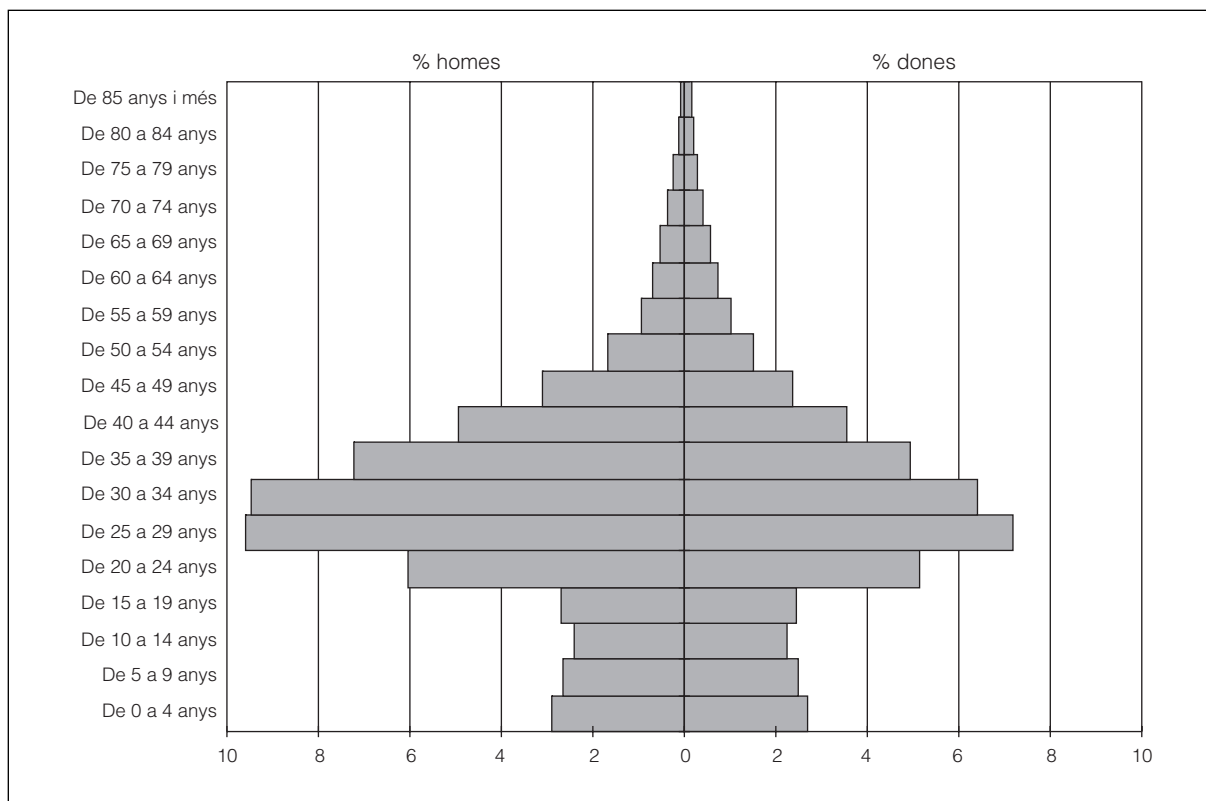
Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Padró continu.

Gràfic 4.2. Estructura de la població. Catalunya (2000)

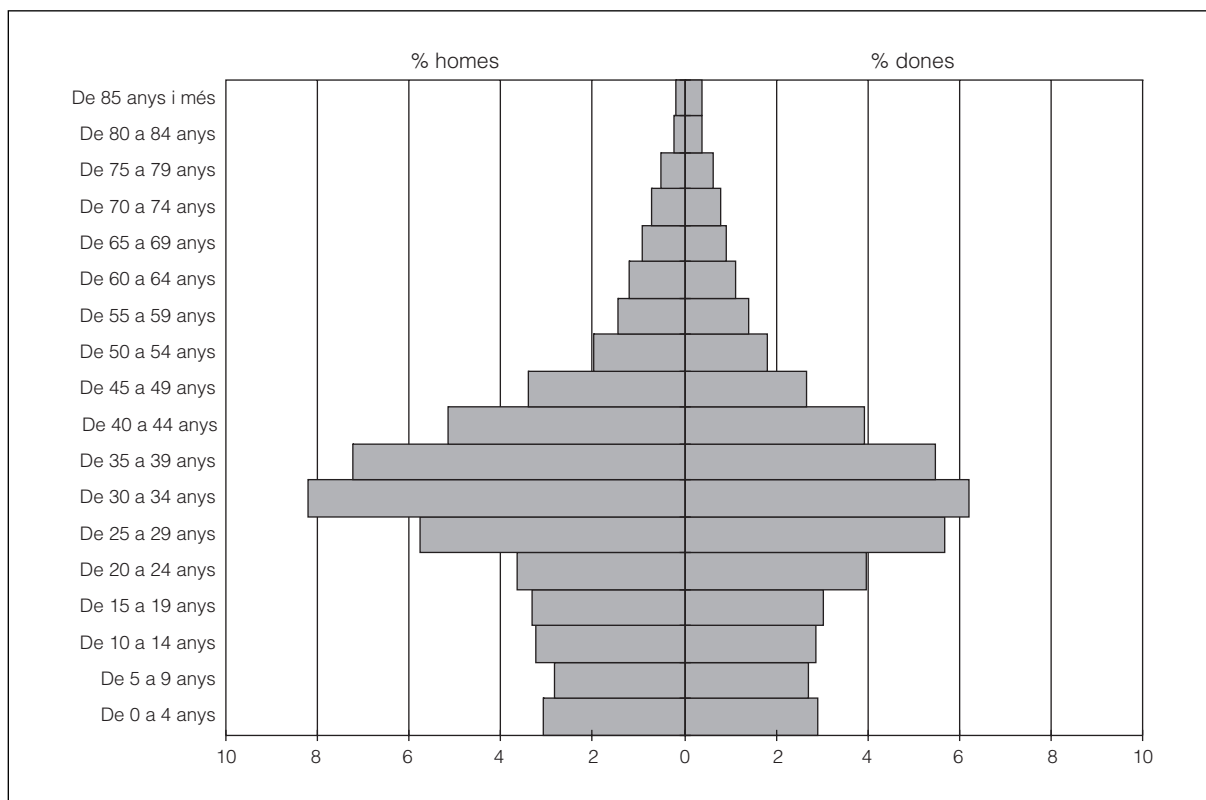
Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Padró continu.

Gràfic 5.1. Estructura de la població estrangera. Catalunya (2003)

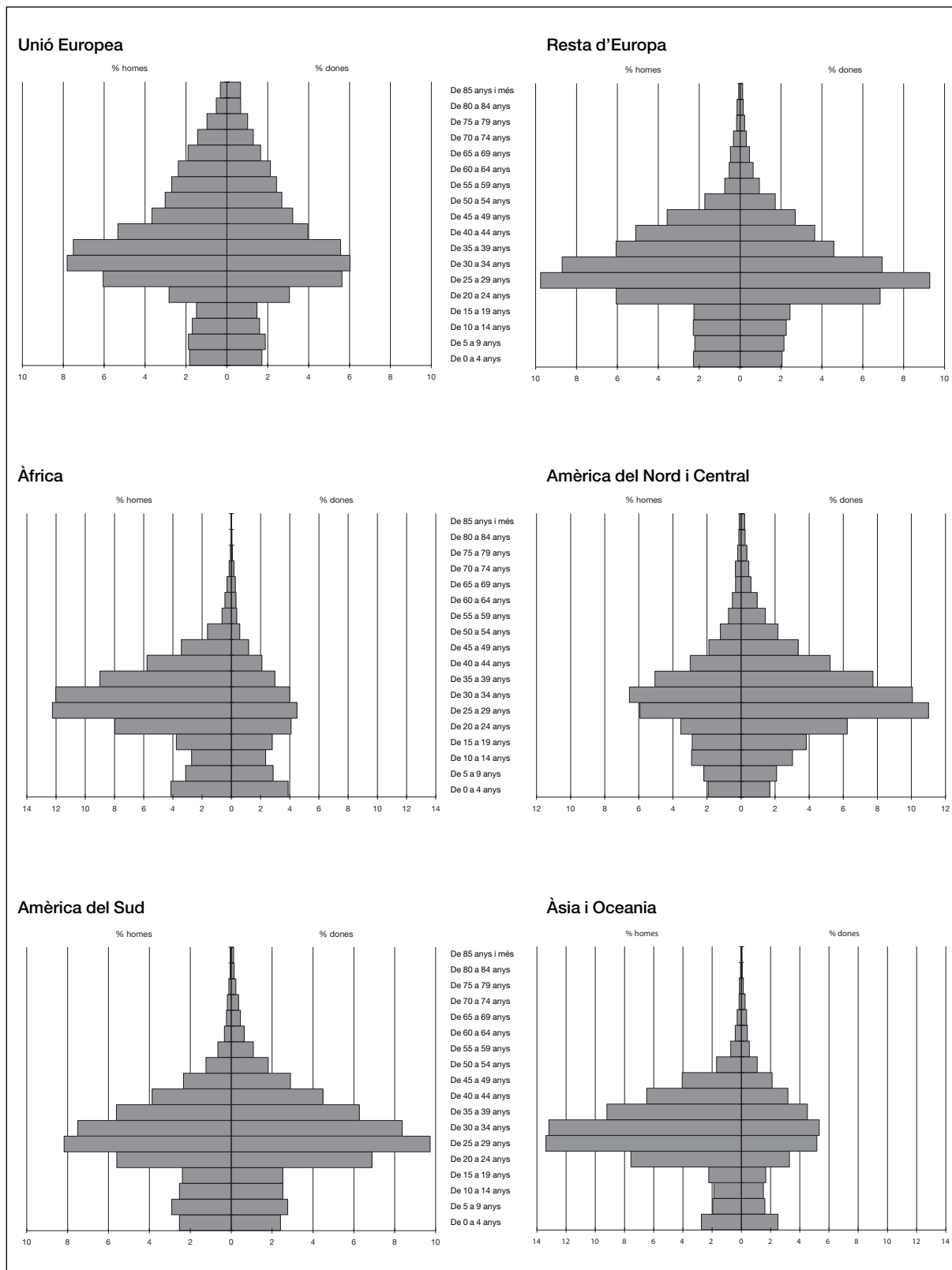
Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Padró continu.

Gràfic 5.2. Estructura de la població estrangera. Catalunya (2000)

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Padró continu.

Gràfic 6. Estructura de la població segons la seva procedència. Catalunya (2003)

Font: Institut d'Estadística de Catalunya.

Taula 11. Treballadors estrangers afiliats a la Seguretat Social (31 de gener de 2005)

Demarcació	Treballadors afiliats	% d'estrangers sobre el total
Barcelona	177.867	7,6%
Girona	28.672	10,2%
Lleida	19.298	11%
Tarragona	23.448	8,4%
Catalunya	249.285	8,1%

Font: Gabinet Tècnic, Servei d'Estudis i Estadístiques, Departament de Treball i Indústria.

El novembre de 2004, la xifra de 250.383 estrangers constitueix el 8% del total d'afiliacions a la Seguretat Social a Catalunya. El col·lectiu amb més presència al mercat de treball català és el dels marroquins (20%), seguit dels equatorians (9%), els colombians (5%) i els xinesos (4%). Dues terceres parts d'aquestes afiliacions corresponen a homes i el 81%, a extracomunitaris.

Talment com la població en general, el gruix dels estrangers està afiliat al règim general de la Seguretat Social (81%); en canvi, presenta percentatges superiors a la del conjunt de la població en el règim especial agrari (4%) i en el de treballadors de la llar (5,2%). Alguns col·lectius són particularment nombrosos en aquest darrer règim: així, el 43% dels filipins, el 29% dels dominicans i el 20% dels peruans treballen sota el règim de treballadors de la llar.

Les dones representen el 33% de les altes laborals de persones estrangeres, tot i que el percentatge creix en els darrers anys. Les dones estrangeres tenen una taxa d'activitat inferior a la de les dones catalanes i a la de les dones estrangeres de la resta de l'Estat espanyol.

Per sectors, els dos que concentren la major part de la contractació d'estrangers són la construcció i l'hostaleria.

Taula 12. Contractes registrats a estrangers segons la nacionalitat. Catalunya. (període acumulat gener - abril de 2005)

Nacionalitat	Total contractes	% sobre el total d'estrangers
EXTRACOMUNITARIS	164.099	82,1%
ÀFRICA	55.020	27,5%
Àfrica central, oriental i austral	4.791	2,4%
Àfrica del nord exclòs el Magrib	509	0,3%
Àfrica occidental	14.424	7,2%
Magrib	35.296	17,7%
ALTRES PAÏSOS I TERRITORIS D'EUROPA	10.018	5%
AMÈRICA	65.972	33%
Amèrica Central i del Sud	60.673	30,4%
Amèrica del Nord	5.299	2,7%
ÀSIA, AUSTRÀLIA I OCEANIA	32.356	16,2%
Altres països i territoris d'Àsia	17.517	8,8%
Austràlia, Oceania	5.152	2,6%
Pròxim Orient i Orient Mitjà	9.687	4,8%
SENSE NACIONALITAT	733	0,4%
COMUNITARIS	24.808	12,4%
Sense especificar	10.896	5,5%
TOTAL CONTRACTES A ESTRANGERS	199.803	100%

Font: Gabinet Tècnic, Servei d'Estudis i Estadístiques, Departament de Treball i Indústria.

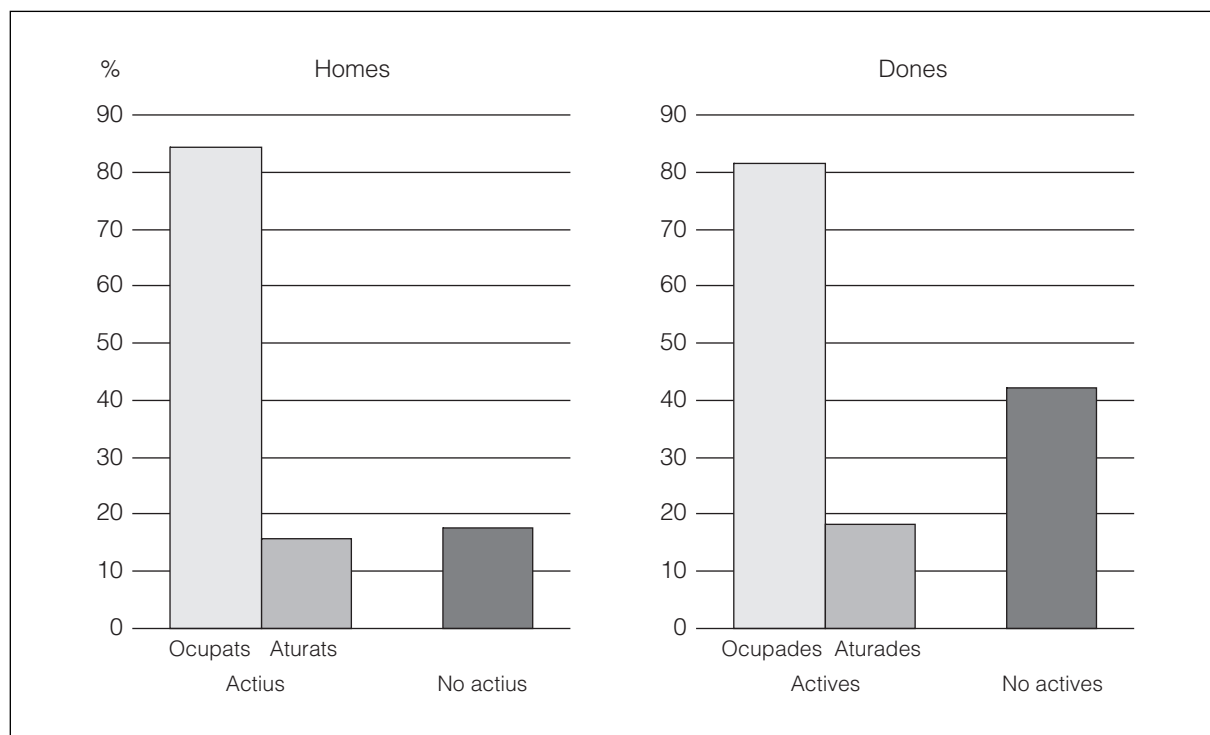
Si ens fixem ara en el tipus d'activitat professional, una primera observació és que els immigrants tendeixen a dedicar-se a treballs de menor qualificació, com ara el de peó o el servei domèstic. Són els col·lectius africà i llatinoamericà els que més es concentren en aquestes categories. Els originaris de l'Europa de l'Est troben ocupacions en categories més altes.

Taula 13. Contractes registrats a estrangers per ocupació. Catalunya.
(període acumulat gener - abril de 2005)

Descripció	Contractes estrangers	Total contractes	% estrangers
Forces armades	3	36	8,3%
Personal directiu	454	4.441	10,2%
Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	4.200	68.181	6,2%
Tècnics i professionals de suport	4.693	76.015	6,2%
Empleats administratius	10.428	145.550	7,2%
Treballadors de serveis de restauració, serveis personals, serveis de protecció i seguretat, i de comerç i similars	36.171	241.715	15,0%
Treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres	2.277	7.575	30,1%
Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres	26.367	110.801	23,8%
Operadors d'instal·lacions i maquinària, muntadors	8.469	55.513	15,3%
Treballadors no qualificats	128.863	514.599	25%
TOTAL	221.925	1.224.426	18%

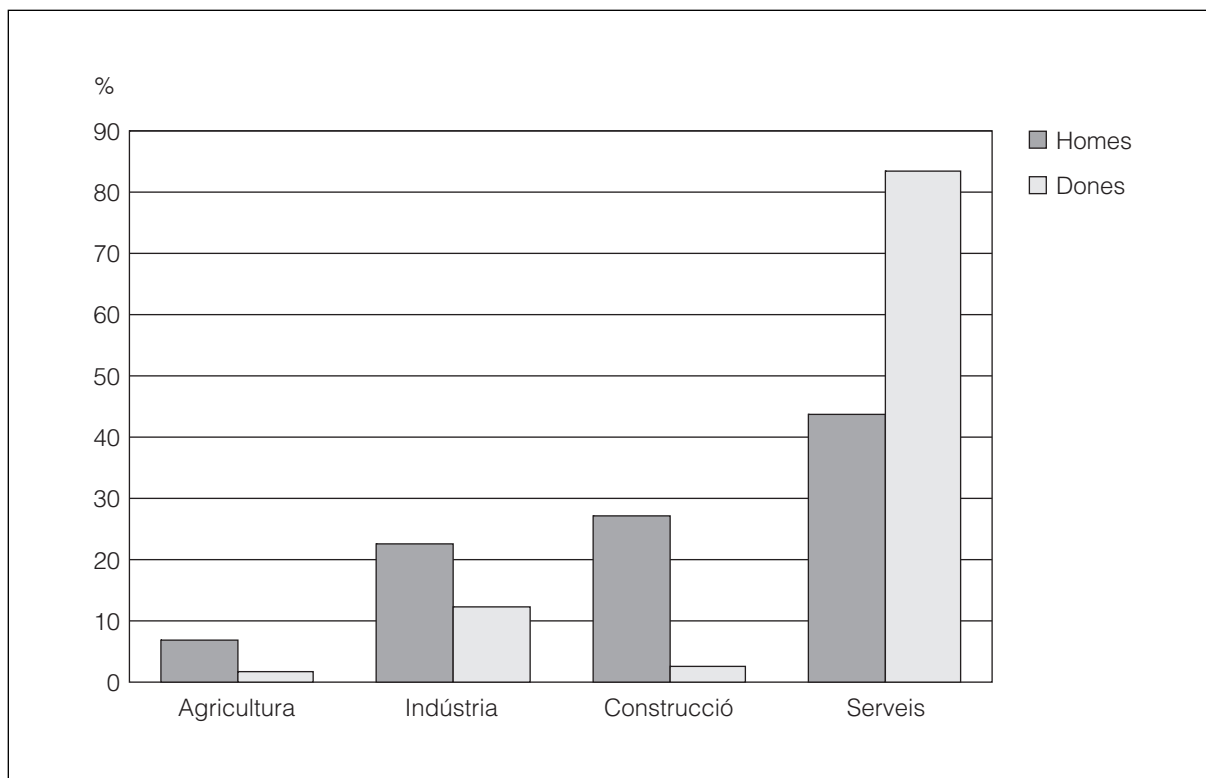
Font: Gabinet Tècnic, Servei d'Estudis i Estadístiques, Departament de Treball i Indústria.

Gràfic 7.1. Distribució percentual de la població estrangera segons la relació amb l'activitat i sexe. Catalunya (2001)

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Cens de població 2001.

Gràfic 7.2. Població estrangera ocupada per sexe i grans sectors d'activitat. Catalunya (2001)

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Cens de població 2001.

És del tot rellevant destacar que aquesta concentració en els nivells més baixos del mercat de treball es produeix amb independència del nivell de formació, força similar al de la població en conjunt. Les dades del Cens 2001 (tot i que s'han de prendre amb cautela, ateses les limitacions inherents al sistema de recollida d'informació) apunten que el nivell d'analfabetisme de la població estrangera és superior al de la població de Catalunya, alhora que té un percentatge més elevat de titulats universitaris i nivells semblants de persones amb estudis secundaris. L'enquesta de població activa confirma que el nivell formatiu mitjà de la població estrangera no comunitària és molt semblant al dels espanyols.

2.4. La incorporació a l'escola: la fita de la diversitat

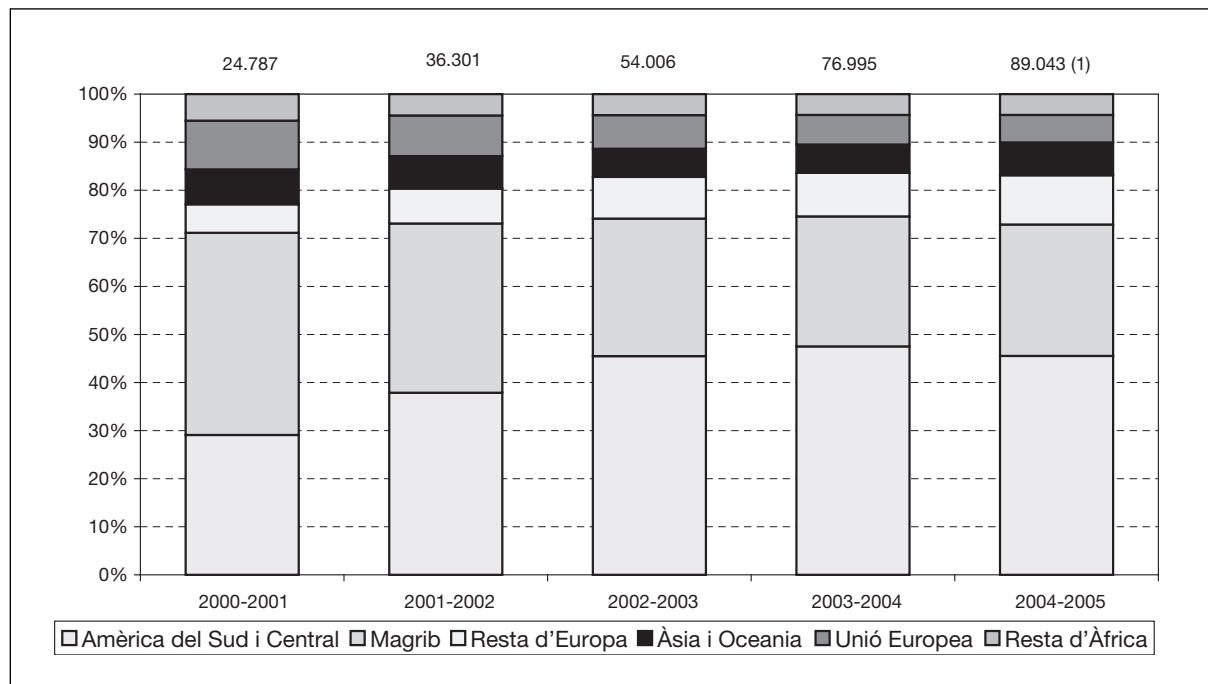
La presència d'alumnat estranger a les escoles és des de fa temps una realitat palpable i visible. L'escola és l'espai social per excel·lència, on cristal·litzen i es posen en joc les limitacions i les potencialitats del model de societat que construïm. Hi ha presents a les aules més de 100 nacionalitats. En els darrers quatre cursos hem passat de 36.301 alumnes de nacionalitat estrangera (curs 2001-2002) a comptar amb 89.066 alumnes matriculats en el curs 2004-2005 (dades provisionals de matriculació el 17 de gener del 2005); això representa un creixement acumulat del 144%, percentatge fins i tot superior al del cas dels col·lectius que, com hem vist, han crescut més en els darrers quatre anys.²

Així, doncs, en començar el curs 2004-2005 l'alumnat estranger suma el 9% de tot l'alumnat en el sistema educatiu; si ens centrem en l'ensenyament obligatori (educació primària i ESO) el percentatge puja al 10,2%. En els centres de titularitat pública el percentatge d'alumnes estrangers s'eleva al 12% del total, mentre que en els centres privats representen només el 3%; en el cas de l'ensenyament obligatori aquests percentatges són del 14% i el 4% respectivament.

² Els col·lectius escolars que més han crescut han estat els originaris de l'Europa no comunitària (215%) i d'Amèrica Central i del Sud (149%).

El col·lectiu més nombrós en el sistema educatiu català és el marroquí. En començar el curs 2004-2005, signifiquen 23.735 infants matriculats, poc més d'una quarta part del total d'alumnat estranger (27%). El col·lectiu marroquí és particularment important en l'ensenyament infantil i en la formació obligatòria; s'observa, en canvi, que, amb relació al seu pes demogràfic, té una presència molt reduïda en la formació postobligatòria. Tot i que continua creixent en nombres absoluts, en els darrers cursos l'alumnat marroquí ha perdut pes sobre el conjunt d'alumnat estranger per l'arribada d'infants i adolescents d'altres procedències, particularment d'Amèrica Central i d'Europa de l'Est.

Gràfic 8. Evolució del nombre d'alumnes estrangers a Catalunya (2000-2005)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades obtingudes del Departament d'Educació. Les dades del curs 2004-2005 són provisionals.

Així, cal destacar el creixement del col·lectiu d'Amèrica Central i del Sud, tant en termes relatius com en nombres absoluts, i molt en particular el procedent de l'Equador, Colòmbia i l'Argentina. L'alumnat llatinoamericà s'eleva ja al 45,4% de tots els estrangers, enfront del 29% que representaven en el curs 2000-2001. Els alumnes equatorians, per exemple, han multiplicat per quatre els seus efectius des del curs 2001-2002. Altrament, en els darrers tres anys hem vist el creixement del col·lectiu d'originaris de l'Europa no comunitària.

El curs 2004-2005, el 84% de l'alumnat estranger estudia en els centres de titularitat pública i el 16% en els de titularitat privada, mentre que, en el cas de l'alumnat autòcton, el 60% ho fa en els de titularitat pública i el 40% en els de titularitat privada.

3. L'acció del Govern de la Generalitat: les polítiques d'immigració des dels anys vuitanta

Es pot constatar una llarga trajectòria del Govern de la Generalitat en el desenvolupament de polítiques d'immigració. Les primeres actuacions de la Generalitat de Catalunya en relació amb la immigració es van iniciar al final de la dècada dels anys vuitanta, amb accions d'alguns departaments com el d'Ensenyament i el de Sanitat i Seguretat Social. Però no és fins a l'any 1992 que es crea, per acord del Govern de la Generalitat, la Comissió Interdepartamental per al Seguiment i la Coordinació de les Actuacions en Matèria d'Immigració.

3.1. Els plans interdepartamentals d'immigració (1993-2000) / (2001-2004)

Aquesta Comissió va elaborar el I Pla interdepartamental d'immigració (1993-2000), que el Govern aprovà el 28 de setembre de 1993 i que recollia els treballs de més d'un any d'elaboració i discussió amb els departaments implicats i amb les entitats socials, les associacions d'immigrants i les organitzacions sindicals. El I Pla interdepartamental d'immigració es va redactar en un context marcat per l'inici del creixement de la immigració a Catalunya i tenia la finalitat de promoure la integració de la població immigrant, tot desenvolupant polítiques coordinades i interdepartamentals.

El seguiment i l'avaluació del I Pla interdepartamental van indicar la necessitat de consolidar i refermar la dimensió interdepartamental de l'acció del Govern i d'afavorir l'increment de propostes d'actuació en diversos serveis.³ El 31 d'agost del 2000 el Govern va crear la Secretaria per a la Immigració adscrita al Departament de la Presidència, amb l'objectiu de coordinar les actuacions dels òrgans interdepartamentals existents i donar suport als departaments de la Generalitat en matèria de polítiques d'immigració. Un dels primers encàrrecs que va rebre la Secretaria per a la Immigració va ser elaborar el II Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004, que es va aprovar el 18 de juliol de 2001.

Després dels processos legislatius de l'any 2000 que el Govern de l'Estat va dur a terme, el Govern de la Generalitat va aprovar el Decret 188/2001, de 26 de juny, sobre els estrangers i la seva integració social a Catalunya que concreta les funcions i els serveis que cal prestar en l'àmbit competencial de la Generalitat i garanteix l'accés de la població immigrada als serveis públics.

Així mateix, el Ple del Parlament de Catalunya va aprovar, el 27 de juny de 2001, el Document de la Comissió d'Estudis sobre la Política d'Immigració a Catalunya, en què plantejava unes línies d'actuació generals que havien d'orientar l'acció social i política, prèviament a la concreció en moments i àmbits precisos.

Davant de les polítiques desenvolupades a Catalunya constatem, en definitiva, que les polítiques i les actuacions públiques dutes a terme són prova fefaent de l'existència d'una cultura política de la immigració. La valoració general dels dos plans interdepartamentals d'immigració elaborats fins ara per la Generalitat de Catalunya (1993-2000 i 2001-2004) i l'anàlisi de la seva repercussió han de permetre veure els encerts i els dèficits que han tingut.

3.2. El Pla de ciutadania i immigració (2005-2008): coherència, millora i innovació d'aspectes i actuacions anteriors

El Pla de ciutadania i immigració ha de beneficiar-se dels plans anteriors i s'ha de mantenir coherent amb algunes de les línies iniciades però, alhora, ha d'innovar i millorar aquells aspectes en què s'han constatat desencerts i dificultats. En aquesta línia, ha de proposar millores o donar continuïtat als aspectes següents:

• Interdepartamentalitat

Es valora positivament la perspectiva interdepartamental que considera la immigració com una matèria en la qual tots els departaments de la Generalitat són competents i tenen responsabilitats. És un fet que entre els diversos departaments implicats hi ha hagut una clara voluntat d'aconseguir una certa coordinació del conjunt de serveis adreçats a la immigració. La perspectiva interdepartamental és, doncs, un aspecte que cal impulsar i respecte a la qual s'hauran d'esmerçar esforços per fer més eficaç aquest plantejament de base.

• Adequació dels objectius polítics

Es valora positivament el contingut dels objectius polítics assenyalats atès que s'inscriuen en el marc general d'una perspectiva integradora, d'acord amb les reflexions que es duen a terme en el context internacional actual, destacant així la necessitat de mantenir la cohesió social i la voluntat d'incor-

3. Vegeu el Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004, pàgina 128.

porar la nova població immigrada dins els mecanismes de participació ciutadana. Això no obstant, es constata la manca de mecanismes intrínsecs i instruments interns (variables i indicadors) per a l'avaluació d'aquests objectius polítics.

Els objectius polítics definits en els plans anteriors són, doncs, encara vàlids en línies generals, cosa que permet el seu manteniment, tot i que s'ha de treballar amb vista a una millora del sistema d'avaluació d'aquests.

• **Connexió entre principis polítics i programes d'actuació**

Els programes d'actuació dels plans anteriors s'exposaven isolats sense correlació amb els objectius polítics definits, de manera que els eixos temàtics no aconseguien aportar-nos una visió d'enllaç entre els dos nivells. Cal, doncs, cercar una coherència de manera que els principis generals informin efectivament de les polítiques que cal dur a terme i els programes per implementar.

• **Priorització dels eixos i dels programes**

El II Pla interdepartamental d'immigració no defineix la importància i l'extensió de cada eix temàtic ni dels programes, de manera que no marca prioritats i situa en el mateix nivell programes d'actuació d'extensió i d'abast molt desiguals. Per això és necessari establir prioritats generals, però també que, dins el nivell de les polítiques sectorials i els programes d'actuació, es fixin unes prioritats pròpies.

• **Territorialització i temporització**

El II Pla interdepartamental d'immigració no defineix el marc geogràfic ni temporal d'actuació. En aquest sentit, observem que en molts casos exposava actuacions que ja s'estaven duent a terme i en altres, intencions de futur poc precises. Cal, doncs, apostar per la màxima especificitat possible i la coordinació real, en els àmbits territorial i temporal dels programes d'actuació.

• **Visió integral**

Malgrat la voluntat transversal de tractar la immigració com un tot, el resultat final ha estat la suma d'un conjunt de programes i d'actuacions en lloc d'un veritable pla de conjunt. En moltes ocasions es van dur a terme actuacions que no estaven previstes al Pla, desenvolupant-se sense buscar cap coherència amb la resta de programes previstos anteriorment. Cal aportar una visió de conjunt i integradora que reculli, de manera exhaustiva, totes les actuacions que es portin a terme.

• **Dotació pressupostària**

Una de les mancances més evidents del II Pla interdepartamental d'immigració és la carència d'assignació pressupostària, això impedeix conèixer per endavant quin és el seu abast i la seva dimensió. Cal, doncs, fer esforços per a concretar els recursos i els pressupostos que es destinaran per al desenvolupament dels programes.

3.3. L'entorn social i econòmic: replantejament de l'estat del benestar

Els canvis que travessen les societats contemporànies en els sistemes econòmic i social plantegen reptes i demanen un replantejament de l'estat del benestar atesa la desprotecció, encara, d'àmplies capes de la societat. Amb la diversitat creixent ètnica i cultural derivada de les migracions, les respostes polítiques que s'han ofert no han aconseguit afrontar amb èxit la seva situació. Així, les accions portades a terme en els darrers anys a Europa en general i a l'Estat espanyol i Catalunya en particular, no han estat del tot satisfactòries per l'escassetat de mitjans utilitzats i per la manca d'integralitat d'aquestes polítiques.

Un dels desafiaments principals que genera la presència i l'arribada d'immigració davant les restriccions de l'estat del benestar és precisament la qüestió de la balança entre les contribucions a l'Es-

tat per part dels immigrants i les prestacions i transferències rebudes. Això es dóna en ple procés de debat sobre la reestructuració de la despesa social de l'estat del benestar a Europa. A aquest debat, s'hi afegeix el fet de valorar que una immigració creixent pugui dificultar el desenvolupament dels programes de polítiques de benestar social o no.

3.3.1. Polítiques de benestar: els eixos del debat a Catalunya

• Concentració urbana

En aquests moments, a Catalunya, tot i que la població immigrada es distribueix per gairebé tot el territori català, hi ha barris i zones amb una presència d'immigrants més destacada. Aquestes zones que, sovint, ja havien començat abans un procés de degradació per la marxa de les poblacions joves cap a altres zones amb més condicions, són bàsicament els únics llocs on la població immigrada pot accedir a l'habitatge. El preu dels habitatges i la poca disponibilitat del mercat de lloguer per oferir-los a la població immigrada provoquen que, a vegades, aquests estiguin sobreocupats.

Aquesta concentració en determinats barris i zones genera també concentració d'alumnes a les escoles d'aquelles zones, ocupació de l'espai públic, transformació del teixit comercial, etc. Aquesta segregació espacial, gens recomanable per a afavorir la integració i el coneixement mutu, cal abordar-la des d'unes polítiques globals de prevenció i rehabilitació dels barris i les zones degradats o en procés de degradació.

• Formació

Les accions dutes a terme fins en aquest moment han promogut i impulsat l'accés als serveis i els recursos en igualtat de condicions. Per a facilitar-ho s'han fet accions de formació als professionals, s'han posat en marxa sistemes per fer fàcil la comunicació entre aquests i les persones novvingudes, i s'han adaptat alguns materials informatius a diferents idiomes.

Tot aquest esforç, però, no ha estat suficient. Queden encara sectors de professionals que no han rebut formació suficient (salut, ocupació, altres professionals no hi estan específicament vinculats, etc.), els serveis facilitadors de comunicació no han arribat a tots els sectors (salut i ocupació en són deficitaris) ni a tot el territori, tampoc no és encara clar quin tipus de serveis són necessaris (mediació intercultural, traducció, etc.), i l'adaptació dels materials informatius tampoc no s'ha fet ni en tots els sectors, ni en tots els àmbits, i la que s'ha fet, no sempre ha tingut en compte les necessitats de bona part de la població (s'han limitat a traduir textos sense fer interpretacions culturals i sense utilitzar un llenguatge entenedor).

• Accés als serveis

Totes aquestes accions han posat en evidència la necessitat d'aprofundir en l'accés de les persones immigrades als serveis ordinaris i millorar aquest aspecte, tot esmenant els dèficits assenyalats, i incrementar els serveis quan l'arribada de nova població n'agreuja el dèficit.

Els límits legals marquen absolutament l'accés de les persones estrangeres als serveis públics. Tot i que a Catalunya el Decret 188/2001, de 26 de juny, dels estrangers i de la seva integració social a Catalunya estableix un accés als serveis i les prestacions socials en igualtat de condicions a la resta de ciutadans, el marc legal d'estrangeria obliga a tenir en compte la situació administrativa de la persona estrangera a l'hora de reconèixer-li drets, llibertats i garanties jurídiques. Cal esmentar que hi ha una sèrie de prestacions i serveis als quals només poden accedir les persones amb autorització de residència, com ara l'escolarització no obligatòria (educació infantil, secundària postobligatòria, universitat i formació d'adults) o els serveis socials específics (assistència a la família, infància i adolescència, persones amb disminució, tercera edat, toxicòmans, etc.). En altres casos, com ara l'accés a les polítiques actives d'ocupació, es demana, fins i tot, l'autorització de treball.

• Àmbit laboral

Pel que fa a l'àmbit laboral, la incorporació en aquest àmbit s'ha fet segons les necessitats del mercat, sense capacitat de gestió ni regulació. La major dificultat ha estat la impossibilitat de fer una inserció laboral a través de mecanismes oficials, ja que la majoria dels treballadors immigrants ho feien via informal (i generalment irregular). Així, doncs, la capacitat d'accedir a perspectives laborals múltiples ha estat molt restringida i la gran majoria de la població arribada els darrers anys ocupa els llocs de treball de nivells de qualificació i salarial més baixos, entrant a vegades en situacions de desaprofita-ment d'un capital social amb nivells de formació alts. A més, dins l'àmbit laboral, dues àrees específiques amb capacitat d'actuació des de Catalunya resten encara poc desenvolupades: contractació en origen i gestió del treball temporal (sectors agrícola i turístic).

• Accions d'acollida

Les accions que s'han dut a terme fins en aquest moment han estat puntuals, poc coordinades i basades sobretot en la tasca feta per la societat civil. L'acollida residencial de les persones en situació de vulnerabilitat no s'ha abordat prou. L'acollida dels menors no acompanyats resta també com un tema al qual s'han de donar respostes més integrals.

• Llengua

Una de les necessitats més peremptòries que tenen totes les persones quan arriben a un territori nou és l'aprenentatge de la llengua que s'hi parla. Són les institucions públiques que han de promoure els mecanismes necessaris perquè aquestes persones puguin aprendre-la al més ràpidament possible, adequar la formació a les diferents característiques i necessitats formatives i culturals de la població, i flexibilitzar l'accés, els horaris i la proximitat geogràfica.

A Catalunya, existeix una oferta formativa que, tot i haver fet alguns esforços per adaptar-la a la nova realitat (amb l'elaboració de diferents materials didàctics i la formació dels professionals), és encara clarament insuficient: no arriba a tot el territori i no hi ha prou places per a la demanda existent. Tampoc els professionals no sempre segueixen els criteris i les demandes formulades per aquests col·lectius d'immigrants que fa més temps que viuen a Catalunya. En general, no conèixer el català els dificulta la integració laboral, retalla la igualtat d'oportunitats i provoca discriminació.

• Diversitat cultural

Donar respostes adequades als reptes que planteja la diversitat cultural, gestionar en definitiva aquesta diversitat són, sovint, motius de grans debats amb posicions molt enfrontades. Un altre dels déficits és el reconeixement i la promoció del coneixement de les diferents cultures presents avui a Catalunya, més enllà de les iniciatives puntuals de realització de festes interculturals on el que predomina és la gastronomia, la música i els actes folklòrics.

• Percepció de la població dels canvis en l'entorn

La informació i la sensibilització del conjunt de la població sobre els canvis que s'estan produint al seu entorn, tot i l'esforç que s'ha fet, no han arribat al públic més reticent i poc empàtic. En termes generals, la percepció actual que la població autòctona té de la immigració és força negativa. En bona part es tracta del resultat de molts anys d'arribada de població estrangera sense que la societat d'acollida hagi pogut gestionar ni la seva arribada ni els seus efectes. Així, doncs, aquesta incapacitat per a preveure els efectes de l'arribada de nova població ha comportat una manca de coneixement i reclama una atenció pública per mitigar la idea de la "percepció preferencial" que erròniament existeix.

És per això que continuen i augmenten les percepcions errònies d'accés preferent de la població immigrada a les prestacions i els serveis en detriment del conjunt de la població. Aquí, un cop més, es posa de manifest que la insuficiència de l'estat del benestar provoca la competència entre els d'aquí i els de fora, i responsabilitza de les mancances el més feble, el darrer que ha arribat, el qui té menys possibilitat de defensar-se, i no la manca de respostes adequades del sistema polític, social i econòmic que tenim.

II. El Pla de ciutadania i immigració 2005-2008: una tradició d'acolliment i una societat igual en drets i deures per a tothom

“No ens ho hem dit gaire, doncs, però
tots som immigrants.”

(Salvador Cardús, 2004)

La societat catalana s'ha construït a partir de la immigració. La nostra llarga història de migracions, com a immigrants cap a aquesta terra i com a emigrants cap a altres bandes del món, constitueix un element bàsic d'allò que compartim. Ara, davant els moviments migratoris internacionals d'aquest principi de mil·lenni, la nostra memòria condiona la perspectiva i el compromís que assumim davant les persones i els seus problemes.

En aquesta primeria del segle XXI la fisonomia de la societat catalana ha canviat: la immigració procedent de països en vies de desenvolupament constitueix una realitat demogràfica consolidada, i la pluriculturalitat que en resulta, un fet reconegut. Les generacions més joves de catalanes i catalans ho viuen amb naturalitat. Catalunya és, ja, una societat plural i diversa. L'acollida de persones vingudes d'arreu, amb diferents coneixements, llengües, cultures i religions, forma part de la nostra tradició.

Catalunya ha de ser un país capaç d'oferir als seus residents un espai d'oportunitats, unes perspectives d'assentament i d'inserció social i econòmica dignes, i un context de participació que permeti portar a terme les seves expectatives dins d'un entorn social comú. D'aquí que aspirem a una societat articulada socialment sota el principi d'igualtat, amb un projecte cultural i polític, obert, comú i plural. És un enfocament optimista, estimulat per una tradició d'acolliment, que percep els processos migratoris actuals com una oportunitat nova per travar una societat catalana amb projecció de futur.

La societat catalana actual, la que està en formació a partir de la nova immigració, ha de ser de progrés, d'estabilitat i de cohesió. La interacció entre el nouvingut d'ara –el ciutadà català de demà– i la resta de la societat actual ha d'aportar beneficis mutus, tant en termes socioeconòmics com culturals. Això comporta la responsabilitat d'acceptar que aquest espai nou compartit implica tant renúncies mútues com oportunitats noves.

4. Un enfocament nou: la ciutadania resident

En aquest context és important impulsar un enfocament de la ciutadania basat en la residència material i en la voluntat de la persona de romandre efectivament i establiment en un entorn social determinat. Tanmateix, a partir de la constatació que les persones immigrades, segons sigui la seva situació administrativa, viuen en una situació diferenciada de drets, el Pla de ciutadania i immigració pretén incidir en tots aquells àmbits que han de garantir que tots els residents a Catalunya tenen assegurats els drets humans bàsics i la igualtat d'oportunitats.

Aquest Pla té com a objectiu general incorporar dins la seva ciutadania els nous residents. A fi de fer-ho, cal que els ciutadans de sempre els acullin com a iguals. Per aconseguir-ho, el criteri bàsic que ha de reconèixer l'immigrant com a ciutadà és la residència efectiva, reconeguda a través de l'empadronament. L'empadronament expressa la voluntat de l'immigrant d'assentar-se a Catalunya i compar-

tir amb els seus habitants ja residents tots els espais públics existents, sense distincions. Recuperem, així, un concepte de ciutadania, deslligat de la nacionalitat estatal, i vinculat estretament amb la ciutat i el món local.

El Pla de ciutadania i immigració 2005-2008 proposa un concepte nou de ciutadania que pretén avançar cap a la igualtat de drets i deures de tots els catalans i les catalanes, amb independència de la nacionalitat i de les situacions jurídiques, dins els límits competencials del marc actual. En aquest sentit, el vincle requerit per a l'accés i el reconeixement de la ciutadania és la residència, deslligada, així, de la nacionalitat en el sentit convencional.

Tenim una llarga tradició d'acollida i la immigració procedent d'altres països és, com ja hem dit, una realitat consolidada. La residència efectiva, reconeguda per l'empadronament, converteix una persona en ciutadana de Catalunya i aquest fet implica drets i deures per a tothom: per als que ja som aquí i per als que estan arribant per construir-se un futur millor. Han vingut per quedar-se, esdevenen ciutadans i ciutadanes compartint un espai, gaudint d'uns drets i assumint les obligacions que ens pertocuen a tots. Hem de saber aprofitar l'enorme energia de la immigració i és en aquest camí en el qual es proposa avançar aquest Pla.

4.1. Els tres pilars bàsics: pluralisme, igualtat i civisme

En la presentació d'un enfocament nou sobre la immigració, en el marc dels acords de Tampere (octubre 1999), la Comissió Europea va presentar tot un seguit de punts amb l'objectiu d'estimular el debat, i va introduir, dintre de la secció sobre la integració dels nacionals de tercers països, la noció de ciutadania cívica, com un conjunt comú de drets i obligacions essencials, basats en la Carta de drets fonamentals, imprescindibles per aconseguir la plena integració dels immigrants.⁴ Rescatem, doncs, aquest concepte que ens pot ser de molta utilitat a la Catalunya de l'any 2005.

La ciutadania plural i cívica assumeix els valors de justícia i, específicament, de respecte als drets humans, recollits en la Declaració Universal dels Drets Humans, com a nucli de la seva legitimitat i principal marc de referència per a orientar les intervencions públiques.

En efecte, el respecte, la garantia i l'extensió dels drets humans com a principis inexcusables, bàsics i universals, han de guiar la gestió quotidiana d'aquest procés d'acomodació de la població immigrada i de la societat catalana. D'aquesta manera, els drets fonamentals de l'ésser humà, la dignitat i la vàlua de la persona, el pluralisme i el reconeixement de la diversitat cultural, la no-discriminació entre homes i dones, així com l'afavoriment del progrés social i unes millors condicions de vida dins un món més lliure, fonamentaran el concepte de ciutadania que volem promoure.

La ciutadania plural i cívica es basa en tres pilars bàsics –el valor del pluralisme, el principi de la igualtat i el civisme com a norma de comportament– erigits en orientacions cabdals de les institucions i de la societat catalana.

4.1.1. El valor del pluralisme

L'acceptació del pluralisme és la condició principal per aconseguir un reconeixement dins de la ciutadania catalana. Tota persona, sigui ciutadana d'ahir o d'ara mateix, que visqui i treballi a Catalunya, sigui quina sigui la seva cultura i religió, ha de reconèixer el pluralisme com a valor bàsic en totes les seves maneres de manifestació (tant el pluralisme de valors com el pluralisme cultural, tant en la seva expressió individual com de grup). Tenim per evident que allà on el pluralisme té dificultats d'expressar-se la ciutadania democràtica se'n ressent.

Conseqüència lògica d'aquest principi de pluralisme és que no resulta possible la inclusió efectiva de l'immigrant sense un reconeixement de la seva cultura i formes pròpies de vida, dins del respecte

4. COM (2000) 757 final, de 22 de novembre, Comunicació de la Comissió al Consell i al Parlament Europeu sobre una política comunitària d'immigració.

dels drets humans i de la dignitat de la persona. El valor del pluralisme inclou el valor de la *laïcitat*. S'entén la laïcitat com a separació entre el poder polític i les confessions religioses: el Govern com a tal no s'identifica amb cap creença religiosa (com tampoc amb l'ateisme, ni amb l'agnosticisme, ni amb cap creença antireligiosa), i cap creença religiosa (com tampoc cap creença antireligiosa) no pot pretendre imposar-se a través del Govern.

La laïcitat és el marc que garanteix el respecte a totes les religions i les creences, el respecte de la pluralitat religiosa i de la llibertat de pensament. La laïcitat implica la separació entre l'esfera pública (allò que afecta a tothom) i l'esfera privada (allò que no és compartit per tothom, encara que pugui interessar a moltes persones i grups), amb el benentès que allò que és privat, com ara una determinada confessió religiosa, també pot tenir una presència, un pes o una projecció socials.

4.1.2. La igualtat com a principi bàsic d'acció estratègica

El principi bàsic d'acció estratègica per a la gestió de la diferència cultural és la igualtat. La societat catalana d'avui i la que s'està construint a partir de la nova immigració ha d'aportar beneficis comuns en termes socials, econòmics i culturals.

En plantejar un enfocament basat en la ciutadania, s'aspira a construir un vehicle que ens ajudi a identificar propostes que minimitzin les desigualtats potencials generades per la diversitat de cultures, llengües i religions que coexisteixen en el territori, especialment perquè l'arribada i la permanència de persones procedents de fora no constitueixi un factor nou de desigualtat.

Dins del marc d'actuació i de gestió del nou Pla de ciutadania, el Govern estableix que el principi d'igualtat és el principi legitimador bàsic de les polítiques que s'elaborin des de tots els sectors públics de la Generalitat. Aquest principi no és solament proactiu, sinó que també fa una clara aposta reactiva contra la creació i la permanència de relacions de poder entre ciutadans residents, la fragmentació de l'espai públic, la segregació social i tot allò que exclou les persones de les oportunitats que ofereix la nostra societat.

En temes de multiculturalitat, l'oposat a la igualtat no és tant la desigualtat com la discriminació, les relacions de poder que s'estableixen entre les diferents identitats presents en la ciutadania resident. En la nostra tradició democràtica, la igualtat presenta una doble dimensió: la igualtat de tracte i la igualtat d'oportunitats.

4.1.3. Aplicar el principi de la igualtat: desavantatge i imparcialitat

El Pla, en la seva clara aposta per a un enfocament basat en la ciutadania plural i cívica, advoca per introduir dos conceptes per a garantir l'aplicació del principi de la igualtat dins de la diversitat cultural: el de *desavantatge* i el d'*imparcialitat*. En un entorn de diversitat cultural, la desigualtat provoca desavantatge. El *desavantatge* pot estar provocat per diferències pròpies del naixement o per propietats que no depenen de la voluntat de la persona: color de la pell, trets físics, origen nacional, cultura o situació jurídica.

En aquest sentit, el Govern diferencia entre desavantatge i desigualtat. Les peculiaritats que discriminen els ciutadans residents a Catalunya requereixen *polítiques compensatòries* que tinguin com a objectiu que els ciutadans puguin superar-les. El desavantatge, en aquest cas, ha de tenir un tractament específic. La igualtat d'oportunitats significa, doncs, que tot ciutadà resident tingui el mateix accés a posicions d'avantatge. Això implica que les persones puguin competir per a l'obtenció dels béns públics en igualtat de condicions. El Govern és conscient que el context on s'aplica el principi no serà operatiu fins que s'aconsegueixi la universalitat de les polítiques públiques.

La *imparcialitat* és la resposta a la pregunta sobre com ha d'aplicar-se la igualtat de tracte a les diferents cultures. Bàsicament significa que en gestionar la diferència cultural no es privilegia una cultura determinada. Aquest principi adquireix un significat regulador en la gestió del pluralisme religiós i en àmbits com l'habitatge, la sanitat, l'educació i el treball. La imparcialitat no ha de ser solament una regla pràctica d'aplicació de polítiques; també ha de ser explicada i postulada per justificar polítiques

concretes enfront dels ciutadans que actuen per prejudicis i atorguen plena validesa a rumors socials mancats de cap fonament.

4.1.4. La norma del civisme

El civisme és la norma bàsica que ha d'orientar la relació entre les persones, sigui quina sigui la seva llengua d'origen, la seva cultura, religió i color de la pell. El civisme s'expressa sota forma d'actitud i de norma de comportament d'acció pública que permet la convivència entre les persones i assegura la cohesió al llarg del temps. Gestionar aquestes zones públiques d'interacció constitueix un dels objectius principals del Pla.

Desenvolupar aquests lligams és una de les fites fonamentals d'aquest Pla. En aquest sentit, el Pla de ciutadania i immigració vol impulsar un concepte de ciutadania plural i cívica que garanteixi *una cultura pública comuna*, i que estableixi els *drets i els deures* imprescindibles per orientar l'activitat social.

Així, doncs, la proposta de ciutadania plural i cívica s'atén a dues perspectives que es complementen: una perspectiva d'inclusió i una perspectiva d'acomodació.

a) La perspectiva d'inclusió

Té com a aspiració principal, en la mesura de les seves competències, reduir a la mínima expressió qualsevol situació de *desavantatge* causada per la diferència de drets que tenen els nous ciutadans respecte a la ciutadania ja existent.

b) La perspectiva d'acomodació

Té com a objectiu principal gestionar els espais de contacte entre les institucions públiques i les privades del país, i entre els residents procedents de la nova immigració i els residents autòctons. Especialment hi ha una preocupació perquè aquests espais de contacte no es transformin en punts de conflicte.

Treballar atenint-se a aquesta doble perspectiva afavorirà el compromís de la població immigrant amb el nostre projecte de país, alhora que contribuirà a desenvolupar lligams amb la societat catalana. Amb el concepte de ciutadania plural i cívica, volem emfasitzar la funció integradora, inclusiva i socialitzadora de la noció de ciutadania.

La proposta de ciutadania plural i cívica del Pla és tant un element de reflexió per a la societat catalana i totes les seves instàncies polítiques, socials, econòmiques i culturals, com un vehicle que empeny la gestió quotidiana del procés vers un horitzó de noves oportunitats per a la societat catalana del futur.

Atesa l'estreta vinculació entre ciutadania i nacionalitat, principi sobre el qual es regeix l'Estat, el marge d'actuació està limitat per una legalitat que no permet accelerar l'accés a la ciutadania ni deixa, d'acord amb el que estrictament imposa la normativa jurídica, atorgar a persones residents nacionals de tercers països la ciutadania plena. El nostre enfocament té, doncs, una funció reivindicativa davant l'Administració de l'Estat, o, dit en altres paraules, busca d'establir *complicitats* amb la societat catalana.

El Pla promou una ciutadania compartida que faci que tots els catalans i les catalanes se sentin part de Catalunya i que puguin formar part de l'economia, la cultura i la vida social catalanes. La diversitat a Catalunya contribueix a un sentiment d'identitat i a l'evolució d'un sentit de ciutadania compartida.

4.2. Marc competencial en matèria d'estrangeria: dificultats i reptes per assolir l'enfocament de ciutadania

Plantejar un enfocament de ciutadania des de Catalunya, i en el marc actual de l'Estat espanyol, suposa fer-se càrrec d'una sèrie de dificultats que, enteses com a reptes, tenim la responsabilitat d'assumir i afrontar-les. Són límits o dificultats que estan directament vinculats al marc de distribució competencial en matèria d'estrangeria.

El punt de partida és l'article 149.1, apartat 2, de la Constitució espanyola, en què s'estableix la competència exclusiva de l'Estat en matèries d'immigració i estrangeria. Això no obstant, no ens ha

d'incloure a pensar que tots els temes d'immigració estan de manera exclusiva en mans de l'Estat, ja que els estatuts de les comunitats autònomes han assumit diverses competències i tenen una incidència directa en el tractament d'aquesta qüestió. Ara bé, l'Estat disposa del control sobre allò que considerem nucli dur de la matèria d'estrangeria en el sentit clàssic, és a dir, tot el que fa referència als fluxos migratoris: l'arribada de nous immigrants i el control de les fronteres. L'Estat també disposa en exclusiva de la competència d'atorgar les autoritzacions de residència i treball als immigrants, i també de permetre o denegar la renovació d'aquestes autoritzacions, que poden ser temporals o permanents.

Així mateix, cal esmentar en primer terme que Catalunya tot i disposar de competències executives de la legislació laboral, reserva a l'Estat totes les competències en matèria d'immigració, sens perjudici del que estableix la normativa estatal en aquest sentit (art. 11.3 EAC). D'acord amb aquest marc jurídic, Catalunya no pot decidir sobre l'entrada dels estrangers que volen residir en el seu territori, tot i que la seva situació administrativa condiona la qualitat de vida quotidiana. Aquest marc d'actuació deixa poc marge a la implementació efectiva del nou enfocament de ciutadania, sobretot a curt termini. D'aquí que el Parlament de Catalunya impulsi una nova distribució competencial, per crear un marc de relacions més realista, flexible i eficient. En aquest sentit, és primordial entendre que l'enfocament de ciutadania no solament queda assumit pel Pla, sinó que també l'assumeix la proposta del nou Estatut.

En segon terme, pel que fa al marc normatiu de la immigració, és necessari confrontar el criteri de nacionalitat i el criteri de residència quant a l'accés a la ciutadania plena. És essencial analitzar els canals i les vies oficials d'accés a les autoritzacions de residència, que limiten en certa mesura la implementació del concepte nou de ciutadania.

En el marc actual de debat sobre el nou Estatut per a Catalunya, el Pla assumeix no solament que es facin reconeixements institucionals per a regular la nova realitat de diversitat cultural, com a nou procés irreversible, històric i global, i es proclamïn principis bàsics per a orientar polítiques (pluralisme, civisme i igualtat), sinó també ofereix una manera de definir la nova competència de la immigració que ni tan sols la Constitució espanyola preveu, en ser una realitat que no va formar part dels debats del procés constituent anterior. Sense aquesta primera fase de definició de la competència de la immigració, una discussió sobre la seva distribució territorial estaria mancada de sentit. Aquest Pla proposa una definició basada en una nova filosofia, centrada en la ciutadania cívica i plural.

5. Un nou escenari per a la societat catalana: objectius i línies d'intervenció del Govern

5.1. Reconeixement de la diversitat cultural

Estem al davant d'un nou escenari en què una part significativa de la societat catalana la conforma una nova població que no és ni espanyola ni europea. Com en altres països europeus, el creixement dels moviments migratoris arribats durant les últimes dècades n'ha ampliat la diversitat cultural. Això ha comportat la formació de comunitats de població d'origen molt divers que, al costat de la població autòctona, han anat construint una nova societat en què la diversitat cultural és un factor fonamental.

El Govern interpreta la diversitat cultural com un fet històric inevitable, i la seva gestió és entesa com una nova obligació de la nostra societat. En aquest sentit, el Govern de Catalunya fa seves el conjunt de línies de treball que ha establert el Consell d'Europa:

- a) Cada cultura té especificitats pròpies.
- b) L'objectiu no és el mestissatge cultural, sinó l'acceptació i la comunicació amb els altres.
- c) La interculturalitat és una elecció de les societats humanistes i afecta els immigrants i tota la societat en general.

El Govern considera que la diversitat cultural implica un triple reconeixement: que estem en un procés històric i global que s'ha de gestionar; que aquest procés té efectes transformadors sobre la inèrcia de la nostra societat, i que moltes de les tensions que es gestionen no responen tant a fets reals, sinó a les interpretacions que se'n fan. Cal gestionar tot el procés amb sentit comú.

5.1.1. Interculturalitat: una perspectiva dinàmica

Cal destacar que la noció d'*interculturalitat* introdueix una perspectiva dinàmica de la cultura i de les cultures. Considerem molt encertada aquesta perspectiva, ja que, sense la visió dinàmica de creació i reconfiguració de les cultures, els riscos de caure en essencialismes, etnicismes i culturalismes són molt grans. La cultura no és forjada en bloc, de cop i per sempre, sinó que constitueix un conjunt dinàmic. No existeix la noció de cultura com a model cultural "pur", atès que és fonamentalment trobada, interacció, resultat històric de diferents factors, tradicions, llenguatges i universos simbòlics.

La interculturalitat és una actitud i un comportament basat en l'empatia i la comprensió mútua. En aquest marc, el reconeixement de la diferència cultural significa acceptar un element estructural i transformador de la societat catalana. Catalunya, com a societat d'acollida, té la capacitat per fer un pas endavant en el reconeixement i l'acceptació de la diversitat que comporta la immigració. Però també implica que el valor del pluralisme i el respecte del civisme, com a valors fonamentals de la nova ciutadania, siguin reconeguts per tots els residents.

Aquest reconeixement significa també un pas endavant en l'aprofundiment de la democràcia. Obliga Catalunya a redefinir el seu lligam amb l'Estat espanyol i la seva relació amb la població procedent de la resta de l'Estat. Catalunya no tan sols descobreix una nova multiculturalitat en la immigració extracomunitària, sinó que aquesta també l'obliga a definir les pautes de relacions amb altres dimensions de la diversitat cultural preexistent.

5.2. Marc de referència per a la intervenció pública: reconeixement, garantia i extensió progressiva dels drets humans

El tractament de la diversitat cultural que resulta de les migracions s'ha d'emmarcar dins dels valors de justícia i de respecte de la dignitat de la persona, com a nucli de la legitimitat democràtica i principal marc de referència per a orientar les intervencions públiques. Els drets humans són el nucli d'aquesta mateixa legitimitat.

El respecte, el reconeixement, la garantia i l'extensió progressiva dels drets humans, com a principis inexcusables, fonamentals i universals, han de dirigir la gestió del procés d'acomodació de la població immigrada en la nostra societat, davant de qualsevol interpretació de base estrictament econòmica, política o cultural. Conseqüentment, assumim els principis de la Declaració Universal dels Drets Humans (1948) de la qual es nodreix la Constitució espanyola (art. 10) i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya: drets fonamentals de l'ésser humà, dignitat i vàlua de la persona humana, igualtat de drets d'homes i dones, així com l'afavoriment del progrés social i la instauració d'unes condicions de vida millors dins un món més lliure.

Igualment, ens fem ressò d'altres declaracions rellevants adoptades per l'Assemblea General de les Nacions Unides dins l'àmbit dels drets de les persones estrangeres. En particular, tenim en compte les declaracions següents:

- Declaració sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació racial (1963),
- Declaració sobre l'asil territorial (1967),
- Declaració sobre l'eliminació de totes les formes d'intolerància i discriminació fundades en la religió o les conviccions (1981),
- Declaració sobre els drets humans dels individus que no són nacionals del país en què viuen (1985),
- Declaració sobre els drets de les persones pertanyents a minories nacionals o ètniques, religioses o lingüístiques (1992).

Amb relació als convenis internacionals, l'Estat espanyol ha ratificat la major part dels tractats sobre drets humans que s'han elaborat en el si de l'Organització de les Nacions Unides. Assumim d'aquesta manera el Conveni per a l'eliminació de la discriminació racial (1965), el Conveni sobre l'estatut dels refugiats (1951) i el seu protocol addicional (1967), el Conveni sobre l'estatut dels apàtrides

(1954), així com la Convenció per a reduir els casos d'apàtrides (1961). L'Estat espanyol, tanmateix, no ha ratificat la Convenció de les Nacions Unides per a la protecció dels treballadors migrants i les seves famílies (1991), especialment rellevant en matèria de drets de les persones immigrants.

En el marc europeu, l'acció no convencional específica més significativa és la desenvolupada per la Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI). Des d'aquesta perspectiva, s'ha de tenir en compte el marc normatiu establert pel Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals (1950) i pel Conveni per a la prevenció de la tortura i altres tractes cruels, inhumans o degradants (1987). A més, l'Estat espanyol és part del Conveni europeu sobre l'estatut legal dels treballadors migrants (1977) i del Conveni marc per a la protecció de les minories nacionals (1995). En aquest àmbit, l'Estat espanyol no ha ratificat el Conveni sobre la participació dels estrangers en la vida pública en l'àmbit local (1992).

La Carta dels Drets Fonamentals configura la segona part del tractat pel qual s'estableix una constitució per a Europa de tal manera que, en cas d'aprovar-se, permetrà que la Unió Europea s'atorgui el seu propi catàleg de drets. El contingut de la Carta és més ampli que el de la Convenció europea dels drets humans i de les llibertats fonamentals (1950), ja que aquesta es limita als drets civils i polítics. Això no obstant, la Carta dels Drets Fonamentals no fa referència a la població immigrada com a subjecte de drets. D'una banda, la Carta fa remissions genèriques al dret d'asil, la no-discriminació, la tolerància i la igualtat democràtica dels seus ciutadans. D'altra banda, el tractat pel qual s'estableix una constitució per Europa vincula la ciutadania europea a la nacionalitat d'un estat membre (art. I-10).

5.3. Universalitat de les polítiques públiques i respecte per la individualitat

Les polítiques socials del Govern es defineixen per la seva universalitat. Això significa que tota la política està destinada a tothom per igual, independentment de la definició que tingui la persona i la diferenciació de drets positius que estableix l'Estat espanyol. En aquesta línia d'orientació de polítiques, el Govern adopta una postura clara: rebutja de categoritzar el ciutadà resident per la seva procedència ètnica o cultural.

Això no significa que desestimi considerar la diferència cultural com a criteri per orientar polítiques quan sigui necessari, d'acord amb el reconeixement de la diversitat cultural, sinó que respecta la voluntat individual de la persona de formar part d'una entitat comunitària o no. La pertinència identitària és una opció voluntària, individual i basada en processos oberts que no comporten haver de triar entre opcions incompatibles o duals.

Aquesta consideració implica que, en el moment de dissenyar polítiques, el dret individual a escollir la seva pròpia identitat cultural i religiosa és el criteri que ha de prevaler, enfront de com puguin identificar-lo altres persones o institucions públiques i privades. La voluntat de la persona per formar part d'un grup cultural o un altre s'ha de respectar, sense que això pugui ser un handicap per establir els lligams necessaris amb la societat i la identitat catalanes.

5.4. Promoure i assegurar l'estabilitat i la cohesió social en un entorn de diversitat creixent

Catalunya és actualment una societat canviant. Els canvis socials i econòmics actuals troben el seu reflex en la diversitat cultural creixent. Aquests canvis poden comportar beneficis, però sovint existeixen tensions i divisions que poden conduir a fragmentacions en l'àmbit local i en el si de les comunitats. La immigració pot ser un revulsiu reforçador dels valors positius del sistema social o bé pot contribuir a devaluar-los significativament. La societat catalana i el seu Govern tenen el repte de promoure la cohesió social i l'estabilitat en un entorn de diversitat creixent.

El Govern vol fer un canvi de perspectiva en la interpretació de la immigració en termes d'estabilitat i de cohesió. No és tant que el nou procés de multiculturalitat basat en la immigració representi un problema en termes d'estabilitat i de cohesió, sinó que les institucions, en no dur a terme una gestió adequada, estiguin en l'origen de la inestabilitat i la desunió.

La cohesió i l'estabilitat de la societat i els factors que tendeixen a enfortir-les o debilitar-les són qüestions que reclamen atenció de tots els poders públics. És responsabilitat d'aquests facilitar al màxim nivells d'estabilitat i cohesió alts. En aquest sentit, creiem que les autoritats locals, en els seus respectius àmbits geogràfics, tenen un paper clau en la gestió de l'agenda d'aquests reptes.

Una societat estable i cohesionada requereix una visió mínima comuna i uns elements i valors essencials compartits per la seva ciutadania resident, basats en la igualtat, el pluralisme i el civisme.

En aquest marc, el Pla de ciutadania i immigració 2005-2008 comparteix l'opinió de la Comissió Europea que defensa "un enfocament holístic" de la integració dels immigrants, en què es tinguin en compte totes les dimensions clau per aconseguir l'estabilitat i la cohesió: la participació i la mobilitat en el mercat de treball, el coneixement de la llengua i l'educació, la integració residencial, l'accés a la salut i els serveis socials, l'accés a drets cívics i, en general, l'accés a un entorn de participació cultural i social.⁵

Les possibilitats de treball marquen la capacitat d'integració real. Aquest és el límit real de la capacitat d'acollida. Els llocs de treball ocupats per immigrants contribueixen fiscalment a la Seguretat Social i, per tant, representen una aportació al sistema públic de benestar social. És crucial generar processos d'autosuficiència ràpidament. El treball és el factor principal d'integració.

La planificació d'accions encaminades a prevenir o gestionar els conflictes socials potencials respon a les exigències d'una convivència plural on conflueixen diversos interessos individuals i comunitaris. Les polítiques socials del Govern de la Generalitat aposten per un projecte ciutadà comú, amb poblacions d'orígens variats. La responsabilitat màxima del Govern és garantir l'adaptació de la població nouvinguda al sistema social, així com la bona convivència entre totes les poblacions.

L'Acord de Govern pel que fa a les prioritats en les polítiques d'immigració es basa, en primer lloc, en la creació i l'organització de l'acollida dels nouvinguts (els nouresidents) i, en segon lloc, en la realització d'una actuació vertebradora dels processos d'inclusió. L'èxit d'aquestes polítiques rau, en el fons, en la necessitat d'una ordenació i regulació sostenible dels moviments migratoris.

5.5. Defensa de la llengua i construcció d'una identitat catalana més forta, més rica i més plural

Tota política d'igualtat i d'acomodació de la ciutadania resident a Catalunya és una política lingüística. Assegurar la pràctica de la llengua catalana com a vehicle propi de comunicació social, econòmica, política i cultural és un dels objectius bàsics del Govern. A més, la complexitat cultural creixent de la societat catalana (que no és solament fruit de la immigració) comporta una reflexió necessària sobre la identitat nacional.

Una identificació amb una nació basada en el fet de compartir elements comuns hauria de ser una concepció compromesa en la defensa de la identitat catalana, una identitat que s'obre, ara, als nous catalans, i es fa, així, més forta, més rica i més plural. L'arribada d'immigrants en societats bilingües posa en evidència les relacions de poder que existeixen quant a la llengua. Els immigrants s'acomoden a la llengua amb major poder social, econòmic i polític.

El fet que molts immigrants utilitzin el castellà és un reflex de les situacions socials complexes que coexisteixen a Catalunya. El coneixement i l'ús de la llengua catalana han de ser considerats per la població immigrada com una aposta estratègica, i la visualització de la llengua i la cultura catalanes també cal que les tinguin en compte. Es tracta d'assumir que amb l'arribada d'immigrants es poden incrementar els dèficits instrumentals i socials de la pràctica de la llengua catalana, especialment perquè molts immigrants no tenen una concepció de Catalunya amb llengua pròpia, ni tampoc els incentius per part de l'Estat per reconèixer-ne la legitimitat.

És per això que cal fer, primer, visibles i, després, atractives les institucions catalanes, la seva llengua i cultura a les persones que s'incorporen amb les onades migratòries recents. Sovint, la cultura i la llengua catalanes poden restar en un segon pla de visibilitat. Cal generar processos que creïn empatia a les persones que s'incorporen als fluxos migratoris recents.

5. Comunicació de la Comissió Europea a *Immigration, Integration and Employment* (COM (2003) 336).

L'ús del català ha de formar part dels deures de la societat catalana envers el nou resident, i cal aplicar-lo a tots els sectors de la societat (especialment en els àmbits de la sanitat i de l'educació), les xarxes associatives ja existents i les persones individuals. Això també implica l'obligació dels poders públics de facilitar les eines econòmiques i els altres recursos que permetin que les diferents administracions puguin adequar-se a aquest marc d'actuació i que l'aprenentatge de la llengua no suposi per al nou resident un obstacle per al desenvolupament de la seva vida quotidiana, ni per accedir al lloc de treball, sinó que sigui amb els mateixos requisits que els ciutadans autòctons.

Els ciutadans residents a Catalunya, sigui quin sigui llur origen, han de poder comunicar-se entre ells i amb les administracions públiques en català. Aconseguir aquest objectiu és responsabilitat no solament del Govern, sinó també de tots els poders públics i de la societat civil, econòmica i política de Catalunya. Que la llengua vehicular dels immigrants sigui el català pot ajudar molt a la seva integració. De la mateixa manera, que la llengua catalana sigui la llengua de les associacions d'immigrants pot ajudar al seu reconeixement institucional, i cal valorar-ne molt positivament la tasca d'aconseguir que la immigració es converteixi en un factor positiu de normalització. El català té l'oportunitat de ser la llengua vehicular dels nous residents a Catalunya. És un moment decisiu. Ja comptem amb milers de nous parlants en la llengua pròpia de Catalunya.

5.6. Coordinació, cooperació i coresponsabilitat amb tots els sectors i els agents socials implicats

El Govern de la Generalitat assumeix que la política de ciutadania i immigració que promou el Pla implica treballar conjuntament amb diferents actors. El Pla de ciutadania i immigració considera que el funcionament eficient depèn d'una bona coordinació i cooperació:

- El Pla haurà de definir polítiques amb la participació de tots els sectors públics afectats.
- El Pla haurà de desenvolupar polítiques en coordinació amb tots els nivells de l'Administració local per tal d'evitar les duplicitats, la no-coordinació i les possibles contradiccions entre diferents actuacions i recursos.
- L'èxit del Pla dependrà també de la cooperació amb tota una xarxa d'actors: associacions, organitzacions no governamentals, organitzacions sindicals, sectors empresarials, confessions religioses, i en general els principals sectors socials, polítics, econòmics i culturals que tenen ja una llarga experiència i un compromís amb la gestió de la immigració a Catalunya.

Les actuacions del Govern no poden reeixir sense la col·laboració i la contribució de tots els actors i agents socials que, d'una manera o d'una altra, intervenen o influeixen en els processos d'arribada i integració de la nova població catalana. El Pla impulsa, doncs, un treball en xarxa que eviti duplicitats i estalvi recursos, i que permeti avançar cap a una major coordinació de les actuacions. El Pla valora totes aquelles actuacions que es fan des de la coresponsabilitat social, especialment les que es duen a terme des dels sectors empresarials, ja que poden constituir-se en un punt de referència de les polítiques d'acollida i integració.

Així com l'acció comunitària relliga el màxim nombre d'agents socials i entitats, aquesta esdevé un instrument imprescindible per a l'assoliment d'una societat catalana cohesionada. El Govern afavorirà totes aquelles actuacions que facilitin la coresponsabilitat social i l'acció comunitària. Es prioritzarà la màxima coordinació entre les diferents administracions públiques amb responsabilitats en matèria d'acollida i integració.

La Secretaria per a la Immigració desenvoluparà eines de coordinació, coresponsabilitat i cooperació perquè es converteixin en els principis pràctics d'acció per a implementar els seus programes. Sense l'impuls d'aquests principis bàsics d'acció administrativa i la lògica de complementaritat dels agents que treballen quotidianament, no es podrà materialitzar aquesta filosofia de la immigració per a Catalunya. La societat ens planteja preguntes i la nostra responsabilitat és donar respostes pràctiques.

5.7. Principis bàsics comuns basats en les polítiques d'integració de la Unió Europea

El Govern de la Generalitat empara les seves polítiques en els principis bàsics comuns que el Consell de la Unió Europea va aprovar el passat 19 de novembre de 2004, i que són els següents:

1. La integració és un procés bidireccional, dinàmic i continu d'ajustaments mutus entre les persones immigrades i les autòctones. Els governs han de comunicar clarament a ambdues parts els seus drets i les responsabilitats.
2. La integració implica el respecte als valors bàsics de la Unió Europea i els estats han de garantir que siguin compresos, respectats i gaudits per tots.
3. L'ocupació constitueix una part fonamental del procés d'integració i és essencial per a la participació de les persones immigrades en la societat d'acollida. Facilitar aquest procés passa pel reconeixement de les qualificacions obtingudes en els seus països d'origen, per la provisió d'oportunitats de formació i per l'establiment de polítiques i programes que contribueixin a l'accés, a l'ocupació i a la transició cap al món del treball.
4. La integració necessita facilitats per a un coneixement bàsic de l'idioma, de la història i de les institucions de la societat d'acollida, que han de tenir la seva justa correspondència en el ple respecte per les llengües i les cultures d'origen de les persones immigrades.
5. L'educació és un àmbit essencial per a la integració de les persones immigrades i dels seus descendents.
6. Una integració real també requereix que les persones immigrades accedeixin a les institucions, els béns i els serveis públics i privats de la societat d'acollida en igualtat de condicions amb els autòctons, és a dir, sense cap tipus de discriminació. La perspectiva d'adquirir la ciutadania del país de residència pot constituir un revulsiu important per a la seva integració.
7. La integració es nodreix d'una interacció freqüent entre les persones immigrades i les autòctones. D'aquí la importància dels espais compartits, del diàleg intercultural i del coneixement de les cultures d'origen de les persones immigrades. També cal la millora dels barris urbans generalment degradats on aquests acostumen a residir.
8. La pràctica de les cultures i les religions de les persones immigrades ha de ser protegida si no és que entri en contradicció amb altres drets europeus inviolables, amb les legislacions nacionals o amb les mateixes possibilitats d'integració d'alguns dels seus membres com poden ser les dones o els infants.
9. Cal millorar la comprensió de les diferències culturals en la societat catalana. La presència d'expressions culturals diferents fa que les institucions i els professionals hagin de gestionar ara més que mai aquesta diversitat, tot aplicant uns criteris adequats per al conjunt de la ciutadania.
10. La integració també és afavorida per la participació de les persones immigrades en tots els aspectes dels processos democràtics i en la formulació de les polítiques i les mesures per al seu benefici. Entre aquesta participació s'inclou, sempre que sigui possible, el dret a vot i a l'afiliació a partits polítics. El dèficit de participació dels ciutadans d'origen estranger en els àmbits social, cultural i polític, així com la seva escassa representació a la vida pública, suposa un risc de fragmentació i de manca de referents que cal evitar. S'impulsarà la incorporació a les diferents esferes de la societat, als òrgans de participació i la normalització de la presència d'immigrants als mitjans de comunicació, a l'esfera pública i a les institucions catalanes. La participació dels ciutadans d'origen estranger a través de les associacions de col·lectius d'origen estranger com a agents actius cal potenciar-la.
11. El repte de la immigració ha de figurar transversalment en totes les competències públiques, els nivells de govern i els serveis públics i no públics.
12. Cal explicar a tots els ciutadans les transformacions que afecten la societat catalana actual. Fomentar els espais de relació i de coneixement permet al conjunt de la ciutadania entendre els canvis de la societat actual i aproximar les persones. Això és essencial per a reduir la discriminació i el racisme.

III. Proposta del Pla de ciutadania i immigració

6. Una visió integral i un model transversal

El Pla de ciutadania i immigració com a marc de definició i de planificació de les accions polítiques estableix les dimensions de les polítiques del Govern relatives als efectes socials, polítics, laborals i culturals dels fluxos immigratoris actuals, i vol ser un instrument útil per resoldre el repte que planteja la incorporació de nous ciutadans.

El Pla s'adreça a tota la ciutadania catalana, perquè el manteniment d'una societat forta i cohesionada no és sols responsabilitat de l'Administració: també ho és dels agents socials i de la societat civil en el seu conjunt. El Pla determina que totes les instàncies que gestionen les migracions comparteixin criteris:

- En l'àmbit organitzatiu: coordina les polítiques bàsiques i, en particular, estableix criteris per a la creació de serveis específics.
- En l'àmbit professional: promou programes de formació transversals.

La mateixa complexitat del fenomen exigeix que les polítiques que intentin donar-hi resposta es formulin des d'una visió integral i que es plantegin des de models transversals, amb formes de coordinació flexible i amb la màxima territorialitat possible. D'altra banda, les accions s'han de centrar en els processos de prevenció, inserció i promoció, enfortint i restablint vincles laborals, familiars, comunitaris i socials. En tant que es pretén enfortir l'autonomia de les persones, s'han d'incorporar processos i eines de participació, d'activació de rols personals i comunitaris, i de reforçament del capital humà i social. Els principis bàsics de gestió són els següents:

6.1. Principis bàsics de gestió: transversalitat, territorialitat, coordinació, dotació pressupostària i avaluació

• Transversalitat

El Pla supera el marc interdepartamental per entrar en el de la transversalitat. Els objectius no són els mateixos per a tots els departaments de la Generalitat, però sí les actuacions que es volen dur a terme. Comporta una cultura organitzativa en què els departaments, a partir d'unes línies estratègiques definides políticament, planifiquen i coordinen consensuadament programes i actuacions.

• Territorialitat

El Pla implica la participació de l'Administració local i dels agents presents en el territori. Es desplega arreu del país, bo i centrant-se en els municipis, com a realitat més propera al ciutadà.

Els programes, i molt especialment les seves accions, hauran de repartir-se pel territori de manera que no sorgeixin desequilibris. La Secretaria per a la Immigració vetllarà per aquesta distribució territorial.

Així, el Pla té en compte que l'Administració municipal de les localitats petites no pot assumir tota la responsabilitat dels programes d'acollida i, per tant, vetlla perquè s'executin correctament i perquè els diversos professionals i les administracions que hi intervenen comparteixin criteris i es coordinin.

La territorialització del Pla de ciutadania i immigració es durà a terme amb la implementació d'un pla de millora de la territorialitat de les polítiques de ciutadania i immigració. Les comarques i els municipis, així com les demarcacions, hauran de ser part activa de les polítiques públiques. Un dels objectius d'aquest Pla és aconseguir dibuixar un mapa institucional més eficaç i coordinat. A més, un altre instrument de gestió territorial de què es dota el Pla de ciutadania i immigració és el Pla integral d'acollida, per aplicar concretament els programes de la línia estratègica de polítiques d'acollida.

• Coordinació

El Pla estableix, com un dels principis bàsics de gestió, la coordinació, tant en els diferents departaments i organismes de la Generalitat que tenen competències en aquesta matèria com en l'àmbit interadministratiu amb les altres administracions públiques, siguin de l'Administració de l'Estat, de la Generalitat o de les administracions locals. També es basa en la coordinació amb les entitats i les associacions que treballen en aquest àmbit. Aquesta coordinació és bàsica per tal de millorar la racionalització dels recursos i, per tant, evitar les duplicitats. Per aquest motiu, s'impulsarà la creació d'un òrgan que coordinarà les accions interadministratives, així com aquelles que es fan des d'entitats i associacions.

• Dotació pressupostària

La dotació de recursos per als programes forma part del compromís institucional per desenvolupar-los i és un requisit ineludible per assolir els objectius del Pla. Cada any es presentaran, dins del Pla d'acció anual, les partides pressupostàries de cada programa. El compromís de creixement anual és, com a mínim, l'increment de l'índex de preus de consum (IPC).

En el marc de la cooperació per a la gestió del Fons de suport a l'acollida i la integració dels immigrants de la Secretaria d'Estat d'Immigració i Emigració del Ministeri de Treball i Afers Socials, la Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya traspasarà anualment recursos a les administracions locals per tal que estableixin el seu marc d'actuacions a través d'un pla territorial de ciutadania i immigració. Aquest instrument econòmic permetrà la configuració d'un treball en xarxa entre les diverses administracions i les entitats que treballen en aquest àmbit.

• Avaluació

Cal fer una avaluació global del Pla de ciutadania i immigració a partir de dades quantitatives i qualitatives en relació amb les línies estratègiques previstes: polítiques d'acollida, igualtat i acomodació. Cada una d'aquestes línies tindran indicadors d'avaluació específics que fan referència als ítems definits en el Pla.

Polítiques d'acollida (aspectes per avaluar):

- Condicions inicials (municipis amb plans d'acollida)
- Formació dels professionals
- Impacte social
- Coordinació interadministrativa
- Participació cívica
- Volum de persones ateses
- Volum d'intervencions

Polítiques d'igualtat (aspectes per avaluar):

- Nivell d'accés als serveis i els recursos.
- Nivell de participació en els recursos en relació amb la resta de la població.
- Eficàcia del programa d'actuacions (amb referència a les actuacions o l'avaluació del grau de visualització de les actuacions de tots els programes).
- Avaluació de l'equilibri entre els objectius fixats i les actuacions pensades per assolir aquests objectius.

Polítiques d'acomodació (aspectes per avaluar):

- Impacte de les actuacions en matèries sensibles: habitatge, treball, salut, educació. Es contrastaran i s'analitzaran la situació de partida i l'actual de cada exercici.
- Nombre d'associacions i entitats que han demanat ajut, sigui de difusió, d'assessorament o econòmic.
- Nivells de participació en activitats en col·laboració amb entitats de l'entorn.
- Nivell i grau de vinculació al país d'acollida i al d'origen.

6.1.1. El procés d'avaluació del Pla

Pel que fa al procés d'avaluació, la concreció dels criteris amb els quals s'avaluarà anualment el Pla es fixarà per la Comissió d'Avaluació del Pla de ciutadania i immigració que es crea per a tal fi. Aquesta Comissió estarà formada per membres representats en el Consell Assessor i de la Comissió Interdepartamental, i per experts en avaluació; s'encarregarà d'avaluar el funcionament, la realització i l'execució anual del Pla. A més, es crearà un sistema de gestió de la informació per facilitar-ne el seguiment i l'avaluació. El procés per aconseguir una avaluació acurada ha de fonamentar-se en la utilització d'instruments senzills que permetin una doble avaluació: tècnica i global. S'avaluaran tant la consecució dels programes com la millora dels processos de canvi que aquest Pla es planteja assolir com a objectius propis.

Amb la finalitat d'avaluar l'eficàcia del Pla i dels seus programes, la Secretaria per a la Immigració promourà la realització d'aquells estudis que permetin una observació i una anàlisi global dels resultats obtinguts per tal de redefinir i optimitzar les línies d'intervenció i col·laboració. S'han d'establir i elaborar indicadors socials que permetin un coneixement millor de la realitat de la població immigrada de Catalunya i que serveixin per a la planificació, l'execució i l'avaluació de les polítiques.

7. Objectius específics i àmbits d'actuació prioritària

El Pla estableix dotze objectius específics. Cada objectiu comporta àmbits d'actuació prioritària:

1. Establiment d'un sistema de primera acollida coordinat

Catalunya viu des de fa més d'una dècada un moment nou d'arribada de població. Els mecanismes de recepció i acollida s'han de coordinar, sistematitzar i incrementar. Les polítiques d'acollida són una prioritat per al Govern i per això el Pla impulsarà l'establiment de marcs normatius, així com posarà en marxa els mecanismes de gestió i el finançament necessari que les garanteixin. A fi d'abordar aquest objectiu, la coordinació amb les administracions locals (municipis i consells comarcals) serà clau. El Programa integral d'acollida (PIA) coordinarà les actuacions principals en matèria d'acollida desenvolupades a Catalunya. L'objectiu d'aquest Programa serà establir itineraris informatius i formatius per a les persones que arriben a Catalunya de tal manera que hi hagi un marc de referència que les ajudi en la seva autonomia i faciliti la convivència.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Consolidar una xarxa d'habitatge d'acollida i de transició per tal d'assegurar el dret a un habitatge digne.

- Promoure un programa d'acollida per a persones en situació de vulnerabilitat.

2. Millora de les polítiques socials

L'arribada de població immigrant comporta el reforç de les polítiques socials, especialment en alguns segments. Cal afrontar socialment el repte que tenim al davant. És necessari que les zones de possible competència per a recursos públics es vegin reforçades amb serveis per a tothom. L'impuls i el reforç de les polítiques socials del Govern de Catalunya són precondicions bàsiques d'aquest Pla. Les polítiques de ciutadania requereixen la millora dels serveis públics per a tothom, de tal manera que ningú en surti perjudicat. Aquesta és una condició fonamental per evitar l'aparició de zones de conflicte. Els àmbits relatius a la salut, l'educació i l'habitatge, que són prioritaris en l'acció de les polítiques socials del Govern, ho seran també amb vista a la igualació de les oportunitats de vida dels nous catalans.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Promoure accions de millora als barris o els municipis afectats per processos de degradació.
- Impulsar programes de convivència ciutadana.
- Promoure els valors cívics i el coneixement de l'entorn.
- Promoure l'habitatge social de lloguer.

3. Millora de l'accés a la sanitat

Després de l'esforç fet per tal de facilitar l'accés a la sanitat a la població immigrada, així com també per donar respostes a situacions específiques, el Govern es planteja millorar la qualitat dels serveis de salut, reforçant aquelles àrees que siguin deficitàries i impulsant la figura dels professionals de la mediació dins l'àmbit sanitari. Cal millorar els protocols d'acollida al sistema sanitari. És també necessari ampliar el coneixement de la situació de la salut i de l'accés, així com millorar els sistemes d'informació i recerca.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Elaborar protocols d'acollida sanitària.
- Adequar els registres i la informació.
- Definir els professionals específics (agents d'acollida, mediadors, traductors...).
- Donar formació adaptada als professionals de tots els estaments professionals per atendre persones de contextos culturalment diversos.
- Procurar recursos suficients allà on les càrregues de treball es veuen afectades.
- Corregir situacions d'atenció sanitària universal no normalitzada.

4. Educació intercultural per a la cohesió social

L'acció del Pla situa en un lloc central tot l'àmbit de les polítiques educatives. El sistema educatiu es troba davant d'un gran repte i el Govern ha de donar respostes als canvis que l'afecten: l'arribada de nous alumnes, la diversitat cultural i les diferències educatives d'aquests, la concentració actual de l'alumnat estranger, l'oferta de recursos públics insuficient.

Les polítiques educatives adreçades al nou repte de la immigració tindran com a objectiu principal fer de l'educació un àmbit de cohesió social. A més de l'augment dels recursos necessaris, i de les polítiques d'equilibri de la població estrangera als centres educatius, les prioritats principals seran la millora de l'acollida als centres escolars i el reforç de la xarxa estable d'entorn escolar i de suport a la comunitat educativa. Això significa que és necessari complementar i reforçar l'acció educativa dels centres docents, establint continuïtats entre el centre educatiu i les diferents dinàmiques socials i culturals de l'àmbit comunitari.

Es tracta d'avançar en la implicació i la coresponsabilització del conjunt d'agents socials i col·lectius educatius per treballar en la línia d'una societat cohesionada i oberta, basada en els valors democràtics, la convivència o el dret a la diferència, per crear condicions per a la igualtat i evitar el risc d'ex-

clusió social. Cal reforçar els valors de l'educació intercultural per a tots, entesa com una preparació per a tot l'alumnat de saber viure i conviure en una societat culturalment diversa i socialment més igualitària.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Establir protocols d'acollida als centres educatius.
- Ampliar el treball educatiu a l'entorn, tenint en compte el teixit associatiu i corporatiu del barri.
- Millorar l'equilibri de l'alumnat d'origen estranger als centres educatius de Catalunya.
- Millorar l'accés a la formació d'adults.
- Determinar recursos suficients allà on les càrregues de treball es veuen afectades.
- Facilitar el coneixement de les llengües maternes.

5. Lluita contra l'exclusió social

La immigració forma part de l'estructura social de Catalunya i afecta el benestar general. Les respostes possibles a les situacions de fragmentació i exclusió social que les migracions generen requereixen accions estratègiques, que tendeixin a afeblir els factors que originen precarietat i marginació. Encara que el Pla impulsa un tractament de la immigració allunyat d'una visió centrada només en l'exclusió social i lluny de la temptació d'igualar immigració i serveis socials, cal tenir en compte aquells àmbits, grups i sectors on pugui haver un major risc de fragmentació o discriminació, com ara dones, infants i joves.

L'existència de noves realitats familiars també ha de ser abordada. Els col·lectius de dones i joves es converteixen en grups d'atenció especial pel que fa a les accions d'aquest Pla i a l'impuls de nous programes.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Establir serveis socials preparats amb recursos i formació per afrontar el nou repte de la immigració.
- Introduir el factor immigració en la dotació de recursos humans dedicats a l'atenció primària.
- Portar a terme polítiques per a noves famílies d'origen estranger.
- Prestar atenció a les problemàtiques dels menors immigrants.

6. Acolliment lingüístic i ús social de la llengua catalana

Impulsar el català com a llengua habitual de comunicació i de ciutadania a Catalunya és un objectiu del Govern. Disminuir les barreres relacionades amb el coneixement i l'ús del català per part dels immigrants és un element per a igualar les oportunitats de tots els ciutadans que viuen a Catalunya. La promoció del català entre la població immigrada es farà atenent situacions d'origen o de context social i laboral diferenciades. Per aquest motiu, la llengua catalana es converteix en una aposta estratègica per a la participació real de tots els nous catalans.

El Pla impulsa programes de foment del coneixement i l'ús del català, tant en el moment de la primera acollida amb un nou abordatge més pràctic de l'acolliment lingüístic com posteriorment amb cursos de formació de la llengua catalana. En l'àmbit educatiu, es pretén avançar en la consolidació del català com a llengua d'ús en els centres docents per part de tot l'alumnat, com a llengua vehicular, element comú d'identitat i cohesió. L'acolliment lingüístic es preveu en una àrea de treball important i es reforçarà amb més recursos, organització i metodologia. Els cursos de coneixement de llengua i entorn consoliden un itinerari bàsic del Programa d'acollida a Catalunya. Es preveu també reforçar aquelles altres accions adreçades al conjunt de la població, per tal que el català guanyi terreny com a llengua d'ús social entre autòctons i immigrants.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Impulsar l'acollida lingüística.
- Adaptar la metodologia de l'aprenentatge del català com a llengua d'acollida.
- Apropar els cursos de llengua al món laboral.

- Impulsar el coneixement del català a les entitats d'immigrants.
- Impulsar canvis en els valors de la llengua catalana com a llengua d'ús habitual en tota la ciutadania.

7. Inserció laboral i autonomia personal

Les polítiques de ciutadania reserven un lloc central a l'àmbit laboral. Cal actuar en el mercat de treball per tal de crear, en un temps breu, processos d'autonomia personal. Aquest és un element cabdal de la integració. Una entrada correcta en el mercat laboral a través dels mecanismes indicats (règim general i contingent) facilita l'assoliment d'una bona inserció inicial. Les polítiques d'acollida hauran d'incloure d'una manera sistemàtica la informació sobre el món laboral i l'orientació per al mercat de treball. Cal millorar l'adaptació de les polítiques actives, i també els mecanismes d'integració laboral i no-discriminació dins de les empreses.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Adaptar les polítiques actives d'ocupació a les necessitats laborals dels nous treballadors estrangers.
- Donar formació ocupacional i contínua adaptada.
- Millorar la inserció laboral.
- Portar a terme polítiques de gestió del treball temporer (sectors agrari i turístic) amb una forta presència de treballadors estrangers.
- Adequar els recursos humans i materials a les necessitats emergents en matèria d'inspecció laboral.
- Facilitar la contractació en origen de treballadors estrangers.
- Introduir coneixements de l'entorn laboral dins els programes d'acollida.

8. Atenció al factor sexe

Totes les actuacions que es desprenen del Pla de ciutadania i immigració han de partir de la constatació i el reconeixement de la realitat migratòria femenina. El factor sexe es converteix en un element transversal de les polítiques de ciutadania i immigració que s'impulsen des d'aquest Pla. Igualment, el factor migració constitueix un element transversal de les polítiques de sexe. A Catalunya, amb un nombre important de dones migrades, cal que aquesta realitat es tradueixi en l'abordatge de les diferents accions d'acollida (accés als serveis públics, formació, inserció laboral, integració) i també de la mateixa gestió de la diversitat cultural, considerant les dones migrades agents socials actius. Per tant, es donarà suport a les associacions de dones migrades.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Promoure l'accés de les dones estrangeres a les polítiques actives d'ocupació.
- Impulsar la cultura sanitària a les dones estrangeres i donar-la a conèixer.
- Adaptar les accions formatives a la perspectiva de sexe.
- Promoure la participació de les dones immigrades.
- Incorporar les dones com a agents actius en processos d'integració.

9. Incorporar joves d'origen immigrant a les polítiques de joventut

El jovent de famílies migrades ocupa una franja social que cal abordar amb polítiques actives. Aquests joves, sovint a cavall entre dos móns, formen part d'una nova realitat juvenil catalana que cal conèixer i abordar millor. Alguns d'aquests joves, en situacions personals, jurídiques i socials complexes, corren un risc de fractura i aïllament. Cal millorar el contacte entre els joves autòctons i els arribats recentment. El Pla preveu l'adaptació de les polítiques de joventut a la realitat actual i la millora del coneixement per part dels joves d'orígens diversos. També s'han d'atendre les situacions específiques que comporten risc social.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Orientar l'educació de l'esplai a la incorporació d'infants i joves estrangers a la societat catalana.
- Impulsar la participació d'infants i joves estrangers a la xarxa associativa, a les activitats de lleure i esport.
- Donar formació adaptada als tècnics juvenils per atendre a persones de contextos culturalment diversos.
- Promoure programes de dinamització al carrer per a joves.
- Prevenir la violència entre joves.
- Impulsar la formació de monitors i directores d'activitats de lleure d'origen immigrant.

10. Formació dels professionals

La formació del conjunt de professionals per a millorar el coneixement i l'abordatge de noves situacions és bàsica per a garantir la informació i l'accés als serveis públics en igualtat de condicions. És per això que el Pla impulsa una sèrie de programes de formació dels professionals dels diferents àmbits que els permeti millorar la seva tasca. També, dins d'aquesta línia, la formació dels professionals de la diversitat serà un àmbit d'impuls, en coordinació amb les universitats i els centres de formació. Aquests professionals, coneguts generalment com a professionals de la mediació intercultural (mediadors i mediadores) pateixen d'un dèficit de formació i, sobretot, treballen sense un suport professional i institucional suficientment ampli.

El Pla impulsarà la creació d'un model de professionals de la diversitat, la seva formació adequada i la coordinació entre aquesta formació i el marc institucional.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Formar els professionals dels serveis públics en contacte amb l'atenció a la diversitat.
- Impulsar un model de professionals de la diversitat propi i coherent.

11. Accés a la informació

Una de les prioritats de les accions del Govern serà la millora de l'accés a la informació de les persones nouvingudes. Aquest accés no sols millorarà la informació que les persones tenen, sinó la seva capacitat d'actuar. Qualsevol acció objecte d'un mecanisme propi d'informació ha de ser pensat i dissenyat amb capacitat de ser accessible a tota la ciutadania. És per això que, atès que sovint els immigrants desconeixen les vies d'informació informals, les institucions catalanes han d'adaptar els seus mecanismes informatius a la nova realitat.

Àmbits d'actuació prioritària:

- Informar sobre convocatòries públiques.
- Informar sobre serveis públics.
- Informar sobre ofertes formatives.
- Utilitzar els mitjans de comunicació normalitzats.

12. Lluita contra el racisme i la discriminació

La lluita contra el racisme i la discriminació és un dels objectius fonamentals de la política europea d'immigració que el Pla de ciutadania recull i fa seu. Catalunya ha d'avançar en la lluita contra la discriminació, facilitar la informació sobre els drets, contribuir a l'accés als serveis públics amb igualtat d'oportunitats, donar un tracte igualitari, i perseguir qualsevol acció discriminatòria o racista. La conscienciació i la sensibilització social seran els eixos de les polítiques d'aquest Pla.

Àmbits d'actuació prioritària

- Elaborar programes de sensibilització i no-discriminació.
- Procurar mecanismes de denúncia davant situacions de racisme o discriminació.
- Organitzar campanyes contra el racisme.

8. Canvis legals i competencials a fi d'establir un model de ciutadania més just i realista

El règim jurídic de l'estranger a l'Estat espanyol està regulat, amb caràcter general, a la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i de la seva integració social, modificada per les lleis orgàniques 8/2000, de 2 de desembre, 11/2003, de 29 de setembre, i 14/2003, de 20 de novembre; i el seu Reglament d'execució, aprovat pel Reial decret 293/2004, de 30 de desembre.

Quant a la normativa específica catalana, cal esmentar el Decret 188/2001, de 26 de juny, dels estrangers i de la seva integració social a Catalunya. Dins d'aquest marc jurídic, el Pla de ciutadania i immigració és l'instrument de la Generalitat de Catalunya de coordinació i impuls de les accions dels diferents departaments en matèria d'immigració, amb la implicació i la coordinació de les administracions locals i els agents socials. Però és evident que la política de ciutadania i immigració va molt més enllà, sobretot pel marc legal i competencial que, a hores d'ara, no correspon al Govern de Catalunya. Tot i això, el Pla vol marcar una sèrie d'objectius que cal assolir, alguns dels quals formen part de les negociacions polítiques entre el Govern general de l'Estat i el Govern de la Generalitat de Catalunya, i altres de les negociacions entre les diferents forces polítiques.

El Pla de ciutadania i immigració proposa que s'avancin les negociacions per promoure els canvis normatius i legislatius necessaris que adequin l'ordenament jurídic perquè permeti l'establiment d'un model de ciutadania incloent, més just i realista, i que permeti a les persones una estabilitat social, laboral i emocional.

Aquests canvis legislatius s'han de concretar amb els objectius següents:

• Marc competencial de l'Estat

- Promoure mecanismes que permetin documentar les persones en situació administrativa irregular, via arrelament social i laboral, de manera eficaç i flexible.
- Incrementar mecanismes de coordinació interadministrativa en les tasques d'inspecció de les condicions de treball.
- Promoure modificacions als requeriments per accedir a les polítiques actives d'ocupació.
- Proposar mecanismes que agilitin els tràmits per a les homologacions acadèmiques i professionals.
- Promoure modificacions legislatives per garantir la igualtat d'oportunitats pel que fa als drets polítics, en concret el dret a vot.
- Treballar envers una millora substancial i una flexibilització dels supòsits de protecció internacional de persones (asilats, refugiats i desplaçats).

• Marc competencial de Catalunya

- Promoure la participació de les entitats de persones d'origen estranger als òrgans de participació de la Generalitat, referits a tots aquells àmbits relacionats amb la situació social, econòmica, laboral o cultural dels nous ciutadans.
- Integrar sistemàticament la perspectiva de sexe als diferents programes i projectes proposats, així com dissenyar programes específics per col·lectius de dones migrades que pateixin discriminació múltiple. Assegurar el factor sexe en tots els programes d'inserció laboral.
- Garantir una comunicació correcta entre els professionals i els ciutadans i, sobretot, en aquells serveis públics on la manca de comprensió pot perjudicar els drets bàsics de les persones (justícia, salut...).
- Garantir la homogeneïtat de criteris en l'empadronament en tots els municipis de Catalunya.
- Promoure inversions en els barris d'aquelles zones amb una presència destacada de població immigrada.
- Incrementar els pressupostos de les polítiques socials, sobretot en aquells temes on els percentatges d'accés per part de la població d'origen estranger són més alts.
- Augmentar el parc d'habitatges socials de lloguer.

- Avançar en l'elaboració i el debat de la futura Llei d'acollida a Catalunya.
- Aplicar els instruments legislatius existents en matèria de discriminació.

Cal també avançar en la participació de la Generalitat de Catalunya en la gestió de les polítiques d'immigració, concretament en els punts següents:

- Tenir un paper actiu en la presa de decisions sobre el contingent i els procediments per a la seva regularització i gestió.
- Gestionar el fons econòmic per a programes d'acollida i integració creat en els pressupostos generals de l'Estat.

8.1. Marc institucional: aplicació de les polítiques en els diferents territoris

Tirar endavant una política transversal i territorial d'immigració comporta estar dotat d'una sèrie d'òrgans de coordinació interdepartamental i interadministrativa, així com d'uns instruments de gestió que permetin l'aplicació d'aquestes polítiques en els diferents territoris.

8.1.1. Els òrgans de gestió i de coordinació

• Secretaria per a la Immigració

El Govern de la Generalitat disposa ja d'un òrgan, la Secretaria per a la Immigració, encarregat de proposar criteris encaminats a impulsar actuacions coordinades, donar suport i impulsar les actuacions dels departaments de la Generalitat, i dirigir i gestionar programes i actuacions.

• Comissions departamentals

A més, disposa de dos òrgans de coordinació interdepartamental: la Comissió Interdepartamental d'Immigració, amb representació de tots els departaments de la Generalitat, i la Comissió d'Impuls de les Polítiques Migratòries (creada l'any 2004).

• Comissions interadministratives

L'òrgan de coordinació interadministrativa es fa a través de la Subcomissió de Cooperació en Matèria d'Immigració del Govern de l'Estat –i de la Generalitat de Catalunya–, que consta de dos grups de treball (creats l'any 2004):

- grup de treball de polítiques d'immigració,
- grup de treball de polítiques d'integració.

A més, caldria reforçar la coordinació interadministrativa amb les administracions locals. Aquest Pla proposa la creació d'una comissió Generalitat-administracions locals.

• Òrgans de participació

L'espai principal de participació dels agents socials, les administracions locals, les entitats, les associacions d'origen immigrant es fa a través del Consell Assessor d'Immigració. Dins les actuacions d'aquest Pla es preveu modificar-lo per tal de convertir-lo en *Taula per a la ciutadania* amb un funcionament i una composició nous. Aquests canvis requeriran la modificació del Decret 125/2001, de 15 de maig, de la Comissió Interdepartamental d'Immigració i del seu Consell Assessor.

Cal destacar també altres dos òrgans que poden incidir en la política d'immigració de la Generalitat. El primer és la Comissió d'Immigració, creada el 2004, del Servei d'Ocupació de Catalunya. El segon deriva de l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat

de l'economia catalana, signat el 16 de febrer de 2005. La mesura 71 d'aquest Acord preveu la creació d'un organisme de participació i diàleg social, el qual serà l'àmbit propi de diàleg en matèria d'igualtat i d'acció contra la discriminació al si de les empreses.

8.1.2. Altres plans sectorials de la Generalitat amb incidència en l'àmbit de la ciutadania i la immigració

La Generalitat de Catalunya té en marxa diferents plans sectorials que, de manera específica o bé pel tipus d'accions, tenen una incidència molt important en l'àmbit de la ciutadania i la immigració. Per al desenvolupament del Pla de ciutadania i immigració, aquests plans són referències bàsiques que s'han tingut en compte a l'hora d'elaborar aquest pla transversal. És important que els grans instruments de planificació que la Generalitat posa en marxa estiguin sempre coordinats. La Secretaria per a la Immigració vetllarà per la connexió d'aquests plans i perquè en cap cas sorgeixin coincidències, contradiccions o espais buits entremig. Aquests plans són els següents:

• Pla per a la llengua i la cohesió social (Subdirecció de Llengua i Cohesió Social. Departament d'Educació)

El Departament d'Educació ha elaborat un pla nou amb una visió global i que compta amb la participació i la col·laboració necessària de totes les institucions i les entitats relacionades amb l'educació, per tal d'aplegar voluntats i esforços perquè es pugui assolir la plena integració escolar i social de tot l'alumnat del nostre sistema educatiu. És, doncs, un pla adreçat a tot l'alumnat del país, independentment de la seva condició, situació o origen per potenciar els fonaments d'una cultura democràtica basada en la justícia, el diàleg i la convivència.

L'objectiu general del Pla és potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural i la llengua catalana en un marc plurilingüe. Entre els objectius específics hi figuren la consolidació de la llengua catalana com a eix vertebrador d'un projecte plurilingüe; el foment de l'educació intercultural, basada en la igualtat, la solidaritat i el respecte a la diversitat de cultures, en un marc de diàleg i de convivència; i la promoció de la igualtat d'oportunitats a fi d'evitar qualsevol tipus de marginació.

• Pla director d'immigració i cooperació (Departament de Salut)

El nou Pla director té com a objectiu donar una resposta més bona a les necessitats i les demandes de la població. Aquest Pla planteja objectius molt específics, com ara els que es detallen a continuació:

- Identificar les desigualtats de salut i d'accés als serveis per part de la població immigrada, així com la qualitat dels serveis, la satisfacció i els costos.
- Planificar i ordenar els serveis d'utilització pública per tal de donar resposta als problemes específics de la població immigrant, així com les patologies importades.
- Planificar les necessitats en l'àmbit de l'atenció sanitària derivades de l'increment de població immigrada de temporada.
- Assessorar els professionals d'atenció primària de salut i hospitalària.
- Proposar criteris i mesures per millorar la coordinació entre els recursos sanitaris i socials en matèria d'immigració i cooperació en l'àmbit central i territorial.
- Analitzar les activitats de cooperació sanitària dutes a terme i elaborar criteris per a la seva millora i racionalització, i proposar noves actuacions.
- Identificar persones, centres i institucions que porten a terme la cooperació i coordinar polítiques i esforços.
- Posar a disposició dels agents de cooperació catalana els recursos disponibles.
- Assessorar amb l'Agència Catalana de Cooperació i col·laborar-hi.
- Fer la gestió de permisos de cooperants.
- Establir centres sanitaris oberts al món: atenció puntual, targeta sanitària individual (TSI) per a col·lectius, agermanament, difusió i solidaritat.

• **Plans de desenvolupament comunitari (PDC)** (Direcció General d'Actuacions Comunitàries i Cíviques. Departament de Benestar i Família)

Aquests plans es van iniciar l'any 1996 com una estratègia de prevenció i lluita contra els processos d'exclusió social, i per poder donar resposta a les demandes de la societat civil de qualsevol barri o indret de Catalunya. Es busca, així, una resposta a les necessitats i demandes de les persones i els col·lectius, que sigui global, integrada i de qualitat.

Els PDC són intervencions de caràcter social i comunitari que desencadenen processos de millora i transformació dels territoris, seguint una línia d'acció participativa on s'interrelacionen tots els agents del barri o de la comunitat. D'aquesta manera, es propicien projectes de caràcter col·lectiu on participen i es beneficien els ciutadans i, especialment, aquells col·lectius més desatesos. Així, s'impulsa una societat més forta i cohesionada.

Els objectius més específics dels PDC són els següents:

- Millorar la qualitat de vida de la ciutadania, promoure el desenvolupament integral de la persona, impulsar iniciatives economicosocials i afavorir el desenvolupament sostenible tant de zones rurals com d'urbanes.
- Fomentar la coresponsabilitat i el compromís de totes les persones i tots els segments de la societat, especialment el teixit associatiu i econòmic i els agents socials amb el suport de les administracions.
- Desenvolupar les potencialitats individuals i col·lectives per tal d'incrementar el nivell d'autonomia i promoció.

També es fan constar cinc plans més que, encara que no de manera central, aborden qüestions sobre la gestió de diferents aspectes relacionats amb la ciutadania i la gestió de la immigració. Aquests són:

- Pla d'acció de política lingüística (Secretaria de Política Lingüística. Departament de la Presidència),
- Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2004-2007 (Institut Català de la Dona. Departament de la Presidència),
- Pla d'actuació de les polítiques de joventut 2004-2007 (Secretaria General de Joventut. Departament de la Presidència),
- Pla pel dret a l'habitatge 2004-2007 (Secretaria d'Habitatge. Departament de Medi Ambient i Habitatge),
- Pla director de cooperació al desenvolupament (Secretaria de Cooperació. Departament de Governació).

Els òrgans de gestió i coordinació són: Secretaria per a la Immigració, comissions departamentals i comissions interadministratives.

9. Línies estratègiques i polítiques prioritàries del Pla

a. Polítiques d'acollida

L'arribada d'un nombre creixent de persones immigrades no s'ha produït de manera simultània ni en el temps ni en els diferents pobles i ciutats del país. Això ha provocat que les diferents administracions i les entitats haguessin d'assumir reptes importants per afrontar la gestió d'una realitat social nova, cada vegada més plural, diversa i complexa.

L'arribada de la població estrangera s'ha de gestionar amb previsió i amb una política anticipativa. La primera imatge, el primer contacte, les primeres relacions que una persona rep de la societat d'acollida la condicionen en la seva visió que pren del lloc on ha arribat, en la cohesió social i la plena incorporació social d'aquesta persona al país. L'arribada és, doncs, un dels moments clau per a les perso-

nes. Dur a terme una bona política d'acollida que englobi tant la primera acollida com la que es faci des dels diferents sistemes, serveis i equipaments, garantirà que la informació i el coneixement que n'obtingui la persona nouvinguda siguin els elements indispensables per a promoure la seva plena autonomia al més ràpidament possible.

És per això que cal impulsar mecanismes que permetin seguir itineraris que garanteixin el coneixement de l'entorn, el coneixement de la llengua, la formació laboral i, quan sigui necessari, l'acolliment residencial. En aquestes tres línies cal promoure la coordinació i l'expansió entre tots els agents d'acollida en un territori, tot adequant els serveis d'atenció a la ciutadania i a la diversitat intercultural, i garantir la comunicació en les situacions en què no estiguin establertes les condicions mínimes i, molt especialment, en aquells serveis públics que, si fallen, poden posar en risc els drets bàsics de les persones.

b. Polítiques d'igualtat

Un cop passat aquest primer moment d'acollida, l'establiment més o menys permanent d'aquestes persones comporta haver de dur a terme una sèrie de polítiques d'igualtat per tal d'equiparar progressivament les persones immigrades a la categoria de ciutadà, i garantir la igualtat d'oportunitats i reduir a la mínima expressió qualsevol situació de desavantatge, ja que la diferència de drets i deures és uns dels reptes prioritaris. Aconseguir que totes les persones que viuen a Catalunya se sentin catalanes i siguin considerades com a tals, garantirà una societat més cohesionada i integrada. És per això que cal fer desaparèixer els motius de segmentació, de discriminació i de diferenciació que hi puguin haver.

Per ser i sentir-se ciutadà de Catalunya cal que tots els qui hi vivim gaudim dels mateixos drets, de les mateixes oportunitats i de les mateixes obligacions. Les polítiques d'igualtat han de promoure que els nous ciutadans accedeixin a aquests drets i a aquestes obligacions, i les administracions i la societat catalana ho han de facilitar.

Així, les polítiques d'igualtat tenen quatre eixos:

- *Facilitar l'accés* en igualtat de condicions als serveis i recursos, millorant-los i adequant-los, quan calgui.
- *Formar els professionals* en l'atenció de persones de contextos culturalment diversos.
- *Promoure la participació* dels ciutadans d'origen immigrant a la vida social, cultural, esportiva, econòmica i política, així com en els espais de participació i diàleg amb les administracions del país, com a agents actius.
- *Promoure la millora*, si cal, de la seva *capacitació individual*, bé sigui en l'àmbit lingüístic, el laboral o l'acadèmic.

c. Polítiques d'acomodació

Les polítiques d'acomodació tenen com a objectiu principal gestionar les relacions entre tots els ciutadans, els d'origen immigrant i la resta. Les polítiques d'acomodació comporten gestionar les zones públiques d'interacció, tant des d'un punt de vista de la gestió de l'espai públic, com de la diversitat, i promoure el coneixement mutu, la sensibilització i la millora de la percepció ciutadana amb l'objectiu que tots ens sentim còmodes. També es proposa incidir en la imatge de l'altre, tot promocionant espais de trobada i d'intercanvi. Així, les polítiques d'acomodació tenen els dos eixos següents:

- La *gestió de la diversitat* en els sistemes educatius, sanitaris i socials, entre altres, on cal donar respostes adequades tenint en compte interessos diferents, tot informant correctament el conjunt de la ciutadania a fi de disminuir la percepció preferencial que erròniament creuen que tenen els ciutadans d'origen immigrant.
- La *sensibilització* del conjunt de la població (sobretot la menys empàtica) davant la realitat canviant, amb la millora del coneixement.

9.1. Instruments d'aplicació territorial

1. Programa integral d'acollida (PIA)

L'acollida que fins en aquest moment s'ha fet a les persones nouvingudes s'ha caracteritzat per la manca d'un model d'actuació coordinat i integral. Sovint s'han creat serveis de manera reactiva, sense el suport institucional suficient i on coexistien amb altres recursos similars, al mateix municipi o en municipis veïns. Cal dur a terme un treball en xarxa amb el conjunt de les associacions, les institucions i les administracions que treballen directament o indirectament per a l'acollida de les persones nouvingudes en un territori determinat. Les actuacions orientades a la gestió de l'acollida d'immigrants han de ser, per definició, necessàriament transitòries, s'han de configurar com unes de les poques específicament adreçades a immigrants i han de tenir un caràcter temporal.

Objectius generals

- Acollir al nostre país les persones nouvingudes perquè tinguin major autonomia i ajudar-les en el seu procés d'inserció social, des de la normalització de la prestació de serveis, la cohesió social i la convivència.
- Promoure un pla d'actuació que gestioni la informació i el coneixement necessari per garantir l'accés a la societat d'acollida de les persones nouvingudes.
- Coordinar en un territori concret les accions que les diferents administracions, entitats i associacions duen a terme en aquest àmbit.

Objectius específics

- Dotar d'informació i d'eines útils per aconseguir que el procés d'incorporació de les persones nouvingudes sigui tan normalitzat com sigui possible.
- Disposar d'un conjunt de programes, actuacions i recursos que responguin a les necessitats de les persones nouvingudes.
- Promoure una major autonomia que ajudi a les persones nouvingudes en el seu procés d'incorporació a la nova societat en igualtat d'oportunitats.
- Reforçar els programes d'acollida municipals de manera que l'acollida es faci a tot el territori de Catalunya amb criteris comuns.
- Donar a conèixer la societat catalana a les persones nouvingudes i generar processos per tal que se sentin implicades i en vulguin formar part activa.
- Proporcionar les eines informatives i formatives necessàries per tal que tinguin les mateixes oportunitats i obligacions que la resta de la població en l'accés als serveis públics.
- Promoure la participació dels mateixos immigrants i de la societat en general en els processos d'acollida.
- Detectar situacions de risc i d'exclusió social entre la població que s'incorpora.

Actuacions

- Creació d'una unitat o oficina de gestió del Pla integral d'acollida.
- El Pla integral d'acollida s'estructura en dos grans blocs, que s'han adequar a cada territori:

a) La primera acollida

A les persones que acaben d'arribar se'ls ha de garantir una sèrie d'informació sobre l'entorn on han arribat, així com una oferta formativa adequada de llengua i d'adaptació laboral. La informació o la formació sobre l'entorn sociocultural es concreten de la manera següent:

- Organització i realització de sessions informatives de benvinguda al municipi.
- Elaboració de materials en diferents idiomes sobre els serveis, els recursos i els equipaments existents en el territori.

- Organització i realització de tallers-cursos introductoris de formació sobre la orientació social, l'entorn, els hàbits socials, la cultura, etc.

Aquests cursos poden tractar elements fonamentals de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia, com ara els que es detallen tot seguit:

- El respecte pels drets humans i la democràcia, el funcionament del sistema polític, l'orientació sobre la igualtat d'oportunitats entre sexes i sobre els drets dels infants.
- La informació sobre l'accés als serveis, el mercat laboral, els coneixements sobre els diferents grups religiosos i culturals del país, i les normes de la societat catalana.
- Les visites d'informació i de presentació dels equipaments (biblioteques, clubs esportius...) i les entitats (associacions de veïns, associacions de pares i mares d'alumnes...).

b) L'acollida sectorial

En la mesura que aquestes persones accedeixen a diferents àmbits sectorials com la salut, l'escola, el món laboral, els serveis socials, l'habitatge, etc., han de disposar d'informació adequada sobre el funcionament dels serveis. Atès que són moltes les institucions i les entitats implicades en l'acollida de les persones nouvingudes, cal que, en un territori concret, s'estableixin els mecanismes de coordinació i derivació necessaris, per tal d'evitar duplicitats i descoordinació dels recursos. Per això cal seguir un model d'intervenció basat en la participació, el consens i la coordinació.

En els dos blocs cal organitzar un sistema que faciliti la comunicació entre els professionals i els usuaris. Aquesta comunicació s'ha de basar en sistemes de traducció (presencials, telefònics o escrits) a diferents idiomes. En cada territori s'haurà d'adequar aquest sistema a les necessitats lingüístiques i el nombre de serveis de primera acollida o d'acollida sectorial que existeixin.

2. Plans locals de ciutadania i immigració

Per a posar en marxa les línies d'actuació que el Pla de ciutadania i immigració defineix, és necessari que la Generalitat de Catalunya impulsi plans locals als ajuntaments i les comarques. Només així serà possible aplicar aquestes línies i vetllar per la bona coordinació entre diferents territoris, sempre tenint en compte les diferents realitats de la immigració a Catalunya segons sigui l'àmbit local concret.

Els objectius bàsics dels plans locals giren al voltant de les polítiques d'igualtat i les polítiques d'acomodació, i es concreten en els punts següents:

- Treballar amb totes les administracions i els agents implicats en la gestió de la diversitat.
- Afavorir la participació dels immigrants com a agents actius en la gestió de la diversitat.
- Aprofitar les experiències reeixides al territori i reforçar-les amb actuacions que fomentin la interrelació entre els diversos agents implicats en la gestió.
- Contribuir a la plena integració dels ciutadans d'origen estranger a la societat catalana.
- Fomentar la millora del coneixement entre tots els ciutadans.

Les actuacions principals dels plans locals són les que es detallen a continuació:

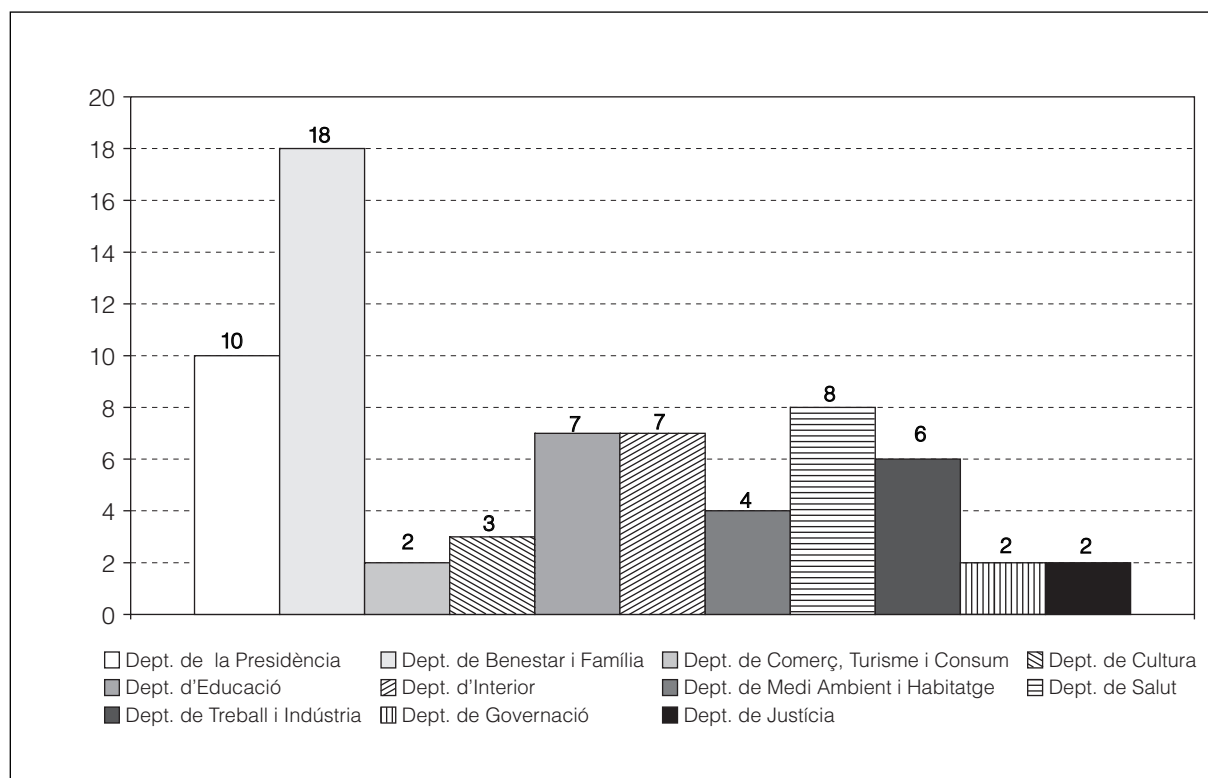
- Accions de formació als professionals del territori.
- Accions per promoure i ajudar que els municipis i les comarques estableixin els canals i els mecanismes adequats de promoció de la participació dels immigrants en la vida social i cultural del municipi.
- Gestió dels mecanismes i els professionals per facilitar la comunicació intercultural adequada entre els professionals i les persones nouvingudes d'origen estranger.
- Actuacions de sensibilització de la població, de promoció del coneixement i les relacions mútues, d'informació i formació sobre la nova realitat, i de foment de la convivència ciutadana.

IV. Programes departamentals

Els diferents departaments i òrgans de la Generalitat de Catalunya portaran a terme una sèrie de programes per desenvolupar els criteris i els objectius del Pla de ciutadania i immigració. La majoria d'aquests programes tenen una vigència de quatre anys, i atès que el Pla té la voluntat d'adequar-se als canvis que es puguin produir, anualment es revisarà si cal incloure-hi altres programes que inicialment no estaven previstos.

L'estructuració d'aquests programes s'ha fet seguint les tres línies estratègiques del Pla (polítiques d'acollida, polítiques d'igualtat i polítiques d'acomodació). Cada programa consta d'una sèrie d'objectius, de projectes i de pressupost que es concretaran anualment en el Pla d'acció anual.

Gràfic 9. Nombre de programes gestionats per cada departament

Font: Secretaria per a la Immigració

1. Polítiques d'acollida

Objectius tàctics	Àmbits	Programes 2005-2008
Coneixement de l'entorn	Sanitat	Programa d'acollida a l'entorn sanitari
	Educació	Aules d'acollida
	Laboral	Programa d'acollida a l'empresa
		Servei per a facilitar la contractació en origen de treballadors estrangers
		Acollida, contractació i allotjament dels treballadors i les treballadores de temporada
		Programa d'acollida en el món laboral
		Programa d'informació i formació sobre els drets i el mercat laboral
	Sociocultura	Coneixement de la societat d'acollida
Assessorament jurídic	Programa d'assessorament jurídic d'estrangeria	
Institucions	Programa "Arrelat"	
Coneixement de la llengua	Persones adultes	Acollida lingüística
Acollida residencial	Habitatge	Xarxa de mediació per al lloguer social
	Vulnerables	Xarxa d'acollida
	Menors	Acollida de menors no acompanyats

Polítiques d'acollida

Coneixement de l'entorn

Sanitat

Programa

Programa d'acollida a l'entorn sanitari

Descripció

Elaboració de material audiovisual i escrit, adreçat a persones immigrades nouvingudes, per explicar el funcionament dels serveis de salut a Catalunya.

Objectiu general

Donar a conèixer a la població nouvinguda el funcionament del sistema sanitari català.

Organismes

Responsable: Departament de Salut.

Col·laboradors: CatSalut; Institut Català de la Salut i altres proveïdors; Institut Català de la Dona.

Projectes

- Elaborar un CD-ROM/DVD amb un vídeo que faci el seguiment de diferents persones pel seu recorregut a través dels serveis de salut.
- Elaborar fullets amb els texts traduïts a diferents idiomes per a distribuir tant integrat en el CD com per descarregar a través de la pàgina web del Departament de Salut.
- Organitzar campanyes divulgatives sobre informacions específiques i conjunturals per a dones immigrades.

Educació

Programa

Aules d'acollida

Descripció

El Departament d'Educació, per mitjà del Pla per a la llengua i la cohesió social, estableix tota una sèrie de mesures per afavorir que els centres educatius esdevinguin centres acollidors per a tot l'alumnat que escolaritzen.

L'aula d'acollida és una de les mesures específiques per a l'escolarització de l'alumnat nouvingut, és un marc de referència i un entorn de treball obert dins del centre educatiu que facilita l'atenció immediata i més adequada de l'alumnat nouvingut, i que ajuda el professorat davant els nous reptes educatius per tal d'afavorir la seva integració i garantir-ne l'èxit escolar. Aquesta mesura s'emmarca en el Pla d'acollida general del centre.

Objectiu general

Millorar l'acollida de l'alumnat per tal de potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural i la llengua catalana en un marc plurilingüe.

Organismes

Responsable: Departament d'Educació.

Col·laboradors: centres educatius i agents educatius de l'entorn.

Projectes

- Crear aules d'acollida en tots els centres educatius amb presència d'alumnat nouvingut.
- Organitzar jornades de formació específica per als tutors d'acollida.
- Dotar de recursos informàtics a cada aula (quatre ordinadors, una impressora i un escàner, amb la connexió a Internet corresponent).
- Dotar de materials adequats per a treballar a les aules.
- Facilitar la posada en marxa de les aules d'acollida dels assessors de llengua, interculturalitat i cohesió social.

Laboral

Programa

Programa d'acollida a l'empresa

Descripció

Des de la Direcció General de Relacions Laborals del Departament de Treball s'impulsarà l'actuació de les organitzacions empresarials i sindicals en l'elaboració i la posada en pràctica a les empreses de protocols d'acollida, tenint en compte especialment les petites i mitjanes empreses.

Objectiu general

Promoure la plena integració dels treballadors immigrants en l'àmbit de les relacions laborals.

Organismes

Responsable: Direcció General de Relacions Laborals. Departament de Treball i Indústria.

Col·laboradors: organitzacions empresarials; organitzacions sindicals; empreses i representants dels treballadors.

Projectes

- Portar a terme l'elaboració i l'edició de DVD sobre prevenció i riscos laborals en diferents idiomes.
- Establir protocols d'actuació dins l'empresa i fer el seguiment de la seva posada en pràctica.

Programa

Servei per a facilitar la contractació en origen de treballadors estrangers

Descripció

En el marc del Programa operatiu del Servei d'Intermediació Laboral en Origen (SILO) i en el procés de selecció de treballadors en els països d'origen, cal oferir a aquests informació que faciliti la seva acollida a Catalunya.

Objectiu general

Ampliar la intervenció del Govern de la Generalitat en la gestió de la contractació de treballadors estrangers en origen i donar major coherència a la seva actuació en l'àmbit internacional, tenint en compte els convenis i la normativa que regulen els fluxos migratoris, i mantenir una relació de cooperació amb les ambaixades i els consolats espanyols a l'estranger.

Organismes

Responsable: Servei d'Ocupació de Catalunya. Departament de Treball.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; Consorci de Promoció Comercial de Catalunya (COPCA); organitzacions empresarials; organitzacions sindicals; associacions municipalistes.

Projectes

Col·laboració amb l'Estat espanyol

- El Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) confeccionarà, en el si de la Comissió d'Immigració, la llista d'ocupacions de cobertura difícil, que una vegada aprovada pel Consell de Direcció del SOC, s'eleva al Servei Estatal d'Ocupació (SEPE).
- El SOC definirà i quantificarà el contingent per a Catalunya, en el si de la Comissió d'Immigració, i serà aprovat pel Consell de Direcció d'aquest organisme.
- El Servei d'Intermediació Laboral en Origen (SILO) mantindrà amb les ambaixades i els consolsats espanyols relacions de col·laboració institucional. Amb aquesta finalitat, el SOC proposarà al Ministeri signar un conveni de col·laboració per a cada país on s'ofereixi el servei, on s'especifiquin les tasques que cal dur a terme i el reconeixement d'aquestes per part de l'Estat.
- El SILO assumirà competències del SOC com la preselecció, la informació, l'orientació i la formació de treballadors en origen, en contacte constant amb el servei corresponent del SOC i amb la col·laboració de les organitzacions sindicals.

Suport a les empreses que contracten en origen

- Aquest suport tindrà com a finalitat principal donar transparència a les actuacions de les empreses que contracten en origen, així com facilitar a les empreses que ofereixen llocs de treball, i a les persones que hi poden accedir, les gestions de la selecció, la contractació i l'obtenció de visats.

Cerca de treballadors en origen

- Des del SILO, en col·laboració amb els consolsats, es faran les gestions per cercar persones en origen per a cobrir aquells llocs de treball oferts per les empreses de Catalunya i als quals el SOC no pugui donar resposta adequada.
- A la vegada, quan sigui convenient, s'organitzaran accions formatives, en el país d'origen, adreçades als treballadors que s'han d'incorporar al contingent, així com als treballadors que recerquen feina temporal.
- En el cas dels visats de recerca de feina de tres mesos, el SOC podrà oferir formació i serveis generals a les persones que vinguin a Catalunya amb aquest visat.

Programa

Acollida, contractació i allotjament dels treballadors i les treballadores de temporada

Descripció

El Servei d'Ocupació de Catalunya, a través del grup de treball de Temporers del Camp (format pel SOC i per les organitzacions empresarials i sindicals del camp), analitzarà i treballarà la regulació dels fluxos de treballadors i de la contractació laboral en les campanyes agrícoles.

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP) facilitarà les dades de collita i les variacions climatològiques a fi de donar a conèixer l'oferta de treball en les campanyes agrícoles.

Objectiu general

- Impulsar una bona gestió de l'arribada dels treballadors temporers.
- Aconseguir que les persones que vénen a treballar per temporades ho facin en millors condicions laborals i amb allotjament digne.

Organismes

Responsable: Servei d'Ocupació de Catalunya. Departament de Treball.

Col·laboradors: Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca; Secretaria per a la Immigració; organitzacions patronals; organitzacions sindicals més representatives del sector del camp; administracions locals.

Projectes

- Constituir el grup de treball de Temporers del Camp compost per SOC, DARP, SI, CCOO, UGT, UP, ASAJA, JARC i IACSI.
- Elaborar la proposta d'actuació i la definició de l'àmbit de col·laboració dels agents socials i de participació dels ajuntaments.
- Posar en marxa oficines mòbils del SOC.
- Posar en marxa els punts dels agents socials.
- Convocar ajuts adreçats a la construcció, l'habilitació, les reformes, l'ampliació o el condicionament d'allotjaments per a treballadors temporers.

Programa

Programa d'acollida en el món laboral

Descripció

El Servei d'Ocupació de Catalunya proporcionarà la informació necessària als treballadors nous per facilitar el coneixement del món laboral català, el servei d'ocupació i els serveis que aquest ofereix als treballadors ocupats o en atur.

Objectiu general

Facilitar informació a les persones que arriben a Catalunya sobre el món laboral.

Organismes

Responsable: Servei d'Ocupació de Catalunya. Departament de Treball i Indústria.

Col·laboradors: entitats cooperants i col·laboradores.

Projectes

- Elaborar fullets informatius, en les llengües que es consideri necessari, sobre el SOC i els serveis que ofereix.
- Divulgar aquests aspectes a través de les pàgines web de la Generalitat.

Programa

Programa d'informació i formació sobre els drets i el mercat laboral

Descripció

La informació que rep i que necessita la població nouvinguda sobre el mercat laboral a Catalunya i els drets i les obligacions laborals és molt desestructurada i parcial. És per això que cal organitzar quin tipus d'informació necessiten i informar aquestes persones de manera adequada.

Objectiu general

Millorar l'accés i la informació necessària per entrar adequadament al mercat laboral.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: Departament de Treball; organitzacions sindicals.

Projectes

- Oferir informació a través de les oficines d'informació de les organitzacions sindicals.
- Fer sessions conjuntes.
- Elaborar material en diferents idiomes.
- Fer sessions i tallers on es donin les eines bàsiques per a cercar feina, fer currículums, etc.

Sociocultura

Programa

Coneixement de la societat d'acollida

Descripció

Les persones nouvingudes necessiten una sèrie d'informació bàsica que els permeti conèixer el nou entorn on viuen i adaptar-s'hi. Aquesta informació s'ha d'adequar a les necessitats de cada col·lectiu i a l'àmbit territorial on han anat a viure.

Objectiu general

Donar a conèixer la societat catalana a les persones nouvingudes.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: administracions locals; entitats d'ajuda a immigrants; organitzacions sindicals; organitzacions empresarials; associacions d'immigrants; Institut Català de la Dona.

Projectes

- Donar suport a l'elaboració dels materials informatius i als serveis adaptats a les persones de contextos diversos.
- Traduir els materials a les llengües necessàries.
- Elaborar criteris per a una bona gestió de la primera acollida.

Assessorament jurídic

Programa

Programa d'assessorament jurídic d'estrangeria

Descripció

Actualment hi ha diverses organitzacions i entitats que entre els seus programes ofereixen informació jurídica en matèria d'estrangeria. Aquests serveis són finançats per diverses administracions i no sempre estan coordinats ni tampoc arriben a tot el territori de Catalunya.

Objectiu general

Assegurar que totes les persones que ho necessitin tenen un assessorament jurídic en matèria d'estrangeria adequat i proper al lloc on resideixen.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: organitzacions sindicals i entitats d'ajuda a immigrants.

Projectes

- Crear nous serveis en els territoris on encara no n'hi hagi.
- Crear un servei d'assessorament jurídic a les administracions.

Institucions

Programa

«Arrela't»

Descripció

Impartició d'una sèrie de xerrades informatives i visites a diferents institucions i organismes per donar a conèixer Catalunya.

Objectiu general

Promoure l'arrelament de les persones nouvingudes a la societat catalana.

Objectiu específic

Donar a conèixer a les persones nouvingudes la societat, les institucions i els organismes de Catalunya.

Organismes

Responsable: Direcció General d'Actuacions Comunitàries i Cíviques. Departament de Benestar i Família.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; Associació de diplomats en cursos de la Unió Europea; Patronat Català Pro Europa; Associació per a les noves Bases de Manresa; Museu d'Història de Catalunya; Federació Catalana d'ONG pels Drets Humans.

Projectes

- Organitzar i realitzar visites i xerrades en quatre blocs:
 - Coneixement del territori: diverses sortides al territori acompanyades d'explicacions de persones especialitzades.
 - Coneixement del medi: xerrades sobre símbols i institucions catalanes i sobre la Unió Europea.
 - Coneixement de les institucions: visites a la Generalitat de Catalunya, la Televisió de Catalunya, Catalunya Ràdio, el Museu d'Història de Catalunya, etc.
 - Drets civils i participació: xerrades sobre drets humans i dinàmiques de formació en temes de participació per a col·lectius que vulguin iniciar una reflexió sobre aquest subjecte.

Coneixement de la llengua

Persones adultes

Programa

Acollida lingüística

Descripció

Aquest programa es proposa assajar diferents experiències de coordinació entre organismes i entitats que acullen persones nouvingudes i que ofereixen formació de llengua catalana per rendibilitzar els esforços i els recursos que s'hi esmercen, per facilitar l'accés a les persones que la demanen i perquè el català estigui present a tots els punts d'acollida i a totes les activitats socials del municipi, per incentivar-ne el coneixement i sobretot l'ús, i perquè el català no es percebi com una llengua que només s'utilitza en uns contextos determinats, normalment aïllats, de la qual es pot prescindir.

Objectiu general

Garantir l'acollida lingüística en català per a tothom.

Organismes

Responsables: Secretaria de Política Lingüística; Consorci per a la Normalització Lingüística; Subdirecció General de Formació de Persones Adultes. Departament d'Educació.

Col·laboradors: Departament d'Educació. Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social; administracions locals; associacions d'immigrants; entitats cíviques, culturals i de lleure.

Projectes

- Iniciar plans pilot en diferents localitats catalanes: Badalona, Banyoles, Lleida, Manlleu, Reus, Ulldecona i Vic.
- Incrementar l'oferta de cursos de català fins a adequar-la a les necessitats dels nous residents.
- Participar en les meses d'immigració locals o en els organismes similars per vehicular-hi el programa d'acolliment lingüístic.
- Proporcionar materials informatius sobre l'entorn i sobre primeres necessitats en llengua catalana o en català.

Acollida residencial

Habitatge

Programa

Xarxa de mediació per al lloguer social

Descripció

La Xarxa de mediació per al lloguer social, dependent d'ADIGSA, aplega les entitats gestores de borses d'habitatge, de base territorial.

Objectiu general

Ampliar el parc immobiliari destinat a lloguer a Catalunya mitjançant la Xarxa de mediació per al lloguer social amb preus assequibles que no podran excedir els 630 € mensuals.

Organismes

Responsables: Direcció General d'Habitatge; ADIGSA.

Col·laboradors: entitats gestores de borses d'habitatge.

Projectes

- Signar convenis amb entitats gestores de borses d'habitatge que formin part de la Xarxa de mediació per al lloguer social. Les funcions de les entitats gestores són les següents:
 - Informar els propietaris i les llars sol·licitants d'habitatge dels objectius de la Xarxa de mediació.
 - Buscar habitatges.
 - Comprovar la situació dels sol·licitants d'habitatge.
 - Tramitar els contractes de lloguer.
 - Fer el seguiment de la bona utilització de l'habitatge i el control del pagament del lloguer.

Vulnerables

Programa

Xarxa d'acollida

Descripció

Les persones que arriben a Catalunya cercant un treball no sempre disposen d'una xarxa de relacions que els garanteixi una primera acollida. Aquesta situació s'agreuja quan, a més, aquestes persones estan en situació de vulnerabilitat per raons de salut, de solitud, d'edat, etc. La xarxa actual d'acollida dona solucions parcials, ja que no està pensada per donar solucions a aquesta nova realitat.

Objectiu general

Promoure la creació d'una xarxa d'acollida residencial temporal per a les persones en situació de vulnerabilitat.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració. Departament de Benestar i Família.

Col·laboradors: Administració de l'Estat; administracions locals; entitats.

Projectes

- Crear una xarxa d'acollida a partir d'acords amb les administracions locals i les entitats.
- Crear un sistema d'informació coordinat entre els diferents actors de la xarxa.
- Establir criteris de funcionament, accés i finançament homogenis entre tots els membres de la xarxa.

Menors

Programa

Acollida de menors no acompanyats

Descripció

Aquest programa estableix el marc d'actuació d'atenció i intervenció amb els menors estrangers que es troben al nostre país sense referents familiars. El gran volum d'arribada i les característiques d'aquest col·lectiu jove fa necessari un tractament especialitzat respecte als altres menors amb situació objectiva de desemparament. S'inclouen els dispositius de primera acollida i els centres residencials especialitzats per atendre aquest col·lectiu.

Objectiu general

Donar l'atenció a cadascun dels menors sense referents familiars arribats a Catalunya i gestionar la proposta de futur.

Organismes

Responsable: Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Departament de Benestar i Família.

Col·laboradors: Mossos d'Esquadra; Hospital Clínic de Barcelona i altres hospitals; Subdelegació del Govern; entitats d'iniciativa social (Fundació Mercè Fontanilles, Creu Roja, ACISJF, Càritas); ajuntaments de Barcelona i de Santa Coloma de Gramenet; consolats dels països de procedència; Junta d'Andalusia; Associació REMI; Govern del Marroc.

Projectes

Projecte 1:

L'acollida d'aquests joves a Catalunya es fa a través dels recursos següents:

- Servei de primera acollida nocturn
- Centres d'estada limitada
- Servei d'atenció transitòria
- Centres d'atenció diürna

Projecte 2:

- Confeccionar un programa comú amb la Junta d'Andalusia d'abordatge del col·lectiu creixent d'adolescents magribins sense referents familiars i acabats d'arribar del Marroc.
- Posar en marxa l'associació REMI (Xarxa internacional per a menors immigrants no acompanyats) amb seu a Marsella, d'informació i formació conjunta.

Projecte 3:

- Crear una comissió mixta amb el Govern marroquí amb capacitat de formular propostes sobre dispositius i treball conjunt en origen vers la població migratòria potencial.

2. Polítiques d'igualtat

Objectius tàctics	Àmbits	Programes 2005-2008
Millora de l'accés	Educació	Programa de millora de la distribució dels alumnes d'origen estranger en els centres educatius
		Programa d'escolaritat no obligatòria
	Habitatge	Programa de concessió d'ajuts al pagament del lloguer
		Programa d'accés a la informació en matèria d'habitatge
	Salut	Accés a la sanitat pública de dones en situació d'exclusió social
	Cultura	Programa de foment de l'ús de les xarxes de biblioteques com a espais d'acollida i punts de distribució del material que s'elabori per facilitar la informació a les persones nouvingudes
	Administració pública	Programa d'informació per a l'accés a les convocatòries públiques de la Generalitat
Joventut	Informació i orientació específiques per a joves d'origen immigrant	
	Defensa/Seguretat	Assistència lingüística als estrangers detinguts en el marc de la investigació policial
Formació dels professionals	Laboral	Formació de formadors ocupacionals i d'inserció laboral
	Educació	Formació dels professionals dels centres educatius
	Salut	Formació de professionals dels centres de salut
		Formació dels professionals del Pla director d'immigració i cooperació
	Serveis socials	Formació dels professionals de l'àmbit social
	Atenció al públic	Formació dels professionals sobre atenció al públic culturalment divers
	Seguretat	Educació en la diversitat cultural en la formació de l'Escola de Policia de Catalunya
Formació per a la diversitat dels cossos de seguretat		
Joventut	Formació dels professionals de la joventut per a l'orientació i l'assessorament	
Participació	Social	Suport a les entitats i les associacions d'immigrants
		Programa de formació de responsables associatius en la gestió de la diversitat
	Cultural	Foment de la participació dels ciutadans d'origen estranger a les activitats culturals i lúdiques
	Joventut	Programa de promoció de l'associacionisme juvenil
	Lleure i esport	Programa de foment de la participació de tots els joves en les activitats esportives

Objectius tàctics	Àmbits	Programes 2005-2008
Millora de la capacitat individual	Alfabetització i titulació bàsica	Formació de persones adultes
	Laboral	Polítiques actives d'ocupació
		Programa d'informació d'empresaris d'origen estranger
	Coneixement de la llengua	Impuls i ús del català
		Promoció de l'aprenentatge i l'ús de la llengua catalana en el món laboral
		Formació en llengua i cultura d'origen familiar
		Ensenyament lingüístic als centres d'internament
Dones	Millora formativa de les dones d'origen estranger	
Menors	Programa d'autonomia i inserció sociolaboral dels menors sense referents familiars a Catalunya	

Polítiques d'igualtat

Millora de l'accés

Educació

Programa

Programa de millora de la distribució dels alumnes d'origen estranger en els centres educatius

Descripció

El Departament d'Educació, a través d'una programació adequada dels llocs escolars, garanteix l'efectivitat del dret a l'educació i el dret a la lliure elecció de centre, alhora que vetlla per una distribució adequada i equilibrada entre els centres docents de l'alumnat amb necessitats educatives específiques, amb la finalitat de garantir-ne l'escolarització en les condicions més apropiades.

Objectiu general

Consolidar una oferta educativa sufragada amb fons públics compromesa amb la integració social i amb una educació de qualitat per a tota la ciutadania.

Organismes

Responsable: Departament d'Educació.

Col·laboradors: ajuntaments.

Projectes

- Crear oficines d'informació escolar en els ajuntaments que informin les famílies i l'alumnat de tota l'oferta educativa existent en el seu àmbit municipal i afavorir l'elecció de centre.
- Crear oficines municipals d'escolarització amb la subscripció d'un conveni de col·laboració entre el Departament d'Educació i les administracions locals que ho sol·licitin. Aquestes oficines determinen el procediment d'admissió de l'alumnat i adequen la programació dels llocs escolars gratuïts a les característiques pròpies dels municipis, tot respectant els criteris generals de prioritat i el barem que es determina per a tots els centres docents.
- Portar a terme el manteniment actiu durant tot el curs escolar de les comissions d'escolarització per tal d'assignar lloc escolar a l'alumnat nouvingut, tot garantint el compliment de la normativa sobre admissió de l'alumnat i la participació de la comunitat escolar en el seguiment del seu procés dins el marc de la seva competència.
- Realitzar una campanya informativa, a través dels mitjans de comunicació, adreçada a la ciutadania per donar a conèixer, més àmpliament, les oficines d'informació i les d'escolarització, i els serveis que ofereixen a totes les famílies i a l'alumnat que ho requereixin.
- Elaborar materials amb diferents idiomes on s'expliqui el sistema educatiu, les condicions i els requisits per a les matriculacions.

Programa

Programa d'escolaritat no obligatòria

Descripció

La publicació del Reial decret 2393/2004, de 30 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, ha significat un avenç important, ja que en la disposició addicional catorzena, que tracta de l'accés dels menors a l'ensenyament no obligatori, s'estableix que "les administracions educatives

en l'exercici de les seves competències en matèria d'educació, podran facilitar l'accés dels estrangers menors d'edat que estiguin empadronats en un municipi als nivells d'ensenyament postobligatori no universitari i a l'obtenció de la titulació acadèmica corresponent en igualtat de condicions que els espanyols de la seva edat".

Objectiu general

Garantir, en igualtat de condicions, l'ensenyament no obligatori i postobligatori no universitari de tot l'alumnat que estigui empadronat en el municipi.

Organismes

Responsable: Departament d'Educació.

Col·laboradors: administracions locals a través de les oficines d'informació escolar, les oficines municipals d'escolarització i les comissions de matriculació.

Projectes

Donar a conèixer la disposició addicional catorzena del Reglament de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social a les oficines d'informació escolar, les oficines municipals d'escolarització i les comissions de matriculació de tot Catalunya.

Habitatge

Programa

Programa de concessió d'ajuts al pagament del lloguer

Descripció

Tramitació i concessió d'ajuts per pagar el lloguer (Decret 454/2004, de 14 de desembre) a persones amb ingressos dues vegades inferiors a l'IPREM.

Objectiu general

- Ampliar el parc immobiliari destinat a lloguer a Catalunya i donar ajuts per al pagament del lloguer als col·lectius següents:
 - Persones més grans de 65 anys amb contracte de pròrroga forçosa.
 - Arrendataris d'habitatges administrats per promotors o operadors públics.
 - Persones o unitats de convivència en risc d'exclusió social (per exemple, immigrants amb menys de dos anys de residència a Catalunya), mitjançant la Xarxa de mediació per al lloguer social.
 - Jovent de fins a 35 anys amb ingressos anuals mínims de 6.500 €, també a través de la Xarxa.

Organismes

Responsables: Direcció General d'Habitatge; ADIGSA.

Col·laboradors: entitats gestores de borses d'habitatge.

Actuació

Fer efectiu el pagament als llogaters d'una part del preu del lloguer.

Programa

Programa d'accés a la informació en matèria d'habitatge

Descripció

La xarxa d'oficines locals d'habitatge, implantades mitjançant els convenis de col·laboració signats amb els ajuntaments i les entitats finançades per la Direcció General d'Habitatge, oferirà un servei d'informació sobre habitatge adreçat, també, als estrangers residents en el municipi.

Objectiu general

Millorar l'accés a la informació sobre les polítiques d'habitatge a persones de col·lectius amb risc d'exclusió social.

Organismes

Responsable: Direcció General d'Habitatge.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; administracions locals; entitats.

Projectes

- Elaborar material escrit en diferents idiomes.
- Posar en marxa serveis de traducció.

Salut

Programa

Accés a la sanitat pública de dones en situació d'exclusió social

Descripció

Tot i les facilitats d'accés a la targeta sanitària individual (TSI) que s'ofereixen a les persones empadronades, hi ha una sèrie de col·lectius de risc especial que no hi accedeixen per manca de documentació, per por o per desconeixement, com ara el cas de persones que exerceixen la prostitució en àmbits determinats (carretera), la majoria pertanyents a col·lectius immigrants.

Objectiu general

Facilitar l'obtenció de la TSI a alguns col·lectius que, per causes alienes a la persona, troben una dificultat especial per adaptar-se als requisits dels serveis de salut.

Objectiu específic

Facilitar l'accés a la TSI a col·lectius de persones que exerceixen la prostitució i que no hi accedeixen per manca de documentació o per desconeixement.

Organismes

Responsable: Departament de Salut.

Col·laboradors: entitats; Secretaria per a la Immigració; Institut Català de la Dona.

Projectes

Elaborar un projecte d'intervenció en el qual es prevegi un itinerari de demanda de la TSI amb la col·laboració d'algunes entitats.

Cultura

Programa

Programa de foment de l'ús de les xarxes de biblioteques com a espais d'acollida i punts de distribució del material que s'elabora per facilitar la informació a les persones nouvingudes.

Descripció

Les biblioteques s'estan convertint en un lloc d'accés a la informació, tant per part dels ciutadans d'origen estranger com per a la resta, per a obtenir coneixements de les diferents cultures. Les biblioteques s'han d'adequar a les demandes que aquesta nova realitat planteja.

Objectiu general

Promoure l'ús de les xarxes de biblioteques com a espais dipositaris de fons de coneixement de la diversitat cultural.

Organismes

Responsable: Direcció General de Cooperació Cultural. Departament de Cultura.

Col·laboradors: administracions locals; entitats d'ajuda a immigrants; associacions de col·lectius d'origen immigrant.

Projectes

- Ampliar la inversió dels fons de llibres de les biblioteques en un doble sentit:
 - Dotacions sobre les cultures dels països de procedència de les persones immigrades.
 - Dotacions amb llibres i altres materials didàctics de la cultura de Catalunya, en el sentit més ampli.
- Crear un servei central dels fons documentals especialitzats en les diferents llengües que cohabituen a Catalunya per a l'ús de les biblioteques públiques, incloent-hi la premsa escrita o electrònica dels països d'origen, tant a disposició dels mateixos immigrants com dels residents autòctons.
- Elaborar material per facilitar la informació als ciutadans d'origen estranger.

Administració pública

Programa

Programa d'informació per a l'accés a les convocatòries públiques de la Generalitat

Descripció

Els diferents departaments de la Generalitat de Catalunya tenen convocatòries d'ajuts a les entitats, així com ofertes d'accés laboral als diferents cossos d'administració i gestió. Cal, però, garantir la informació a totes les persones i les entitats per tal que disposin d'igualtat d'oportunitats a l'hora d'escollir.

Objectiu general

Facilitar l'accés a la informació als ciutadans d'origen estranger de les diferents convocatòries públiques de la Generalitat de Catalunya.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya que tenen convocatòries públiques d'ajut a les entitats; Secretaria General de Funció Pública; Direcció General de Seguretat Ciutadana.

Projectes

- Crear un espai a la web de la Secretaria per a la Immigració on incloure aquesta informació.
- Organitzar xerrades informatives dels interlocutors dels cossos policials amb la comunitat i donar a conèixer l'activitat del Grup de Promoció per a l'Accés a la PG-ME per difondre la possibilitat d'incorporar-se a la policia i els requisits necessaris per a fer-ho.

Joventut

Programa

Informació i orientació específiques per a joves d'origen immigrant.

Descripció

Algunes de les temàtiques que afecten els joves requereixen apartats específics adreçats al jovent d'origen immigrant. Els punts d'informació juvenil podrien ser espais idonis per apropar el jovent immigrant a aquelles informacions que facilitin el seu accés als recursos.

Objectiu general

Facilitar l'accés dels joves immigrants als recursos que tenen al seu abast.

Organismes

Responsable: Secretaria General de Joventut.

Col·laborador: Secretaria per a la Immigració.

Projectes

- Elaborar dossiers temàtics sobre formació, ocupació, i marc jurídic i legal, específics per a joves immigrants.
- Capacitar el personal que treballa amb joves perquè pugui garantir-los una bona atenció i orientació.

Defensa/Seguretat

Programa

Assistència lingüística als estrangers detinguts en el marc de la investigació policial.

Descripció

Estudiar les possibilitats de millorar el sistema de serveis de traducció per a aquelles persones estrangeres que siguin detingudes en el marc d'una investigació duta a terme per la Policia de la Generalitat/Mossos d'Esquadra, de manera que tant els drets del detingut com la finalitat de la investigació restin garantits d'una manera més ràpida i eficaç.

Objectiu general

Identificar els recursos institucionals que podrien facilitar o promoure aquest servei, de manera que també pugui ser d'utilitat a altres àmbits de l'Administració.

Organismes

Responsable: Departament d'Interior.

Col·laborador: Centre Unesco de Catalunya.

Projectes

- Estudiar la viabilitat de posar en marxa el projecte amb la Casa de les Llengües.
- Estudiar-ne altres opcions alternatives.

Formació dels professionals

Àmbit laboral

Programa

Formació de formadors ocupacionals i d'inserció laboral

Descripció

El Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) ofereix els seus serveis a totes aquelles persones que volen i poden treballar. Les funcions del SOC es basen prioritàriament en els programes d'acompanyament per millorar les capacitats dels treballadors actius o bé per facilitar la inserció laboral als treballadors en atur o a aquells que accedeixen per primera vegada al mercat laboral.

El programa facilitarà als formadors les eines necessàries per obtenir el coneixement de les noves realitats del món laboral i, en concret, dels nous col·lectius de treballadors.

Objectiu general

Incorporar els programes d'acompanyament dins dels processos de la formació ocupacional i dels programes d'inserció laboral.

Organismes

Responsable: Servei d'Ocupació de Catalunya. Departament de Treball.

Col·laborador: Centre d'Innovació i Formació Ocupacional (CIFO).

Projectes

- Introduir en el Programa de formació de formadors un mòdul sobre la realitat laboral pel que fa a la incorporació de les persones immigrants al món laboral.
- Elaborar mòduls adreçats als formadors sobre la diversitat de col·lectius amb què poden trobar-se, i facilitar les eines didàctiques i metodològiques necessàries per fer més efectiu el procés formatiu.

Educació

Programa

Formació dels professionals dels centres educatius

Descripció

La Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social, a través del Pla de Llengua i cohesió social, estableix un seguit de mesures per afavorir que els professionals de tots els centres educatius tinguin la formació adient per poder desenvolupar les tasques d'atenció a l'alumnat de països culturalment diversos, a fi de fer-los competents en les llengües del sistema educatiu de Catalunya.

Objectiu general

Donar pautes d'adaptació curriculars i estratègies d'educació intercultural als professionals dels centres educatius.

Organismes

Responsable: Departament d'Educació. Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social.

Col·laboradors: Departament d'Educació (Subdirecció General de Formació Permanent i Recursos Pedagògics, serveis territorials [LIC, CRP, EAP...]); agents educatius.

Projectes

- Portar a terme cursos de formació per als assessors i les assessores de Llengua, Interculturalitat i Cohesió Social (LIC) amb especialistes de l'àmbit universitari.
- Organitzar seminaris de formació per als tutors i les tutores d'aquestes aules a tots els serveis territorials.
- Fer jornades de sensibilització i de tractament de la llengua, la interculturalitat i la cohesió social a tots els serveis territorials, adreçades als equips directius on hi ha aules d'acollida de l'alumnat nouvingut.
- Organitzar jornades de formació pel que fa a objectius molt concrets: atenció a l'alumnat gitano, la interculturalitat a l'aula, etc.
- Prestar atenció als assessors del LIC i a tots els centres on hi ha alumnat procedent de països culturalment diversos. La tasca d'assessorament, centrada en els àmbits de la seva pròpia definició, és molt àmplia i abraça aspectes com l'organització de l'aula d'acollida, l'adquisició de la segona llengua, les adaptacions curriculars, etc.
- Organitzar jornades de formació de diversos col·lectius relacionats amb objectius d'aquest Pla, per exemple els plans educatius d'entorn.

Salut

Programa

Formació dels professionals dels centres de salut

Descripció

La incorporació dels aspectes transculturals en la relació entre professionals sanitaris i usuaris dels sistema nacional de salut, fa necessari l'establiment de línies d'actuació que considerin la formació dels professionals assistencials en els aspectes d'atenció a la diversitat, així com capacitar-los en el maneig dels problemes específics de la població immigrada.

Objectiu general

Garantir la formació dels professionals en aquells aspectes assistencials en relació amb l'àmbit de la multiculturalitat.

Organismes

Responsable: Departament de Salut.

Col·laboradors: Cat Salut; Institut Català de la Salut; Institut d'Estudis de la Salut; col·legis professionals.

Projectes

Portar a terme l'elaboració, l'organització i l'execució territorial dels cursos següents:

- Immigració i salut en el context sanitari
- Formació específica per a l'atenció sanitària a la població immigrada:
 - L'immigrant davant les patologies del país d'acollida
 - Malalties importades
 - Migracions i salut mental
 - Salut sexual i reproductiva
 - Pediatria
 - Adaptació nutricional de l'immigrant
 - Tuberculosi
 - Dermatologia

Programa

Formació dels professionals del Pla director d'immigració i cooperació

Descripció

Dotar de l'estructura adient el Pla director de la formació per desenvolupar les polítiques d'adaptació dels serveis sanitaris, donar-les a conèixer, així com disposar de materials i eines de referència per als professionals.

Objectiu general

Compartir experiències de treball en l'àmbit de les polítiques i les estratègies de salut i migració.

Organismes

Responsable: Departament de Salut. Pla director d'immigració i cooperació.

Col·laboradors: Cat Salut; Institut Català de la Salut; Institut d'Estudis de la Salut; col·legis professionals.

Projectes

- Organitzar reunions de treball amb:
 - Tècnics d'altres administracions nacionals i internacionals per compartir experiències desenvolupades.
 - Experts de diferents àmbits per avaluar les propostes cursades pels grups de treball existents.
 - Responsables de salut dels països d'origen dels principals col·lectius d'immigrants.
 - Crear un canal de recollida de materials elaborats per professionals catalans i difondre'l a través de la web del Pla director d'immigració i cooperació.

Serveis socials

Programa

Formació dels professionals de l'àmbit social

Descripció

Es proposa organitzar una sèrie de conferències i tallers sobre diferents temes per ajudar els professionals en la seva intervenció en un públic culturalment divers.

Objectiu general

Promoure una oferta formativa als diferents professionals de l'àmbit social sobre la nova realitat i les eines per ajudar a gestionar-la.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: administracions locals; Institut Català de la Dona; consolats de països de procedència de la població estrangera.

Projectes

- Impartir trenta cicles de quatre tallers sobre gènere i immigració en els quals es compleixin dues funcions:
 1. Fer una presentació del tema de la conferència.
 2. Promoure i dinamitzar el públic assistent en el debat i reflexionar sobre dos o tres temes que afectin el col·lectiu de dones immigrades, i analitzar vies de treball possibles. Per exemple: com promoure la participació de les dones en els espais socials i comunitaris, quins temes i mecanismes cal utilitzar, quines necessitats i dificultats tenen, etc.

Els temes d'aquests tallers seran els següents:

- La feminització de la immigració
 - La immigració femenina equatoriana
 - La immigració femenina magribina
 - La immigració femenina colombiana
 - La immigració femenina de l'Àfrica subsahariana
 - Les filles de famílies immigrades
 - Concepte de la sexualitat de les joves sud-americanes
 - Immigració i gènere
- Impartir trenta cicles formatius sobre programes integrals d'acollida: taller per ajudar els professionals que fan acollida i recepció de persones nouvingudes a reflexionar, i a trobar estratègies de col·laboració i coordinació, així com d'elaboració de noves accions de millora.
 - Realitzar unes jornades sobre l'acollida a diferents països europeus.

Atenció al públic

Programa

Formació dels professionals sobre atenció al públic culturalment divers

Descripció

Les diferents cultures dificulten, a vegades, la interrelació entre els professionals de l'àmbit de l'atenció al públic i la població nouvinguda. Davant d'aquesta situació, cal plantejar accions que ajudin els professionals a entendre les diferències culturals i puguin, així, donar un bon servei a tot els ciutadans.

Objectiu general

Donar elements de reflexió i coneixement als professionals de les administracions públiques que els facilitin l'atenció a les persones de contextos culturalment diversos.

Organismes

Responsable: Departament de Governació. Escola d'Administració Pública.

Col·laboradors: Departament de Benestar i Família. Secretaria per a la Immigració.

Projectes

- Organitzar jornades sobre el nou reglament de la Llei 4/2000 sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya.
- Fer tallers d'atenció al públic culturalment divers.
- Impartir cursos sobre el repte de la integració de les persones nouvingudes.
- Organitzar jornades sobre l'adequació dels serveis públics en la gestió de la diversitat: l'experiència dels nous usuaris.
- Portar a terme jornades sobre la presència i l'ús de la llengua catalana en l'atenció de col·lectius de nova immigració.

Seguretat

Programa

Educació en la diversitat cultural en la formació de l'Escola de Policia de Catalunya

Descripció

Cursos, seminaris i altres activitats formatives que es duen a terme en el marc de l'Escola de Policia de Catalunya per formar els membres del cossos de policia de Catalunya en la diversitat cultural.

Objectiu general

Incrementar el coneixement i la sensibilitat en matèria de diversitat cultural entre els agents i els comandaments del cos de Mossos d'Esquadra i dels cossos de policies locals.

Organismes

Responsable: Escola de Policia de Catalunya.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració.

Projectes

Actuació 1: formació en diversitat al Curs de formació bàsica

- Assignatura: estructura social de Catalunya
- Tema: les noves migracions (4 hores)
- Assignatura: drets humans i deontologia professional
- Tema: policia i multiculturalitat (4 hores)
- Curs de formació bàsica adreçat a aspirants al cos de Mossos d'Esquadra i als diferents cossos de policia local: pràctiques sobre diferents qüestions relacionades amb la diversitat cultural
- Seminari voluntari sobre la diversitat a la Catalunya actual
- Introducció: dades generals, conceptes bàsics i estereotips. La immigració a Catalunya.
- Aproximació a les minories ètniques més freqüents en el nostre entorn: la comunitat gitana, la magribina, l'asiàtica i la llatinoamericana
- Curs de zeladors guardamolls

Assistència als ciutadans estrangers:

- Curs d'agent interí
- Informació
- Derivació a consolats
- La immigració a Catalunya
- Diversitat cultural i seguretat
- Criteris d'actuació policial

Actuació 2: formació en diversitat als cursos de promoció

- Curs d'inspector
- Tendències socials, econòmiques i polítiques en relació amb la immigració (18 hores)

Unescocat – EPC:

- Curs de sotsinspector policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra
- Gestió de la diversitat cultural (6 hores)
- Pràctiques d'interculturalitat
- Curs de sergent policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra
- Gestió de la diversitat cultural (15 hores)
- Drets i legislació sobre la immigració
- Pràctiques d'interculturalitat
- Curs de caporal policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra
- Gestió de la diversitat cultural (6 hores) (3 hores les imparteixen professionals de la Policia)
- Introducció: informació general sobre la immigració a Catalunya
- Casos pràctics policials
- Observar la diversitat a través d'entrevistes de persones de diferents orígens (3 hores les imparteixen professionals que pertanyen a una minoria ètnica)
- La construcció de l'estereotip
- La visibilització de la immigració
- Els projectes migratoris
- La integració

Actuació 3: educació en la diversitat cultural a la formació continuada

- Curs d'introducció a la cultura i la societat del món àrab
- Curs d'introducció a la cultura i la societat dels països llatinoamericans
- Curs d'introducció a la cultura i la societat dels països de l'est d'Europa
- Curs d'introducció a la cultura i la societat xinesa
- Curs sobre policia i diversitat cultural

Actuació 4: seminari sobre la diversitat en els cossos de policia

Seminari sobre la diversitat social en els cossos de policia

- Els requisits d'accés a la funció policial i la qüestió de la nacionalitat
- La diversitat com a oportunitat per una policia representativa de la societat
- Experiències de diversificació d'accés a la policia en altres països europeus

Programa

Formació per a la diversitat dels cossos de seguretat

Descripció

Realització d'activitats adreçades a formar els membres de la Policia de Catalunya (policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i policia local) per afrontar el repte que representa la integració de les noves onades d'immigrants que estan arribant a Catalunya, tot descentralitzant una part de la formació que reben els agents en matèria de discriminació i immigració amb cursos a la mateixa comissaria.

Objectiu general

Facilitar als membres de la Policia de Catalunya els instruments necessaris per gestionar i minimitzar els possibles conflictes culturals inherents a les darreres onades migratòries per tal d'afavorir la integració a la nostra societat dels grups que en formen part.

Organismes

Responsable: Direcció General de Seguretat Ciutadana del Departament d'Interior.

Col·laborador: Centre Unesco de Catalunya.

Projectes

- Organitzar mòduls itinerants de formació sobre diversitat cultural "in situ" a les comissaries de la policia de la Generalitat/Mossos d'Esquadra i de la policia local que ho sol·licitin.
- Difondre el document *La carta de Rotterdam. Una policia per a una societat multiètnica* entre els membres dels cossos de la Policia de Catalunya.
- Dissenyar un curs de formació específica per a policies encarregats de fer d'interlocutors amb les diferents comunitats ètniques i culturals que integren la nostra societat.
- Elaborar una guia per millorar el coneixement de la Policia de Catalunya sobre les diverses religions que concorren a la nostra societat i afavorir la no-discriminació dels ciutadans per aquesta raó.
- Actualitzar el material de l'exposició "Policia i immigració" per tal de tornar-la a passar per comissaries de la policia local i de la Generalitat-Mossos d'Esquadra.

Joventut

Programa

Formació dels professionals de la joventut per a l'orientació i l'assessorament

Descripció

Parlar de polítiques de joventut implica parlar de tots aquells agents que treballen directament o indirectament amb les persones joves. Per aquest motiu, és d'importància vital programar la formació d'a-

quests professionals en els diferents àmbits de treball (polític, tècnic, de gestió i d'intervenció), per tal de capacitar-los per oferir una informació i una orientació adequades a les necessitats de cada jove.

Objectiu general

Impulsar la formació dels professionals que treballen amb la població jove per tal de garantir la perspectiva intercultural i capacitar-los per introduir aquesta perspectiva en les polítiques de joventut.

Organismes

Responsable: Secretaria General de Joventut.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; Departament de Salut; Institut Català de les Dones; Consell Nacional de la Joventut de Catalunya; associacions educatives juvenils; administracions locals.

Projectes

- Organitzar cursos de formació intercultural adreçats a agents de joventut.
- Elaborar un pla de formació contínua.
- Portar a terme accions d'informació i sensibilització adaptades a les necessitats del territori.
- Assessorar les administracions locals sobre joves, interculturalitat i immigració.
- Fomentar el treball en xarxa en l'àmbit comunitari.

Participació

Social

Programa

Suport a les entitats i les associacions d'immigrants.

Descripció

En els darrers anys s'han creat moltes entitats i associacions d'immigrants, fruit del nombre creixent de població d'origen estranger, per la diversitat de les seves procedències i per la distribució territorial. A aquestes entitats sovint els manca professionalització, conèixer el funcionament de les administracions i els requisits per obtenir ajuts financers, etc. D'altra banda, les seves formes d'organització i funcionament poden ser un enriquiment per a la resta d'associacions.

Objectiu general

Millorar el funcionament, l'organització i l'estabilitat de les associacions de ciutadans d'origen estranger a Catalunya

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: Direcció General de Participació Ciutadana; Institut Català de la Dona; consolats dels països d'origen; organitzacions sindicals.

Projectes

- Organitzar convocatòries anuals dels departaments d'ajuts per a la realització d'activitats i projectes.
- Elaborar una recerca-acció per conèixer la realitat de l'associacionisme marroquí.
- Fer jornades sobre associacionisme i participació.
- Elaborar i difondre material informatiu sobre els tràmits que cal fer per constituir una associació adreçada específicament a immigrants, i editar-lo en diverses llengües.

- Organitzar cursos de formació dels líders i els responsables de les associacions de ciutadans d'origen estranger.
- Donar suport a l'elaboració, la publicació i la difusió d'un mapa d'associacions de dones immigrades.
- Crear una xarxa d'associacions d'immigrants a través de l'espai de participació de la web de la Secretaria per a la Immigració.

Programa

Programa de formació de responsables associatius en la gestió de la diversitat

Descripció

Per a promoure que els ciutadans d'origen estranger participin de manera normalitzada en les entitats socials, cal que els responsables d'aquestes entitats ho facilitin i ho incentivin. Per això és necessari que prèviament rebin una sèrie d'informació i formació sobre la nova realitat.

Objectiu general

Promoure l'accés i la participació dels ciutadans d'origen estranger a les entitats i les associacions presents al seu municipi.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: federacions i associacions de veïns; federacions i associacions de pares i mares d'alumnes; federacions i associacions de l'àmbit esportiu; associacions culturals; organitzacions sindicals.

Projectes

Cursos i sessions de formació als responsables de les associacions i les entitats en la gestió de la diversitat.

Cultural

Programa

Foment de la participació dels ciutadans d'origen estranger a les activitats culturals i lúdiques

Descripció

Es tracta de dur a terme diverses activitats culturals, adreçades a fomentar la interrelació i l'aproximament envers les diverses cultures que conviuen a Catalunya.

Objectiu general

Promoure l'accés de les persones immigrades en les diverses activitats de l'àmbit cultural i creatiu de Catalunya.

Organismes

Responsables: Centre de Cultura Popular i Tradicional Catalana, Entitat Autònoma de Difusió Cultural. Departament de Cultura.

Col·laboradors: CCCB; Institut Català de la Dona; Fundació Tot Raval; associacions i entitats.

Projectes

- Facilitar la participació de grups artístics d'immigrants residents a Catalunya en la Mediterrània. Fira d'Espectacles d'Arrel Tradicional.
- Donar informació i suport a les estructures associatives que treballen en l'àmbit de la immigració per a la presentació de projectes de creació cultural, la coordinació dels projectes presentats i

l'elaboració de memòries amb valoracions i propostes de millora, així com l'assignació de recursos per poder-los portar a terme.

- Ampliar i mantenir la base de dades amb entitats i associacions noves.
- Convocar el programa "Cultura-cultures: fons per a projectes i iniciatives al voltant de la diversitat cultural".
- Entrar al centre d'Art Santa Mònica de la Generalitat per formar part en la Comissió de Cultura de la Fundació Tot Raval. Aquesta fundació és una plataforma que vol potenciar la representativitat de les diferents cultures.
- Crear una base de dades d'associacions i entitats culturals de dones immigrades.
- Organitzar conferències, jornades i debats amb la presència d'experts dels països d'origen de les dones immigrades per difondre coneixements sobre la realitat dels països en qüestió.
- Establir convenis amb institucions i entitats nacionals i internacionals per recollir dades sobre la situació de les dones als països d'origen i elaborar estratègies conjuntes.

Joventut

Programa

Programa de promoció de l'associacionisme juvenil

Descripció

Sovint el desconeixement sobre els recursos associatius i les activitats que s'hi desenvolupen fan minvar la presència de joves immigrants en les associacions juvenils catalanes. A fi de poder detectar les inquietuds d'aquests joves nouvinguts, es fa necessari contactar amb entitats que treballen amb aquest col·lectiu per donar a conèixer a la població immigrada l'oferta d'activitats que s'adrecen als joves.

Objectiu general

Potenciar les relacions entre persones rellevants de les associacions d'immigrants i les del món associatiu juvenil, per tal d'intercanviar informació i dinamitzar la participació de les primeres en l'associacionisme juvenil a Catalunya.

Organismes

Responsable: Secretaria General de Joventut. Departament de la Presidència.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; Institut Català de les Dones; consells comarcals; entitats i associacions d'immigrants; Fundació Jaume Bofill; entitats federatives de les associacions educatives juvenils; Consell Nacional de la Joventut de Catalunya; organitzacions sindicals.

Projectes

- Portar a terme un curs sobre associacionisme juvenil i associacionisme educatiu a Catalunya.
- Organitzar xerrades informatives i d'intercanvi adreçades als líders d'associacions d'immigrants.
- Fer una campanya de promoció de l'associacionisme juvenil.
- Establir un projecte conjunt entre entitats d'immigrants i associacions juvenils.

Població a la qual s'adreça

- Líders dels col·lectius immigrants
- Joves immigrants
- Joves vinculats a entitats juvenils

Lleure i esports

Programa

Programa de foment de la participació de tots els joves en les activitats esportives

Descripció

La realització d'activitats esportives i la participació en equips esportius són un dels mitjans d'integració més importants per als fills de les famílies immigrades. Promoure i facilitar aquesta participació és molt important per sentir-se part de la nostra societat i per socialitzar-se.

Objectiu general

Promoure la participació a les activitats esportives dels fills i filles de famílies immigrades i que aquest esport sigui un mitjà per a la seva educació i integració.

Organismes

Responsables: Secretaria per a la Immigració; Secretaria General d'Esports.

Col·laboradors: Secretaria General de Joventut; entitats i associacions; administracions locals; Subdirecció de Llengua i Cohesió Social.

Projectes

- Incorporar el dinamitzador esportiu especialista, encarregat d'organitzar tasques esportives amb els joves que no tenen cap activitat concreta i que passen moltes hores al carrer.
- Elaborar un fulletó informatiu que reculli els requisits necessaris per poder-se federar.
- Establir acords de col·laboració entre les organitzacions esportives i les entitats de ciutadans d'origen estranger per potenciar l'associacionisme esportiu.

Millora de la capacitat individual

Alfabetització i titulació bàsica

Programa

Formació de persones adultes

Descripció

L'oferta dels centres de formació de persones adultes inclou de manera generalitzada l'atenció al col·lectiu de persones immigrades per mitjà, bàsicament, de cursos de llengua oral i llengua escrita i d'alfabetització, per tal de facilitar-los l'adquisició de les competències i els coneixements mínims per desenvolupar-se en la nostra societat. També els permet la incorporació als cursos o les altres activitats formatives que, amb caràcter general, es duen a terme als centres i les aules de formació de persones adultes, com els cursos per a l'obtenció del graduat en educació secundària o els de preparació a les proves d'accés. Aquesta oferta s'organitza de manera flexible, per tal que sigui possible la incorporació dels alumnes a les activitats formatives al llarg de tot el curs.

Objectiu general

- Facilitar a les persones adultes immigrades, per mitjà dels centres i les aules de formació de persones adultes, l'accés a la formació i titulació bàsiques.
- Contribuir al seu desenvolupament personal i a la incorporació plena en la societat catalana.

Organismes

Responsable: Departament d'Educació. Subdirecció General de Formació de Persones Adultes.

Col·laboradors: Departament d'Educació. Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social.

Projectes

- Mantenir i adequar l'oferta formativa dels centres de formació de persones adultes.
- Potenciar els ensenyaments inicials de llengua oral i llengua escrita en català.
- Portar a terme cursos de formació específica per al professorat de formació de persones adultes sobre:
 - Acollida i orientació a persones nouvingudes
 - Projecte lingüístic del centre i l'acolliment lingüístic
 - Plans d'entorn
 - Alfabetització en una segona llengua
 - La gestió de conflictes: prevenció, detecció i mediació
 - Elaboració de materials didàctics específics.

Laboral

Programa

Polítiques actives d'ocupació

Descripció

El Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) aspira en primera instància a incloure les persones estrangeres dins de les actuacions generals com a millor mètode d'integració normalitzada al mercat laboral i a la societat. En conseqüència, en la major part dels seus programes, en la puntuació dels criteris de valoració del procés de concurrència competitiva es valora especialment la seva participació, tenint en compte les dificultats que poden tenir els ciutadans d'origen immigrant.

Objectiu general

Dur a terme actuacions destinades a facilitar la mobilitat professional i l'accés a les polítiques actives d'ocupació a les persones estrangeres que tinguin reconegut el dret a treballar a Espanya.

Organismes

Responsable: Servei d'Ocupació de Catalunya. Departament de Treball i Indústria.

Col·laboradors: Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya; entitats cooperadores i col·laboradores del SOC; organitzacions empresarials i sindicals.

Projectes

L'Estratègia Europea d'Ocupació i els objectius que té el SOC en el marc de la seva actuació preveuen que, entre els col·lectius amb dificultats d'inserció laboral especials, estan els treballadors extracomunitaris amb risc d'exclusió social.

En aquest sentit, el Servei d'Ocupació de Catalunya desenvolupa un seguit de programes i d'iniciatives adreçats als treballadors de Catalunya, destacant el col·lectiu de persones amb dificultats d'inserció laboral especials com a objecte d'aquests programes. Aquests són els següents:

- Programa d'itineraris personals d'inserció: consisteix en la realització d'accions d'acompanyament als demandants amb dificultats per a la inserció laboral en el seu procés de recerca de feina.
- Programa de consells d'orientació professional: té l'objectiu de dissenyar un itinerari professional a curt, mitjà i llarg termini (adreçat a treballadors aturats).
- Programes d'accions integrades per a col·lectius amb dificultats d'inserció laboral especials: tenen com a objectiu l'elaboració d'itineraris integrals i individuals d'inserció sociolaboral que com-

- binen accions d'orientació, formació bàsica i tècnica, motivació i acompanyament a la inserció.
- Programes de formació i inserció: fomenten la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en el mercat laboral. Aquests programes tenen com a objectiu aplicar el principi d'igualtat de tracte entre homes i dones en relació amb l'accés a l'ocupació, la formació, la promoció professional i les condicions de treball, i impulsar actuacions específiques adreçades a dones immigrants, sempre que tinguin reconegut el dret a treballar.
 - Programes de formació ocupacional: adreçats tant a treballadors en actiu com aturats. Especialment es destaquen els projectes o els programes que s'adrecen a col·lectius amb dificultats d'inserció especials.
 - Programes d'escoles taller i cases d'ofici.
 - Programa de tallers d'ocupació.
 - Programa de subvenció a les entitats locals (PO) destinades a la contractació de treballadors desocupats per a la realització d'obres i serveis d'interès general i social: aquest Programa prioritza els col·lectius amb dificultats d'inserció especials en l'àmbit laboral (immigrants).
 - Programa de subvenció a entitats sense ànim de lucre i òrgans de l'Administració (PO) per a la contractació de treballadors desocupats per realitzar obres i serveis d'interès general i social: aquest Programa prioritza els col·lectius amb dificultats d'inserció especials en l'àmbit laboral, entre d'altres el col·lectiu d'immigrants.
 - Formació contínua per a treballadors ocupats.

Programa

Programa d'informació d'empresaris d'origen estranger

Descripció

Aquest Programa començarà donant informació sobre el funcionament i la normativa del comerç a Catalunya als empresaris de l'àmbit comercial d'origen estranger.

Objectiu general

Promoure que els nous emprenedors d'origen estranger tinguin la formació necessària per a gestionar la seva empresa.

Organismes

Responsable: Direcció General de Comerç del Departament de Comerç, Turisme i Consum.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; Departament de Treball; organitzacions sindicals.

Projectes

Elaborar una publicació en les llengües més usuales dels col·lectius d'immigrants amb la informació bàsica de la normativa comercial vigent.

Coneixement de la llengua

Programa

Impuls i ús del català

Descripció

La política d'extensió de l'ús de la llengua catalana ha d'implicar necessàriament i d'entrada el coneixement d'aquesta llengua per part de tota la població i ha de ser present a tots els sectors de la societat, sobretot en aquelles àrees que constitueixen els espais bàsics de sociabilització de les persones nouvingudes.

El programa es proposa promoure el coneixement de la llengua catalana a tota la població de Catalunya, especialment a les persones immigrants, i estendre'n l'ús a tots els entorns de convivència i

relació social per tal que el català esdevingui la llengua de cohesió social a Catalunya. Les actuacions són diverses i es complementen amb altres programes com el de "Voluntaris per la llengua" i els plans pilot d'acolliment lingüístic.

Objectiu general

- Facilitar el coneixement de la llengua catalana a tota la població de Catalunya, especialment als ciutadans d'origen estranger.
- Estendre l'ús del català a tots els entorns de convivència i relació social.

Organismes

Responsable: Secretaria de Política Lingüística; Consorci per a la Normalització Lingüística.

Col·laboradors: Departament d'Educació. Subdirecció General de Formació de Persones Adultes; Secretaria per a la Immigració; Secretaria General de Joventut; Secretaria General de l'Esport; Departament de Treball i Indústria; Departament de Comerç, Turisme i Consum; administracions locals; associacions; entitats cíviques, culturals i de lleure del municipi.

Projectes

- Organitzar sessions de presentació de recursos lingüístics a l'abast per al personal de les entitats de cooperació, de les entitats d'immigrants i per a les escoles d'adults, i lliurar en dipòsit materials lingüístics de suport.
- Fer l'assessorament tècnic i didàctic als col·laboradors i voluntaris que treballen fent accions de suport a l'aprenentatge del català i facilitar-los els materials disponibles.
- Establir acords amb les entitats del municipi per afavorir la presència de la llengua catalana en les activitats objecte del seu treball.
- Incrementar l'oferta de cursos de català fins a adequar-la a les necessitats dels immigrants, fent cursos extraordinaris.
- Compartir programes, programacions, metodologies i materials didàctics entre totes les institucions educatives.
- Dissenyar i elaborar nous materials didàctics adequats a les diferents tipologies d'oferta formativa.
- Pla de xoc a Barcelona ciutat.

Programa

Promoció de l'aprenentatge i l'ús de la llengua catalana en el món laboral

Descripció

Aquest programa s'inicia en un dels sectors en què, actualment, s'està donant més dèficit de coneixement i ús del català per part dels treballadors, el sector turístic.

Objectiu general

Facilitar l'accés a l'aprenentatge de la llengua catalana als treballadors estrangers de nova incorporació al sector turístic.

Organismes

Responsable: Secretaria General del Departament de Comerç, Turisme i Consum.

Col·laboradors: Consorci per a la Normalització Lingüística; Gremi de Restauració de Barcelona.

Projectes

- Crear una aula d'autoaprenentatge de formació bàsica en llengua catalana per a treballadors del sector de la restauració.
- Editar una col·lecció de petits vocabularis de butxaca sobre la terminologia més freqüent de l'àmbit de la restauració.

Programa

Formació en llengua i cultura d'origen familiar

Descripció

Cursos de llengua i cultura dels països d'on procedeix l'alumnat nouvingut (inicialment àrab i xinès amb possibilitats d'ampliar-se a altres llengües i cultures), organitzats en horari extraescolar.

Objectiu general

Facilitar que els nois i les noies fills de famílies estrangeres puguin conèixer les cultures i les llengües d'origen familiar i també afavorir la seva difusió entre l'alumnat autòcton, com una manera més de valorar el bagatge cultural i lingüístic que ens aporten a la nostra societat.

Organismes

Responsable: Departament d'Educació.

Col·laboradors: centres educatius; governs de diferents països a través dels seus consolats; entitats i associacions culturals dels països d'origen.

Projectes

- Ensenyament en horari no lectiu de la llengua i cultura àrabs.
- Ensenyament en horari no lectiu de la llengua i la cultura xineses.
- Ensenyament en horari no lectiu de la llengua i la cultura amazigues.

Programa

Ensenyament lingüístic als centres d'internament

Descripció

Ensenyament de la llengua castellana i catalana a persones d'origen estranger dels centres d'internament.

Objectiu general

Proporcionar un nivell bàsic de competències comunicatives en llengua catalana i castellana.

Organismes

Responsable: Servei de Rehabilitació (SSPRJJ).

Col·laboradors: Departament d'Educació. Escoles oficials d'idiomes; Secretaria de Política Lingüística; Consorci per a la Normalització Lingüística.

Projectes

- Elaborar un conveni de col·laboració amb el Departament d'Educació (Escola Oficial d'Idiomes).
- Organitzar cursos de català i castellà per a estrangers per proporcionar un nivell bàsic de competències comunicatives en llengua castellana i catalana.

Dones

Programa

Millora formativa de les dones d'origen estranger

Descripció

Les dones d'origen immigrant sovint tenen més mancances formatives que la resta de dones. A això, s'hi afegixen les dificultats d'accés a la informació dels diferents recursos, serveis, el marc legal,

etc. Millorar la seva capacitat individual ha de permetre arribar a tenir oportunitats iguals que la resta de ciutadans.

Objectiu general

Millorar les capacitats personals de les dones immigrades a través de la seva formació.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: Institut Català de la Dona; Consolat del Marroc a Barcelona; Col·legis d'Advocats; Escola Judicial; organitzacions sindicals; Secretaria de les Famílies.

Projectes

- Organitzar sessions d'informació a les associacions de magrebins sobre el nou Codi de família del Marroc.
- Portar a terme sessions de formació als advocats i jutges de Catalunya sobre el Codi de família del Marroc.
- Donar suport a l'oferta formativa de les entitats i les associacions que programen cursos per a dones immigrades.

Menors

Programa

Programa d'autonomia i inserció sociolaboral dels menors sense referents familiars a Catalunya

Descripció

Aquest Programa atén, dins de la xarxa d'atenció a menors immigrants, aquells nois provinents dels recursos de primera acollida que tenen una proposta tècnica d'inserció sociolaboral en el nostre país. Es valora que tinguin un nivell d'autonomia i responsabilitat suficients.

Objectiu general

Aconseguir la inserció social i laboral dels nois atesos, donant-los les eines necessàries per portar una vida autònoma en la societat d'acollida.

Organismes

Responsable: Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Departament de Benestar i Família.

Col·laboradors: entitats d'iniciativa social, Fundació Mercè Fontanilles i el Casal d'Infants del Raval.

Projectes

- Donar servei d'atenció i acollida especialitzada a menors indocumentats (SAAEMI- SAEJ).
- Portar a terme el programa "Marhaba".

3. Polítiques d'acomodació

Objectius tàctics	Àmbits	Programes 2005-2008
Gestió de la diversitat	Salut	Anàlisi de la mediació intercultural en el Sistema sanitari de Catalunya
		Suport als professionals de la salut en la tasca d'educació nutricional i consells alimentaris
	Educació	Plans educatius d'entorn
	Religió	Impulsar, des de la laïcitat, el respecte dels drets de llibertat religiosa
		Fomentar el coneixement de la realitat i la llengua catalanes per part dels líders religiosos immigrants
		Millorar la relació i el respecte entre les entitats religioses i la resta de la societat catalana a través del seu teixit associatiu
	Joventut	"Calidoscopi"
		Programa de prevenció de les violències entre joves
	Sexe	Suport als professionals en la gestió dels casos de les mutilacions genitals femenines
		Programa de lluita contra la violència i l'explotació sexual
	Seguretat	Establir relacions amb les diverses comunitats d'immigrants
Justícia	Programa d'atenció a persones d'origen estranger als centres penitenciaris de Catalunya	
Formació de professionals	Programa de formació dels professionals que gestionen la diversitat	
Accions de sensibilització	Coneixement	Anàlisi de les trajectòries relacionades amb la salut de diferents col·lectius de dones immigrades a Catalunya
		Estudi sobre les trajectòries de la població estrangera a Catalunya
		Estudi de necessitats d'allotjament per a treballadors temporers: sector agropecuari i turístic
		Estudi sobre immigració i seguretat
		Estudi sobre un model d'actuació en matèria de codesenvolupament
		Coneixement mutu entre cultures. Exposicions i debats sobre mites identitaris. Discurs orient-occident
		Criteris sobre la gestió del pluralisme lingüístic
		Programa de millora del coneixement i la imatge
		Mesa per a la diversitat en l'audiovisual
	Relació i convivència	Programa "Voluntaris per la llengua"
		Tallers en llengua catalana per a la cohesió social

Polítiques d'acomodació

Gestió de la diversitat

Salut

Programa

Anàlisi de la mediació intercultural en el Sistema sanitari de Catalunya

Descripció

Anàlisi d'expectatives i necessitats de serveis, i anàlisi prospectiva de l'oferta de serveis de mediació sociocultural dins el Sistema sanitari a Catalunya a fi de prendre decisions sobre el model de mediació en salut que cal impulsar i desenvolupar.

Objectiu general

Analitzar la situació actual sobre la mediació intercultural establerta en el marc del Sistema sanitari català per tal de fer aportacions en el desenvolupament i la millora de les polítiques sanitàries sobre el model de mediació en salut i les funcions que aquest ha d'acomplir.

Organismes

Responsable: Departament de Salut.

Col·laboradors: CatSalut; Institut Català de la Salut; altres proveïdors; Fundació Doctor Robert.

Projectes

Projecte 1:

Fer l'anàlisi d'expectatives i necessitats de serveis de mediació sociocultural dins el Sistema sanitari a Catalunya.

Projecte 2:

Portar a terme l'anàlisi prospectiva de l'oferta de serveis de mediació sociocultural dins el Sistema sanitari a Catalunya.

Components dels projectes 1 i 2:

- Anàlisi i sistematització de la bibliografia disponible en una base de dades per determinar-ne la utilització.
- Anàlisi secundària de documents a partir d'una graella d'ítems per determinar en una primera anàlisi genèrica la informació disponible.
- Entrevistes a informants clau del Sistema sanitari que estiguin implicats en la mediació (per determinar amb el beneficiari).
- Qüestionari autocontestat a fi de recollir dades primàries que completin la informació recollida anteriorment.
- Grups de discussió i entrevistes semiestructurades a diferents agents (per determinar) que en aquest moment estiguin implicats en els processos de mediació.
- Anàlisi global tant d'expectatives com de necessitats de serveis de mediació sociocultural dins el Sistema sanitari a Catalunya com a mètode prospectiu de l'oferta de serveis de mediació sociocultural dins d'aquest sistema.
- Aquesta anàlisi ha de servir per prendre decisions sobre el model de mediació en salut i les funcions que aquest ha d'acomplir.

Programa

Suport als professionals de la salut en la tasca d'educació nutricional i consells alimentaris

Descripció

Posar a disposició dels professionals els experts capaços de donar el suport necessari per obtenir els protocols adients en alimentació i nutrició en relació amb la immigració.

Objectiu general

Millorar l'estat nutricional de les poblacions immigrants que resideixen a Catalunya, amb la realització d'un programa pilot de suport als professionals de l'atenció primària i hospitalària sobre l'educació nutricional i el consell alimentari a la població nouvinguda.

Organismes

Responsable: Departament de Salut.

Col·laboradors: Institut Català de la Salut; Institut d'Estudis de la Salut.

Projectes

- Donar assessorament alimentari nutricional a través d'Internet, correu electrònic i via telefònica.
- Elaborar materials divulgables a través d'Internet sobre les característiques culturals i alimentàries dels diferents grups de població immigrant a Catalunya.
- Elaborar protocols sobre com donar consells alimentaris i impartir educació nutricional, adaptant-se a les particularitats culturals i alimentàries de cada grup ètnic, tant pel que fa a situacions de patologia (diabetis, obesitat, hipertensió, malaltia cardiovascular, anèmies ferropèniques, etc.) com a situacions de risc nutricional (salut maternoinfantil).
- Organitzar sessions trimestrals amb els grups de professionals sanitaris de cada regió sanitària per donar formació i fer el seguiment dels temes d'interès.

Educació

Programa

Plans educatius d'entorn

Descripció

Un pla educatiu d'entorn és una iniciativa de cooperació educativa que té els objectius següents:

- Promoure la cohesió social mitjançant l'educació intercultural i l'ús de la llengua catalana en un marc multilingüe.
- Crear un sistema de cooperació interdepartamental i amb l'Administració local, obert al món associatiu.
- Donar una resposta integrada a partir de la coresponsabilització i la implicació del conjunt d'agents i serveis d'un territori.
- Aconseguir l'educació integral de l'alumnat.
- Actuar en un àmbit territorial concret d'una manera ordenada i estable.
- Dinamitzar i potenciar actuacions coordinades entre els centres educatius i el seu entorn.

Objectiu general

Educar per a la ciutadania, fent possible l'autonomia i el desenvolupament de tot l'alumnat en el marc de la societat catalana plural.

Organismes

Responsables: Departament d'Educació; administracions locals.

Col·laboradors: xarxa escolar; teixit social.

Projectes

Durant l'any 2005 s'han iniciat, amb caràcter experimental, plans educatius d'entorn a vint-i-cinc poblacions catalanes: Barcelona, Badalona, Manlleu, Mataró, Sant Adrià de Besòs, Sant Pere de Ribes, Vic, Cornellà de Llobregat, el Prat de Llobregat, Viladecans, Badia del Vallès, Barberà del Vallès, Cerdanyola, Ripollet, Terrassa, Banyoles, Girona, Salt, Cervera, Lleida, Reus, Tarragona, el Vendrell, Amposta i Tortosa.

Posteriorment es preveu un increment progressiu del nombre de plans educatius d'entorn, segons, sobretot, les necessitats i la maduresa del treball en xarxa existent a cada zona, fins que s'arribin a generalitzar a totes les poblacions catalanes.

Religió

Programa

Impulsar, des de la laïcitat, el respecte dels drets de llibertat religiosa

Descripció

Davant els canvis socials propiciats per la incorporació de nous ciutadans i pel procés de secularització, el Govern vol establir les condicions perquè tothom trobi reconeguts amb igualtat de condicions els seus drets a la llibertat de culte i de creences. El Govern actua des de la laïcitat, és a dir, sense identificar-se, com a govern, amb cap creença religiosa, i per això ha de garantir el respecte a la pluralitat.

Objectiu

Assegurar el dret a l'assistència religiosa i el respecte dels altres drets de llibertat religiosa, sense perjudici de les persones que no professen cap fe religiosa.

Organismes

Responsable: Direcció General d'Afers Religiosos.

Col·laboradors: Consell Evangèlic de Catalunya; Consell Islàmic i Cultural de Catalunya; Comunitat Bahá'í; Lliga per la Laïcitat; entitats municipalistes (Federació de Municipis de Catalunya, Associació Catalana de Municipis i Comarques); Universitat Autònoma de Barcelona; Universitat Rovira i Virgili; Departament de Salut; Departament de Justícia.

Projectes

- Elaborar un estudi sobre les normes vigents i les possibilitats de regular l'establiment de llocs de culte. Aquest projecte ha estat encarregat a la Facultat de Dret de la Universitat Rovira i Virgili.
- Fer un estudi sobre les necessitats de les comunitats religioses en l'àmbit sanitari.
- Elaborar una proposta d'actuació per a l'assistència religiosa i per al respecte a la pluralitat religiosa en els centres sanitaris.
- Col·laborar amb el Departament de Justícia per a l'assistència religiosa en centres penitenciaris.
- Signar convenis amb les principals federacions d'entitats religioses.

Programa

Fomentar el coneixement de la realitat i la llengua catalana per part dels líders religiosos immigrants

Descripció

La Direcció General d'Afers Religiosos estableix un seguit de mesures per afavorir que els líders religiosos immigrants tinguin una formació suficient sobre la realitat social i lingüística de Catalunya, i així poder desenvolupar les seves tasques sense entrar en contradicció amb les lleis i els costums del nostre país.

Objectiu

Conscienciar els líders religiosos de la singularitat de Catalunya, amb costums i llengua propis diferents del seu país d'origen.

Organismes

Responsable: Direcció General d'Afers Religiosos.

Col·laboradors: Consorci per a la Normalització Lingüística; Consell Islàmic i Cultural de Catalunya; administracions locals.

Projectes

- Organitzar cursos de llengua i cultura catalanes.
- Fer visites culturals a llocs emblemàtics de la nostra cultura.

Programa

Millorar la relació i el respecte entre les entitats religioses i la resta de la societat catalana a través del seu teixit associatiu

Descripció

La Direcció General d'Afers Religiosos estableix un seguit de mesures per afavorir la integració entre les entitats religioses i la resta de la societat catalana a través del seu teixit associatiu.

Objectiu

Afavorir la normalització del fet religiós, independentment dels respectius credos.

Organismes

Responsable: Direcció General d'Afers Religiosos.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; administracions locals.

Projectes

- Organitzar una convocatòria d'ajuts, segons l'Ordre PRE/34/2005, de 8 de febrer, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts a activitats destinades a fomentar la relació entre les entitats i les confessions religioses i la societat catalana.

Entre les activitats objecte de subvenció, hi consten:

- Activitats de diàleg interreligiós.
- Activitats que fomentin el diàleg entre una confessió religiosa determinada i la cultura catalana i el pensament occidental actual.
- Activitats que fomentin la bona relació entre comunitats o grups religiosos de presència recent a Catalunya i el seu entorn social.
- Desenvolupament d'una proposta d'actuació per als ajuntaments i els altres agents socials davant la demanda de creació o trasllat d'un lloc de culte.

Joventut

Programa

"Calidoscopi"

Descripció

Aquest programa pretén que la realitat cada vegada més multicultural de la societat catalana quedi reflectida en les entitats i les associacions dedicades a l'educació en el lleure, com a possibles espais de trobada i d'intercanvi.

El Pla d'actuació és una iniciativa conjunta de la Secretaria General de Joventut i la Fundació Jaume Bofill, sorgida l'any 2000 a partir d'una proposta del grup de reflexió del programa "Entrecultures", que està compost per joves d'origen immigrant que són membres d'associacions o entitats preocupades per l'educació dels infants i joves immigrants. El programa continua vigent gràcies a la dinamització en el si de les associacions educatives juvenils, l'edició de materials pedagògics i l'impuls de la formació de monitors, caps i formadors de les escoles de formació de les titulacions de monitors i directores en el lleure infantil i juvenil.

En l'actualitat, el programa s'està reformulant per adaptar-lo a les noves necessitats.

Objectiu general

Promoure la incorporació d'infants i joves immigrants a les associacions educatives juvenils.

Organismes

Responsable: Secretaria General de Joventut.

Col·laboradors: Consell Nacional de la Joventut de Catalunya; associacions educatives juvenils; Secretaria per a la Immigració.

Projectes

- Formar els educadors de lleure en la lògica de la interculturalitat.
- Fomentar el treball en xarxa entre les associacions educatives.
- Fer intercanvi entre els formadors de les escoles de formació en el lleure.
- Adaptar el programa "Calidoscopi" a altres entitats que treballen amb joves (per exemple: entitats esportives) per tal que incorporin la perspectiva intercultural.

Població a la qual s'adreça

Joves immigrants, educadors de lleure i monitors esportius.

Programa

Programa de prevenció de les violències entre joves

Descripció

Els esdeveniments entorn de les diferents tipologies de violència en les quals està implicada activament o passivament la població juvenil (petita delinqüència, assetjament escolar, bandes urbanes, "skins"...) són una realitat creixent a Catalunya. És necessari que diferents departaments de la Generalitat i els ajuntaments col·laborin en la intervenció en el territori de manera coordinada per prevenir aquesta situació i donar-hi resposta.

Objectius generals

- Introduir aspectes formatius en la prevenció de la violència urbana.
- Establir circuits i protocols de treball amb joves immigrants immersos en bandes urbanes.

Organismes

Responsable: Secretaria General de Joventut. Departament de la Presidència.

Col·laboradors: Departament de Justícia. Direcció General de Justícia Juvenil; Departament d'Interior; Departament de Benestar i Família. Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Secretaria per a la Immigració; Departament de Salut; Departament d'Educació; administracions locals.

Projectes

- Crear un grup de treball interdepartamental per establir els canals de coordinació entre els departaments.
- Elaborar un diagnòstic contrastat sobre la realitat de violències.
- Formar el conjunt d'actors que treballen amb la població jove.

- Definir un pla de comunicació per a la no-criminalització de les persones joves.
- Intervenir entre iguals.

Sexe

Programa

Support als professionals en la gestió dels casos de mutilacions genitals femenines

Descripció

Actualment, sembla que hi ha dificultats per part dels professionals per gestionar els casos en què se sospita que pugui haver una situació de risc o una situació de consumació de mutilació que pugui afectar una menor d'alguna de les famílies d'origen subsaharià residents al territori. També es detecten dificultats en la recollida de dades i en la comunicació entre els professionals i aquestes famílies.

Objectiu general

Fer un abordatge transversal de la problemàtica des d'una perspectiva integral.

Millorar la gestió amb la creació i la posada en marxa d'un equip de supervisió i de coordinació dels casos que doni resposta a les inquietuds dels professionals.

Organismes

Responsable: Departament de Salut.

Col·laboradors: Departament d'Educació; Departament d'Interior; Secretaria per a la Immigració; Secretaria de Famílies i d'Infància; Institut Català de la Dona; administracions locals; entitats i associacions d'immigrants subsaharians.

Projectes

- Revisar i difondre els materials existents sobre com intervenir davant de situacions de risc i consumació.
- Editar materials en diferents idiomes sobre la legislació espanyola en aquest tema.
- Crear i posar en marxa l'equip de supervisió i de coordinació dels casos de mutilacions genitals femenines amb les funcions següents:
 - Centralitzar i comptabilitzar les alertes de risc.
 - Assessorar i formar els professionals, fent un seguiment en conjunt dels casos presentats.
 - Treballar amb les famílies quan sigui necessari.
 - Crear una xarxa de suport.
 - Estendre el treball en xarxa de prevenció de casos de risc a les associacions que treballen contra la mutilació en els països d'origen.
 - Identificar les associacions i establir-hi contacte.
 - Treballar, a través de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, amb grups i organitzacions no governamentals especialitzades que abordin el tema de les pràctiques tradicionals i convencionals perjudicials per a la salut i la sexualitat de les nenes i les dones en els territoris d'origen, a fi de posar en el seu centre de treball les necessitats i les expectatives de les dones com a subjectes i no com a objectes d'intervenció.

Programa

Programa de lluita contra la violència i l'explotació sexual

Descripció

Algunes dones immigrades pateixen diferents expressions de violència de sexe a causa d'alguns aspectes de les seves cultures d'origen o de l'explotació sexual. Abordar aquesta violència específica

sobre algunes de les dones immigrades posa sobre la taula una sèrie de dificultats als professionals que hi han d'intervenir.

Objectiu general

Millorar la intervenció dels professionals davant les situacions de violència específiques d'algunes dones immigrades.

Organismes

Responsable: Institut Català de la Dona.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; Departament d'Interior; Departament de Benestar i Família; Departament de Salut; Institut Català de la Dona; Departament de Treball; administracions locals; organitzacions sindicals.

Projectes

- Elaborar un diagnòstic sobre les xarxes de tràfic il·legal i l'explotació sexual a partir de la informació recollida per les comissaries de policia.
- Organitzar sessions de treball per tal de definir les relacions entre els diferents departaments i les administracions implicades.
- Determinar l'estratègia que cal seguir en la lluita contra aquestes xarxes.
- Dissenyar estratègies específiques de sensibilització adreçades a les dones, especialment les que pertanyen a entorns socials on existeixi una pressió social especial o legitimació cultural vers les violències.

Seguretat

Programa

Establir relacions amb les diverses comunitats d'immigrants

Descripció

Establir relacions amb la població immigrant i les entitats relacionades amb el món de la immigració per tal de donar a conèixer la Policia de la Generalitat– Mossos d'Esquadra.

Objectiu general

Acostar la policia a l'immigrant, així com mantenir una comunicació oberta amb tots els segments i els grups de la societat amb la finalitat de tenir un retrat de les necessitats reals i aconseguir la major cooperació en la prevenció i la localització dels fets delictius.

Organismes

Responsable: Direcció General de Seguretat Ciutadana.

Col·laboradors: entitats i associacions de col·lectius d'origen estranger.

Projectes

- Crear un grup de treball pluridisciplinari i d'experts en les relacions entre les diferents comunitats que viuen al territori, encarregat de treballar en casos en què s'hagi produït un conflicte per poder-hi intervenir i assessorar els responsables polítics i caps policials per a una resolució pacífica en cas de conflicte.
- Elaborar un document marc amb la informació que cal transmetre en els brífings de pautes per tal d'afavorir l'ús curós en el llenguatge emprat amb les persones immigrants i ser especialment sensible a l'hora de donar el màxim d'informació que l'immigrant pot necessitar.
- Dissenyar un sistema de difusió dels esdeveniments culturals propis dels col·lectius d'immigrants amb afectació a la seguretat pública.

- Organitzar xerrades per presentar els agents d'enllaç i per informar sobre l'ús dels espais públics i comunitaris que afavoreixen la convivència.
- Elaborar materials de difusió per als col·lectius d'immigrants, com ara fullets i plafons mòbils, amb informació d'interès en matèria de seguretat pública i traduïts a les seves llengües.

Justícia

Programa

Programa d'atenció a persones d'origen estranger als centres penitenciaris de Catalunya

Descripció

El Departament de Justícia desenvolupa un conjunt d'actuacions que incideixen en els aspectes estructurals, organitzatius i socioeducatius dels centres, per tal d'atendre les necessitats de la població estrangera que es troba als centres penitenciaris, així com per facilitar la participació de la comunitat en els processos d'integració social d'aquestes persones.

Objectius generals

- Introduir mesures correctives de caire estructural i organitzatiu als centres penitenciaris que permetin donar respostes més adequades al fet intercultural.
- Garantir els principis legals d'igualtat de drets i deures de tots els ciutadans atesos pels serveis dependents de la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil.
- Garantir el dret de la població estrangera a la integració social tal com estableix la legislació penitenciària.
- Unificar els criteris d'intervenció amb la població estrangera en l'àmbit de l'execució penal.
- Portar a terme una formació específica adreçada als diferents professionals que treballen en contacte amb la població interna.
- Atendre el fet intercultural en l'impuls de la pedagogia de la diversitat, des d'una visió global i comuna que englobi tota la població atesa en l'àmbit de l'execució penal.
- Impulsar la participació de la comunitat i les associacions representatives de la immigració en iniciatives d'atenció a la diversitat.
- Promoure la participació en els programes europeus adreçats a persones immigrades subjectes a mesures d'execució penal.

Organismes

Responsable: Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil.

Col·laboradors: xarxa d'entitats socials i comunitàries d'atenció social i suport a estrangers.

Projectes

1. El *Programa marc d'educació per a la convivència en la diversitat* es concreta en un conjunt d'actuacions educatives, mitjançant les quals es pretén fomentar les relacions entre les persones procedents de diferents cultures a través del seu reconeixement mutu i la valoració de les diferents tradicions i creences de cadascú en un context de convivència en la diversitat.

Les actuacions educatives es porten a terme a partir de grups d'interns i es caracteritzen per la seva interculturalitat. Aquests grups debaten temes relacionats amb els objectius del Programa i porten a terme accions que involucren altres membres de la comunitat.

En aquestes actuacions participen diversos professionals: educadors, monitors d'arts plàstiques, música, teatre, esports i bibliotecaris.

El Programa d'educació per a la convivència en la diversitat planteja els objectius següents:

- Desenvolupar capacitats per conèixer, entendre i valorar les diferents perspectives culturals (expressades com a diferents maneres de pensar, sentir i actuar).

- Identificar i posar en pràctica els valors comuns, transversals a la realitat intercultural, i afavorir el desenvolupament d'identitats culturals obertes i flexibles.
- Fomentar en els participants l'autoestima i la resolució de conflictes mitjançant estratègies interactives com el treball cooperatiu.
- Fomentar la creació d'actituds favorables a una participació democràtica i responsable del seu entorn, basades en el respecte i en la tolerància cap als altres.
- Promoure actituds positives vers la diversitat cultural i de rebuig davant el racisme i la xenofòbia.

2. Elaboració del *Programa de mediació als centres penitenciaris*. El Programa estableix les funcions dels mediadors als centres penitenciaris per tal d'afavorir l'aproximament entre les parts, la comunicació i la comprensió mútua, l'aprenentatge i el desenvolupament de la convivència, la recerca d'estratègies alternatives per a la resolució de conflictes culturals i la participació comunitària.

Aquest Programa es porta a terme mitjançant un projecte subvencionat per la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil amb l'Associació per a la Mediació Intercultural amb Immigrants (AMISI) i l'Institut per a la Reinserció Social (IRES).

Els objectius del Programa són, entre d'altres, els següents:

- Assessorar les persones immigrades en la seva relació amb els professionals i els serveis que els atenen.
- Assessorar els professionals en temes d'interculturalitat i immigració que facilitin una atenció adequada de les necessitats i els interessos de les persones procedents d'altres cultures.
- Promoure l'accés als serveis que ofereixen els centres i una atenció a la població immigrada en igualtat de condicions que les altres persones.

3. Elaboració d'una *circular reguladora del dret a l'assistència religiosa als centres penitenciaris*. La Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil, juntament amb la Direcció General d'Afers Religiosos, ha elaborat el document pel qual es regula l'atenció religiosa en el medi penitenciari. En aquest document s'estableix un procediment de reconeixement i acreditació del personal religiós, s'exposen les activitats pròpies de cada religió i s'especifiquen les funcions que tindran als centres penitenciaris. Així mateix, es concreten els requeriments que corresponen als centres perquè es pugui portar a terme aquesta assistència. Entre altres qüestions s'assenyalen els punts següents:

- La necessitat de crear un espai multiconfessional.
- La necessitat d'establir uns horaris adequats als costums per portar a terme les activitats religioses.

4. *Assessorament tècnic a les intervencions educatives* per al personal de presons mitjançant els punts següents:

- Reunions de treball dels tècnics de la Secció d'Educació, Cultura i Esports amb els professionals que porten a terme els programes d'atenció a la diversitat a tots els centres penitenciaris de Catalunya.
- Organització de la III Jornada d'Intercanvi d'Experiències. Els Agents Educatius als Centres Penitenciaris.

Formació de professionals

Programa

Programa de formació dels professionals que gestionen la diversitat

Descripció

La gestió de la diversitat ha comportat l'adaptació curricular de molts estudis i la creació de noves professions. Això s'ha anat fent sense una planificació ni coordinació entre els diferents agents. És per

això que cal començar a analitzar quina és la situació actual, quines són les necessitats professionals i quina formació es necessita.

Objectiu general

Dotar d'una formació adequada i homogènia a tots els professionals que gestionen la diversitat.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: Departament d'Educació; Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació; Escola d'Administració Pública; universitats.

Projectes

- Analitzar els currículums de les diferents ofertes formatives universitàries.
- Organitzar jornades sobre el rol i les funcions dels professionals de la diversitat.
- Establir convenis amb les universitats catalanes amb programes de formació per a la diversitat.
- Organitzar una trobada amb experts sobre recerca en immigració.

Accions de sensibilització

Coneixement

Programa

Anàlisi de les trajectòries relacionades amb la salut de diferents col·lectius de dones immigrades a Catalunya

Descripció

Un dels reptes més urgents dels moments en què vivim és el que actualment s'anomena la gestió de la diversitat i que alguns defineixen com la coexistència dins d'un mateix territori de tradicions culturals diferents. Aquesta gestió, però, no ha d'amagar-se exclusivament en un discurs culturalitzador, sinó que s'han d'enfocar els problemes més profunds de desigualtat social i econòmica, l'augment de la pobresa, l'increment de l'atur i, sobretot, l'impacte que té tot plegat en la salut dels nousvinguts i els canvis que haurà d'assumir el mateix sistema de protecció social per contrarestar la situació.

Els fluxos migratoris han canviat substancialment a partir de l'any 1999 a Catalunya, sobretot perquè les dones s'han incorporat de ple en aquests processos.

Objectiu general

Analitzar i explicar les trajectòries del manteniment del benestar relacionat amb la salut de diferents col·lectius de dones immigrades (romaneses, xineses, africanes malianes), per tal d'identificar i millorar els processos d'acolliment de la societat receptora dins del marc de les polítiques socials.

Organismes

Responsable: Departament de Salut.

Col·laborador: Institut Català de la Dona.

Projectes

Portar a terme l'estudi i l'anàlisi longitudinal de les dones estudiades durant un any.

Programa

Estudi sobre les trajectòries de la població estrangera a Catalunya

Descripció

Amb la necessitat de conèixer més específicament les característiques dels processos migratoris de tres dels col·lectius més presents a Catalunya, es veu necessària l'elaboració d'un estudi geosociològic que analitzi les comunitats marroquines, equatorianes i pakistaneses.

Objectiu general

Conèixer les trajectòries migratòries de la població estrangera resident a Catalunya en la seva complexitat creixent.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: Grup de Recerca sobre Migracions (UAB); Fundació Jaume Bofill.

Projectes

Es preveuen dues etapes diferenciades:

1. Dedicada a la nacionalitat marroquina.
2. Dedicada a les nacionalitats equatoriana i pakistanesa.

Programa

Estudi de necessitats d'allotjament per a treballadors temporers: sector agropecuari i turístic

Descripció

Elaboració d'un estudi de caire exploratori que detecti les necessitats d'allotjament per a treballadors temporers del sector agropecuari i serveis turístics a Catalunya. Aquest estudi inclou l'avaluació de la situació actual, la descripció de les condicions d'allotjament i les accions dutes a terme, la descripció d'altres realitats de l'Estat i europees, l'estimació de la demanda i les propostes d'actuació i les estratègies de resolució.

Objectiu general

- Avaluar la situació actual a Catalunya del fenomen dels treballadors temporers:
 - Descriure la situació actual de l'allotjament dels temporers a Catalunya.
 - Descriure altres realitats de l'Estat i altres països europeus, experiències i solucions adoptades en l'àmbit de l'allotjament per a treballadors temporers.
 - Estimar la demanda en els propers anys a Catalunya.
 - Apuntar estratègies de resolució del fenomen: establir uns circuits per aplicar en l'arribada dels temporers; fer la planificació de l'arribada; establir unes condicions mínimes d'allotjament i habitabilitat i dels serveis necessaris.

Organismes

Responsable: Direcció General d'Habitatge. Departament de Medi Ambient i Habitatge.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; DEP Consultoria Estratègica; organitzacions sindicals dels sectors; organitzacions empresarials del sector.

Projectes

- Elaborar l'estudi.
- Redactar un informe que haurà de presentar els continguts fixats en els objectius, elaborar conclusions i establir recomanacions estratègiques per a cadascuna de les tipologies d'allotjament dels treballadors temporers, marcant especialment unes zones prioritàries d'intervenció i determinant uns circuits per seguir en el territori en cada cas.

Programa

Estudi sobre immigració i seguretat

Descripció

Estudi sobre els diversos col·lectius immigrants en relació amb la seguretat.

Objectiu general

Conèixer la situació del col·lectiu immigrant en relació amb la seguretat.

Organismes

Responsable: Centre d'Estudis de Seguretat (Comissionat).

Col·laboradors: assessors del món universitari experts en la matèria; Direcció General de Seguretat Ciutadana; Institut d'Estadística de Catalunya; entitats o associacions relacionades amb aquest àmbit.

Projectes

- Fer un treball teòric de definició del marc.
- Obtenir les diferents investigacions dutes a terme en l'àmbit europeu.
- Portar a terme l'estudi qualitatiu de les investigacions europees i l'anàlisi comparativa.
- Establir els indicadors que cal utilitzar i la periodicitat d'anàlisi.
- Seleccionar els instruments de coneixement adients a l'objecte d'estudi.
- Fer la recopilació sistemàtica i periòdica de dades policials, judicials, penitenciàries i demogràfiques segons els criteris definits pels indicadors.
- Establir un mòdul d'opinió a l'Enquesta de seguretat pública de Catalunya.
- Analitzar específicament les dades obtingudes anualment.
- Analitzar la situació de la immigració en relació amb la seguretat.
- Obtenir les dades empíriques sobre el fenomen de la immigració en relació amb la seguretat.

Programa

Estudi sobre un model d'actuació en matèria de codesenvolupament

Descripció

Les polítiques de codesenvolupament tenen una incidència especial en les polítiques d'immigració, tant per la capacitat que les persones immigrades poden adquirir com a agents de codesenvolupament com per l'aportació que fan en els seus territoris d'origen. Cal, abans, però, conèixer les necessitats i les possibilitats que hi ha per tal que la intervenció que es faci sigui la més adequada, tant per als països d'origen com per a Catalunya.

Objectiu general

Promoure el desenvolupament dels països més pobres, vinculant personalment els immigrants originaris d'aquests països que resideixen a Catalunya a aquest procés.

Organismes

Responsables: Secretaria de Cooperació Exterior/Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; administracions públiques; Fons Català de Cooperació al Desenvolupament; Institut Europeu de la Mediterrània; organitzacions sindicals; organitzacions empresarials; entitats.

Projectes

Aquest programa s'inicia amb l'elaboració d'un estudi pràctic que ajuda a proposar un model d'actuació en matèria de codesenvolupament. Aquest estudi té dues fases:

1. Encàrrec i elaboració d'un llibre verd sobre codesenvolupament.

- Constitució d'un grup de treball *ad hoc*.
- Organització d'unes jornades de debat.
- Establiment d'unes conclusions i recomanacions.

2. Segons els resultats, s'elaboraran un llibre blanc o pla d'actuació general i plans d'actuació específics per al Marroc, Senegal i Equador, entre altres. Aquests plans es dissenyaran coordinadament amb les administracions locals, el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament i les administracions dels països esmentats.

- Donar suport a les iniciatives més interessants de codesenvolupament, promogudes pels agents de la cooperació catalana.
- Incidir en l'enfortiment de les estructures de la societat civil immigrada i de les entitats que treballen en codesenvolupament.

Programa

Coneixement mutu entre cultures. Exposicions i debats sobre mites identitaris. Discurs orient-occident.

Descripció

Es tracta de dur a terme diverses activitats culturals adreçades a fomentar el millor coneixement i l'apropament entre les diverses cultures que conviuen a Catalunya.

Objectiu general

Impulsar la reflexió sobre la immigració i la diversitat cultural.

Organismes

Responsable: Entitat Autònoma de Difusió Cultural. Departament de Cultura.

Col·laboradors: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona; Bancaixa; Albanian Media Institute; New School University; consolat d'Espanya a Jerusalem; Universitat de Witwatersrand.

Projectes

- Portar a terme l'exposició "Sota la mirada de l'Islam".
- Organitzar la segona edició de la trobada entre acadèmics palestins i israelians "Trencar el Mur", mites identitaris en el conflicte del Pròxim Orient.
- Dur a terme el debat "Traduir el món a partir d'Àfrica: ètica, estètica i política" en el qual es reflexionarà sobre qüestions que afecten el conjunt del món.
- Fer el debat "Europa Islam".
- Fer el debat "11 de setembre 2001/11 de març 2004".

Programa

Críteris sobre la gestió del pluralisme lingüístic

Descripció

A fi de garantir l'accés adequat a la informació, és necessari conèixer en quines llengües cal fer les traduccions de la documentació adreçada a l'acollida de les persones nouvingudes i establir els críteris de quan i com s'ha de fer.

Objectiu general

Garantir l'accés adequat a la informació de les persones nouvingudes.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: Secretaria de Política Lingüística; Casa de la Llengües.

Projectes

- Elaborar un estudi sobre les necessitats lingüístiques i els criteris d'intervenció.
- Elaborar un informe amb les propostes d'intervenció.

Programa

Programa de millora del coneixement i la imatge

Descripció

La Secretaria per a la Immigració impulsarà una sèrie d'accions amb col·laboració amb entitats i administracions per millorar la imatge que, a vegades, la població té de les persones que han arribat darrerament a Catalunya.

Objectiu general

Oferir a la població catalana una imatge real dels nous ciutadans que viuen a Catalunya.

Organismes

Responsable: Secretaria per a la Immigració.

Col·laboradors: Institut Català de la Dona; SOS Racisme; Caja de Ahorros del Mediterráneo; administracions locals; organitzacions sindicals.

Projectes

- Elaborar i difondre material de sensibilització sobre els tòpics i les llegendes urbanes que parlen sobre la immigració i els diferents col·lectius d'immigrants.
- Organitzar exposicions itinerants.
- Organitzar xerrades i conferències al voltant de l'exposició.
- Portar a terme la campanya contra el racisme social.
- Elaborar un estudi sobre la immigració i la discriminació en el treball.

Programa

Mesa per a la diversitat en l'audiovisual

Descripció

Instrument per a promocionar una representació millor de la multiculturalitat i la diversitat en els mitjans audiovisuals de Catalunya.

Objectiu general

Contribuir a fomentar la convivència, el respecte, el coneixement i l'intercanvi entre persones de les diferents filiacions culturals i compartir l'experiència de la recreació i la renovació de la cultura catalana.

Organismes

Responsable: Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC).

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració.

Actuacions

- Constituir un fons de materials audiovisuals de referència que s'hagin caracteritzat per la seva contribució al diàleg intercultural i la diversitat.

Relació i convivència

Programa

Programa "Voluntaris per la llengua"

Descripció

El programa consisteix a posar en contacte persones que volen practicar la llengua catalana amb persones que cedeixen el seu temps per conversar.

El mínim de temps de participació de les parelles lingüístiques és de 10 hores, per mitjà de les quals es facilita a les persones nouvingudes l'accés natural no solament a la llengua catalana sinó també a la cultura. Alhora proveeix els catalanoparlants de l'oportunitat de conèixer la realitat de la immigració, recent o no tan recent, i d'adquirir nous hàbits en l'ús de la llengua catalana davant de noves situacions.

Objectiu general

Facilitar la pràctica de la llengua catalana a les persones que aprenen la llengua i la participació en la cultura i els costums de Catalunya.

Organismes

Responsables: Secretaria de Política Lingüística. Departament de la Presidència; Consorci per a la Normalització Lingüística.

Col·laboradors: Secretaria per a la Immigració; Servei Català del Voluntariat; Subdirecció General de Formació de Persones Adultes; associacions; organitzacions sindicals; entitats cíviqes i culturals catalanes; associacions i entitats de col·lectius de nouvinguts.

Projectes

- Difondre el programa entre la xarxa d'entitats i associacions que acullen nouvinguts i les que treballen per al foment i l'ús de la llengua catalana.
- Signar adhesions entre les entitats.
- Coordinar les associacions, les entitats i els organismes que hi participen.
- Organitzar sessions de presentació i difusió del programa.
- Distribuir materials editats per la Secretaria de Política Lingüística entre les associacions que promouen les parelles lingüístiques.
- Gestionar la base de dades del voluntariat lingüístic.
- Fer el seguiment de les parelles.
- Organitzar la trobada de "Voluntaris per la llengua".

Programa

Tallers en llengua catalana per a la cohesió social

Descripció

Dotació econòmica per a l'organització de tallers en llengua catalana de caire lúdic, on es tractin punts d'interès comuns i s'afavoreixi la comunicació oral dels pares i les mares assistents.

El taller pot desenvolupar-se a partir de temàtiques diverses: informàtica, cuina, teatre, coneixement de l'entorn proper, etc.

Objectiu general

Promoure la interrelació entre els pares i les mares d'origen estranger i la resta de pares i mares dels centres escolars.

Organismes

Responsable: Departament d'Educació.

Col·laboradors: administracions locals; Secretaria per a la Immigració; Institut Català de la Dona.

Projectes

- Desenvolupar tallers en els centres docents adreçats als pares i les mares d'alumnes. Les activitats per desenvolupar poden ser molt diverses i atractives segons els interessos dels mateixos assistents: cuina, teatre, contes, costura, informàtica, cinema, salut, etc.

A més:

- Activitats de coneixement de l'entorn: l'escola, el barri, el poble/la ciutat, les festes, les celebracions, anar a comprar...
- Organització de xerrades sobre alguns temes vinculats a la infància: alimentació, higiene, vacunació, etc.
- Participació i col·laboració en l'organització d'activitats que es facin a l'escola: festes, representacions teatrals...
- Organització de xerrades, a càrrec de les associacions de dones immigrades, adreçades a les diverses AMPA a fi de potenciar la participació de pares i mares de l'alumnat immigrant i l'intercanvi d'experiències i de coneixements amb mares i pares de l'alumnat autòcton.

Annex

Pla de ciutadania i immigració 2005-2008

Recull d'idees clau

1. La immigració al món: estat de la qüestió i reptes de futur

- Entre el 2% i el 4% de la població del planeta es pot considerar immigrant internacional. Es preveu que la xifra augmenti en un futur proper.
- **La immigració actual és una de les expressions més visibles de les desigualtats mundials i de la globalització.**
- Els recorreguts són més i més diversificats, i s'amplien el nombre de països receptors i el de països emissors.
- Una especificitat dels fluxos migratoris actuals rau en la seva concentració en determinades zones, on es converteix en un factor clau de transformació social.
- A Europa, Amèrica del Nord i Austràlia pràcticament totes les grans ciutats tenen concentracions d'immigrants significatives. És habitual que certs barris es converteixin en centres d'assentament d'immigrants, diferenciats per negocis distintius, associacions, instal·lacions socials i llocs de culte.
- La immigració és un factor d'enriquiment, no sols econòmic sinó també social, cultural i polític.
- Els actuals fluxos migratoris s'han diversificat i han esdevingut més complexos. Els països d'acollida han d'afrontar moviments de població extremament dispersos.

Enriquiment: *la immigració és un factor d'enriquiment, no sols econòmic sinó també social, cultural i polític.*

- **Els migrants esdevenen nous actors transnacionals amb capacitat de transformació social, política i econòmica.**
- El sud d'Europa, que havia estat lloc d'origen en cicles migratoris anteriors, és ara lloc de destinació i els seus països reben i han d'integrar un nombre important de població estrangera.
- En la majoria dels països de la Unió Europea (UE), la immigració de caràcter econòmic predomina notablement sobre la immigració per altres motius.
- Caldrà estar atent a les expectatives de millora de la renda futura dels nous països de la Unió Europea i als períodes transitoris per a la lliure circulació.
- Els darrers decennis han estat marcats per polítiques progressivament restrictives de la migració, sobretot als països de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics (OCDE), que eviten la immigració irregular.
- En els darrers anys, en els països de la Unió Europea, és habitual la introducció de modificacions substancials de les seves legislacions d'immigració i de les orientacions de les seves polítiques.
- L'actual dimensió de les migracions palesa la necessitat d'establir mecanismes efectius de gestió i regulació dels fluxos migratoris.
- **Les regulacions globals, la gestió coherent, les responsabilitats compartides i les polítiques cooperatives constitueixen la base dels nous reptes per a la gestió migratòria.**

2. Passat i present de la immigració a Catalunya

- Els moviments migratoris van ser la base del creixement de la població catalana en els tres primers quarts del segle XX.
- Encara que molts dels processos actuals de la immigració tinguin arrels en el passat, hi ha elements nous. Com a fet especialment rellevant en la dinàmica demogràfica, es destaca l'inici d'una nova migració procedent de l'estranger.
- **En els darrers cinc anys, el flux d'estrangers arribats al nostre país, lluny d'estabilitzar-se, s'ha accelerat, diversificat i estès a tot el territori.**
- La immigració irregular, com a la resta de l'Estat espanyol, representa a Catalunya un fenomen present i preocupant.
- La comunitat marroquina continua éssent la més nombrosa, però en termes relatius ha perdut pes. És la comunitat amb major presència a totes les demarcacions (llevat de les Terres de l'Ebre) i a bona part de comarques. Igualment, la col·lectivitat marroquina és la que té major pes en el mercat de treball i també més alumnat a les aules.

Realitat consolidada: *el creixement total de la població catalana en el període 2001-2005 és fruit, al voltant d'un 90%, de l'aportació de les immigracions estrangeres.*

- **L'evolució de la població estrangera a Catalunya en els darrers anys presenta un creixement de població originària d'Amèrica Llatina.**
- Entre les nacionalitats que destaquen pel seu creixement accelerat, cal esmentar l'equatoriana i la romanesa.
- Tant les xifres oficials com les no oficials coincideixen en el fet que un dels trets de les onades immigratòries actuals és una incidència territorial desigual i una dispersió creixent arreu del territori.
- El gruix de la població estrangera es concentra a la demarcació de Barcelona, on representa el 10,5% del total d'habitants.
- La franja litoral i les àrees agràries actuen com a centre d'atracció d'estrangers.
- El col·lectiu sud-americà i l'asiàtic es caracteritzen per una localització accentuadament urbana, mentre que l'africà té una distribució més equilibrada, amb presència significativa en els municipis de dimensions mitjanes.
- La població llatinoamericana, present en el territori des de la dècada dels vuitanta, fonamentalment com a exiliats polítics i emigrants econòmics, ha multiplicat per cinc els efectius en el període 2000-2004.
- Una altra presència destacable a Catalunya és la del col·lectiu asiàtic. La nacionalitat més nombrosa és la xinesa, amb un increment important del col·lectiu pakistanès en els darrers anys.
- En els últims anys, les noves onades han anat reduint la proporció dels col·lectius pioners de la migració contemporània a Catalunya.

- **El creixement de les nacionalitats procedents de l'est d'Europa, amb Romania, Ucraïna i Rússia al capdavant, és una de les tendències més destacades dels darrers quatre anys.**
- A partir del 2000, les migracions internacionals cap a Catalunya deixen d'ocupar un lloc secundari en la dinàmica demogràfica catalana per convertir-se en un element central. El creixement total de la població catalana en el període 2001-2005 és fruit, al voltant d'un 90%, de l'aportació de les immigracions estrangeres.
- S'ha incrementat el nombre de naixements de mares estrangeres, que en tres anys s'ha duplicat: el 2003 representen el 16,4% del total de naixements de Catalunya.
- L'estructura per edats de la població estrangera a Catalunya correspon a una població jove, amb una alta proporció de persones en edat activa i una lleugera asimetria en els sexes a favor dels homes (índex de masculinitat de 125 homes estrangers per cada 100 dones immigrades).
- L'any 2004, la xifra de 250.383 estrangers constitueix el 8% del total d'afiliacions a la Seguretat Social a Catalunya. El col·lectiu amb més presència al mercat de treball català és el dels marroquins (20%), seguit dels equatorians (9%), els colombians (5%) i els xinesos (4%). Dues terceres parts d'aquestes afiliacions corresponen a homes, i el 81%, a extracomunitaris.
- Les dones representen el 33% de les altes laborals de persones estrangeres, tot i que el percentatge creix en els darrers anys.
- Per sectors, els dos que concentren la major part de la contractació d'estrangers són la construcció i l'hostaleria.

Explicar la realitat: cal explicar millor a la ciutadania les transformacions de la societat catalana actual fruit de la nova immigració.

- Una primera observació respecte al tipus d'activitat professional és que tendeixen a dedicar-se a treballs de menor qualificació, com ara el de peó o el servei domèstic. Són els col·lectius africà i llatinoamericà els que més es concentren en aquestes categories. Els originaris de l'Europa de l'Est troben ocupacions en categories més altes.
- **La concentració de la població estrangera en els nivells més baixos del mercat de treball es produeix amb independència del nivell de formació, força similar al de la població en conjunt.**
- En començar el curs 2004-2005 l'alumnat estranger suma el 9% de tot l'alumnat en el sistema educatiu; si ens centrem en l'ensenyament obligatori (educació primària i ESO), el percentatge puja al 10,2%.
- En els centres de titularitat pública el percentatge d'alumnes estrangers s'eleva al 12% del total, mentre que en els centres privats representen només el 3%; en el cas de l'ensenyament obligatori aquests percentatges són del 14% i el 4% respectivament.

3. L'acció del Govern de la Generalitat: dels plans interdepartamentals (1993-2000/2001-2004) al Pla de ciutadania i immigració (2005-2008)

- Es pot constatar una llarga trajectòria del Govern de la Generalitat en el desenvolupament de polítiques d'immigració.
- L'any 1992 es crea, per acord del Govern de la Generalitat, la Comissió Interdepartamental per al Seguiment i la Coordinació de les Actuacions en Matèria d'Immigració.
- El I Pla interdepartamental d'immigració (1993-2000) es va redactar en un context marcat per l'inici del creixement de la immigració a Catalunya i tenia la finalitat de promoure la integració de la població immigrant, tot desenvolupant polítiques coordinades i interdepartamentals.
- El 31 d'agost del 2000 el Govern va crear la Secretaria per a la Immigració adscrita al Departament de la Presidència. Un dels primers encàrrecs que va rebre la Secretaria per a la Immigració va ser elaborar el II Pla interdepartamental d'immigració 2001-2004, que es va aprovar el 18 de juliol de 2001.
- El Pla de ciutadania i immigració (2005-2008) ha de beneficiar-se dels plans anteriors i s'ha de mantenir coherent amb algunes de les línies iniciades però, alhora, tractant d'innovar i millorar aquells aspectes en què s'han constatat desencerts i dificultats.
- Es valora positivament la perspectiva interdepartamental que considera la immigració una matèria en la qual tots els departaments de la Generalitat són competents i tenen responsabilitats.
- Els objectius polítics definits en els plans anteriors són encara vàlids en línies generals, cosa que permet el seu manteniment, tot i que s'ha de treballar amb vista a una millora del sistema d'avaluació d'aquests.
- Els programes d'actuació dels plans anteriors s'exposaven isolats, sense correlació amb els objectius polítics definits. Cal, doncs, cercar una coherència de manera que els principis generals informin efectivament de les polítiques que cal dur a terme i els programes per implementar.
- El II Pla interdepartamental d'immigració no defineix la importància i l'extensió de cada eix temàtic ni tampoc dels programes, de manera que no prioritza i situa en el mateix nivell programes d'actuació d'extensió i d'abast molt desiguals. És necessari establir prioritats generals, però també cal que, dins el nivell de les polítiques sectorials i els programes d'actuació, es fixin unes prioritats pròpies.
- El II Pla interdepartamental d'immigració no defineix el marc geogràfic ni temporal d'actuació. Cal apostar per la màxima especificitat possible i coordinació real, en els àmbits territorial i temporal dels programes d'actuació.
- Cal aportar una visió de conjunt i integradora que reculli, de manera exhaustiva, totes les actuacions que es portin a terme.
- Una de les mancances més evidents del II Pla interdepartamental d'immigració és la carència d'assignació pressupostària. Cal fer esforços per a concretar els recursos i els pressupostos que es destinaran al desenvolupament dels programes.
- Els canvis que travessen les societats contemporànies en els sistemes econòmic i social, plantegen reptes i demanen un replantejament de l'estat del benestar, atesa la desprotecció, encara, d'àmplies capes de la societat.

- **Un dels desafiaments principals que genera la presència i l'arribada d'immigració davant les restriccions de l'estat del benestar és precisament la qüestió de la balança entre les contribucions a l'Estat per part dels immigrants i les prestacions i transferències rebudes.**
- En aquests moments, a Catalunya, tot i que la població immigrada es distribueix per gairebé tot el territori, hi ha barris i zones amb una presència més destacada.
- La concentració en determinats barris i zones genera també concentració d'alumnes a les escoles d'aquelles zones, ocupació de l'espai públic, transformació del teixit comercial, etc. Aquesta segregació espacial, gens recomanable per a afavorir la integració i el coneixement mutu, cal abordar-la des d'unes polítiques globals de prevenció i rehabilitació dels barris i les zones degradades o en procés de degradació.
- Tot l'esforç que s'ha fet en el tema de la formació no ha estat suficient. Queden encara sectors de professionals que no han rebut la formació suficient: salut, ocupació, altres professionals que no hi estan específicament vinculats, etc.
- Els serveis facilitadors de comunicació no han arribat a tots els sectors, ni a tot el territori, i no és encara clar quin tipus de serveis són necessaris: mediació intercultural, traducció, etc.
- L'adaptació dels materials informatius tampoc no s'ha fet ni en tots els sectors, ni en tots els àmbits, i la que s'ha fet no sempre ha tingut en compte les necessitats de bona part de la població que els necessita.
- Tot i que a Catalunya el Decret 188/2001, de 26 de juny, dels estrangers i de la seva integració social va establir un accés en igualtat de condicions als serveis ordinaris, cal esmentar que hi ha encara una sèrie de prestacions i serveis als quals moltes de les persones estrangeres no tenen accés.
- Pel que fa a l'àmbit laboral, la incorporació laboral s'ha fet segons les necessitats del mercat, sense capacitat de gestió ni regulació. A més, dins d'aquest àmbit, dues àrees específiques amb capacitat d'actuació des de Catalunya resten encara poc desenvolupades: contractació en origen i gestió del treball temporer (sectors agrícola i turístic).
- L'acollida residencial de les persones en situació de vulnerabilitat no s'ha abordat prou. L'acollida dels menors no acompanyats resta també com un tema al qual s'han de donar respostes més integrals.
- Una de les necessitats més peremptòries que tenen totes les persones quan arriben a un territori nou és l'aprenentatge de la llengua que s'hi parla. A Catalunya, existeix una oferta formativa que, tot i haver fet alguns esforços per adaptar-la a la nova realitat, és encara clarament insuficient: no arriba a tot el territori i no hi ha prou places per a la demanda existent.
- Un altre dels dèficits és el reconeixement i la promoció del coneixement de les diferents cultures presents avui a Catalunya, més enllà de les iniciatives puntuals de realització de festes interculturals on el que predomina és la gastronomia, la música i els actes folklòrics.
- **En termes generals, la percepció actual que la població autòctona té de la immigració és força negativa. En bona part es tracta del resultat de molts anys d'arribada de població estrangera sense que la societat d'acollida hagi pogut gestionar ni la seva arribada ni els seus efectes.**
- Es posa de manifest que la insuficiència de l'estat del benestar, provoca la competència entre els d'aquí i els de fora, i responsabilitza de les mancances el més feble, el darrer que ha arribat, el qui té menys possibilitats de defensar-se, i no la falta de respostes adequades del sistema polític, social i econòmic que tenim.

4. El Pla de ciutadania i immigració 2005-2008. Un enfocament nou: la ciutadania resident

- La nostra memòria de societat amb una llarga història de migracions condiona la perspectiva i el compromís davant les persones i les seves dificultats.
- Aspirem a una societat articulada socialment sota el principi d'igualtat, amb un projecte cultural i polític, obert i plural. És un enfocament optimista, estimulat per una tradició d'acolliment, que percep els processos migratoris actuals com una nova oportunitat per travar una societat catalana amb projecció de futur.
- El Pla de ciutadania i immigració 2005-2008 proposa un concepte nou de ciutadania que pretén avançar cap a la igualtat de drets i deures de tots els catalans i les catalanes, amb independència de la nacionalitat i de les situacions jurídiques, dins els límits competencials del marc actual. El vincle requerit per a l'accés i el reconeixement de la ciutadania és la residència.

***País d'immigracions:** la nostra memòria de societat amb una llarga història de migracions condiona la perspectiva i el compromís davant les persones i les seves dificultats.*

- La ciutadania plural i cívica es basa en tres pilars bàsics –el valor del pluralisme, el principi de la igualtat i el civisme com a norma de comportament– erigits en orientacions cabdals de les institucions i de la societat catalana.
- Els drets fonamentals de l'ésser humà, la dignitat i la vàlua de la persona, el pluralisme i el reconeixement de la diversitat cultural, la no-discriminació entre homes i dones, així com l'afavoriment del progrés social i unes millors condicions de vida dins un món més lliure, fonamentaran el concepte de ciutadania que volem promoure.
- El valor del pluralisme inclou el valor de la *laïcitat*. S'entén la laïcitat com a separació entre el poder polític i les confessions religioses: el Govern com a tal no s'identifica amb cap creença religiosa, i cap creença religiosa no pot pretendre imposar-se a través del Govern.
- Dins del marc d'actuació i de gestió del nou Pla de ciutadania, el Govern estableix que el principi d'igualtat és el principi legitimador bàsic de les polítiques que s'elaborin des de tots els sectors públics de la Generalitat.

***Ciutadania resident:** cal impulsar i projectar un concepte nou de ciutadania basat en la residència efectiva, reconeguda per l'empadronament. La residència fa a tothom, independentment de la nacionalitat i de la situació jurídica, ciutadà de Catalunya.*

- El Pla, en la seva clara aposta per a un enfocament basat en la ciutadania plural i cívica, advoca per introduir dos conceptes per a garantir l'aplicació del principi de la igualtat dins de la diversitat cultural: el de *desavantatge* i el d'*imparcialitat*.
- El Govern diferencia entre *desavantatge* i *desigualtat*. Les peculiaritats que discriminen els ciutadans residents a Catalunya requereixen polítiques compensatòries que tinguin com a objectiu que els ciutadans puguin superar-les. El *desavantatge*, en aquest cas, ha de tenir un tractament específic.

Drets i deures: la ciutadania a Catalunya comporta el coneixement i el compliment dels compromisos mutus. Qualsevol persona que resideix a Catalunya ha de gaudir dels drets i, també, assumir els deures de ciutadania.

- La imparcialitat és la resposta a la pregunta sobre com ha d'aplicar-se la igualtat de tracte a les diferents cultures. Bàsicament significa que en gestionar la diferència cultural no es privilegia una cultura determinada.
- El civisme és la norma bàsica que ha d'orientar la relació entre les persones, sigui quina sigui la seva llengua d'origen, la seva cultura, religió i color de la pell. El civisme s'expressa sota forma d'actitud i de norma de comportament d'acció pública que permet la convivència entre les persones i assegura la cohesió al llarg del temps. Gestionar aquestes zones públiques d'interacció constitueix un dels objectius principals del Pla.
- La proposta de ciutadania plural i cívica s'até a dues perspectives que es complementen:
 - Perspectiva d'inclusió: reduir a la mínima expressió qualsevol situació de desavantatge, causat per la diferència de drets que tenen els nous ciutadans respecte a la ciutadania ja existent.
 - Perspectiva d'acomodació: gestionar els espais de contacte entre les institucions públiques i privades del país, i entre els residents procedents de la nova immigració i els residents autòctons.

Convivència: cal impulsar la cultura del civisme com a comportament d'acció pública comuna que permet la convivència entre persones i es basa en el respecte de drets i deures.

- Aquest marc d'actuació deixa poc marge a la implementació efectiva del nou enfocament de ciutadania, sobretot a curt termini. D'aquí que el Parlament de Catalunya impulsí una nova distribució competencial, per crear un marc de relacions més realista, flexible i eficient. És primordial entendre que l'enfocament de ciutadania pot quedar reforçat indirectament al nou Estatut d'Autonomia de Catalunya. La posada en pràctica de normes i polítiques en aquesta línia implicarà una promoció més dinàmica i efectiva de la igualtat dels immigrants respecte dels ciutadans de l'Estat, basada en la residència material al territori català, sempre que no sigui possible basar-la en la nacionalitat.

5. Promoure i assegurar l'estabilitat i la cohesió social en un entorn de diversitat creixent

- El Govern interpreta la diversitat cultural com un fet històric inevitable, i la seva gestió com una nova obligació de la nostra societat.
- La noció d'*interculturalitat* introdueix una perspectiva dinàmica de la cultura i de les cultures. La cultura no és forjada en bloc, de cop i per sempre, sinó que constitueix un conjunt dinàmic. No existeix la noció de cultura com a model cultural "pur", atès que és fonamentalment trobada, interacció, resultat històric de diferents factors, tradicions, llengües i universos simbòlics.

Repte social: Catalunya ha de continuar avançant sobre la base d'un projecte social comú (país d'oportunitats, igualtat, justícia social i dignitat humana). La immigració suposa un gran repte per a l'estabilitat i la cohesió social. La lluita contra la discriminació ha de ser un objectiu prioritari.

- La interculturalitat és una actitud i un comportament basat en l'empatia i la comprensió mútua.
- Catalunya no tan sols descobreix una nova multiculturalitat en la immigració extracomunitària, sinó que aquesta també l'obliga a definir les pautes de relacions amb altres dimensions de la diversitat cultural preexistent (relacions amb l'Estat espanyol).
- El respecte, el reconeixement, la garantia i l'extensió progressiva dels drets humans, com a principis inexcusables, fonamentals i universals, han de dirigir la gestió del procés d'acomodació de la població immigrada en la nostra societat, davant de qualsevol interpretació de base estrictament econòmica, política o cultural.

La societat catalana és plural: per aconseguir igualtat de tracte, d'accés i d'oportunitats per a tothom, cal aplicar polítiques adaptades a aquesta realitat.

- Les polítiques socials del Govern es defineixen per la seva universalitat. Això significa que tota la política està destinada a tothom per igual, independentment de la definició que tingui la persona i la diferenciació de drets positius que estableix l'Estat espanyol.
- En aquesta línia d'orientació de polítiques, el Govern adopta una postura clara: rebutja de categoritzar el ciutadà resident per la seva procedència ètnica o cultural.
- La cohesió i l'estabilitat de la societat i els factors que tendeixen a enfortir-la o debilitar-la són qüestions que reclamen atenció per part de tots els poders públics. És responsabilitat seva facilitar al màxim nivells d'estabilitat i cohesió alts. En aquest sentit, creiem que les autoritats locals, en els seus respectius àmbits geogràfics, tenen un paper clau en la gestió de l'agenda d'aquests reptes.
- Les polítiques socials del Govern de la Generalitat aposten per un projecte ciutadà comú, amb poblacions d'orígens variats. La responsabilitat màxima del Govern és garantir l'adaptació de la població nouvinguda al sistema social, així com la bona convivència entre totes les poblacions.

Interculturalitat: la cultura catalana és el producte dinàmic de la infusió cultural i el resultat històric de diferents factors, tradicions, llengües i universos simbòlics. La interculturalitat, com a comportament basat en l'empatia i la descoberta mútua, és una actitud que cal promoure.

- Tota política d'igualtat i d'acomodació de la ciutadania resident a Catalunya és una política lingüística. Assegurar la pràctica de la llengua catalana com a vehicle propi de comunicació social, econòmica, política i cultural és un dels objectius bàsics del Govern.
- Que la llengua vehicular dels immigrants sigui el català pot incidir molt en la seva integració.
- Una identificació amb una nació basada en el fet de compartir elements comuns hauria de ser una concepció compromesa en la defensa de la identitat catalana, una identitat que s'obre, ara, als nous catalans, i es fa, així, més forta, més rica i més plural.
- Els ciutadans residents a Catalunya, sigui quin sigui llur origen, han de poder comunicar-se entre ells i amb les administracions públiques en català. Aconseguir aquest objectiu és responsabilitat no solament del Govern, sinó també de tots els poders públics i de la societat civil, econòmica i política de Catalunya.

Llengua d'oportunitats: el català és una llengua d'oportunitats, fem fàcil el seu accés i aprenentatge als nouvinguts.

- **Les actuacions del Govern no poden reeixir sense la col·laboració i la contribució de tots els actors i els agents socials que, d'una manera o una altra, intervenen o influeixen en els processos d'arribada i integració de la nova població catalana. El Pla impulsa, doncs, un treball en xarxa que eviti duplicitats i estalvi recursos, i que permeti avançar cap a una major coordinació de les actuacions.**
- La Secretaria per a la Immigració desenvoluparà eines de coordinació, coresponsabilitat i cooperació perquè es converteixin en els principis pràctics d'acció per a implementar els seus programes.
- **Cal explicar a la ciutadania les transformacions que afecten la societat catalana actual.**
- La integració és un procés bidireccional, dinàmic i continu d'ajustaments mutus entre les persones immigrades i les autòctones.
- **La integració implica el respecte als valors bàsics de la Unió Europea, els quals els Estats han de garantir que són compresos, respectats i gaudits per tots.**

***Presència i participació:** cal impulsar la presència i la participació de les persones immigrades en tots els aspectes de la vida social, laboral, cultural i política. Les institucions i els mitjans de comunicació públics han de ser exemplificadors.*

- En aquest sentit, la integració té els trets següents, tal com defineix el Consell de la Unió Europea:
 - L'ocupació constitueix una part fonamental del procés d'integració i és essencial per a la participació de les persones immigrades en la societat d'acollida.
 - La integració necessita facilitats per a un coneixement bàsic de l'idioma, de la història i de les institucions de la societat d'acollida, que han de tenir la seva justa correspondència en el ple respecte per les llengües i cultures d'origen de les persones immigrades.
 - L'educació és un àmbit essencial per a la integració de les persones immigrades i els seus descendents.
 - La importància dels espais compartits, del diàleg intercultural i del coneixement de les cultures d'origen de les persones immigrades. També cal la millora dels barris urbans generalment degradats on aquestes acostumen a residir.
 - Una integració real també requereix que les persones immigrades accedeixin a les institucions, els béns i els serveis públics i privats de la societat d'acollida en igualtat de condicions amb els autòctons.
 - La pràctica de les cultures i les religions de les persones immigrades ha de ser protegida si no és que entri en contradicció amb altres drets europeus inviolables, amb les legislacions nacionals o amb les mateixes possibilitats d'integració d'alguns dels seus membres com poden ser les dones o els infants.
 - La integració també és afavorida per la participació de les persones immigrades en tots els aspectes dels processos democràtics i en la formulació de les polítiques i les mesures per al seu benefici. Entre aquesta participació s'inclou, sempre que sigui possible, el dret a vot i a l'afiliació a partits polítics.

***Cooperació:** cal impulsar la cooperació amb tota la xarxa d'actors socials, com ara associacions, entitats, organitzacions sindicals i empreses.*

- El repte de la immigració ha de figurar transversalment en totes les competències públiques, els nivells de govern i els serveis públics i no públics.

6. Una visió integral i un model transversal

- El Pla determina que totes les instàncies que gestionen les migracions comparteixin criteris: en l'àmbit organitzatiu, coordina les polítiques bàsiques i, en particular, estableix criteris per a la creació de serveis específics; en l'àmbit professional, promou programes de formació transversals.
- El Pla implica la participació de l'Administració local i dels agents presents en el territori.
- Els programes, i molt especialment les seves accions, hauran de repartir-se pel territori de manera que no sorgeixin desequilibris.
- El Pla estableix, com un dels principis bàsics de gestió, la coordinació, tant en els diferents departaments i organismes de la Generalitat que tenen competències en aquesta matèria com en l'àmbit interadministratiu amb les altres administracions públiques, siguin de l'Administració de l'Estat, de la Generalitat o de les administracions locals.
- La dotació de recursos per als programes forma part del compromís institucional per desenvolupar-los i és un requisit ineludible per assolir els objectius del Pla.

Coordinació: cal desenvolupar polítiques de coordinació amb totes les administracions públiques i promoure un repartiment millor de responsabilitats i competències.

- Cal fer una avaluació global del Pla de ciutadania i immigració a partir de dades quantitatives i qualitatives en relació amb les línies estratègiques previstes en el Pla: polítiques d'acollida, igualtat i acomodació. Cada una d'aquestes línies dins del Pla tindrà indicadors d'avaluació específics que fan referència als mateixos ítems definits en el Pla.
- El procés per aconseguir una avaluació acurada ha de fonamentar-se en la utilització d'instruments senzills que permetin una doble avaluació: tècnica i global. S'avaluaran tant la consecució dels programes com la millora dels processos.
- S'han d'establir i elaborar indicadors socials que permetin un coneixement millor de la realitat de la població immigrada de Catalunya i que serveixin per a la planificació, l'execució i l'avaluació de les polítiques.

7. Objectius específics i àmbits d'actuació prioritàris

El Pla estableix dotze objectius específics. Cada objectiu comporta àmbits d'actuació prioritàris:

1. Establiment d'un sistema de primera acollida coordinat

Els mecanismes de recepció i acollida s'han de coordinar, sistematitzar i incrementar. Les polítiques d'acollida són una prioritat per al Govern. L'objectiu d'aquest programa serà establir itineraris informa-

tius i formatius per a les persones que arriben a Catalunya de tal manera que hi hagi un marc de referència que les ajudi en la seva autonomia i faciliti la convivència.

2. Millora de les polítiques socials

L'arribada de població immigrant comporta el reforç de les polítiques socials. L'impuls i el reforç de les polítiques socials del Govern de Catalunya són precondicions bàsiques d'aquest Pla. Les polítiques de ciutadania requereixen la millora dels serveis públics per a tothom, de tal manera que ningú en surti perjudicat.

3. Millora de l'accés a la sanitat

Després de l'esforç fet per tal de facilitar l'accés a la sanitat a la població immigrada, així com també per donar respostes a situacions específiques, el Govern es planteja millorar la qualitat dels serveis de salut, reforçant aquelles àrees que siguin deficitàries i impulsant la figura dels professionals de la mediació dins l'àmbit sanitari.

***Objectius, àmbits i avaluació del Pla:** s'han definit dotze objectius i tres àmbits d'actuació prioritàris. S'avaluaran tant la consecució dels programes com la millora dels processos. S'han definit els departaments del Govern implicats i es presenta el pressupost anual que es destina a les diferents accions.*

4. Educació intercultural per a la cohesió social

Les polítiques educatives adreçades al nou repte de la immigració tindran com a objectiu principal fer de l'educació un àmbit de cohesió social. A més de l'augment dels recursos necessaris, i de les polítiques d'equilibri de la població estrangera als centres educatius, les prioritats principals seran la millora de l'acollida als centres escolars i el reforç de la xarxa estable d'entorn escolar i de suport a la comunitat educativa.

5. Lluita contra l'exclusió social

Encara que el Pla impulsa un tractament de la immigració allunyat d'una visió centrada només en l'exclusió social i lluny de la temptació d'igualar immigració i serveis socials, cal tenir en compte aquells àmbits, grups i sectors on pugui haver-hi un major risc de fragmentació o discriminació, com ara dones, infants i joves.

6. Acolliment lingüístic i ús social de la llengua catalana

Impulsar el català com a llengua habitual de comunicació i de ciutadania a Catalunya és un objectiu del Govern. La disminució de les barreres relacionades amb el coneixement i l'ús del català per part dels immigrants són elements que es tindran presents per igualar les oportunitats de tots els ciutadans que viuen a Catalunya.

7. Inserció laboral i autonomia personal

Cal actuar en el mercat de treball per tal de crear, en un temps breu, processos d'autonomia personal. Una entrada correcta en el mercat laboral a través dels mecanismes indicats (règim general i contingent) facilita l'assoliment d'una bona inserció inicial. Cal millorar l'adaptació de les polítiques actives, i també els mecanismes d'integració laboral i no discriminació dins de les empreses.

8. Atenció al factor sexe

El factor sexe es converteix en un element transversal de les polítiques de ciutadania i immigració que s'impulsen des d'aquest Pla. Igualment, el factor migració constitueix un element transversal de les polítiques de sexe. A Catalunya, amb un nombre important de dones migrades, cal que aquesta realitat es tradueixi en l'abordatge de les diferents accions d'acollida, accés als serveis públics, formació, inserció laboral, integració i, també, de la mateixa gestió de la diversitat cultural, considerant les dones migrades agents socials actius.

9. Incorporació dels joves d'origen immigrant a les polítiques de joventut

Cal millorar el contacte entre els joves autòctons i els arribats recentment. El Pla preveu l'adaptació de les polítiques de joventut a la realitat actual i la millora del coneixement per part dels joves d'origens diversos. També s'han d'atendre les situacions específiques que comporten risc social.

10. Formació dels professionals

El Pla impulsa una sèrie de programes de formació dels professionals dels diferents àmbits que els permeti millorar la seva tasca. També, dins d'aquesta línia, la formació dels professionals de la diversitat serà un àmbit d'impuls, en coordinació amb les universitats i els centres de formació.

11. Accés a la informació

Una de les prioritats de les accions del Govern serà la millora de l'accés a la informació de les persones nouvingudes. Qualsevol acció objecte d'un mecanisme propi d'informació ha de ser pensat i dissenyat amb capacitat de ser accessible a tota la ciutadania. Atès que sovint els immigrants desconeixen les vies d'informació informals o en viuen lluny, les institucions catalanes han d'adaptar els seus mecanismes informatius a la nova realitat.

12. Lluita contra el racisme i la discriminació

Catalunya ha d'avançar en la lluita contra la discriminació, facilitar la informació sobre els drets, contribuir a l'accés als serveis públics amb igualtat d'oportunitats, donar un tracte igualitari, i perseguir qualsevol acció discriminatòria o racista. La conscienciació i la sensibilització social seran els eixos de les polítiques d'aquest Pla.

8. Canvis legals i competencials a fi d'establir un model de ciutadania més just i realista

El Pla de ciutadania i immigració proposa que s'avancin les negociacions per promoure els canvis normatius i legislatius necessaris, que s'adeqüi l'ordenament jurídic perquè permeti l'establiment d'un model de ciutadania incloent, més just, realista, i que doni a les persones una estabilitat social, laboral i emocional.

Marc competencial de l'Estat:

- Promoure mecanismes que permetin documentar les persones en situació administrativa irregular, via arrelament social i laboral, de manera eficaç i flexible.
- Incrementar mecanismes de coordinació interadministrativa en les tasques d'inspecció de les condicions de treball.
- Promoure modificacions als requeriments per accedir a les polítiques actives d'ocupació.
- Proposar mecanismes que agilitin els tràmits per a les homologacions acadèmiques i professionals.
- Promoure modificacions legislatives per garantir la igualtat d'oportunitats pel que fa als drets polítics, en concret el dret a vot.
- Treballar envers una millora substancial i una flexibilització dels supòsits de protecció internacional de persones (asilats, refugiats i desplaçats).

Marc competencial de Catalunya:

- Promoure la participació de les entitats de persones d'origen estranger als òrgans de participació de la Generalitat, referits a tots aquells àmbits relacionats amb la situació social, econòmica, laboral o cultural dels nous ciutadans.
- Integrar sistemàticament la perspectiva de sexe als diferents programes i projectes proposats, així com dissenyar programes específics per a col·lectius de dones migrades que pateixin discriminació múltiple. Assegurar el factor sexe en tots els programes d'inserció laboral.
- Garantir una comunicació correcta entre els professionals i els ciutadans i, sobretot, en aquells serveis públics on la manca de comprensió pot perjudicar els drets bàsics de les persones (justícia, salut...).
- Garantir la homogeneïtat de criteris en l'empadronament en tots els municipis de Catalunya.
- Promoure inversions en els barris d'aquelles zones amb una presència destacada de població immigrada.
- Incrementar els pressupostos de les polítiques socials, sobretot en aquells temes on els percentatges d'accés per part de la població d'origen estranger són més alts.
- Augmentar el parc d'habitatges socials de lloguer.
- Avançar en l'elaboració i el debat de la futura Llei d'acollida a Catalunya.
- Aplicar els instruments legislatius existents en matèria de discriminació.

Cal també avançar en la participació de la Generalitat de Catalunya en la gestió de les polítiques d'immigració, concretament en els punts següents:

- Tenir un paper actiu en la presa de decisions sobre el contingent i els procediments per a la seva regularització i gestió.
- Gestionar el fons econòmic per a programes d'acollida i integració creat en els pressupostos generals de l'Estat.

Òrgans de participació

L'espai principal de participació dels agents socials, les administracions locals, les entitats, les associacions d'origen immigrant es fa a través del Consell Assessor d'Immigració, que dins les actuacions d'aquest Pla es preveu modificar-lo per tal de convertir-lo en *Taula per a la ciutadania* amb un funcionament i una composició nous.

Cal destacar també altres dos òrgans que poden incidir en la política d'immigració de la Generalitat: la Comissió d'Immigració, creada el 2004, al si del Servei d'Ocupació de Catalunya; i l'organisme de participació i diàleg social creat, a inicis del 2005, arran de l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. Aquest serà l'àmbit propi de diàleg en matèria d'igualtat i d'acció contra la discriminació al si de les empreses.

La Generalitat de Catalunya té en marxa diferents plans sectorials que, de manera específica o bé pel tipus d'accions, tenen una incidència molt important en l'àmbit de la ciutadania i la immigració. Per al

desenvolupament del Pla de ciutadania i immigració, aquests plans són referències bàsiques que s'han tingut en compte a l'hora d'elaborar aquest pla transversal.

Pla per a la llengua i la cohesió social (Subdirecció de Llengua i Cohesió Social. Departament d'Educació)

L'objectiu general del Pla és potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural i la llengua catalana en un marc plurilingüe. Entre els objectius específics hi figuren la consolidació de la llengua catalana com a eix vertebrador d'un projecte plurilingüe; el foment de l'educació intercultural, basada en la igualtat, la solidaritat i el respecte a la diversitat de cultures, en un marc de diàleg i de convivència; i la promoció de la igualtat d'oportunitats a fi d'evitar qualsevol tipus de marginació.

Pla director d'immigració i cooperació (Departament de Salut)

El nou Pla director té com a objectiu donar una resposta més bona a les necessitats i les demandes de la població. Aquest Pla planteja objectius molt específics, entre d'altres:

- Identificar les desigualtats de salut i d'accés als serveis per part de la població immigrada, així com la qualitat dels serveis, la satisfacció i els costos.
- Planificar i ordenar els serveis d'utilització pública per tal de donar resposta als problemes específics de la població immigrant, així com a les patologies importades.
- Planificar les necessitats en l'àmbit de l'atenció sanitària derivades de l'increment de població immigrada de temporada.
- Assessorar els professionals d'atenció primària de salut i hospitalària.
- Proposar criteris i mesures per millorar la coordinació entre els recursos sanitaris i socials en matèria d'immigració i cooperació en l'àmbit central i territorial.

Plans de desenvolupament comunitari (PDC) (Direcció General d'Actuacions Comunitàries i Cíviques. Departament de Benestar i Família)

Aquests plans es van iniciar l'any 1996 com una estratègia de prevenció i lluita contra els processos d'exclusió social, i per poder donar resposta a les demandes de la societat civil de qualsevol barri o indret de Catalunya.

Els objectius més específics dels PDC són els següents:

- Millorar la qualitat de vida de les ciutadanes i els ciutadans, que promogui el desenvolupament integral de la persona i que impulsi iniciatives economicosocials, afavorint el desenvolupament sostenible tant de zones rurals com d'urbanes.
- Fomentar la coresponsabilitat i el compromís de totes les persones i tots els segments de la societat, especialment el teixit associatiu i econòmic i els agents socials amb el suport de les administracions.
- Desenvolupar les potencialitats individuals i col·lectives per tal d'incrementar el nivell d'autonomia i promoció.

9. Línies estratègiques i polítiques prioritàries del Pla

Polítiques d'acollida

L'arribada de la població estrangera s'ha de gestionar amb previsió i amb una política anticipativa. La primera imatge, el primer contacte, les primeres relacions que una persona rep de la societat d'acollida la condicionen en la seva visió que pren del lloc on ha arribat, en la cohesió social i la plena incorporació social d'aquesta persona al país. L'arribada és, doncs, un dels moments clau per a les persones. Dur a terme una bona política d'acollida que englobi tant la primera acollida com la que es faci des dels diferents sistemes, serveis i equipaments garantirà que la informació i el coneixement que n'obtingui la persona nouvinguda sigui l'element indispensable per a promoure la seva plena autonomia al més ràpidament possible.

És per això que cal impulsar mecanismes que permetin seguir itineraris que garanteixin el coneixement de l'entorn, el coneixement de la llengua, la formació laboral i, quan sigui necessari, l'acolliment residencial.

Programes:

Objectius tàctics	Àmbits	Programes 2005-2008
Coneixement de l'entorn	Sanitat	Programa d'acollida a l'entorn sanitari
	Educació	Aules d'acollida
	Laboral	Programa d'acollida a l'empresa
		Servei per a facilitar la contractació en origen de treballadors estrangers
		Acollida, contractació i allotjament dels treballadors i les treballadores de temporada
		Programa d'acollida en el món laboral
		Programa d'informació i formació sobre els drets i el mercat laboral
	Sociocultura	Coneixement de la societat d'acollida
	Assessorament jurídic	Programa d'assessorament jurídic d'estrangeria
Institucions	Programa "Arrela't"	
Coneixement de la llengua	Persones adultes	Acollida lingüística
Acollida residencial	Habitatge	Xarxa de mediació per al lloguer social
	Vulnerables	Xarxa d'acollida
	Menors	Acollida de menors no acompanyats

Polítiques d'igualtat

Un cop passat aquest primer moment d'acollida, l'establiment més o menys permanent d'aquestes persones comporta haver de dur a terme una sèrie de polítiques d'igualtat per tal d'equiparar progressivament les persones immigrades a la categoria de ciutadà, i garantir la igualtat d'oportunitats i reduir a la mínima expressió qualsevol situació de desavantatge, ja que la diferència de drets i deures són uns dels reptes prioritaris. Aconseguir que totes les persones que viuen a Catalunya se sentin catalanes i siguin considerades com a tals garantirà una societat més cohesionada i integrada.

Les polítiques d'igualtat tenen quatre eixos:

- *Facilitar l'accés* en igualtat de condicions als serveis i els recursos, millorant-los i adequant-los, quan calgui.
- *Formar els professionals* en l'atenció de persones de contextos culturalment diversos.
- *Promoure la participació* dels ciutadans d'origen immigrant a la vida social, cultural, esportiva, econòmica i política, així com en els espais de participació i diàleg amb les administracions del país, com a agents actius.
- *Promoure* la millora, si cal, de la seva *capacitació individual*, bé sigui en l'àmbit lingüístic, el laboral o l'acadèmic.

Programes:

Objectius tàctics	Àmbits	Programes 2005-2008
Millora de l'accés	Educació	Programa de millora de la distribució dels alumnes d'origen estranger en els centres educatius
		Programa d'escolaritat no obligatòria
	Habitatge	Programa de concessió d'ajuts al pagament del lloguer
		Programa d'accés a la informació en matèria d'habitatge
	Salut	Accés a la sanitat pública de dones en situació d'exclusió social
	Cultura	Programa de foment de l'ús de les xarxes de biblioteques com a espais d'acollida i punts de distribució del material que s'elabori per facilitar la informació a les persones nouvingudes
	Administració pública	Programa d'informació per a l'accés a les convocatòries públiques de la Generalitat
	Joventut	Informació i orientació específiques per a joves d'origen immigrant
Defensa/Seguretat	Assistència lingüística dels estrangers detinguts en el marc de la investigació policial	

Formació dels professionals	Laboral	Formació de formadors ocupacionals i d'inserció laboral
	Educació	Formació dels professionals dels centres educatius
	Salut	Formació de professionals dels centres de salut
		Formació dels professionals del Pla director d'immigració i cooperació
	Serveis socials	Formació dels professionals de l'àmbit social
	Atenció al públic	Formació dels professionals sobre atenció al públic culturalment divers
	Seguretat	Educació en la diversitat cultural en la formació de l'Escola de Policia de Catalunya
		Formació per a la diversitat dels cossos de seguretat
	Joventut	Formació dels professionals de la joventut per a l'orientació i l'assessorament
Participació	Social	Suport a les entitats i les associacions d'immigrants
		Programa de formació de responsables associatius en la gestió de la diversitat
	Cultural	Foment de la participació dels ciutadans d'origen estranger a les activitats culturals i lúdiques
	Joventut	Programa de promoció de l'associacionisme juvenil
	Lleure i esport	Programa de foment de la participació de tots els joves a les activitats esportives
Millora de la capacitat individual	Alfabetització i titulació bàsica	Formació de persones adultes
	Laboral	Polítiques actives d'ocupació
		Programa d'informació d'empresaris d'origen estranger
	Coneixement de la llengua	Impuls i ús del català
		Promoció de l'aprenentatge i l'ús de la llengua catalana en el món laboral
		Formació en llengua i cultura d'origen familiar
		Ensenyament lingüístic als centres d'internament
	Dona	Millora formativa de les dones d'origen estranger
Menors	Programa d'autonomia i inserció sociolaboral dels menors sense referents familiars a Catalunya	

Polítiques d'acomodació

Les polítiques d'acomodació tenen com a objectiu principal gestionar les relacions entre tots els ciutadans, i comporten dirigir les zones públiques d'interacció (gestió de l'espai públic i de la diversitat) i promoure el coneixement mutu.

Així, les polítiques d'acomodació tenen dos eixos:

- La *gestió de la diversitat* en els sistemes educatius, sanitaris i socials, entre altres, on cal donar respostes adequades tenint en compte interessos diferents, tot informant correctament el conjunt de la ciutadania per tal de disminuir la percepció preferencial que erròniament creuen que tenen els ciutadans d'origen immigrant.
- La *sensibilització* del conjunt de la població i, sobretot, de la que demostra menys empatia, davant la realitat canviant, amb la millora del coneixement.

Programes:

Objectius tàctics	Àmbits	Programes 2005-2008
Gestió de la diversitat	Salut	Anàlisi de la mediació intercultural en el Sistema sanitari de Catalunya
		Suport als professionals de la salut en la tasca d'educació nutricional i consells alimentaris
	Educació	Plans educatius d'entorn
	Religió	Impulsar, des de la laïcitat, el respecte dels drets de llibertat religiosa
		Fomentar el coneixement de la realitat i la llengua catalanes per part dels líders religiosos immigrants
		Millorar la relació i el respecte entre les entitats religioses i la resta de la societat catalana a través del seu teixit associatiu
	Joventut	"Calidoscopi"
		Programa de prevenció de les violències entre joves
	Sexe	Suport als professionals en la gestió dels casos de les mutilacions genitals femenines
		Programa de lluita contra la violència i l'explotació sexual
	Seguretat	Establir relacions amb les diverses comunitats d'immigrants
	Justícia	Programa d'atenció a persones d'origen estranger als centres penitenciaris de Catalunya
	Formació de professionals	Programa de formació dels professionals que gestionen la diversitat

Accions de sensibilització	Coneixement	Anàlisi de les trajectòries relacionades amb la salut de diferents col·lectius de dones immigrades a Catalunya
		Estudi sobre les trajectòries de la població estrangera a Catalunya
		Estudi de les necessitats d'allotjament per a treballadors temporers: sector agropecuari i turístic
		Estudi sobre immigració i seguretat
		Estudi sobre un model d'actuació en matèria de codesenvolupament
		Coneixement mutu entre cultures; exposicions i debats sobre mites identitaris; discurs orient-occident.
		Criteria sobre la gestió del pluralisme lingüístic
		Programa de millora del coneixement i la imatge
		Mesa per la diversitat en l'audiovisual
	Relació i convivència	Programa "Voluntaris per la llengua"
	Tallers en llengua catalana per a la cohesió social	

Programa integral d'acollida (PIA)

L'acollida que fins en aquest moment s'ha fet a les persones nouvingudes s'ha caracteritzat per la manca d'un model d'actuació coordinat i integral. Cal dur a terme un treball en xarxa amb el conjunt de les associacions, institucions i administracions que treballen directament o indirectament per a l'acollida de les persones nouvingudes en un territori determinat. Les actuacions orientades a la gestió de l'acollida d'immigrants han de ser, per definició, necessàriament transitòries, s'han de configurar com unes de les poques actuacions específicament adreçades a immigrants i han de tenir un caràcter temporal.

La primera acollida

A les persones que acaben d'arribar se'ls ha de garantir una sèrie d'informació sobre l'entorn on han arribat, així com una oferta formativa adequada de llengua i d'adaptació laboral.

L'acollida sectorial

En la mesura que aquestes persones accedeixen a diferents àmbits sectorials com la salut, l'escola, el món laboral, els serveis socials, l'habitatge, etc., han de disposar d'informació adequada sobre el funcionament dels serveis.

Plans locals de ciutadania i immigració

A fi de posar en marxa les línies d'actuació que el Pla de ciutadania i immigració defineix, és necessari que la Generalitat de Catalunya impulsi plans locals als ajuntaments i les comarques. Només així serà

possible aplicar aquestes línies i vetllar per la bona coordinació entre diferents territoris, sempre tenint en compte les diferents realitats de la immigració a Catalunya segons sigui l'àmbit local concret.

Les actuacions principals dels plans locals són:

- Accions de formació als professionals del territori.
- Accions per promoure i ajudar que els municipis i les comarques estableixin els canals i els mecanismes adequats de promoció de la participació dels immigrants en la vida social i cultural del municipi.
- Gestió dels mecanismes i els professionals per facilitar la comunicació intercultural adequada entre els professionals i les persones nouvingudes d'origen estranger.
- Actuacions de sensibilització de la població, de promoció del coneixement i les relacions mútues, d'informació i formació sobre la nova realitat, i de foment de la convivència ciutadana.

Anexo

Plan de ciudadanía e inmigración 2005-2008

Recopilación de ideas clave

1. La inmigración en el mundo: estado de la cuestión y retos de futuro

- Entre el 2% y el 4% de la población del planeta se puede considerar inmigrante internacional. Se prevé que la cifra aumente en un futuro próximo.
- **La inmigración actual es una de las expresiones más visibles de las desigualdades mundiales y de la globalización.**
- Los recorridos son más y más diversificados, y se amplía el número de países receptores y el de países emisores.
- Una especificidad de los flujos migratorios actuales radica en su concentración en determinadas zonas, donde se convierte en un factor clave de transformación social.
- En Europa, Norteamérica y Australia prácticamente todas las grandes ciudades tienen concentraciones de inmigrantes significativas. Es habitual que ciertos barrios se conviertan en centros de asentamiento de inmigrantes, diferenciados por negocios distintivos, asociaciones, instalaciones sociales y lugares de culto.
- La inmigración es un factor de enriquecimiento, no sólo económico, sino también social, cultural y político.
- Los actuales flujos migratorios se han diversificado y se han vuelto más complejos. Los países de acogida deben afrontar movimientos de población extremadamente dispares.

Enriquecimiento: La inmigración es un factor de enriquecimiento, no sólo económico, sino también social, cultural y político.

- **Los emigrantes se convierten en nuevos actores transnacionales con capacidad de transformación social, política y económica.**
- El sur de Europa, que había sido lugar de origen en ciclos migratorios anteriores, es ahora lugar de destinación, y sus países reciben y tienen que integrar un número importante de población extranjera.
- En la mayoría de los países de la Unión Europea (UE), la inmigración de carácter económico predomina notablemente sobre la inmigración por otros motivos.
- Habrá que estar atento a las expectativas de mejora de la renta futura de los nuevos países de la UE y a los períodos transitorios para la libre circulación.
- Los últimos decenios han estado marcados por políticas progresivamente restrictivas a la migración, sobre todo en los países de la Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económicos (OCDE), que evitan la inmigración irregular.
- En los últimos años, en los países de la Unión Europea es habitual la introducción de modificaciones sustanciales de sus legislaciones de inmigración y de las orientaciones de sus políticas.
- La actual dimensión de las migraciones pone de manifiesto la necesidad de establecer mecanismos efectivos de gestión y regulación de los flujos migratorios.
- **Las regulaciones globales, la gestión coherente, las responsabilidades compartidas y las políticas cooperativas constituyen la base de los nuevos retos para la gestión migratoria.**

2. Pasado y presente de la inmigración en Cataluña

- Los movimientos migratorios constituyeron la base del crecimiento de la población catalana en los tres primeros cuartos del siglo XX.
- Aunque muchos de los procesos actuales de la inmigración tengan sus orígenes en el pasado, existen elementos nuevos. Destaca, como hecho especialmente relevante en la dinámica demográfica, el inicio de una nueva migración procedente del extranjero.
- **En los últimos cinco años, el flujo de extranjeros que han llegado a nuestro país, lejos de estabilizarse, se ha acelerado, diversificado y extendido a todo el territorio.**
- La inmigración irregular, como en el resto del Estado español, representa en Cataluña un fenómeno presente y preocupante.
- La comunidad marroquí continúa siendo la más numerosa, pero en términos relativos ha perdido peso. Se trata de la comunidad con mayor presencia en todas las demarcaciones (excepto de las Terres de l'Ebre) y en buena parte de las comarcas. Igualmente, el colectivo marroquí es el que tiene mayor presencia en el mercado de trabajo y también más alumnado en las aulas.

Realidad consolidada: *el crecimiento total de la población catalana en el período 2001-2005 es fruto, alrededor de un 90%, de la aportación de las inmigraciones extranjeras.*

- **La evolución de la población extranjera en Cataluña en los últimos años presenta un crecimiento de la población originaria de América latina.**
- Entre las nacionalidades que destacan por su crecimiento acelerado, cabe mencionar la ecuatoriana y la rumana.
- Tanto las cifras oficiales como las no oficiales coinciden en el hecho de que una de las características de las olas migratorias actuales es una incidencia territorial desigual y una dispersión creciente por todo el territorio.
- La mayor parte de la población extranjera se concentra en la demarcación de Barcelona, donde representa el 10,5% del total de los habitantes.
- La franja litoral y las áreas agrarias actúan como centro de atracción de extranjeros.
- El colectivo suramericano y el asiático se caracterizan por una localización marcadamente urbana, mientras que el africano tiene una distribución más equilibrada, con presencia significativa en los municipios de dimensiones medias.
- La población latinoamericana, presente en el territorio desde la década de 1980, fundamentalmente como exiliados políticos y emigrantes económicos, se ha multiplicado por cinco en el período 2000-2004.
- Otra presencia destacable en Cataluña es la del colectivo asiático. La nacionalidad más numerosa es la china, con un incremento importante del colectivo pakistaní en los últimos años.
- En los últimos años, las nuevas olas migratorias han ido reduciendo la proporción de los colectivos pioneros de la migración contemporánea en Cataluña.

- **El crecimiento de las nacionalidades procedentes del este de Europa, con Rumanía, Ucrania y Rusia al frente, es una de las tendencias más destacadas de los últimos cuatro años.**
- A partir del 2000, las migraciones internacionales hacia Cataluña dejan de ocupar un lugar secundario en la dinámica demográfica catalana y se convierten en un elemento central. El crecimiento total de la población catalana en el período 2001-2005 es fruto, alrededor de un 90%, de la aportación de las inmigraciones extranjeras.
- Se ha incrementado el número de nacimientos de madres extranjeras, que en tres años se ha duplicado: en el 2003 representan el 16,4% del total de los nacimientos de Cataluña.
- La estructura por edades de la población extranjera en Cataluña corresponde a una población joven, con una alta proporción de personas en edad activa y una ligera asimetría en los sexos en favor de los hombres (índice de masculinidad de 125 hombres extranjeros por cada 100 mujeres inmigradas).
- En el año 2004, la cifra de 250.383 extranjeros constituye el 8% del total de afiliaciones a la Seguridad Social en Cataluña. El colectivo con mayor presencia en el mercado laboral catalán es el de los marroquíes (20%), seguido de los ecuatorianos (9%), los colombianos (5%) y los chinos (4%). Dos terceras partes de estas afiliaciones corresponden a hombres; y el 81%, a extracomunitarios.
- Las mujeres representan el 33% de las altas laborales de personas extranjeras, a pesar de que el porcentaje crece en los últimos años.
- Por sectores, los dos que concentran la mayor parte de la contratación de extranjeros son la construcción y la hostelería.

Explicar la realidad: *es necesario explicar mejor a la ciudadanía las transformaciones de la sociedad catalana actual, fruto de la nueva inmigración.*

- Una primera observación respecto al tipo de actividad profesional es que tienden a dedicarse a trabajos de menor calificación, como por ejemplo el peonaje o el servicio doméstico. Los colectivos africano y latinoamericano son los que más se concentran en estas categorías. Los originarios de Europa del Este encuentran ocupaciones en categorías más altas.
- **La concentración de la población extranjera en los niveles más bajos del mercado laboral se produce con independencia del nivel de formación, bastante similar al de la población en conjunto.**
- A principios del curso 2004-2005 el alumnado extranjero representaba el 9% del total de alumnos del sistema educativo; si nos centramos en la enseñanza obligatoria (E. Primaria y ESO), el porcentaje asciende al 10,2%.
- En los centros de titularidad pública el porcentaje de alumnos extranjeros se eleva al 12% del total, mientras que en los centros privados representan sólo el 3%; en el caso de la enseñanza obligatoria estos porcentajes son del 14% y el 4%, respectivamente.

3. La acción del Gobierno de la Generalitat: de los planes interdepartamentales (1993-2000/ 2001-2004) al Plan de ciudadanía e inmigración (2005-2008)

- Se puede constatar una larga trayectoria del Gobierno de la Generalitat en el desarrollo de políticas de inmigración.
- En el año 1992 se crea, por acuerdo de Gobierno de la Generalitat, la Comisión Interdepartamental para observar y coordinar las actuaciones en materia de inmigración.
- El I Plan interdepartamental de inmigración (1993-2000) se redactó en un contexto marcado por el inicio del crecimiento de la inmigración en Cataluña y tenía la finalidad de promover la integración de la población inmigrante mediante políticas coordinadas e interdepartamentales.
- El 31 de agosto del 2000 el Gobierno creó la Secretaría para la Inmigración, adscrita al Departamento de la Presidencia. Uno de los primeros encargos que ésta recibió fue la elaboración del II Plan interdepartamental de inmigración (2001-2004), que se aprobó el 18 de julio del 2001.
- El Plan de ciudadanía e inmigración (2005-2008) debe beneficiarse de los planes anteriores y debe ser coherente con algunas de las líneas iniciadas, pero, a la vez, debe tratar de innovar y mejorar aquellos aspectos en que se han constatado desaciertos y dificultades.
- Se valora positivamente la perspectiva interdepartamental que considera que la inmigración es una materia en la cual todos los departamentos de la Generalitat tienen competencias y responsabilidades.
- Los objetivos políticos definidos en los planes anteriores aún son válidos en líneas generales, lo cual permite su mantenimiento, a pesar de que se debe trabajar de cara a una mejora del sistema de evaluación de éstos.
- Los programas de actuación de los planes anteriores se exponían aislados, sin correlación con los objetivos políticos definidos. Es preciso, pues, buscar una coherencia, de modo que los principios generales informen efectivamente de las políticas que se deben llevar a cabo y de los programas que se deben implementar.
- El II Plan interdepartamental de inmigración no define la importancia y la extensión de cada eje temático ni de los programas, de manera que no prioriza y sitúa en el mismo nivel programas de actuación con una extensión y un alcance muy desiguales. Es necesario establecer prioridades generales, pero también que, dentro del nivel de las políticas sectoriales y los programas de actuación, se fijen unas prioridades propias.
- El II Plan interdepartamental de inmigración no define el marco geográfico ni temporal de actuación. Se debe apostar por la máxima especificidad posible y la coordinación real, en los ámbitos territorial y temporal de los programas de actuación.
- Es preciso aportar una visión de conjunto e integradora que recoja, de forma exhaustiva, todas las actuaciones que se lleven a cabo.
- Una de las carencias más evidentes del II Plan interdepartamental de inmigración es la carencia de asignación presupuestaria. Es necesario esforzarse en concretar los recursos y los presupuestos que se destinarán para el desarrollo de los programas.
- Los cambios que atraviesan las sociedades contemporáneas en los sistemas económico y social plantean retos y requieren un replanteamiento del estado del bienestar, dada la desprotección, aún, de amplias capas de la sociedad.

- **Uno de los principales desafíos que genera la presencia y la llegada de la inmigración ante las restricciones del estado del bienestar es precisamente la cuestión de la relación entre las contribuciones que los inmigrantes efectúan al Estado y las prestaciones y transferencias que reciben.**
- En estos momentos, en Cataluña, a pesar de que la población inmigrada se distribuye por casi todo el territorio, hay barrios y zonas con una presencia más destacada.
- La concentración en determinados barrios y zonas genera también concentración de alumnos en las escuelas de estas zonas, ocupación del espacio público, transformación del tejido comercial, etc. Esta segregación espacial, nada recomendable para favorecer la integración y el conocimiento mutuo, debe abordarse con unas políticas globales de prevención y rehabilitación de los barrios y las zonas degradadas o en proceso de degradación.
- Todo el esfuerzo que se ha llevado a cabo en el campo de la formación no ha sido suficiente. Quedan aún sectores de profesionales que no han recibido la formación suficiente: salud, ocupación, otros profesionales no específicamente vinculados, etc.
- Los servicios que facilitan la comunicación no han llegado a todos los sectores, ni a todo el territorio, y todavía no está claro qué tipo de servicios son necesarios: mediación intercultural, traducción, etc.
- La adaptación de los materiales informativos tampoco se ha hecho en todos los sectores, ni en todos los ámbitos, y la que se ha llevado a cabo no siempre ha tenido en cuenta las necesidades de buena parte de la población que necesita estos materiales.
- A pesar de que en Cataluña el Decreto 188/2001, de 26 de junio, de los extranjeros y de su integración social, estableció un acceso en igualdad de condiciones a los servicios ordinarios, cabe mencionar que todavía hay una serie de prestaciones y servicios a los que no pueden acceder muchas de las personas extranjeras.
- En lo que concierne al ámbito laboral, la incorporación al trabajo se ha hecho según las necesidades del mercado, sin capacidad de gestión ni regulación. Además, dentro del ámbito laboral, todavía existen dos áreas específicas con capacidad de actuación desde Cataluña que están poco desarrolladas: la contratación en origen y la gestión del trabajo temporero (sectores agrícola y turístico).
- La acogida residencial de las personas en situación de vulnerabilidad no se ha abordado lo suficiente. La acogida de los menores no acompañados continúa siendo también un tema al cual se tiene que dar respuestas más integrales.
- Una de las necesidades más perentorias que tienen todas las personas cuando llegan a un territorio nuevo es el aprendizaje de la lengua que en él se habla. En Cataluña existe una oferta formativa que, a pesar de haber hecho algunos esfuerzos para adaptarla a la nueva realidad, es aún claramente insuficiente: no alcanza todo el territorio y no hay suficientes plazas para la demanda existente.
- Otro de los déficits es el reconocimiento y la promoción del conocimiento de las diferentes culturas presentes hoy en Cataluña, más allá de las iniciativas puntuales de realización de fiestas interculturales en las que lo que predomina es la gastronomía, la música y los actos folclóricos.
- **En términos generales, la percepción actual que la población autóctona tiene de la inmigración es bastante negativa. En buena parte esto es resultado de haber estado muchos años recibiendo población extranjera sin que la sociedad de acogida haya podido gestionar ni su llegada ni sus efectos.**
- Se pone de manifiesto que la insuficiencia del estado del bienestar provoca la competencia entre los de aquí y los de fuera, y responsabiliza de las carencias al más débil, al último que ha llegado, a quien tiene menos posibilidades de defenderse, y no a la falta de respuestas adecuadas del sistema político, social y económico que tenemos.

4. El Plan de ciudadanía e inmigración 2005-2008. Un enfoque nuevo: la ciudadanía residente

- Nuestra memoria de sociedad con una larga historia de migraciones condiciona la perspectiva y el compromiso ante las personas y sus dificultades.
- Aspiramos a una sociedad articulada socialmente bajo el principio de la igualdad, con un proyecto cultural y político que sea abierto y plural. Es un enfoque optimista, estimulado por una tradición de acogida, que percibe los procesos migratorios actuales como una nueva oportunidad para trabar una sociedad catalana con proyección de futuro.
- El Plan de ciudadanía e inmigración 2005-2008 propone un concepto nuevo de ciudadanía que pretende avanzar hacia la igualdad de derechos y deberes de todos los catalanes y las catalanas, con independencia de la nacionalidad y de las situaciones jurídicas, dentro de los límites competenciales del marco actual. El vínculo requerido para el acceso a la ciudadanía y su reconocimiento es la residencia.

***País de inmigraciones:** nuestra memoria de sociedad con una larga historia de migraciones condiciona la perspectiva y el compromiso ante las personas y sus dificultades.*

- La ciudadanía plural y cívica se basa en tres pilares básicos –el valor del pluralismo, el principio de la igualdad y el civismo como norma de comportamiento– que se erigen como orientaciones fundamentales de las instituciones y de la sociedad catalana.
- Los derechos fundamentales del ser humano, la dignidad y el valor de la persona, el pluralismo y el reconocimiento de la diversidad cultural, la no discriminación entre hombres y mujeres, así como el apoyo al progreso social y a unas mejores condiciones de vida dentro de un mundo más libre, fundamentarán el concepto de ciudadanía que queremos promover.
- El valor del pluralismo incluye el valor de la *laicidad*. Se entiende por laicidad la separación entre el poder político y las confesiones religiosas: el Gobierno como tal no se identifica con ninguna creencia religiosa, y ninguna creencia religiosa no puede pretender imponerse a través del Gobierno.
- Dentro del marco de actuación y de gestión del nuevo Plan de ciudadanía, el Gobierno establece que el principio de igualdad es el principio legitimador básico de las políticas que se elaboren desde todos los sectores públicos de la Generalitat.

***Ciudadanía residente:** hay que impulsar y proyectar un nuevo concepto de ciudadanía basado en la residencia efectiva, reconocida por el empadronamiento. La residencia hace a todo el mundo, independientemente de la nacionalidad y de la situación jurídica, ciudadano de Cataluña.*

- El Plan, en su clara apuesta para un enfoque basado en la ciudadanía plural y cívica, aboga por introducir dos conceptos para garantizar la aplicación del principio de la igualdad dentro de la diversidad cultural: el de *desventaja* y el de *imparcialidad*.
- El Gobierno diferencia entre desventaja y desigualdad. Las peculiaridades que discriminan a los ciudadanos residentes en Cataluña requieren políticas compensatorias cuyo objetivo sea que los ciudadanos puedan superarlas. La desventaja, en este caso, debe tener un tratamiento específico.

Derechos y deberes: *la ciudadanía en Cataluña comporta el conocimiento y el cumplimiento de los compromisos mutuos. Cualquier persona que resida en Cataluña debe gozar de los derechos y, también, asumir los deberes de ciudadanía.*

- **La imparcialidad es la respuesta a la pregunta sobre cómo tiene que aplicarse la igualdad de trato a las diferentes culturas. Básicamente significa que al gestionar la diferencia cultural no se privilegia una cultura determinada.**
- **El civismo es la norma básica que debe orientar la relación entre las personas, sea cual sea su lengua de origen, cultura, religión y color de piel. El civismo se manifiesta mediante una actitud y una norma de comportamiento de acción pública que permiten la convivencia entre las personas y aseguran la cohesión a lo largo del tiempo. Gestionar estas zonas públicas de interacción constituye uno de los principales objetivos del Plan.**
- La propuesta de ciudadanía plural y cívica se ajusta a dos perspectivas que se complementan:
 - Perspectiva de inclusión: reducir a la mínima expresión cualquier situación de desventaja causada por la diferencia de derechos que tienen los nuevos ciudadanos respecto a la ciudadanía ya existente.
 - Perspectiva de acomodación: gestionar los espacios de contacto entre las instituciones públicas y privadas del país, y entre los residentes procedentes de la nueva inmigración y los residentes autóctonos.

Convivencia: *es necesario impulsar la cultura del civismo como comportamiento de acción pública común que permite la convivencia entre personas y se basa en el respeto de derechos y deberes.*

- Este marco de actuación deja poco margen a la implementación efectiva del nuevo enfoque de ciudadanía, sobre todo a corto plazo. De ahí que el Parlamento de Cataluña impulse una nueva distribución de competencias, que cree un marco de relaciones más realista, flexible y eficiente. Es primordial entender que el enfoque de ciudadanía puede quedar reforzado indirectamente en el nuevo Estatuto de Autonomía de Cataluña. La puesta en práctica de normas y políticas encaminadas en esta línea implicará una promoción más dinámica y efectiva de la igualdad de los inmigrantes respecto de los ciudadanos del Estado, basada en la residencia material en el territorio catalán, siempre y cuando no sea posible basarla en la nacionalidad.

5. Promover y asegurar la estabilidad y la cohesión social en un entorno de diversidad creciente

- El Gobierno considera la diversidad cultural como un hecho histórico inevitable, y su gestión, como una nueva obligación de nuestra sociedad.
- La noción de *interculturalidad* introduce una perspectiva dinámica de la cultura y de las culturas. La cultura no se forja en bloque, de golpe y para siempre, sino que constituye un conjunto dinámico. No existe la noción de cultura como modelo cultural “puro”, puesto que representa fundamentalmente encuentro, interacción, resultado histórico de diferentes factores, tradiciones, lenguas y universos simbólicos.

Reto social: *Cataluña debe continuar avanzando sobre la base de un proyecto social común (país de oportunidades, igualdad, justicia social y dignidad humana). La inmigración supone un gran reto para la estabilidad y la cohesión social. La lucha contra la discriminación debe ser un objetivo prioritario.*

- La interculturalidad es una actitud y un comportamiento basado en la empatía y la comprensión mutua.
- Cataluña no tan sólo descubre una nueva multiculturalidad en la inmigración extracomunitaria, sino que ésta también le obliga a definir las pautas de las relaciones con otras dimensiones de la diversidad cultural preexistente (relaciones con el Estado español).
- El respeto, el reconocimiento, la garantía y la extensión progresiva de los derechos humanos, como principios inexcusables, fundamentales y universales, deben dirigir la gestión del proceso de acomodación en nuestra sociedad de la población inmigrada, ante cualquier interpretación de base estrictamente económica, política o cultural.

***La sociedad catalana es plural:** para conseguir igualdad de trato, de acceso y de oportunidades para todo el mundo, se deben aplicar políticas adaptadas a esta realidad.*

- Las políticas sociales del Gobierno se definen por su universalidad. Esto significa que toda la política está destinada a todo el mundo por igual, independientemente de la definición que tenga la persona y la diferenciación de derechos positivos que establece el Estado español.
- En esta línea de orientación de políticas, el Gobierno adopta una postura clara: rechaza el hecho de categorizar al ciudadano residente por su procedencia étnica o cultural.
- La cohesión y la estabilidad de la sociedad y los factores que tienden a fortalecerla o debilitarla son cuestiones que reclaman la atención de todos los poderes públicos. Es su responsabilidad facilitar al máximo niveles de estabilidad y cohesión altos. En este sentido, creemos que las autoridades locales, en sus respectivos ámbitos geográficos, tienen un papel clave en la gestión de la agenda de estos retos.
- Las políticas sociales del Gobierno de la Generalitat apuestan por un proyecto ciudadano común, con poblaciones de orígenes variados. La responsabilidad máxima del Gobierno es garantizar la adaptación de la población recién llegada al sistema social, así como la buena convivencia entre todas las poblaciones.

***Interculturalidad:** la cultura catalana es el producto dinámico de la fusión cultural y el resultado histórico de diferentes factores, tradiciones, lenguas y universos simbólicos. La interculturalidad, como comportamiento basado en la empatía y el descubrimiento mutuo, es una actitud que cabe promover.*

- Toda política de igualdad y de acomodación de la ciudadanía residente en Cataluña incluye una política lingüística. Asegurar la práctica de la lengua catalana como vehículo propio de comunicación social, económica, política y cultural es uno de los objetivos básicos del Gobierno.
- Que la lengua vehicular de los inmigrados sea el catalán puede incidir mucho en su integración.
- Una identificación con una nación basada en el hecho de compartir elementos comunes debería ser una concepción comprometida en la defensa de la identidad catalana, una identidad que se abre, ahora, a los nuevos catalanes, y se hace, así, más fuerte, más rica y más plural.
- Los ciudadanos residentes en Cataluña, sea cual sea su origen, deben poder comunicarse entre ellos y con las administraciones públicas en catalán. Conseguir este objetivo es responsabilidad no sólo del Gobierno, sino también de todos los poderes públicos y de la sociedad civil, económica y política de Cataluña.

***Lengua de oportunidades:** el catalán es una lengua de oportunidades; facilitemos el acceso y el aprendizaje de esta lengua a los recién llegados.*

- **Las actuaciones del Gobierno no pueden triunfar sin la colaboración y contribución de todos los actores y agentes sociales que, de una manera u otra, intervienen o influyen en los procesos de llegada e integración de la nueva población catalana. El Plan impulsa, pues, un trabajo en red que debe evitar duplicidades y ahorrar recursos, y que debe permitir avanzar hacia una mayor coordinación de las actuaciones.**
- La Secretaría para la Inmigración desarrollará herramientas de coordinación, corresponsabilidad y cooperación para que se conviertan en los principios prácticos de acción que implementen sus programas.
- **Se deben explicar a la ciudadanía las transformaciones que afectan a la sociedad catalana actual.**
- La integración es un proceso bidireccional, dinámico y continuo de ajustes mutuos entre las personas inmigradas y las autóctonas.
- **La integración implica el respeto a los valores básicos de la Unión Europea, y los Estados deben garantizar que éstos son comprendidos, respetados y gozados por todos.**

Presencia y participación: *se debe impulsar la presencia y la participación de las personas inmigradas en todos los aspectos de la vida social, laboral, cultural y política. Las instituciones y los medios de comunicación públicos deben ser ejemplarizantes.*

- En este sentido, la integración tiene las siguientes características, tal y como lo define el Consejo de la Unión Europea:
 - La ocupación constituye una parte fundamental del proceso de integración y es esencial para la participación de las personas inmigradas en la sociedad de acogida.
 - La integración necesita facilidades para un conocimiento básico del idioma, de la historia y de las instituciones de la sociedad de acogida, que tienen que tener su justa correspondencia en el pleno respeto por las lenguas y culturas de origen de las personas inmigradas.
 - La educación es un ámbito esencial para conseguir la integración de las personas inmigradas y de sus descendentes.
 - Resultan de vital importancia los espacios compartidos, el diálogo intercultural y el conocimiento de las culturas de origen de las personas inmigradas. También se deben mejorar los barrios urbanos generalmente degradados donde éstas suelen residir.
 - Una integración real también requiere que las personas inmigradas accedan a las instituciones, los bienes y los servicios públicos y privados de la sociedad de acogida, en igualdad de condiciones con los autóctonos.
 - La práctica de las culturas y las religiones de las personas inmigradas debe ser protegida si no es que entra en contradicción con otros derechos europeos inviolables, con las legislaciones nacionales o con las mismas posibilidades de integración de algunos de sus miembros, como pueden ser las mujeres o los niños.
 - La integración también se ve favorecida por la participación de las personas inmigradas en todos los aspectos de los procesos democráticos y en la formulación de las políticas y las medidas para su beneficio. Entre esta participación se incluye, siempre y cuando sea posible, el derecho a votar y a afiliarse a partidos políticos.

Cooperación: *es preciso impulsar la cooperación entre toda la red de actores sociales, como, por ejemplo, asociaciones, entidades, organizaciones sindicales y empresas.*

- El reto de la inmigración debe figurar transversalmente en todas las competencias públicas, los niveles de gobierno y los servicios públicos y no públicos.

6. Una visión integral y un modelo transversal

- El Plan determina que todas las instancias que gestionan las migraciones compartan unos criterios: en el ámbito organizativo, coordina las políticas básicas y, en particular, establece criterios para la creación de servicios específicos; en el ámbito profesional, promueve programas de formación transversales.
- El Plan implica la participación de la Administración local y de los agentes presentes en el territorio.
- Los programas, y muy especialmente sus acciones, deberán repartirse por el territorio, de manera que no surjan desequilibrios.
- El Plan establece, como uno de los principios básicos de gestión, la coordinación, tanto en los diferentes departamentos y organismos de la Generalitat que tienen competencias en esta materia, como en el ámbito interadministrativo con las otras administraciones públicas, sean de la Administración del Estado, de la Generalitat o de las administraciones locales.
- La dotación de recursos para los programas forma parte del compromiso institucional para desarrollarlos y es un requisito ineludible para alcanzar los objetivos del Plan.

Coordinación: se deben desarrollar políticas de coordinación con todas las administraciones públicas y promover un mejor reparto de responsabilidades y competencias.

- Es necesario efectuar una evaluación global del Plan de ciudadanía e inmigración a partir de datos cuantitativos y cualitativos en relación con las líneas estratégicas previstas en el Plan: políticas de acogida, igualdad y acomodación. Cada una de estas líneas tendrá, dentro del Plan, indicadores de evaluación específicos que harán referencia a los mismos ítems definidos en él.
- El proceso para conseguir una evaluación esmerada debe fundamentarse en la utilización de instrumentos sencillos que permitan una doble evaluación: técnica y global. Se evaluarán tanto la consecución de los programas como la mejora de los procesos.
- Se tienen que establecer y elaborar indicadores sociales que permitan un mejor conocimiento de la realidad de la población inmigrada de Cataluña y que sirvan para planificar, ejecutar y evaluar políticas.

7. Objetivos específicos y ámbitos de actuación prioritarios

El Plan establece doce objetivos específicos. Cada objetivo comporta ámbitos de actuación prioritarios.

1. Establecimiento de un sistema de primera acogida coordinado

Los mecanismos de recepción y acogida se deben coordinar, sistematizar e incrementar. Las políticas de acogida son una prioridad para el Gobierno. El objetivo de este programa será establecer itinerarios

rios informativos y formativos para las personas que llegan a Cataluña, de tal manera que exista un marco de referencia que las ayude a ser autónomas y facilite la convivencia.

2. Mejora de las políticas sociales

La llegada de población inmigrante comporta el refuerzo de las políticas sociales. El impulso y el refuerzo de las políticas sociales del Gobierno de Cataluña son precondiciones básicas de este Plan. Las políticas de ciudadanía requieren mejorar los servicios públicos para todo el mundo, de tal manera que nadie salga perjudicado.

3. Mejora del acceso a la sanidad

Después del esfuerzo realizado para facilitar el acceso a la sanidad de la población inmigrada, así como también para dar respuestas a situaciones específicas, el Gobierno se plantea mejorar la calidad de los servicios de salud, reforzando aquellas áreas que sean deficitarias e impulsando la figura de los profesionales de la mediación dentro del ámbito sanitario.

***Objetivos, ámbitos y evaluación del Plan:** se han definido doce objetivos y tres ámbitos de actuación prioritarios. Se evaluarán tanto la consecución de los programas como la mejora de los procesos. Se han definido los departamentos de Gobierno implicados y se presenta el presupuesto anual que se destina a las diferentes acciones.*

4. Educación intercultural para la cohesión social

Las políticas educativas dirigidas al nuevo reto de la inmigración tendrán como objetivo principal conseguir que la educación sea un ámbito de cohesión social. Además del aumento de los recursos necesarios y de las políticas de equilibrio de la población extranjera en los centros educativos, las prioridades principales serán mejorar la acogida en los centros escolares y reforzar la red estable de entorno escolar y de soporte a la comunidad educativa.

5. Lucha contra la exclusión social

Aunque el Plan impulsa un tratamiento de la inmigración alejado de una visión centrada sólo en la exclusión social e intenta evitar la tentación de igualar inmigración y servicios sociales, debemos tener en cuenta aquellos ámbitos, grupos y sectores en los que pueda haber un mayor riesgo de fragmentación o discriminación, como por ejemplo las mujeres, los niños y los jóvenes.

6. Acogimiento lingüístico y uso social de la lengua catalana

Impulsar el catalán como lengua habitual de comunicación y de ciudadanía en Cataluña es uno de los objetivos del Gobierno. La disminución de las barreras relacionadas con el conocimiento y el uso del catalán por parte de los inmigrantes son elementos que se tendrán presentes para igualar las oportunidades de todos los ciudadanos que viven en Cataluña.

7. Inserción laboral y autonomía personal

Hay que actuar en el mercado de trabajo para crear, en un tiempo breve, procesos de autonomía personal. Una entrada correcta al mercado laboral a través de los mecanismos indicados (régimen general y contingente) facilita la consecución de una buena inserción inicial. Se debe mejorar la adaptación de las políticas activas, y también los mecanismos de integración laboral y no discriminación dentro de las empresas.

8. Atención al factor sexo

El factor sexo se convierte en un elemento transversal de las políticas de ciudadanía e inmigración que se impulsan desde este Plan. De igual modo, el factor migración constituye un elemento transversal de las políticas de sexo. En Cataluña, donde existe un número importante de mujeres migradas, es necesario que esta realidad se traduzca en el abordaje de las diferentes acciones de acogida, acceso a los servicios públicos, formación, inserción laboral, integración y, también, de la misma gestión de la diversidad cultural, considerando a las mujeres migradas como agentes sociales activos.

9. Incorporar jóvenes de origen inmigrante a las políticas de juventud

Es preciso mejorar el contacto entre los jóvenes autóctonos y los que han llegado recientemente. El Plan prevé adaptar las políticas de juventud a la realidad actual y mejorar el conocimiento de los jóvenes de orígenes diversos. También se tienen que atender las situaciones específicas que comportan un riesgo social.

10. Formación de los profesionales

El Plan impulsa una serie de programas de formación de los profesionales de los diferentes ámbitos, que les permitan mejorar su trabajo. También, dentro de esta línea, la formación de los profesionales de la diversidad será un ámbito que deberá impulsarse, en coordinación con las universidades y los centros de formación.

11. Acceso a la información

Una de las prioridades de las acciones del Gobierno será mejorar el acceso a la información de las personas recién llegadas. Cualquier acción que sea objeto de un mecanismo propio de información debe ser pensada y diseñada con capacidad para ser accesible a toda la ciudadanía. Puesto que a menudo los inmigrantes desconocen las vías de información informales, o viven lejos de ellas, las instituciones catalanas deben adaptar sus mecanismos informativos a la nueva realidad.

12. Lucha contra el racismo y la discriminación

Cataluña debe avanzar en la lucha contra la discriminación, facilitar la información sobre los derechos, contribuir al acceso a los servicios públicos con igualdad de oportunidades, dar un trato igualitario y perseguir cualquier acción discriminatoria o racista. La concienciación y la sensibilización social serán los ejes de las políticas de este Plan.

8. Cambios legales y de competencias para establecer un modelo de ciudadanía más justo y realista

El Plan de ciudadanía e inmigración propone que se avancen las negociaciones para promover los cambios normativos y legislativos necesarios, que se adecue el ordenamiento jurídico para que permita el establecimiento de un modelo de ciudadanía incluyente, más justo, realista y que dé a las personas una estabilidad social, laboral y emocional.

Marco competencial del Estado:

- Promover los mecanismos que permitan documentar a las personas en situación administrativa irregular, mediante el arraigo social y laboral, de un modo eficaz y flexible.
- Incrementar los mecanismos de coordinación interadministrativa en las tareas de inspección de las condiciones de trabajo.
- Promover modificaciones en los requerimientos para acceder a las políticas activas de ocupación.
- Proponer los mecanismos que agilicen los trámites para las homologaciones académicas y profesionales.
- Promover modificaciones legislativas para garantizar la igualdad de oportunidades en cuanto a los derechos políticos, en concreto el derecho a votar.
- Trabajar por una mejora sustancial y una flexibilización de los supuestos de protección internacional de personas (asilados, refugiados y desplazados).

Marco competencial de Cataluña:

- Promover la participación de las entidades de personas de origen extranjero en los órganos de participación de la Generalitat, concernientes a todos aquellos ámbitos relacionados con la situación social, económica, laboral o cultural de los nuevos ciudadanos.
- Integrar sistemáticamente la perspectiva de sexo en los diferentes programas y proyectos propuestos, así como diseñar programas específicos para colectivos de mujeres migradas que sufran discriminación múltiple. Asegurar el factor sexo en todos los programas de inserción laboral.
- Garantizar una comunicación correcta entre los profesionales y los ciudadanos, y, sobre todo, en aquellos servicios públicos en que la falta de comprensión puede perjudicar los derechos básicos de las personas (justicia, salud...).
- Garantizar la homogeneidad de criterios en el empadronamiento en todos los municipios de Cataluña.
- Promover inversiones en los barrios de aquellas zonas con presencia destacada de población inmigrada.
- Incrementar los presupuestos de las políticas sociales, sobre todo en aquellos temas en que los porcentajes de acceso de la población de origen extranjero son más altos.
- Aumentar el parque de viviendas sociales en alquiler.
- Avanzar en la elaboración y el debate de la futura Ley de acogida en Cataluña.
- Aplicar los instrumentos legislativos existentes en materia de discriminación.

También resulta necesario que se produzca un progreso de la participación de la Generalitat de Catalunya en la gestión de las políticas de inmigración, concretamente en los siguientes puntos:

- Tener un papel activo en la toma de decisiones sobre el contingente y los procedimientos para su regularización y gestión.
- Gestionar el fondo económico para programas de acogida e integración creados en los presupuestos generales del Estado.

Órganos de participación

El espacio principal de participación de los agentes sociales, las administraciones locales, las entidades y las asociaciones de origen inmigrante es el Consejo Asesor de Inmigración, que dentro de las actuaciones de este Plan se prevé modificar para convertirlo en la *Mesa para la ciudadanía*, con un nuevo funcionamiento y composición.

Cabe destacar también otros dos órganos que pueden incidir en la política de inmigración de la Generalitat: la Comisión de Inmigración, creada en 2004, en el seno del Servicio de Ocupación de Cataluña; y el Organismo de Participación y Diálogo Social, creado, a principios del 2005, a raíz del Acuerdo estratégico para la internacionalización, la calidad de la ocupación y la competitividad de la economía catalana. Este será el ámbito propio de diálogo en materia de igualdad y de acción contra la discriminación en el seno de las empresas.

La Generalitat de Catalunya ha puesto en marcha diferentes planes sectoriales que, de manera específica o bien por el tipo de acciones, tienen una incidencia muy importante en el ámbito de la ciudadanía.

nía y la inmigración. Para el desarrollo del Plan de ciudadanía e inmigración, estos planes son referencias básicas.

Plan para la lengua y la cohesión social (Subdirección de Lengua y Cohesión Social. Departamento de Educación)

El objetivo general del Plan es potenciar y consolidar la cohesión social, la educación intercultural y la lengua catalana en un marco plurilingüe. Entre los objetivos específicos figuran: el afianzamiento de la lengua catalana como eje vertebrador de un proyecto plurilingüe; el fomento de la educación intercultural, basada en la igualdad, la solidaridad y el respeto a la diversidad cultural, en un marco de diálogo y de convivencia; y la promoción de la igualdad de oportunidades para evitar cualquier tipo de marginación.

Plan director de inmigración y cooperación (Departamento de Salud)

El nuevo Plan director tiene como objetivo dar una respuesta más eficaz a las necesidades y las demandas de la población. Este Plan plantea objetivos muy específicos, entre otros:

- Identificar las desigualdades en el ámbito de la salud y el acceso a los servicios por parte de la población inmigrada, así como en relación con la calidad de los servicios, la satisfacción y los costes.
- Planificar y ordenar los servicios de uso público para dar respuesta a los problemas específicos de la población inmigrante, así como a las patologías importadas.
- Planificar las necesidades en el ámbito de la atención sanitaria derivadas del incremento de población inmigrada de temporada.
- Asesorar a los profesionales de atención primaria de salud y hospitalaria.
- Proponer criterios y medidas para mejorar la coordinación entre los recursos sanitarios y sociales en materia de inmigración y cooperación en el ámbito central y territorial.

Planes de desarrollo comunitario (PDC) (Dirección General de Actuaciones Comunitarias y Cívicas. Departamento de Bienestar y Familia)

Estos planes se iniciaron en 1996 como una estrategia de prevención y lucha contra los procesos de exclusión social, y para poder dar respuesta a las demandas de la sociedad civil de cualquier barrio o lugar de Cataluña.

Los objetivos más específicos de los PDC son:

- Mejorar la calidad de vida de las ciudadanas y los ciudadanos, promover el desarrollo integral de la persona e impulsar iniciativas económicosociales, con lo que se favorece el desarrollo sostenible tanto de zonas rurales como urbanas.
- Fomentar la corresponsabilidad y el compromiso de todas las personas y todos los segmentos de la sociedad, especialmente el tejido asociativo y económico y los agentes sociales, con el soporte de las administraciones.
- Desarrollar las potencialidades individuales y colectivas para incrementar el nivel de autonomía y promoción.

9. Líneas estratégicas y políticas prioritarias del Plan

Políticas de acogida

La llegada de la población extranjera debe gestionarse con previsión y con una política de anticipación. La primera imagen, el primer contacto, las primeras relaciones que una persona recibe de la sociedad de acogida condicionan la visión que ésta toma del lugar al que ha llegado, su cohesión social y su plena incorporación social al país. La llegada es, pues, uno de los momentos clave para las personas. Llevar a cabo una buena política de acogida que englobe tanto la primera acogida como la que se efectúe desde los diferentes sistemas, servicios y equipamientos garantizará que la información y el conocimiento que obtenga la persona recién llegada sea el elemento indispensable para promover su plena autonomía lo más rápido posible.

Es por ello que se deben impulsar mecanismos que permitan seguir itinerarios que garanticen el conocimiento del entorno, el conocimiento de la lengua, la formación laboral y, cuando sea necesario, el acogimiento residencial.

Programas:

Objetivos tácticos	Ámbitos	Programas 2005-2008
Conocimiento del entorno	Sanidad	Programa de acogida en el entorno sanitario
	Educación	Aulas de acogida
	Laboral	Programa de acogida en la empresa
		Servicio para facilitar la contratación en origen de trabajadores extranjeros
		Acogida, contratación y alojamiento de las trabajadoras y los trabajadores de temporada
		Programa de acogida en el mundo laboral
		Programa de información y formación sobre los derechos y el mercado laboral
	Sociocultura	Conocimiento de la sociedad de acogida
	Asesoramiento jurídico	Programa de asesoramiento jurídico de extranjería
Instituciones	Programa "Arrelat"	
Conocimiento de la lengua	Personas adultas	Acogida lingüística
Acogida residencial	Vivienda	Red de mediación para el alquiler social
	Vulnerables	Red de acogida
	Menores	Acogida de menores no acompañados

Políticas de igualdad

Una vez pasado este primer momento de acogida, el establecimiento más o menos permanente de estas personas comporta tener que llevar a cabo una serie de políticas de igualdad para equiparar progresivamente las personas inmigradas a la categoría de ciudadano, por lo que garantizar la igualdad de oportunidades y reducir a la mínima expresión cualquier situación de desventaja debida a la diferencia de derechos y deberes son unos de los retos prioritarios. Conseguir que todas las personas que viven en Cataluña tengan voz y sean tomadas en consideración garantizará una sociedad catalana más cohesionada e integrada.

Las políticas de igualdad tienen cuatro ejes:

- *Facilitar el acceso* en igualdad de condiciones a los servicios y los recursos, mejorándolos y adecuándolos, cuando sea preciso.
- *Formar a profesionales* especializados en la atención de personas de contextos culturalmente diversos.
- *Promover la participación* de los ciudadanos de origen inmigrado en la vida social, cultural, deportiva, económica y política, así como en los espacios de participación y diálogo con las administraciones del país, como agentes activos.
- *Promover* la mejora, si es necesario, de su capacitación *individual*, ya sea en el ámbito lingüístico, el laboral o el académico.

Programas

Objetivos tácticos	Ámbitos	Programas 2005-2008
Mejora del acceso	Educación	Programa de mejora de la distribución de los alumnos de origen extranjero en los centros educativos
		Programa de escolaridad no obligatoria
	Vivienda	Programa de concesión de ayudas para el pago del alquiler
		Programa de acceso a la información en materia de vivienda
	Salud	Acceso a la sanidad pública de mujeres en situación de exclusión social
	Cultura	Programa de fomento del uso de las redes de bibliotecas como espacios de acogida y puntos de distribución del material que se elabore para facilitar la información a las personas recién llegadas
	Administración pública	Programa de información para el acceso a las convocatorias públicas de la Generalitat
	Juventud	Información y orientación específicas para jóvenes de origen inmigrado
Defensa/Seguridad	Asistencia lingüística de los detenidos extranjeros en el marco de la investigación policial	

Formación de profesionales	Laboral	Formación de formadores ocupacionales y de inserción laboral
	Educación	Formación de profesionales de los centros educativos
	Salud	Formación de profesionales de los centros de salud
		Formación de los profesionales del Plan director de inmigración y cooperación
	Servicios sociales	Formación de profesionales del ámbito social
	Atención al público	Formación de profesionales sobre atención al público culturalmente diverso
	Seguridad	Educación en la diversidad cultural en la formación de la Escuela de Policía de Cataluña
		Formación para la diversidad de los cuerpos de seguridad
Juventud	Formación de profesionales de la juventud para la orientación y el asesoramiento	
Participación	Social	Soporte a las entidades y asociaciones de inmigrantes
		Programa de formación de responsables asociativos en la gestión de la diversidad
	Cultural	Fomento de la participación de los ciudadanos de origen extranjero en las actividades culturales y lúdicas
	Juventud	Programa de promoción del asociacionismo juvenil
	Tiempo libre y deporte	Programa de fomento de la participación de todos los jóvenes en las actividades deportivas
Mejora de la capacitación individual	Alfabetización y titulación básica	Formación de personas adultas
	Laboral	Políticas activas de ocupación
		Programa de información de empresarios de origen extranjero
	Conocimiento de la lengua	Impulso y uso del catalán
		Promoción del aprendizaje y del uso de la lengua catalana en el mundo laboral
		Formación en lengua y cultura de origen familiar
		Enseñanza lingüística en los centros de internamiento
Mujeres	Mejora formativa de las mujeres de origen extranjero	
Menores	Programa de autonomía e inserción sociolaboral de los menores sin referentes familiares en Cataluña	

Políticas de acomodación

Las políticas de acomodación tienen como principal objetivo gestionar las relaciones entre todos los ciudadanos, y comporta dirigir las zonas públicas de interacción (gestión del espacio público y de la diversidad) y promover el conocimiento mutuo.

Así, las políticas de acomodación tienen dos ejes:

- La *gestión de la diversidad* en los sistemas educativos, sanitarios y sociales, entre otros, en que se requieren respuestas adecuadas teniendo en cuenta diferentes intereses, al tiempo que se informa correctamente al conjunto de la ciudadanía para disminuir la percepción preferencial que erróneamente creen que tienen los ciudadanos de origen inmigrante.
- La *sensibilización* del conjunto de la población y, sobre todo, de la que demuestra menor empatía, ante la realidad cambiante, mediante la mejora del conocimiento.

Programas

Objetivos tácticos	Ámbitos	Programas 2005-2008
Gestión de la diversidad	Salud	Análisis de la mediación intercultural en el sistema sanitario de Cataluña
		Soporte a los profesionales de la salud en la tarea de educación nutricional y consejos alimenticios
	Educación	Planes educativos de entorno
	Religión	Impulsar, desde la laicidad, el respeto del derecho de libertad religiosa
		Fomentar el conocimiento de la realidad y la lengua catalanas por parte de los líderes religiosos inmigrantes
		Mejorar la relación y el respeto entre las entidades religiosas y el resto de la sociedad catalana, a través de su tejido asociativo
	Juventud	“Calidoscopio”
		Programa de prevención de la violencia entre jóvenes
	Sexo	Soporte a los profesionales en la gestión de los casos de mutilaciones genitales femeninas
		Programa de lucha contra la violencia y la explotación sexual
	Seguridad	Establecer relaciones con las diversas comunidades de inmigrantes
	Justicia	Programa de atención a personas de origen extranjero en los centros penitenciarios de Cataluña
	Formación de profesionales	Programa de formación de los profesionales que gestionan la diversidad

Acciones de sensibilización	Conocimiento	Análisis de las trayectorias relacionadas con la salud de diferentes colectivos de mujeres inmigradas en Cataluña
		Estudio sobre las trayectorias de la población extranjera en Cataluña
		Estudio de las necesidades de alojamiento para trabajadores temporeros: sector agropecuario y turístico
		Estudio sobre inmigración y seguridad
		Estudio sobre un modelo de actuación en materia de codesarrollo
		Conocimiento mutuo entre culturas; exposiciones y debates sobre mitos identitarios; discurso oriente-occidente
		Criterios sobre la gestión del pluralismo lingüístico
		Programa de mejora del conocimiento y la imagen
		Mesa para la diversidad en el sector audiovisual
	Relación y convivencia	Programa "Voluntaris per la llengua"
	Talleres en lengua catalana para la cohesión social	

Programa integral de acogida (PIA)

La acogida que hasta este momento se ha hecho a las personas recién llegadas se ha caracterizado por la falta de un modelo de actuación coordinado e integral. Se debe llevar a cabo un trabajo en red con el conjunto de las asociaciones, instituciones y administraciones que trabajan directa o indirectamente en la acogida de las personas recién llegadas en un determinado territorio. Las actuaciones orientadas a la gestión de la acogida de inmigrantes deben ser, por definición, necesariamente transitorias, deben configurarse como unas de las pocas actuaciones específicamente dirigidas a inmigrantes y han de tener un carácter temporal.

La primera acogida

Las personas que acaban de llegar deben disponer de una serie de información sobre el entorno al que han llegado, así como una oferta formativa adecuada de lengua y de adaptación laboral.

La acogida sectorial

A medida que estas personas acceden a diferentes ámbitos sectoriales, como la salud, la escuela, el mundo laboral, los servicios sociales, la vivienda, etc., deben disponer de información adecuada sobre el funcionamiento de los servicios.

Planes locales de ciudadanía e inmigración

A fin de poner en marcha las líneas de actuación que el Plan de ciudadanía e inmigración define, es necesario que la Generalitat de Catalunya impulse planes locales en los ayuntamientos y las comarcas. Sólo así será posible aplicar estas líneas y velar por la buena coordinación entre los diversos territorios, siempre teniendo en cuenta las diferentes realidades de la inmigración en Cataluña, según sea el ámbito local concreto.

Las actuaciones principales de los planes locales son:

- Acciones de formación de los profesionales del territorio.
- Acciones para promover y facilitar que los municipios y las comarcas establezcan los canales y los mecanismos adecuados de promoción de la participación de los inmigrantes en la vida social y cultural del municipio.
- Gestión de los mecanismos y los profesionales que faciliten la comunicación intercultural adecuada entre los profesionales y las personas recién llegadas de origen extranjero.
- Actuaciones de sensibilización de la población, de promoción del conocimiento y las relaciones mutuas, de información y formación sobre la nueva realidad y de fomento de la convivencia ciudadana.

Appendix

Citizenship and immigration plan 2005-2008

Summary of key points

1. Immigration throughout the world: current situation and future challenges

- Between 2% and 4% of the population on this planet could be considered to be international immigrants. This figure is expected to rise in the near future.
- **Currently, immigration is one of the most visible expressions of world inequality and globalisation.**
- The distances covered are progressively increasing, and the number of receptor countries and source countries is growing.
- A breakdown of current migratory flows shows they are concentrated in certain areas, where they become key factors in social change.
- Practically every large city in Europe, North America and Australia has significant concentrations of immigrants. Usually certain sections become established immigrant areas, which are set apart by their distinctive businesses, associations, social structures and cultural centres.
- Immigration enriches, not just economically, but also socially, culturally and politically.
- Current migratory flows have diversified and have become more complex. Receptor countries have to face extremely disparate population movements.

***Enrichment:** immigration is an enriching factor, not just economically, but also socially, culturally and politically.*

- **Immigrants have become the new transnational actors, with the capacity of bringing about social, political and economic changes.**
- The south of Europe, which was once the source of previous migratory cycles, is now a destination, and now its countries receive immigrants and have to integrate a significant foreign population.
- In the majority of European Union (EU) countries, immigration for economic incentives outweighs immigration for other reasons.
- The prospect of improved income, in the future, for the new EU member countries, and the transitory periods for free circulation must be monitored.
- Recent decades have been marked by progressively restrictive policies on immigration, particularly in Organisation for Co-operation and Economic Development (OECD) countries, which prevent erratic immigration.
- In European Union countries, in recent years, it has become common-place to introduce substantial changes to immigration legislation and to refocus policies.
- The current scale of migration makes it evident that there is a need to establish effective management and control mechanisms for the influx of immigrants.
- **Comprehensive regulations, coherent management, shared responsibility and political co-operation are the basis for the new challenges in managing migration.**

2. Immigration in Catalonia: past and present

- Migratory movements were the foundation for Catalonia's population growth during the first two-thirds of the twentieth century.
- Even though many current immigration procedures have their roots in the past, there are some new elements. Highlighted as being particularly relevant to the demographic dynamic, is the beginning of a new wave of immigration from abroad.
- **Far from becoming stable, in the last five years the flow of foreigners arriving in our region has increased, diversified and extended throughout the territory.**
- Erratic immigration, as in the rest of Spain, is a current and worrying phenomenon for Catalonia.
- The Moroccan community continues to be the largest, but in relative terms it has lost importance. It is the community with the largest presence throughout the provinces (except in Terres de l'Ebre) and a large part of the regional territories. Equally, the Moroccan community has the most impact in the job market and also most pupils in classrooms.

Consolidated reality: *around 90% of the total growth of the Catalan population during the period 2001-2005 is as a result of immigration from abroad.*

- **The growth of the foreign population in Catalonia in recent years shows an increase in residents from Latin American.**
- Among the nationalities highlighted because of their rapid increase in numbers, the most notable are the Ecuadorians and Rumanians.
- Both official and unofficial figures coincide in the fact that one of the tendencies of current immigration waves is to create a regional imbalance and an increasing dispersion throughout in the region.
- The bulk of the foreign population is concentrated in the Barcelona area, and they represent 10.5% of all residents.
- The coastal regions and farming areas are locations which attract foreigners.
- The South American and Asian communities are notable for their pronounced settlement in urban areas, whilst African communities have a more balanced distribution, with a significant presence in medium-sized towns.
- The Latin American population, who have had a presence in the region since the eighties, mainly due to political exiles and economic immigrants, has multiplied fivefold during the period 2000-2004.
- Another noteworthy presence in Catalonia is the Asian community. The nationality with the largest population is the Chinese, with a significant increase, in recent years, of the Pakistani community.
- In recent years, new waves of modern-day immigrants into Catalonia have reduced the percentage of the original groups.

- **One of the most important trends in the last four years is the increase in nationalities from Eastern Europe, mainly lead by Rumania, the Ukraine and Russia.**
- After the year 2000, international immigration to Catalonia no longer had a secondary role in Catalonia's demographic dynamic, instead it had become a key feature. Around 90% of the total growth of the Catalan population during the period 2001-2005 was as a result of immigration from abroad.
- The number of births to mothers from abroad has doubled in three years: in 2003 it accounted for 16.4% of all births in Catalonia.
- The age distribution patterns for foreign communities in Catalonia shows a young population, with a high percentage of people of working age and a slight skew in the sexes towards men (the index of male to female immigrants shows a ratio of 125 men for every 100 women).
- In 2004 8% of the people (or 250,383 people) registered with the Social Security department in Catalonia were foreigners. The Moroccan community has the greatest presence within the Catalan workforce, making up about 20%, followed by people from Ecuador (9%), Colombians (5%) and the Chinese (4%). Two-thirds of those registered are men and 81% are from outside the EU/Catalonia.
- Women represent 33% of the foreign workforce, although this percentage has been growing in recent years.
- As far as sectors are concerned, the two which have the greatest concentration of foreign workers are construction and hotels.

Explaining the reality: *there needs to be a better level of explanation give to citizens on the current changes in Catalan society because of new immigration.*

- The first observation to be made regarding the types of professional activities carried out, is that immigrants tend to work in areas which need less qualifications, such as manual labour and domestic service. The African and Latin American communities have the highest concentration of workers in these categories. Those from Eastern Europe find work in higher categories.
- **The concentration of foreign workers in the lower echelons of the job market does not depend on their level of education, in parallel with the population as a whole.**
- At the beginning of the 2004-2005 academic year, foreign pupils accounted for 9% of all schoolchildren in the education system; if we narrow this down to compulsory education (primary and secondary) the percentage increases to 10.2%.
- In state schools the percentage of foreign pupils rises to 12% of the total, whilst in private schools they represent only 3% of the total, again if this focuses solely on compulsory education these percentages rise to 14% and 4% respectively.

3. The activities of the Government of the Generalitat: from interdepartmental plans (1993-2000/2001-2004) to the Citizenship and Immigration Plan (2005-2008)

- The Government of the Generalitat has a long history of developing policies on immigration.
- In 1992 the Interdepartmental Committee was set up, by agreement of the Government of the Generalitat, to monitor and co-ordinate activities concerning immigration matters.
- The Interdepartmental Immigration Plan (1993-2000) was drawn up in a context marked by the beginning of a growth in immigration to Catalonia, and its purpose was to promote the integration of the immigrant population, whilst developing co-ordinated, interdepartmental policies.
- On the 31 August 2000 the Government created the Immigration Department, attached to the Office of the President. One of the first mandates that the Immigration Department received, was to draw up the second Interdepartmental Immigration Plan (2001-2004), which was approved on the 18 July 2001.
- The Citizenship and Immigration Plan (2005-2008) had to capitalise on the previous plans and to maintain coherence with some of the guidelines already in place, but at the same time, try to be innovative and improve on those aspects which proved to be mistaken or to be difficult.
- The interdepartmental perspective, which sees immigration as a matter for which all departments in the Generalitat are competent and responsible, is seen in a positive light.
- The political objectives outlined in the previous plans are still valid in broad terms, meaning they are to be maintained, although the view is to work towards improving the assessment system for these objectives.
- The action programmes of the previous plans ran the risk of being isolated with no correlation to specific policy objectives. Therefore, there was a need to find coherence in such a way that the main principles provided useful information on the policies to be carried out and the programmes to be implemented.
- The Interdepartmental Immigration Plan II did not define the importance, or the extent of each pivotal area, nor the programmes to be implemented, so it did not prioritize, and put action programmes of very different extent and scope on the same level. General priorities must be established, but the political sector and the action programmes also need to set priorities at their own levels.
- The Interdepartmental Immigration Plan II did not define geographical coverage, nor any timeframe, for action. There must be as much specificity as possible and real co-ordination, both for regions and with timescales for action programmes.
- They must provide a united and integrated vision, which painstakingly includes all actions which are carried out.
- One of the most obvious shortfalls of the Interdepartmental Immigration Plan II was the lack of budget allocation. Efforts must be made to specify the resources and budgets which are allocated for developing these programmes.
- The changes to the social and economic systems which contemporary societies are experiencing, create challenges and require a rethink of the welfare state regarding the lack of protection still apparent for broad sector of society.

- **One of the main challenges brought about by the presence and arrival of immigrants faced with the limitations of the welfare state, is specifically the question of balancing contributions to the State by the immigrants and the benefits and transfers they receive.**
- Even though, at present, the immigrant population is distributed almost throughout Catalonia, there are neighbourhoods and districts which have a more prominent presence.
- The concentration in specific neighbourhoods and districts also generates a concentration of pupils in schools in these areas, a concentrated occupation of public areas, changes to the commercial make-up of the area, etc. This spatial segregation, which is incompatible with favouring integration and mutual understanding, needs to be addressed through comprehensive policies which prevent it from happening and for the regeneration of neighbourhoods and run-down areas or those which are becoming dilapidated.
- All the effort put in to education and training has not been enough. There are still professional sectors which have not received sufficient training: healthcare, employment, other professions with no specific links, etc.
- The communication facilitation services have not reached all the sectors, or all regions, and it is still not clear what types of services are needed: intercultural mediation, translation, etc.
- Informative materials have not been adapted for all sectors or for all situations, and those that have been adapted have not always taken into account the needs of a large part of the population that require them.
- Although in Catalonia Decree 188/2001, of 26 June, regarding foreigners and their social integration, established conditions of equal access to typical services, it must be noted that there are still a series of benefits and services to which many foreigners do not have access.
- With regard to the work sector, incorporation into the workplace has happened according to market needs, without management or regulation. Moreover, within the job market, there are two specific areas which are targets for action, which Catalonia has not yet developed: contracting workers at source and managing temporary workers (farming and tourism sectors).
- The problem of housing for receiving vulnerable people has not been tackled adequately. Receiving unaccompanied minors also remains an area which requires a more comprehensive response.
- One of the most pressing requirements that anyone who arrives in a new country has, is the need to learn the language spoken there. In Catalonia, the range of courses on offer is still clearly inadequate, even though efforts have been made to adapt to the new situation: it doesn't cover the whole region and there are not enough places to meet current demand.
- Another of the shortfalls is recognising and promoting the understanding of the different cultures currently present in Catalonia, beyond the regular schedule of intercultural festivals, where food, music and folkloric traditions are the main events.
- **In general terms, residents in Catalonia have quite a negative perception of immigration. A great deal of this is the result of years of foreign communities arriving without the society that was receiving them being able to manage either their arrival or the effect they had.**
- It is clear that shortcomings in the welfare state, cause competition between locals and those from abroad, and is responsible for any inadequacies there are in providing for the weakest, those who have most recently arrived, those who have less chance of defending themselves, and not for the lack of appropriate response from our the political, social and economic systems.

4. The Citizenship and Immigration Plan 2005-2008. A new focus: the resident citizen

- Our collective memory as a society, with a long history of migration, conditions the views we have and the commitment we have to people and their problems.
- We aspire to be a socially articulate society under the principle of equality, with an open and pluralist cultural and political plan. It is an optimistic focus, motivated by a tradition of receiving immigrants, whose perception of current immigration is as a new opportunity to unite Catalan society with a view to the future.
- The Citizenship and Immigration Plan 2005-2008 puts forward a new concept of citizenship which tries to advance towards equal rights and responsibilities for all Catalan men and women, regardless of nationality or legal situation, within the limitations of the area covered by the current framework. The link required to access and understand citizenship is residency.

Country of immigration: our collective memory as a society, with a long history of migration, conditions the views we have and the commitment we have to people and their problems.

- **Pluralist and civic citizenship is based on three fundamental pillars; the meaning of pluralism, the principle of equality and civic duty as a guideline for behaviour; erected with a focus on the institutions of Catalan society.**
- The basic rights of any human being, dignity and human worth, pluralism and understanding cultural diversity, no discrimination between men and women, as well as favouring social progress and improving living conditions within a freer world, are the basis for the concept of citizenship we want to promote.
- The meaning of pluralism also includes the concept of *secularity*. Secularity is understood to mean the separation of church and state powers: the Government as such, does not identify with any religious belief, and no religious group can try to impose its will through the Government.
- Within the scope of carrying out and managing the new citizenship Plan, the Government has established that the principle of equality is the basic legal principle for policies drawn up throughout the Generalitat's public sectors.

Local residents: a new concept of citizenship has to be fostered and promoted based on actual residency, established by means of a census. Residency is for every citizen of Catalonia, regardless of their nationality or legal situation.

- The Plan, whose focus is clearly based on pluralist and civic citizenship, advocates the introduction of two concepts to guarantee that this principle of equality is applied within cultural diversity: that of *disadvantage* and that of *impartiality*.
- **The Government differentiates between disadvantage and inequality. The irregularities discriminating citizens who live in Catalonia require compensatory policies, whose purpose it to aid people overcome this discrimination. In this case, inequality has to be treated in a specific way.**

Rights and responsibilities: citizenship of Catalonia involves understanding and fulfilling mutual commitments. Anyone who lives in Catalonia has to uphold these rights and, also has to assume the responsibility of citizenship.

- **Impartiality is the response to the question on how to apply equality when dealing with different cultures. Basically, this means that in managing cultural difference, no particular culture is favoured over another.**
- **Civism or civic duty is the basic rule to guide people in their relationships with each other, whatever their native language, their background culture, religion or skin colour. Civism is expressed in peoples' attitudes and the way they behave, which allows people to coexist together and ensures cohesion over time. Managing these public areas of interaction is one of the main objectives of the Plan.**
- The proposal for pluralist and civic citizenship brings together two complementary perspectives:
 - The inclusion perspective: reducing any disadvantageous situation, caused by the difference in rights new citizens have compared to those of existing citizens, to a minimum.
 - The accommodation perspective: managing areas of contact between public and private institutions in the region, and among residents who are new immigrants and the local residents.

Coexistence: the culture of civism or civic duty, must be fostered along with common public behaviour which allows people to coexist with each other based on their respecting rights and responsibilities.

- This framework for action leaves little margin for the effective implementation of a new focus on citizenship, particularly in the short-term. That is why the Parliament of Catalonia is promoting the new distribution of responsibilities, to create a more realistic, flexible and efficient relationship framework. It is essential to understand that the citizenship focus could be indirectly reinforced by the new Statute of Autonomy for Catalonia. Putting into practice the regulations and policies of this method will involve the more dynamic and effective endorsement of equality for immigrants as citizens of the State, based on actual residence in Catalonia, continuing to be based on nationality.

5. Promoting and ensuring stability and social cohesion in an increasingly diverse environment

- The Government interprets cultural diversity as an inevitable historic fact, and its management as a new obligation for our society.
- The notion of *interculturalism* introduces a dynamic perspective to culture and cultures. Culture is dynamic, not set in stone, permanent or everlasting. There is no notion of culture as a «pure» cultural model, it is fundamentally linked to interaction, to the historic result of various factors, traditions, languages and symbolic worlds.

Social challenge: Catalonia has to continue to advance based on a common social project (land of opportunity, equality, social justice and human dignity). Immigration involves a huge challenge for social stability and cohesion. Fighting discrimination has to be a priority objective.

- Interculturalism is an attitude and behaviour based on empathy and mutual understanding.
- Catalonia has not only found a new multiculturalism in immigration from outside the region, but that this has also made them define the relationship guideline with other, pre-existing, aspects of cultural diversity (relationship with the Spanish state).
- Respect, understanding, guarantees and the increasing extension of human rights, are unavoidable, essential and universal principles, and must guide how the accommodation of the immigrant population in our society is managed, before any interpretation based on strictly economic, political or cultural factors.

Catalan society is a pluralist society: to achieve equality in treatment, access and opportunities for everyone, policies need to be applied which are adapted to this reality.

- **The Government's social policies are defined by their universality. This means that all policies are destined for everyone equally, notwithstanding the definition of the person and the definition of affirmative action rights established by the Spanish state.**
- The Government adopts a clear posture on this line of policy focus: rejecting categorising the residents of the city by their ethnic or cultural origins.
- The cohesion and stability of society and the factors that tend to strengthen it or to weaken it are questions that demand the attention of all public authorities. It is their responsibility to facilitate the maximum levels of stability and highest levels of cohesion. In this sense, we believe that the local authorities, in their respective geographic areas, have a key role in managing the agenda for these challenges.
- **The social policies of the Government of the Generalitat have opted for a common citizenship project, with populations from a variety of backgrounds. The maximum responsibility of the Government is to guarantee the adaptation of the newly arrived population to the social system, as well as a good level of coexistence between all the populations.**

Interculturalism: Catalan culture is the dynamic product of a cultural mix and the historic result of a variety of factors, traditions, languages and representative worlds. Interculturalism based on empathy and mutual discovery, is an attitude which needs to be promoted.

- **All policies on equality and accommodating the resident population of Catalonia, are linguistic policies. To ensure that the Catalan language is used as a vehicle for social, economic, political and cultural communication, is one of the Government's basic objectives.**
- **When immigrants use the Catalan language as a vehicle for communication, it can greatly increase their level of integration.**
- **Identifying with a nation based on the fact that they share common element, should be a commitment in defence of the Catalan identity, an identity that currently the new Catalans are working on, so making it stronger, richer and more pluralist.**
- The residents of Catalonia, whatever their origin, have to be able to communicate among themselves and with the public authorities in Catalan. Achieving this objective is not just the responsibility of the Government, but of all public authorities and the civil, economic, and political society of Catalonia.

Language opportunities: Catalan is a language of opportunities, we must provide access and learning opportunities to those who have newly arrived.

- **Government action cannot succeed without the collaboration of, and contribution from, all the social actors and agents, who, in some way or another, intervene or influence the processes for the arrival and integration of the new Catalan population. The Plan promotes a working network that avoids duplication and saves on resources, and allows them to work towards a better co-ordination of activities.**
- The Immigration Department will develop tools for co-ordination, co-responsibility and co-operation, so that they become the main practices implemented in their programmes.
- **An explanation of the transformations effecting Catalan society at present, needs to be given to the citizens.**
- Integration is a two-way, dynamic process with continual, mutual adjustments between immigrants and the local inhabitants.
- **Integration involves respecting the basic values of the European Union, and the States have to ensure these are complied with, respected and enjoyed by everyone.**

Presentation and participation: *the presence and participation of immigrant people in all aspects of social, working, cultural and political life, must be encouraged. Institutions and public media communications have to embody this.*

- In this respect, integration has the following features, as defined by the Council of the European Union.
 - Employment is a basic part of the integration process and it is essential for the immigrant people in the receptor society to be involved.
 - Integration requires facilities for a basic understanding of the language, of the history and institutions of the receptor society, who in turn has to correspond fairly by fully respecting the native language and cultures of the immigrants.
 - Education is an essential area for integrating immigrants and their children.
 - The importance of shared space, intercultural dialogue and an understanding of the native cultures of the immigrant people. Also the urban areas where these people live tend to be run-down and need to be improved.
 - Real integration also requires that the immigrants have access to the institutions, benefits and public and private services of the receptor society, on an equal footing with the local residents.
 - The cultural practices and religions of the immigrant people have to be protected unless they contradict other inviolable European rights, national legislation or with the integration opportunities of their members, such as women and children.
 - Integration is also favoured by the participation of immigrants in all aspects of the democratic process and in forming policies and processes for their benefit. This participation includes, wherever possible, the right to vote and affiliation with political parties.

Co-operation: *co-operation within the whole network of social actors, such as associations, bodies, trade union organisations and businesses needs to be promoted.*

- Immigration should be a cross-sector challenge, across all public domains, levels of government and public or private services.

6. A comprehensive vision and a cross-sector model

- **The Plan determines that any instances involving managing immigration should share the same criteria: in the organisational sector, co-ordinate basic policies and, in particular, establish criteria for creating specific services; in the professional sector, promote across-the-board training programmes.**
- **The Plan involves the participation of Local Authorities and representatives present in the region.**
- **The programmes, and in particular their actions, will have to be distributed throughout the region so that no inequalities arise.**
- The Plan establishes, as one of the basic management principles, the co-ordination of both the various departments and bodies of the Generalitat, who are responsible for these matters and for co-operative administration with other public authorities, whether they are the State, the Generalitat or local authorities.
- **Providing resources for these programmes is part of the institutional commitment to develop these programmes and is an unavoidable requirement for achieving the Plan's objectives.**

***Co-ordination:** policies on co-ordination between all the public authorities need to be developed and a greater distribution of responsibilities and competences needs to be fostered.*

- **An overall assessment needs to be made of the Citizenship and Immigration Plan, using quantitative and qualitative data, with regard to the strategic approaches envisaged by the Plan, including policies on receiving immigrants, equality and accommodation. Each one of these directions within the Plan will have specific assessment indicators which refer to the items defined within the Plan.**
- The process of achieving painstaking assessment has to be based on the use of simple instruments which allow a twofold assessment, both technical and overall assessment. Both the fulfilment of the programmes as well as ways to improve the processes, will be assessed.
- Social indicators must be drawn up and established, which allow a greater understanding of the reality of the immigrant population in Catalonia and which can be used for planning, carrying out and assessing policies.

7. Specific objectives and priority action areas

The Plan establishes twelve specific objectives. Each objective involves priority action areas

1. Establishing a co-ordinated system for initial reception

The mechanisms for receiving and welcoming immigrants have to be co-ordinated, standardised and increasing. Policies on receiving immigrants are a priority for the Government. The objective of this pro-

gramme will be to establish informative and formative itineraries for people arriving in Catalonia so that they have a frame of reference to help them become independent and to facilitate their coexistence.

2. Improve social policies

The arrival of an immigrant population involves strengthening social policies. The Government of Catalonia's promoting and strengthening of social policies are basic prerequisites for this Plan. The citizenship policies require an improvement in public services for everyone, in such a way that no-one is discriminated against.

3. Better access to healthcare

After the effort made to facilitate access to healthcare for the immigrant population, as well as to provide responses to specific situations, the Government has set out to improve the quality of healthcare services, strengthening those areas that are still lacking and boosting the number of professional mediators within the healthcare sector.

***Objectives, areas and assessments of the Plan:** twelve objectives and three areas for priority action have been defined. Both the fulfilment of the programmes as well as ways to improve the processes will be assessed. The Government departments involved have been identified and the annual budget will present money set aside for these various activities.*

4. Intercultural education for social cohesion

The education policies which address new challenges brought about by immigration, will, as their objective, make education an area of social cohesion. Besides increasing the required resources, and creating equality policies for the foreign population in educational establishments, the main priorities will be improving the reception of immigrants in schools and reinforcing the stable network of the school environment and the support of the education community.

5. Fighting social exclusion

Even though the Plan does not have its sights set solely on social exclusion when it comes to managing immigration, and nor does it fall into the temptation of equating immigration with social services, it must take into account those areas, groups and sectors where there may be a greater risk of fragmentation or discrimination, such as women, children and young people.

6. Linguistic reception and social use of the Catalan language

One of the Government's objectives is to promote Catalan as the customary language of communication and citizenship in Catalonia. Breaking down the barriers for immigrants regarding understanding and using Catalan are factors which have to be considered, in order to provide equal opportunities for all the people who live in Catalonia.

7. Insertion in the workplace and personal independence

Immigrants need to be active in the job market in order to begin the process of personal independence as soon as possible. Proper insertion into the job market through the mechanisms indicated (general and conditional systems) helps to achieve a good initial incorporation. The adaptation of active policies needs to be improved, as do the mechanisms for workplace integration and non-discrimination within companies.

8. Paying attention to gender issues

The gender issue has become a cross-sector factor in the citizenship and immigration policies promoted by this Plan. Equally, the immigration factor is a cross-sector element in gender policies. Catalonia has a significant number of female immigrants, and this fact must be dealt with using different approaches for receiving them, giving them access to public services, training, insertion into the workplace, integration, and, at the same time, managing cultural diversity, allowing for immigrant women to be socially active.

9. Incorporating young immigrants and youth oriented policies

The level of contact between young local residents and those who have recently arrived needs to be improved. The Plan envisages adapting youth oriented policies to current reality and improving understanding between young people from various different backgrounds. It also has to cover specific situations which involve social risk.

10. Training professionals

The Plan promotes a series of training programmes for professionals from different spheres, which will allow them to improve on their activities. Also, in this area, training professionals on diversity should be supported, in co-ordination with universities and further educational establishments.

11. Access to information

One of the Government's priority actions will be to improve access to information for those who are newly arrived. Any target activity which generates its own information has to be created and designed so that it is accessible to all the community. Often immigrants do not know about informal channels of information, or they see them as being distant, Catalan institutions have to adapt their information mechanisms to the new reality.

12. Fighting racism and discrimination

Catalonia has to progress with the fight against discrimination, providing easy access to information on rights, contribution to equal opportunities concerning access to public services, treating everyone equally, and following up on any discriminatory or racist activity. Social awareness and sensitivity will be the pivotal points for this Plan's policies.

8. Legal changes and responsibilities for establishing a fairer and more realistic citizenship model

The Citizenship and Immigration Plan proposes advancing negotiations to promote the legislative and regulatory changes required, which provide suitable legal arrangements to allow an inclusive citizenship model to be established, which is fairer, more realistic, and which gives people social, work and emotional stability.

The State's framework of responsibilities:

- Promote mechanisms which will allow people who are in irregular administrative situations, to be registered, using social and work organizations, in an effective and flexible manner.
- Increase the mechanisms for inter-authority co-ordination with regard to inspections and working conditions.
- Promote changes in the requirements for accessing active employment policies.
- Put forward mechanisms which expedite procedures for academic and professional recognition.
- Promote legislative changes to guarantee equal opportunities concerning political rights, in particular, the right to vote.
- Work towards substantial improvement and adapt philosophies for the international protection of people (exiles, refugees and displaced persons).

Framework of responsibilities for Catalonia:

- Promote the participation of bodies representing people from foreign backgrounds in the participatory mechanisms of the Generalitat, with reference to all those areas relating to the social, economic, work or cultural situation of the new citizens.
- Systematically integrate the gender perspective into all the different programmes and projects proposed, as well as designing specific programmes for groups of immigrant women who suffer from multiple levels of discrimination. Ensure that the gender issue is apparent all workplace insertion programmes.
- Guarantee proper communication between professionals and citizens, particularly those public services where a lack of understanding could prejudice the person's basic rights (justice, health-care...).
- Guarantee a homogeneity in the registration criteria in all the towns throughout Catalonia.
- Promote investment in those neighbourhood areas where the immigrant population has a strong presence.
- Increase the budgets for social policies, particularly in those matters where the highest percentage of people needing access are the immigrant population.
- Increase the amount of local authority housing for rent.
- Further the elaboration and debate on the future Law on receiving immigrants in Catalonia.
- Apply the existing legal instruments concerning discrimination.

The Generalitat of Catalonia's participation in managing immigration policies needs to be expanded, particularly concerning the following points:

- Having an active role in the decision making process in this regard and the procedures to standardise it and manage it.
- Managing the financial funding for the reception and integration programmes created in the State's general budgets.

Participating bodies

The main area of participation for social agents, local authorities, various bodies, and immigrant associations is through the Consell Assessor d'Immigració (Immigration Advisory Council), which this Plan intends to change to become the *Taula per la ciutadania (Citizens Committee)* with new functions and a new composition.

It is important to note that there are also two other bodies which have an impact on the Generalitat's immigration policy: the Comissió d'Immigració (Immigration Commission), created in 2004, at the heart of the Servei d'Ocupació de Catalunya (Employment Service for Catalonia); and the body for participating in social dialogue created at the beginning of 2005, as a result of the Strategic Agreement on Internationalisation, the quality of employment and the competitiveness of the Catalan economy. This would be the proper arena for dialogue regarding equality and action against discrimination at the heart of the businesses.

The Generalitat of Catalonia has various sectorial plans in motion, which, specifically, because of the type of action involved, have a very significant impact on citizenship and immigration. These plans are the basic points of reference for developing the Citizenship and Immigration Plan, and they must be considered when it comes to drawing up this plan across-the-board.

Language and social cohesion plan (Subsection for Language and Social Cohesion. Education Department)

The general objective of the Plan is to promote and consolidate social cohesion, intercultural education and the Catalan language, in a multilingual framework. Among the specific objectives, is the consolidation of the Catalan language as the backbone of a multilingual project; fostering intercultural education, based on equality, solidarity and respect for cultural diversity, within a framework of dialogue and coexistence, and promoting equal opportunities in order to avoid any form of marginalisation.

Management Plan for immigration and co-operation (Department of Health)

The goal of the new management Plan is to provide a better response to the needs and demands of the general public. This Plan sets out very specific objectives, including:

- Identifying health related inequalities and access to services among the immigrant population, as well as the quality of service, satisfaction and costs.
- Planning and regulating public user services in order to provide a response to specific problems within the immigrant population, as well as responding to any diseases they import.
- Planning their requirements in terms of healthcare, according to the seasonal increase in the immigrant population.
- Evaluating the providers of primary healthcare and hospitals.
- Suggesting criteria and steps to improve co-ordination of healthcare and social resources concerning immigration and co-operation on a central and regional level.

Community Development Plans (PDC) (Department for Community and Civic Activities. Welfare and Family Department)

These plans were instigated in 1996 as a preventative strategy in the fight against social exclusion processes, and to provide a response to the demands of the general public whatever their neighbourhood or location in Catalonia.

The most specific goals of the PDC are the following:

- Improving the quality of life of all citizens, promoting the development of the person as a whole, and boosting socio-economic initiatives, favouring sustainable development in both rural and urban areas.
- Encouraging co-responsibility and commitment of all people and all sectors of society, especially through associations, the economic fabric and social representatives, with the support of the authorities.
- Developing individual and collective potential in order to increase their level of independence and self-actualisation.

9. The Plan's strategic directions and priority policies

Reception policies

The arrival of a foreign population has to be managed with foresight and anticipatory policies. The first image, the first contact, the first relationship a person has with the receptor society when they arrive, conditions the view this person has of the country, especially regarding social cohesion and full incorporation into society. Therefore, the arrival is a key moment for these people. Carrying out a proper reception policy which incorporates both the initial reception as well as an introduction to the different systems, services and equipment, will guarantee that the information and the understanding which the newly arrived person is given will be the key element for fostering their full independence as quickly as possible.

Therefore, mechanisms which allow them to follow itineraries which guarantee their understanding of the environment, their understanding of the language, work-related training, and where necessary, their welcome in the residential environment, must be promoted.

Programmes:

Tacit objectives	Areas	Programmes 2005-2008
Understanding the environment	Healthcare	Introduction to the healthcare environment
	Education	Introduction to the classroom
	Workplace	Introduction to the work/business environment
		Service to assist with contracting foreign workers in their home countries
		Welcoming, contracting and housing temporary workers
		Introduction to the work environment
		Information and training programme on the worker's rights and the job market
	Socio-culture	Understanding the receptor society
	Legal advice	Immigration law assessment programme
Institutions	"Arrela't" (setting down roots) programme	
Understanding the language	Adults	Linguistic induction
Residential reception	Housing	Government housing network
	Vulnerable people	Reception network
	Minors	Reception of unaccompanied minors

Equality policies

Once this first moment, when they are initially received, has passed, the more or less permanent settlement of these people involves fulfilling a series of policies on equality in order to progressively prepare the immigrant person for the category of citizen, and to guarantee equal opportunities and to reduce, to a minimum, any disadvantageous situation brought about by a difference in rights and responsibilities, are some of the priority challenges. Managing to achieve a situation where every person who lives in Catalonia feels they are taken into account, and are actually taken into account, will guarantee a more cohesive and integrated Catalan society.

The policies on equality as such, have four key points:

- *Facilitating access* regarding equal conditions to services and resources, improving them and making them more suitable if needed.
- *Training professionals* in dealing with people from culturally diverse backgrounds.
- *Promoting participation* of immigrant citizens in the social, cultural, sporting, economic and political life, as well as in areas of participation and dialogue with the country's authorities, as active representatives.
- *Promoting* the improvement, if necessary, of their *individual abilities*, whether these are linguistic, work-related or academic.

Programmes:

Tacit objectives	Areas	Programmes 2005-2008
Improved access	Education	Programme to improve the distribution of pupils from foreign backgrounds in educational establishments
		Non-compulsory education programme
	Housing	Programme to grant help with rent payments
		Programme to access information on housing
	Healthcare	Access to public healthcare for women who are socially excluded
	Culture	Programme to promote the use of library networks as reception places and distribution points for material which has been written to provide information to newly arrived people
	Public authorities	Programme to provide information on accessing the Generalitat's public notices
	Young people	Information and guidance specifically for young people from an immigrant background
Defence/Security	Language assistance for those foreign detainees within the scope of a police investigation	

Training professionals	Workplace	Training employment trainers and incorporation into the workplace
	Education	Training professionals in educational establishments
	Healthcare	Training professionals in healthcare centres
		Training professionals on the immigration and co-operation management Plan
	Social services	Training professionals in the social environment
	Attention to the public	Training professional in how to deal with a culturally diverse public
	Security	Training in cultural diversity at Catalonia's Police training school
		Training in diversity for security forces
	Young people	Training for professionals involved in youth oriented activities, on guidance and assessment
Participation	Social	Support for immigrant bodies and associations
		Training programmes for association leaders in managing diversity
	Cultural	Fostering the participation of citizens from immigrant background in cultural and leisure activities
	Young people	Programme to promote young people's associations
	Leisure and sport	Programme to foster the participation of all young people in sporting activities
Improving individual abilities	Literacy and basic qualifications	Teaching adults
	Workplace	Active employment policies
		Programme to provide information for businesspeople from foreign backgrounds
	Understanding the language	Promoting the use of Catalan
		Promoting learning and using the Catalan language in the workplace
		Education in language and culture in the home
		Language teaching in internment centres
	Women	Improve education and training for women from abroad
	Minors	Programme to promote independence and insertion into the social environment and the workplace for minors who have no family in Catalonia

Accommodation policies

The accommodation policies have the main aim of managing the relationships between all the citizens, and mean directing the public areas of interaction (management of public spaces and diversity) and promoting mutual acquaintance.

Therefore, the accommodation policies have two pivotal points:

- *Managing diversity* in educational, healthcare and social systems, among others, and giving appropriate responses, taking into account the various different interests, whilst at the same time keeping all citizens properly informed in order to reduce any perception there might be that citizens from an immigrant background have preference.
- *Sensitising* the whole of the population and, in particular, those who have least empathy given the changing reality, and creating a greater understanding.

Programmes:

Tacit objectives	Areas	Programmes 2005-2008
Managing diversity	Healthcare	Analysis of intercultural mediation in Catalonia's healthcare system
		Support for healthcare professionals in their task of providing education on nutrition and dietary advise
	Education	Education plans in the environment
	Religion	From a secular standpoint, promote respect for the right to freedom of religion
		Promote an understanding of the reality in Catalonia and the language through immigrant religious leaders
		Improve relationships and respect between religious bodies and the rest of Catalan society, through their network of associations
	Young people	"Kaleidoscope"
		Programme to prevent violence between young people
	Sex/Gender	Support professionals in managing cases of female genital mutilation
		Programme to fight violence and sexual exploitation
	Security	Establish relationships with the various immigrant communities
	Justice	Programme of Attention to People of a Foreign Origin in the Prisons of Catalonia
	Professional training	Training programme for professionals who manage diversity

Sensitisation actions	Understanding	Analysis of the routes followed relating to healthcare by the different groups of immigrant women in Catalonia
		Study on the routes taken by the foreign population in Catalonia
		Study on the housing needs for temporary workers: farming and tourism sectors
		Study on immigration and security
		Study of a model for action regarding co-development
		Mutual understanding between cultures; exhibitions and debates on identity myths; east-west speeches
		Standards for managing linguistic pluralism
		Programme for improving understanding and image
		Committee for audiovisual diversity
	Relationships and coexistence	“Language volunteers” programme
Catalan language workshops for social cohesion		

Comprehensive Reception Programme (PIA)

The reception that newly arrived people have had up to this point, has featured a lack of co-ordinated and comprehensive model for action. The work has to be carried out as part of a network in conjunction with the associations, institutions and authorities who work directly or indirectly in the reception of newly arrived persons in a specific area. The activities focused on managing the reception of immigrants must be, by definition, provisional, they make up one of the few activities that specifically address immigrants and they have to be of a temporary nature.

The first reception

All those people who have recently arrived must be guaranteed to be provided with information on the environment in which they have arrived, as well as the appropriate language training on offer and adaptation to the job market.

Sectorial reception

Since these people access different sectors such as healthcare, schools, the workplace, social services, housing, etc., they need to have the appropriate information available about how these services work.

Local citizenship and immigration Plans

In order to set up these action guidelines which the Plan for citizenship and immigration defines, the Generalitat of Catalonia needs to promote local plans in town halls and regions. Only by doing this will it be possible to apply these guidelines and monitor the proper co-ordination between the different re-

gions, always taking into account the different realities of immigration in Catalonia according to the particular local area.

The main activities for local plans are:

- Activities for training professionals in the region.
- Activities to promote and help town and regional councils establish channels and mechanisms which are appropriate for fostering the participation of immigrants in the social and cultural life of the town.
- Managing mechanisms and professionals to facilitate appropriate intercultural communication between professionals and people newly arrived from abroad.
- Activities to sensitise the population, to foster understanding and mutual relationships, to provide information and training on the new reality, and to foster coexistence among the resident population.

Annexe

Plan sur la citoyenneté et l'immigration 2005-2008

Recueil d'idées clé

1. L'immigration dans le monde : état de la question et défis pour le futur

- Entre 2% et 4% de la population de la planète peut être considérée immigrante internationale. Il est prévu que ce chiffre augmente dans un futur proche.
- **L'immigration actuelle est une des expressions les plus visibles des inégalités mondiales et de la mondialisation.**
- Les parcours sont de plus en plus diversifiés et le nombre de pays récepteurs et de pays émetteurs augmente.
- Les flux migratoires actuels se caractérisent, entre autres, par leur concentration dans des zones déterminées, où ils deviennent un facteur clé de transformation sociale.
- En Europe, en Amérique du Nord et en Australie, presque toutes les grandes villes ont des concentrations d'immigrants significatives. Il est habituel que certains quartiers se transforment en centres d'établissement d'immigrants, qui se différencient par des affaires distinctives, des associations, des installations sociales et des lieux de culte.
- L'immigration est un facteur d'enrichissement, non seulement économique, mais aussi social, culturel et politique.
- Les flux migratoires actuels se sont diversifiés et sont devenus plus complexes. Les pays d'accueil doivent faire face à des mouvements de population extrêmement divers.

Enrichissement : *l'immigration est un facteur d'enrichissement, non seulement économique, mais aussi social, culturel et politique.*

- **Les migrants sont de nouveaux acteurs transnationaux qui ont une capacité de transformation sociale, politique et économique.**
- Le sud d'Europe, qui avait été une zone d'origine dans des cycles migratoires précédents, est devenu une zone de destination ; ses pays reçoivent et doivent intégrer un nombre important de population étrangère.
- Dans la plupart des pays de l'Union Européenne (UE), l'immigration à caractère économique prévaut de façon notable sur l'immigration due à d'autres raisons.
- Il faudra être attentif aux prévisions d'amélioration du revenu futur des nouveaux pays de l'UE et aux périodes transitoires pour la libre circulation.
- Les dernières décennies ont été marquées par des politiques progressivement restrictives de la migration, surtout dans les pays de l'Organisation pour la Coopération et le Développement Économiques (OCDE), qui évitent l'immigration irrégulière.
- Au cours des dernières années, l'introduction de modifications substantielles dans les législations sur l'immigration et dans l'orientation des politiques des pays de l'Union Européenne est devenue habituelle.
- L'actuelle dimension des migrations met en relief le besoin d'établir des mécanismes effectifs de gestion et de régulation des flux migratoires.
- **Les régulations globales, la gestion cohérente, les responsabilités partagées et les politiques coopératives constituent la base de nouveaux défis pour gérer la migration.**

2. Passé et présent de l'immigration en Catalogne

- Les mouvements migratoires sont à la base de la croissance de la population catalane pendant les trois premiers quarts du XXe siècle.
- Quoique de nombreux processus actuels de l'immigration ont leur source dans le passé, elle possède aussi des éléments nouveaux. Il en ressort, comme événement spécialement remarquable dans la dynamique démographique, le début d'une nouvelle migration en provenance de l'étranger.
- **Au cours des dernières cinq années, le flux d'étrangers qui sont arrivés en Catalogne, loin de se stabiliser, s'est accéléré, diversifié et étendu sur tout le territoire.**
- L'immigration irrégulière, de la même façon que dans le reste de l'État espagnol, représente un phénomène présent et préoccupant en Catalogne.
- La communauté marocaine continue à être la plus nombreuse, mais en termes relatifs elle a perdu de l'importance. C'est la communauté la plus présente dans toutes les démarcations (sauf aux Terres de l'Èbre) et dans une bonne partie des *comarques*.⁶ En outre, la collectivité marocaine est celle qui a le plus grand poids dans le marché du travail ainsi que le plus grand nombre d'élèves dans les classes.

Réalité consolidée: *la croissance totale de la population catalane dans la période 2001-2005 est le fruit, pour environ 90%, de l'apport des immigrations étrangères.*

- **L'évolution de la population étrangère en Catalogne au cours des dernières années présente une croissance de la population originaire d'Amérique Latine.**
- Parmi les nationalités qui ressortent par leur croissance accélérée, il faut mentionner celles en provenance d'Équateur et de Roumanie.
- Aussi bien les chiffres officiels que les non officiels concordent sur un point : une des caractéristiques des vagues migratoires actuelles est l'inégalité dans l'impact sur le territoire et une dispersion croissante dans tout le territoire.
- La plupart de la population étrangère se concentre dans la démarcation de Barcelone, où elle représente 10,5% du nombre total d'habitants.
- La frange littorale et les zones agraires agissent comme un centre d'attraction pour les étrangers.
- Les collectifs sud-américain et asiatique se caractérisent par une localisation focalisée dans les villes, alors que le collectif africain a une distribution plus équilibrée, avec une présence significative dans les communes de taille moyenne.
- La population latino-américaine, présente dans le territoire depuis la décennie de 1980, essentiellement comme exilés politiques et émigrants économiques, a multiplié par cinq les effectifs dans la période allant de l'an 2000 à l'année 2004.
- Une autre présence remarquable en Catalogne est celle du collectif asiatique. La nationalité la plus nombreuse est la chinoise, tout en y ayant une augmentation importante du collectif pakistanais au cours des dernières années.

6. La *comarca* est une région géographique, ayant des caractéristiques semblables à la province française. (N. de la T.)

- Au cours des dernières années, les nouvelles vagues ont réduit petit à petit la proportion des collectifs pionniers de la migration contemporaine en Catalogne.
- **La croissance des nationalités en provenance d'Europe de l'Est, avec la Roumanie, l'Ukraine et la Russie en tête, est une des tendances les plus remarquables des quatre dernières années.**
- À partir de l'an 2000, les migrations internationales vers la Catalogne laissent d'occuper une place secondaire dans la dynamique démographique catalane et deviennent un élément central. La croissance totale de la population catalane pendant la période 2001-2005 est le fruit, pour près de 90%, de l'apport des immigrations étrangères.
- Le nombre de naissances de mères étrangères a augmenté ; en trois ans il s'est multiplié par deux et l'année 2003 ces naissances représentent 16,4% du nombre total de naissances en Catalogne.
- La structure par âges de la population étrangère en Catalogne correspond à une population jeune, avec une proportion élevée de personnes en âge actif et une légère asymétrie dans les sexes au bénéfice des hommes (indice de masculinité de 125 hommes étrangers pour chaque 100 femmes immigrées).
- L'année 2004, le chiffre de 250 383 étrangers représente 8% du total d'affiliations à la Sécurité Sociale en Catalogne. Le collectif avec la plus grande présence sur le marché du travail catalan est celui des Marocains (20%), suivi des Équatoriens (9%), des Colombiens (5%) et des Chinois (4%). Deux tiers de ces affiliations correspondent à des hommes et 81% à des extracommunautaires.
- Les femmes représentent 33% des affiliations par activité professionnelle des personnes étrangères, quoique ce pourcentage augmente au cours des dernières années.
- Par secteurs, les deux qui concentrent la plus grande part de l'embauche d'étrangers sont la construction et l'hôtellerie.

Expliquer la réalité: *il faut expliquer mieux aux citoyens les transformations de la société catalane actuelle, fruit de la nouvelle immigration.*

- Une première observation en ce qui concerne le type d'activité professionnelle est que les immigrés ont tendance à réaliser des travaux de qualification inférieure, tel que ceux de manœuvres ou de service domestique. Les collectifs africain et latino-américain sont ceux qui ont une plus grande concentration dans ces catégories. Les originaires d'Europe de l'Est trouvent des postes de travail dans des catégories plus élevées.
- **La concentration de la population étrangère dans les niveaux inférieurs du marché du travail se produit indépendamment de leur niveau de formation, qui est très semblable à celui de la population globale.**
- Au début de l'année scolaire 2004-2005, les élèves étrangers représentaient 9% du nombre total d'élèves dans le système d'éducation ; si on se concentre dans l'éducation obligatoire (de 6 à 16 ans), ce pourcentage atteint 10,2%.
- Dans les centres publics, le pourcentage d'élèves étrangers arrive jusqu'à 12% du total, alors que dans les centres privés ils ne représentent que 3% ; dans le cas de l'éducation obligatoire, ces pourcentages représentent 14% et 4% respectivement.

3. L'action du Gouvernement de la *Generalitat*: des plans interdépartementaux (1993-2000 / 2001-2004) au Plan sur la citoyenneté et l'immigration (2005-2008)

- On peut remarquer une longue trajectoire du Gouvernement de la *Generalitat* dans le développement de politiques sur l'immigration.
- En 1992 est créé, par accord du Gouvernement de la *Generalitat*, la Commission interdépartementale pour le suivi et la coordination des actions en matière d'immigration.
- Le 1er Plan interdépartemental sur l'immigration (1993-2000) a été rédigé dans un contexte marqué par le début de la croissance de l'immigration en Catalogne ; son but était de soutenir l'intégration de la population immigrante en développant des politiques coordonnées et interdépartementales.
- Le 31 août 2000, le Gouvernement a créé le Secrétariat pour l'immigration, adscrit au Département de la présidence. Une des premières missions dont le Secrétariat pour l'immigration s'est occupé a été l'élaboration du IIe Plan interdépartemental sur l'immigration 2001-2004 qui a été approuvé le 18 juillet 2001.
- Le Plan sur la citoyenneté et l'immigration (2005-2008) doit extraire un bénéfice des plans précédents et doit être cohérent avec quelques-unes des lignes initiées, quoiqu'en même temps il doit essayer d'innover et d'améliorer les aspects sur lesquels des erreurs ou des problèmes ont été constatés.
- La perspective interdépartementale qui considère l'immigration une matière sur laquelle tous les départements de la *Generalitat* ont de la compétence et des responsabilités est valorisée positivement.
- Les objectifs politiques définis dans les plans précédents sont encore valables en lignes générales ; cela permet donc de les maintenir, mais il faudra travailler dans le but d'améliorer leur système d'évaluation.
- Les programmes d'action des plans précédents étaient exposés de façon isolée, sans corrélation avec les objectifs politiques définis. Il faut donc chercher une cohérence, pour que les principes généraux informent de façon effective sur les politiques à effectuer et des programmes à implanter.
- Le IIe Plan interdépartemental sur l'immigration ne définit pas l'importance et l'extension de chaque axe thématique, pas plus que les programmes ; il n'établit donc pas de priorités et situe au même niveau des programmes d'action ayant une extension et une portée très inégales. Il est donc nécessaire d'établir des priorités générales, mais il faut aussi que des priorités propres soient fixées au niveau des politiques sectorielles et des programmes d'action.
- Le IIe Plan interdépartemental sur l'immigration ne définit ni le cadre géographique ni le cadre temporel d'action. Il faut miser sur la spécificité maximale possible et sur la coordination réelle, dans les domaines territorial et temporel des programmes d'action.
- Il faut apporter une vision globale et intégrative qui recueille exhaustivement toutes les actions qui soient effectuées.
- Un des manques les plus évidents du IIe Plan interdépartemental sur l'immigration est l'absence d'assignation budgétaire. Il faut faire des efforts pour concrétiser les ressources et les budgets qui seront destinés au développement des programmes.
- Les changements que les sociétés contemporaines expérimentent dans les systèmes économique et social posent des défis et demandent une remise en question de l'état providence, étant donné que de nos jours de larges strates de la société manquent encore de protection.

- **Un des principaux défis que génèrent la présence et l'arrivée d'immigration face aux restrictions de l'état providence est précisément la question de la balance entre les contributions à l'État de la part des immigrants et des prestations et des transferts reçus.**
- Actuellement en Catalogne, bien que la population immigrée soit distribuée dans presque la totalité du territoire, il y a des quartiers et des zones où leur présence est plus marquée.
- La concentration dans des quartiers et des zones déterminées génère aussi une concentration d'élèves dans les centres scolaires de ces zones, une occupation de l'espace public, une transformation du tissu commercial, etc. Cette ségrégation spatiale, qui n'est pas recommandable pour favoriser l'intégration et la connaissance mutuelle, doit être abordée à partir des politiques globales de prévention et de réhabilitation des quartiers ou des zones dégradées ou en processus de dégradation.
- Tout l'effort réalisé en matière de formation n'a pas été suffisant. Il y a encore des secteurs de professionnels qui n'ont pas reçu la formation suffisante : santé, emploi, autres professionnels qui ne sont spécifiquement liés, etc.
- Les services qui facilitent la communication n'ont pas couvert tous les secteurs, ni tout le territoire ; en plus, le type de services nécessaires n'est pas encore clairement défini : médiation interculturelle, traduction, etc.
- L'adaptation des matériaux informatifs n'a pas non plus été effectuée ni dans tous les secteurs, ni dans tous les domaines, et celle qui a été effectuée n'a pas toujours tenu compte des nécessités d'une grande partie de la population qui en a besoin.
- Bien qu'en Catalogne, le Décret 188/2001, du 26 juin, relatif aux étrangers et à leur intégration sociale a établi un accès dans des conditions égales aux services ordinaires, il faut mentionner qu'il y a encore une série de prestations et de services auxquels beaucoup d'étrangers n'ont pas accès.
- En ce qui concerne le domaine du travail, l'incorporation au monde du travail s'est effectué en fonction des nécessités du marché, sans capacité de gestion ni de régulation. En plus, dans le domaine du travail, il y a encore deux aires spécifiques ayant capacité d'action depuis la Catalogne qui sont encore peu développées : l'embauche dans le pays d'origine et la gestion du travail temporaire (secteur agricole et touristique).
- L'accueil résidentiel des personnes en situation de vulnérabilité n'a pas été suffisamment abordé. L'accueil des mineurs non accompagnés est aussi un sujet auquel il faut fournir des réponses plus intégrales.
- Un des besoins les plus péremptaires de toutes les personnes qui arrivent dans un nouveau territoire est l'apprentissage de la langue qui y est parlée. Même si des efforts ont été faits pour l'adapter à la nouvelle réalité, l'offre en formation qui existe en Catalogne continue d'être clairement insuffisante : elle ne s'étend pas sur tout le territoire et il n'y a pas un nombre suffisant de places pour la demande existante.
- Un autre déficit est la reconnaissance et la promotion de la connaissance des différentes cultures actuellement présentes en Catalogne, au-delà des initiatives ponctuelles de réalisation de fêtes interculturelles dans lesquelles prédominent la gastronomie, la culture et les actes folkloriques.
- **En termes généraux, la perception actuelle que la population autochtone a sur l'immigration est assez négative. En bonne partie, il s'agit du résultat de nombreuses années d'arrivée de population étrangère sans que la société d'accueil ait pu gérer ni son arrivée ni ses effets.**
- Tout cela met en relief que l'insuffisance de l'état providence provoque la concurrence entre les autochtones et les étrangers et rend responsable des lacunes la personne la plus faible, celle qui est arrivée en dernier, celle qui a le moins de possibilités de se défendre, mais pas l'absence de réponses appropriées du système politique, social et économique que nous avons.

4. Le Plan sur la citoyenneté et l'immigration 2005-2008. Une nouvelle optique: la citoyenneté résidente

- Notre mémoire de société, qui a une longue histoire de migrations, conditionne la perspective et l'engagement à l'égard des personnes et de leurs difficultés.
- Nous aspirons à une société articulée socialement sous le principe de l'égalité, avec un projet culturel et politique, ouvert et pluriel. C'est une optique optimiste, stimulée par une tradition d'accueil, qui entrevoit les processus migratoires actuels comme une nouvelle opportunité pour unir une société catalane avec une projection de futur.
- Le Plan sur la citoyenneté et l'immigration 2005-2008 propose un nouveau concept de citoyenneté qui veut avancer vers l'égalité de droits et de devoirs de tous les Catalans, indépendamment de leur nationalité et leurs situations juridiques, dans les limites de compétences du cadre actuel. La relation requise pour accéder et obtenir la reconnaissance de la citoyenneté est la résidence.

Pays d'immigrations : notre mémoire de société, qui possède une longue histoire de migrations, conditionne la perspective et l'engagement à l'égard des personnes et de leurs difficultés.

- La citoyenneté plurale et civique repose sur trois piliers essentiels : la valeur du pluralisme, le principe de l'égalité et le civisme comme norme de comportement ; ces trois piliers s'érigent en orientations d'importance primordiale des institutions et de la société catalane.
- Les droits fondamentaux de l'être humain, la dignité et la valeur de la personne, le pluralisme et la reconnaissance de la diversité culturelle, la non-discrimination entre hommes et femmes, ainsi que le soutien du progrès social et de meilleures conditions de vie dans un monde plus libre formeront la base du concept de citoyenneté que nous voulons promouvoir.
- La valeur du pluralisme inclut la valeur de la *laïcité*. Le concept de laïcité est compris comme une séparation entre le pouvoir politique et les confessions religieuses ; en tant qu'entité, le Gouvernement ne s'identifie avec aucune croyance religieuse et aucune croyance religieuse peut prétendre s'imposer à travers le Gouvernement.
- Dans le cadre d'action et de gestion du nouveau Plan sur la citoyenneté, le Gouvernement établit que le principe d'égalité est le principe légitimeur essentiel des politiques qui soient élaborées depuis tous les secteurs publics de la *Generalitat*.

Citoyenneté résidente: il faut impulser et projeter un nouveau concept de citoyenneté basé sur la résidence effective, reconnue par le recensement. La résidence fait que tous, indépendamment de leur nationalité et de leur situation juridique, soient des citoyens de la Catalogne.

- Le Plan, dans sa claire mise pour une optique basée sur la citoyenneté plurielle et civique, plaide en faveur de l'introduction de deux concepts pour garantir l'application du principe d'égalité dans la diversité culturelle : celui du *désavantage* et celui de l'*impartialité*.
- Le Gouvernement établit une différence entre désavantage et inégalité. Les particularités qui discriminent les citoyens résidents en Catalogne requièrent des politiques compensatoires, l'objectif desquelles soit que les citoyens puissent les vaincre. Dans ce cas, le désavantage doit recevoir un traitement spécifique.

Droits et obligations: la citoyenneté en Catalogne comporte la connaissance et le respect des engagements mutuels. Toute personne résidant en Catalogne doit profiter de ses droits mais aussi assumer ses obligations de citoyen.

- **L'impartialité est la réponse à la question sur la manière comment doit être appliquée l'égalité de traitement aux différentes cultures. Cela signifie essentiellement que lors de la gestion de la différence culturelle aucune culture déterminée n'est privilégiée.**
- **Le civisme est la norme de base qui doit orienter la relation entre les êtres humains, quelle que soit leur langue d'origine, leur culture, leur religion et la couleur de leur peau. Le civisme s'exprime sous la forme d'attitudes et de normes de comportement d'action publique qui permettent la convivialité entre les personnes et assurent la cohésion au cours du temps. La gestion de ces zones publiques d'interaction est l'un des principaux objectifs du Plan.**
- La proposition de citoyenneté plurielle et civique concerne deux perspectives qui se complètent :
 - Perspective d'inclusion : réduire à l'expression minimale toute situation de désavantage, provoquée par la différence de droits que les nouveaux citoyens ont par rapport à la citoyenneté déjà existante.
 - Perspective d'accommodation : gérer les espaces de contact entre les institutions publiques et privées du pays, et entre les résidents en provenance de la nouvelle immigration et les résidents autochtones.

Cohabitation: il faut impulser la culture du civisme comme comportement d'action publique commune qui permette la cohabitation entre les personnes et qui se base sur le respect des droits et des obligations.

- Ce cadre d'action laisse un peu de place à l'implantation effective de la nouvelle optique de citoyenneté, surtout à court terme. C'est la raison pour laquelle le Parlement de Catalogne doit impulser une nouvelle distribution des compétences, pour créer un cadre de relations plus réaliste, flexible et efficient. Il est essentiel de comprendre que l'optique de citoyenneté peut être renforcée de façon indirecte dans le nouveau Statut d'autonomie de Catalogne. La mise en pratique de règles et de politiques dans cette ligne impliquera une promotion plus dynamique et effective de l'égalité des immigrants par rapport aux citoyens de l'Est, sur la base de la résidence matérielle dans le territoire catalan, dans tous les cas où la possibilité de la baser sur la nationalité n'existe pas.

5. Promouvoir et assurer la stabilité et la cohésion sociale dans un milieu de diversité croissante

- Le Gouvernement interprète la diversité culturelle comme un fait historique inévitable, et sa gestion comme une nouvelle obligation de notre société.
- La notion d'**interculturalité** introduit une perspective dynamique de la culture et des cultures. La culture n'est pas forgée en bloc, d'un seul coup et pour toujours ; au contraire, elle constitue un ensemble dynamique. La notion de culture comme modèle culturel « pur » n'existe pas, étant donné qu'il s'agit essentiellement de rencontre, d'interaction, de résultat historique de différents facteurs, de traditions de langues et d'univers symboliques.

Défi social: La Catalogne doit continuer à avancer sur la base d'un projet social en commun (pays d'opportunités, égalité, justice sociale et dignité humaine). L'immigration représente un grand défi pour la stabilité et la cohésion sociale. La lutte contre la discrimination doit être un objectif prioritaire.

- L'interculturalité est une attitude et un comportement qui se base sur l'empathie et la compréhension mutuelle.
- La Catalogne ne découvre pas uniquement une nouvelle multiculturalité dans l'immigration extra-communautaire, celle-ci l'oblige aussi à définir les modèles de relations avec d'autres dimensions de la diversité culturelle préexistante (relations avec l'État espagnol).
- Le respect, la reconnaissance, la garantie et l'extension progressive des droits humains, en tant que principes inexcusables, essentiels et universels, doivent diriger la gestion du processus d'accommodation de la population immigrée dans notre société, face à toute interprétation de base strictement économique, politique ou culturelle.

***La société catalane est plurielle:** pour réussir à obtenir l'égalité de traitement, d'accès et d'opportunité pour tous, il faut appliquer des politiques adaptées à cette réalité.*

- Les politiques sociales du Gouvernement sont définies par leur universalité. Cela signifie que toute la politique est destinée à tous en égalité, indépendamment de la définition que la personne ait et de la différenciation de droits positifs que l'État espagnol établit.
- Dans cette ligne d'orientation de politiques, le Gouvernement adopte une attitude claire : il refuse de catégoriser le citoyen résident par sa provenance ethnique ou culturelle.
- La cohésion et la stabilité de la société et les facteurs qui ont tendance à la renforcer ou l'affaiblir sont des questions qui réclament une attention de la part de tous les pouvoirs publics. Ils sont responsables de faciliter au maximum des niveaux élevés de stabilité et de cohésion. Dans ce sens, nous pensons que les autorités locales, dans leurs respectifs domaines géographiques, ont un rôle clé dans la gestion de l'agenda de ces défis.
- Les politiques sociales du Gouvernement de la *Generalitat* misent sur un projet de citoyenneté commun, avec des populations d'origines diverses. La responsabilité maximale du Gouvernement est de garantir l'adaptation de la population nouvelle au système social, ainsi que la bonne convivialité entre toutes les populations.

***Interculturalité:** la culture catalane est le produit dynamique de l'infusion culturelle et le résultat historique de différents facteurs, de traditions, de langues et d'univers symboliques. L'interculturalité, un comportement qui se base sur l'empathie et la compréhension mutuelle, est une attitude à encourager.*

- Toute politique d'égalité et d'accommodation des citoyens résidents en Catalogne est une politique linguistique. Un des objectifs essentiels du Gouvernement est d'assurer la pratique de la langue catalane comme véhicule propre de communication sociale, économique, politique et culturelle.
- Le fait que la langue véhiculaire des immigrants soit le catalan peut avoir une grande incidence dans leur intégration.
- Une identification avec une nation basée sur le fait de partager des éléments communs devrait être une conception engagée dans la défense de l'identité catalane, une identité qui s'ouvre maintenant aux nouveaux Catalans et qui devient ainsi plus forte, plus riche et plus plurielle.
- Les citoyens résidents en Catalogne, quelle que soit leur origine, doivent pouvoir se communiquer entre eux et avec les administrations publiques en catalan. La réussite de cet objectif est une responsabilité non seulement du Gouvernement, mais aussi de tous les pouvoirs publics et de la société civile, économique et politique de Catalogne.

Langue d'opportunités: *le catalan est une langue d'opportunités ; il faut donc en faciliter l'accès et l'apprentissage aux immigrés.*

- **Les actions du Gouvernement ne peuvent pas réussir sans la collaboration et la contribution de tous les acteurs et les agents sociaux qui, d'une façon ou d'une autre, interviennent ou influencent les processus d'arrivée et d'intégration de la nouvelle population catalane. Le Plan impulse donc un travail en réseau qui évite des duplicités et économise des ressources, et qui permette d'avancer vers une plus grande coordination des actions.**
- Le Secrétariat pour l'immigration développera des outils de coordination, de coresponsabilité et de coopération pour qu'ils deviennent les principes pratiques d'action pour implanter leurs programmes.
- **Il faut expliquer aux citoyens les transformations qui touchent la société catalane actuelle.**
- L'intégration est un processus bidirectionnel, dynamique et constant d'ajustages mutuels entre les immigrés et les autochtones.
- **L'intégration implique le respect des valeurs de base de l'Union Européenne, dont les États doivent garantir la compréhension, le respect et le profit pour tous.**

Présence et participation: *il faut impulser la présence et la participation des immigrés à tous les aspects de la vie sociale, du travail, culturelle et politique. Les institutions et les médias publics doivent donner l'exemple.*

- Dans ce sens, l'intégration a les caractéristiques suivantes, telle que la définit le Conseil de l'Union Européenne :
 - L'emploi constitue une partie fondamentale du processus d'intégration et il est essentiel pour que les immigrés participent à la société d'accueil.
 - L'intégration a besoin de facilités pour une connaissance de base de la langue, de l'histoire et des institutions de la société d'accueil, qui doivent avoir leur juste correspondance dans le respect total des langues et des cultures d'origine des immigrés.
 - L'éducation est un domaine essentiel pour l'intégration des immigrés et de leurs descendants.
 - L'importance des espaces partagés, du dialogue interculturel et de la connaissance des cultures d'origine des immigrés. Il faut aussi améliorer les quartiers urbains généralement dégradés où ces personnes vivent habituellement.
 - Pour une intégration réelle il faut aussi que les immigrés accèdent aux institutions, aux biens et aux services publics et privés de la société d'accueil dans des conditions égales aux autochtones.
 - La pratique des cultures et des religions des immigrés doit être protégée ; sauf dans les cas où elle entre en contradiction avec les autres droits européens inviolables, avec les législations nationales ou avec les propres possibilités d'intégration de certains de leurs membres, tels que les femmes ou les enfants.
 - L'intégration est aussi favorisée par la participation des immigrés à tous les aspects des processus démocratiques et à la formulation des politiques et des mesures pour leur bénéfice. Dans cette participation est inclus, toujours que cela est possible, le droit de vote et d'affiliation à des partis politiques.

Coopération: *il faut impulser la coopération dans tout le réseau d'acteurs sociaux, telles que les associations, les entités, les organisations syndicales et les entreprises.*

- Le défi de l’immigration doit figurer transversalement dans toutes les compétences publiques, aux niveaux du gouvernement et des services publics et non publics.

6. Une vision intégrale et un modèle transversal

- **Le Plan détermine que toutes les instances qui gèrent les migrations doivent partager des critères : dans le domaine organisationnel, il coordonne les politiques de base et, en particulier, il établit des critères pour la création de services spécifiques ; dans le domaine professionnel, il soutient des programmes de formation transversaux.**
- **Le Plan implique la participation de l’Administration locale et des agents présents dans le territoire.**
- **Les programmes, et très spécialement leurs actions, devront être répartis sur le territoire pour éviter l’apparition de déséquilibres.**
- Un des principes de base de gestion que le Plan établit est la coordination aussi bien dans les différents départements et organismes de la *Generalitat* qui ont des compétences sur cette matière que dans le domaine interadministratif avec les autres administrations publiques, qu’elles appartiennent à l’Administration de l’État, à la *Generalitat* ou aux administrations locales.
- **La dotation de ressources pour les programmes fait partie de l’engagement institutionnel pour les développer et c’est une condition requise incontournable pour atteindre les objectifs du Plan.**

***Coordination :** il faut développer des politiques de coordination avec toutes les administrations publiques et favoriser une meilleure répartition des responsabilités et des compétences.*

- **Il faut effectuer une évaluation globale du Plan sur la citoyenneté et l’immigration à partir de données quantitatives et qualitatives en relation avec les lignes stratégiques prévues dans le Plan : politiques d’accueil, d’égalité et d’accommodation. Chacune de ces lignes du Plan aura des indicateurs d’évaluation spécifiques qui font référence aux mêmes articles définis dans le Plan.**
- Le processus pour réussir une évaluation soignée doit se baser sur l’utilisation d’instruments simples qui permettent une double évaluation, technique et globale. Seront évaluées la consécution des programmes et l’amélioration des processus.
- Il faut établir et concevoir des indicateurs sociaux qui permettent d’acquérir une meilleure connaissance sur la réalité de la population immigrée de Catalogne et qui servent à planifier, exécuter et évaluer les politiques.

7. Objectifs spécifiques et domaines d’action prioritaires

Le Plan établit douze objectifs spécifiques. Chaque objectif est associé à des domaines d’action prioritaires:

1. Établissement d’un système de premier accueil coordonné

Les mécanismes de réception et d’accueil doivent être coordonnés, systématisés et augmentés. Les politiques d’accueil sont une priorité pour le Gouvernement. L’objectif de ce programme sera l’établis-

sement d'itinéraires informatifs et formatifs pour les personnes qui arrivent en Catalogne de façon à compter avec un cadre de référence qui les aide dans leur autonomie et qui facilite la convivialité.

2. Amélioration des politiques sociales

L'arrivée de population immigrante implique un renforcement des politiques sociales. La promotion et le renforcement des politiques sociales du Gouvernement de Catalogne sont des conditions de base préalables de ce Plan. Les politiques sur la citoyenneté requièrent l'amélioration des services publics pour tous, de façon à ce que personne ne souffre aucun préjudice.

3. Amélioration de l'accès à la santé

Après l'effort réalisé pour faciliter l'accès à la santé à la population immigrée, ainsi que pour offrir des réponses aux situations spécifiques, le Gouvernement envisage d'améliorer la qualité des services de santé, en renforçant les aires qui soient déficitaires et en promouvant la figure des professionnels de la médiation dans le domaine de la santé.

***Objectifs, domaines et évaluation du Plan:** Douze objectifs et trois domaines d'action prioritaires ont été définis. La consécution des programmes et l'amélioration des processus seront évaluées. Les départements de Gouvernement impliqués ont été définis et le budget annuel destiné aux différentes actions a été présenté.*

4. Éducation interculturelle pour la cohésion sociale

Le principal objectif des politiques éducatives adressées au nouveau défi de l'immigration sera de transformer l'éducation en domaine de cohésion sociale. En plus de l'augmentation des ressources nécessaires et des politiques d'équilibre de la population étrangère dans les centres éducatifs, les priorités principales seront l'amélioration de l'accueil dans les centres scolaires et le renforcement du réseau stable d'environnement scolaire et de support à la communauté éducative.

5. Lutte contre l'exclusion sociale

Même si le Plan met en avant un traitement de l'immigration éloigné d'une vision centrée uniquement sur l'exclusion sociale et de la tentation d'égaliser l'immigration et les services sociaux, il faut tenir compte des domaines, des groupes et des secteurs où puisse exister un plus grand risque de fragmentation ou de discrimination, tels que les femmes, les enfants et les jeunes.

6. Accueil linguistique et usage social de la langue catalane

La promotion du catalan comme langue habituelle de communication et de citoyenneté en Catalogne est l'un des objectifs du Gouvernement. La diminution des barrières en relation avec la connaissance et l'usage du catalan de la part des immigrants sont des éléments qui seront tenus en considération pour égaliser les opportunités de tous les citoyens qui vivent en Catalogne.

7. Insertion au travail et autonomie personnelle

Il faut agir dans le marché du travail afin de créer, dans peu de temps, des processus d'autonomie personnelle. Une entrée correcte dans le marché du travail à travers les mécanismes indiqués (régime général et contingent) facilite une bonne insertion initiale. Il faut améliorer l'adaptation des politiques actives ainsi que les mécanismes d'intégration dans le monde du travail et de non-discrimination dans les entreprises.

8. Attention au facteur sexe

Le facteur sexe se transforme en un élément transversal des politiques sur la citoyenneté et l'immigration qui sont mises en avant dans ce Plan. Le facteur migration constitue aussi un élément transversal des politiques de sexe. En Catalogne, où le nombre de femmes migrées est important, il faut que cette réalité se traduise par l'abordage des différentes actions d'accueil, d'accès aux services publics, de formation, d'insertion dans le monde du travail, d'intégration et aussi de la propre gestion de la diversité culturelle, en considérant les femmes migrées des agents sociaux actifs.

9. Incorporer les jeunes d'origine immigrante aux politiques de jeunesse

Il faut améliorer le contact entre les jeunes autochtones et ceux qui sont arrivés récemment. Le Plan prévoit l'adaptation des politiques de jeunes à la réalité actuelle et l'amélioration de la connaissance de la part des jeunes d'origines diverses. Il faut aussi gérer les situations spécifiques qui comportent un risque social.

10. Formation des professionnels

Le Plan impulse une série de programmes de formation des professionnels des différents secteurs qui leur permette améliorer leur tâche. Dans cette même ligne, la formation des professionnels de la diversité sera aussi un domaine de stimulation, en coordination avec les universités et les centres de formation.

11. Accès à l'information

Une des priorités des actions du Gouvernement sera l'amélioration de l'accès à l'information des immigrants. Toute action objet d'un mécanisme propre d'information doit être conçue avec la capacité d'être accessible à tous les citoyens. Étant donné que les immigrants souvent ne connaissent pas les voies d'information informelles ou qu'ils en habitent loin, les institutions catalanes doivent adapter leurs mécanismes informatifs à la nouvelle réalité.

12. Lutte contre le racisme et la discrimination

La Catalogne doit avancer dans la lutte contre la discrimination, faciliter l'information sur les droits, contribuer à l'accès aux services publics avec les mêmes opportunités, fournir un traitement égalitaire et poursuivre toute action discriminatoire ou raciste. La prise de conscience et la sensibilisation sociale seront les axes des politiques de ce Plan.

8. Changements dans les lois et les compétences pour établir un modèle de citoyenneté plus juste et réaliste

Le Plan sur la citoyenneté et l'immigration propose que les négociations pour favoriser les changements normatifs et législatifs nécessaires soient avancées, que le régime juridique soit adapté pour permettre l'établissement d'un modèle de citoyenneté inclusif, plus juste, réaliste et fournir aux personnes une stabilité sociale, émotionnelle et dans le travail.

Cadre de compétences de l'État:

- Impulser les mécanismes qui permettent de documenter les personnes en situation administrative irrégulière, à travers l'enracinement dans la société et le travail, avec efficacité et flexibilité.
- Augmenter les mécanismes de coordination interadministrative dans les tâches d'inspection des conditions de travail.
- Favoriser les modifications des conditions requises pour accéder aux politiques actives pour l'emploi.
- Proposer des mécanismes qui donnent de l'agilité aux démarches pour les homologations académiques et professionnelles.
- Stimuler des modifications législatives pour garantir l'égalité d'opportunités en ce qui concerne les droits politiques et notamment le droit de vote.
- Travailler pour une amélioration substantielle et une flexibilisation des suppositions de protection internationale des personnes (asilés, réfugiés et déplacés).

Cadre de compétences de la Catalogne:

- Stimuler la participation des entités de personnes d'origine étrangère aux organes de participation de la *Generalitat*, qui font référence à tous les domaines en relation avec la situation sociale, économique, culturelle ou de travail des nouveaux citoyens.
- Intégrer systématiquement la perspective de sexe dans les différents programmes et projets proposés, ainsi que concevoir des programmes spécifiques pour les collectifs de femmes migrées qui souffrent d'une discrimination multiple. Assurer le facteur sexe dans tous les programmes d'insertion dans le monde du travail.
- Garantir une communication correcte entre les professionnels et les citoyens et, surtout, dans les services publics où le manque de compréhension peut porter préjudice aux droits essentiels des personnes (justice, santé, etc.).
- Garantir l'homogénéité de critères dans le recensement de toutes les communes de Catalogne.
- Stimuler les investissements dans les quartiers des zones ayant une grande présence de population immigrée.
- Augmenter les budgets des politiques sociales, surtout pour les sujets où les pourcentages d'accès de la population d'origine étrangère sont plus élevés.
- Augmenter le parc d'habitations sociales de location.
- Progresser dans l'élaboration et le débat de la future Loi sur l'accueil en Catalogne.
- Appliquer les instruments législatifs existants en matière de discrimination.

Il faut aussi progresser dans la participation de la *Generalitat* de Catalogne à la gestion des politiques sur l'immigration, notamment sur les points suivants :

- Avoir un rôle actif dans la prise de décisions sur le contingent et les procédures pour sa régularisation et sa gestion.
- Gérer le fond économique pour des programmes d'accueil et d'intégration dans les budgets généraux de l'État.

Organes de participation

L'espace principal de participation des agents sociaux, des administrations locales, des entités et des associations d'origine immigrante est le Conseil Assesseur sur l'immigration (*Consell Assessor d'Immigració*) ; les actions de ce Plan prévoient sa modification pour le transformer en *Bureau pour la citoyenneté* (*Taula per la ciutadania*), avec un nouveau fonctionnement et une nouvelle composition.

Il faut aussi mettre en relief deux autres organes qui peuvent avoir une influence sur la politique sur l'immigration de la *Generalitat* : la Commission sur l'immigration (*Comissió d'immigració*), créée en 2004, au sein de l'agence pour l'emploi de la Catalogne, le *Servei d'ocupació de Catalunya* ; et l'organisme de participation et de dialogue créé, au début de l'année 2005, en raison de l'Accord stratégique pour l'internationalisation, la qualité de l'emploi et la concurrence de l'économie catalane. Ce sera le domaine propre de dialogue en matière d'égalité et d'action contre la discrimination au sein des entreprises.

La *Generalitat* de Catalogne a mis en marche plusieurs plans sectoriels qui, de façon spécifique ou par types d'actions, ont une très grande répercussion dans le domaine de la citoyenneté et de l'immigra-

tion. Pour le développement du Plan sur la citoyenneté et l'immigration, ces plans sont des références de base qui ont été prises en considération au moment de l'élaboration de ce plan transversal.

Plan pour la langue et la cohésion sociale (Sous-direction de langue et de cohésion sociale. Département d'éducation [*Subdirecció de Llengua i Cohesió Social. Departament d'Educació*])

L'objectif général du Plan est d'encourager et de consolider la cohésion sociale, l'éducation interculturelle et la langue catalane dans un cadre plurilingue. Parmi les objectifs spécifiques figurent la consolidation de la langue catalane comme axe qui vertèbre un projet plurilingue ; la promotion de l'éducation interculturelle, sur la base de l'égalité, la solidarité et le respect de la diversité de cultures, dans un cadre de dialogue et de convivialité ; et la promotion de l'égalité d'opportunités afin d'éviter tout type de marginalisation.

Plan directeur sur l'immigration et la coopération (Département de santé [*Departament de Salut*])

L'objectif du nouveau Plan directeur est de donner une meilleure réponse aux besoins et aux demandes de la population. Ce Plan pose des objectifs très spécifiques, parmi lesquels se trouvent, entre autres, les suivants :

- Identifier les inégalités concernant la santé et l'accès aux services de la part de la population immigrée, ainsi que la qualité des services, la satisfaction et les coûts.
- Planifier et ordonner les services d'utilisation publique afin d'offrir une réponse aux problèmes spécifiques de la population immigrante et aux pathologies importées.
- Planifier les besoins dans le cadre de l'attention sanitaire qui se dérivent de l'augmentation de la population immigrée saisonnière.
- Conseiller les professionnels des centres de médecine générale et des hôpitaux.
- Proposer des critères et des mesures pour améliorer la coordination entre les ressources sanitaires et sociales en matière d'immigration et la coopération dans le domaine central et territorial.

Plans de développement communautaire (PDC) (Direction générale d'actions communautaires et civiques. Département du bien-être et de la famille [*Direcció General d'Actuacions Comunitàries i Cíviques. Departament de Benestar i Família*])

Ces plans ont été mis en place en 1996 comme stratégie de prévention et de lutte contre les processus d'exclusion sociale et pour pouvoir offrir une réponse aux demandes de la société civile de tout quartier ou lieu de Catalogne.

Ci-après sont inclus les objectifs plus spécifiques des PDC :

- Améliorer la qualité de vie des citoyens, encourager le développement intégral de la personne et impulser des initiatives économiques et sociales, en favorisant le développement durable aussi bien des zones rurales que des zones urbaines.
- Favoriser la coresponsabilité et l'engagement de toutes les personnes et de tous les strates de la société, notamment du tissu associatif et économique et des agents sociaux avec le support des administrations.
- Développer les potentiels individuels et collectifs afin d'augmenter leur niveau d'autonomie et de promotion.

9. Lignes stratégiques et politiques prioritaires du Plan

Politiques d'accueil

L'arrivée de la population étrangère doit être gérée avec prévision et avec une politique d'anticipation. La première image, le premier contact et les premières relations qu'une personne reçoit de la société d'accueil conditionnent sa vision de l'endroit où elle est arrivée, sa cohésion sociale et sa pleine incorporation sociale dans le pays. L'arrivée est donc un des moments clé pour les personnes. Porter à terme une bonne politique d'accueil qui englobe aussi bien le premier accueil que celui effectué depuis les différents systèmes, services et équipements garantira que l'information et la connaissance obtenue par l'immigré sera l'élément indispensable pour promouvoir sa pleine autonomie le plus rapidement possible.

Il faut donc impulser des mécanismes qui permettent suivre des itinéraires qui garantissent la connaissance du milieu, la connaissance de la langue, la formation professionnelle et, lorsque cela est nécessaire, l'accueil résidentiel.

Programmes :

Objectifs tactiques	Domaines	Programmes 2005-2008
Connaissance du milieu	Santé	Programme d'accueil dans le domaine de la santé
	Éducation	Classes d'accueil
	Travail	Programme d'accueil dans l'entreprise
		Service pour faciliter l'embauche de travailleurs étrangers dans leur pays d'origine
		Accueil, embauche et hébergement des travailleurs saisonniers
		Programme d'accueil dans le domaine du travail
		Programme d'information et de formation sur les droits et le marché du travail
	Socioculture	Connaissance de la société d'accueil
	Conseil juridique	Programme de conseil juridique d'étrangers
Institutions	Programme " Prend des racines " (<i>Arrela't</i>)	
Connaissance de la langue	Personnes adultes	Accueil linguistique
Accueil résidentiel	Habitat	Réseau de médiation pour la location sociale
	Vulnérables	Réseau d'accueil
	Mineurs	Accueil des mineurs non accompagnés

Politiques d'égalité

Une fois que le premier moment d'accueil est passé, l'établissement plus ou moins permanent de ces personnes entraîne la mise en place d'une série de politiques d'égalités afin de comparer progressivement les immigrés aux citoyens et de garantir l'égalité d'opportunités et de réduire à l'expression minimale toute situation de désavantage provoquée par les différences de droits et de devoirs ; voici quelques-uns des défis prioritaires. Réussir à ce que toutes les personnes qui habitent en Catalogne se sentent et soient considérées catalanes garantira une société plus cohésive et intégrée.

Les politiques d'égalité sont axées sur quatre points :

- *Faciliter l'accès* dans des conditions égales aux services et aux ressources, en les améliorant et les adaptant lorsque cela sera nécessaire.
- *Former les professionnels* pour qu'ils puissent offrir service à des personnes provenant de contextes culturels divers.
- *Encourager la participation* des citoyens d'origine immigrée à la vie sociale, culturelle, sportive, économique et politique, ainsi qu'aux espaces de participation et de dialogue avec les administrations du pays comme agents actifs.
- *Stimuler l'amélioration*, le cas échéant, de leur *capacitation individuelle*, que ce soit dans le domaine de la langue, du travail ou de la formation académique.

Programmes :

Objectifs tactiques	Domaines	Programmes 2005-2008
Amélioration de l'accès	Éducation	Programme d'amélioration de la distribution des élèves d'origine étrangère dans les centres d'éducation
		Programme de scolarité non obligatoire
	Habitat	Programme de concession d'aides au paiement du loyer
		Programme d'accès à l'information en matière de logement
	Santé	Accès à la santé publique des femmes en situation d'exclusion sociale
	Culture	Programme de promotion de l'utilisation des réseaux de bibliothèques comme espaces d'accueil et points de distribution du matériel conçu pour faciliter l'information des immigrés
	Administration publique	Programme d'information pour l'accès aux convocations publiques de la <i>Generalitat</i>
	Jeunesse	Information et orientation spécifiques pour les jeunes d'origine immigrée
Défense/Sécurité	Assistance linguistique des détenus étrangers dans le cadre d'une enquête policière	

Formation des professionnels	Travail	Formation de formateurs d'emploi et d'insertion dans le marché du travail
	Éducation	Formation des professionnels des centres d'éducation
	Santé	Formation des professionnels des centres sanitaires
		Formation des professionnels du Plan directeur sur l'immigration et la coopération
	Services sociaux	Formation des professionnels du domaine social
	Service au public	Formation des professionnels sur le service au public de cultures diverses
	Sécurité	Formation en diversité culturelle dans la formation de l'École de Police de Catalogne
		Formation pour les différents corps de sécurité
Jeunesse	Formation des professionnels de la jeunesse pour l'orientation et le conseil	
Participation	Société	Support aux entités et aux associations d'immigrés
		Programme de formation de responsables associatifs dans la gestion de diversité
	Culture	Promotion de la participation des citoyens d'origine étrangère aux activités culturelles et de loisir
	Jeunesse	Programme de promotion de l'associationnisme des jeunes
	Sports et loisirs	Programme de promotion de la participation de tous les jeunes aux activités sportives
Amélioration de la capacitation individuelle	Alphabétisation et obtention de diplômes de base	Formation pour adultes
	Travail	Politiques actives d'embauche
		Programme d'information d'entrepreneurs d'origine étrangère
	Connaissance de la langue	Promotion et utilisation du catalan
		Promotion de l'apprentissage et de l'utilisation de la langue catalane dans le monde du travail
		Formation en langue et en culture d'origine familiale
		Éducation linguistique dans les établissements pénitentiaires
Femmes	Amélioration de la formation des femmes d'origine étrangère	
Mineurs	Programme d'autonomie et d'insertion dans la société et au travail des mineurs sans référents familiaux en Catalogne	

Politiques d'accommodation

Les politiques d'adaptation ont pour objectif principal de gérer les relations entre tous les citoyens et comportent la direction des zones publiques d'interaction (gestion de l'espace public et de la diversité) et la promotion de la connaissance mutuelle.

Les politiques d'accommodation sont donc axés autour de deux sujets :

- La *gestion de la diversité* dans les systèmes éducatifs, sanitaires et sociaux, entre autres, où il faut donner des réponses appropriées en tenant compte des intérêts différents, tout en informant correctement l'ensemble des citoyens afin de diminuer la perception préférentielle que de façon erronée les citoyens d'origine immigrante ont.
- La *sensibilisation* de l'ensemble de la population et, surtout, de celle moins empathique face à la réalité changeante, grâce à l'amélioration du savoir.

Programmes :

Objectifs tactiques	Domaines	Programmes 2005-2008
Gestion de la diversité	Santé	Analyse de la médiation interculturelle dans le système sanitaire de Catalogne
		Soutien aux professionnels de la santé dans leur tâche d'éducation alimentaire et de conseils alimentaires
	Éducation	Plans d'éducation sur le milieu
	Religion	Depuis la laïcité, impulser le respect des droits de liberté religieuse
		Stimuler la connaissance de la réalité et de la langue catalane de la part des leaders religieux immigrants
		Améliorer la relation et le respect entre les entités religieuses et le reste de la société catalane, à travers son tissu associatif
	Jeunesse	"Caléidoscope"
		Programme de prévention de la violence entre les jeunes
	Sexe	Support aux professionnels dans la gestion des cas des mutilations génitales féminines
		Programme de lutte contre la violence et l'exploitation sexuelle
	Sécurité	Établir des relations avec les différentes communautés d'immigrants
	Justice	Programme d'écoute aux personnes d'origine étrangère dans les centres pénitenciers de Catalogne
	Formation professionnelle	Programa de formació dels professionals que Programme de formation des professionnels qui gèrent la diversité

Actions de sensibilisation	Connaissance	Analyse des trajectoires en relation avec la santé de différents collectifs de femmes immigrées en Catalogne
		Étude sur les trajectoires de la population étrangère en Catalogne
		Étude sur les besoins d'hébergement pour les travailleurs saisonniers : secteur agricole et touristique
		Étude sur l'immigration et la sécurité
		Étude sur un modèle d'action en matière de codéveloppement
		Connaissance mutuelle entre cultures ; expositions et débats sur les mythes identitaires, discours Orient-Occident
		Critères sur la gestion du pluralisme linguistique
		Programme d'amélioration de la connaissance et de l'image
		Bureau pour la diversité dans le secteur audiovisuel
	Relation et cohabitation	Programme "Volontaires pour la langue" (<i>Voluntaris per la llengua</i>)
	Ateliers en langue catalane pour la cohésion sociale	

Programme intégral d'accueil (PIA)

L'accueil effectué jusqu'à maintenant aux immigrés s'est caractérisé par l'inexistence d'un modèle d'action coordonné et intégral. Il faut effectuer un travail en réseau avec l'ensemble des associations, des institutions et des administrations qui travaillent directement ou indirectement pour l'accueil des immigrés dans un territoire déterminé. Les actions orientées vers la gestion de l'accueil des immigrants doivent être, par définition, nécessairement transitoires ; elles doivent être configurées comme l'une des peu actions spécifiquement adressées à des immigrants et doivent avoir un caractère temporaire.

Le premier accueil

Il faut garantir aux personnes qui viennent d'arriver une série de renseignements sur le milieu dans lequel elles sont arrivées, ainsi qu'une offre formative appropriée sur la langue et l'adaptation au marché du travail.

L'accueil sectoriel

Dans la mesure où ces personnes accèdent à différents domaines sectoriels tels que la santé, l'éducation, le monde du travail, les services sociaux, l'habitat, etc., elles doivent disposer d'une information appropriée sur le fonctionnement de ces services.

Plans locaux sur la citoyenneté et l'immigration

Afin de mettre en marche les lignes d'action que le Plan sur la citoyenneté et l'immigration définit, il faut que la *Generalitat* de Catalogne impulse des plans locaux dans les mairies et les *comarques*. Seulement ainsi il sera possible d'appliquer ces lignes et veiller à la bonne coordination entre les différents territoires, en tenant compte toujours des différentes réalités de l'immigration en Catalogne en fonction du domaine local concret.

Les actions principales des plans locaux sont les suivantes:

- Actions de formation aux professionnels du territoire
- Actions pour encourager et aider les communes et les *comarques* à établir les voies et les mécanismes appropriés de promotion de la participation des immigrés à la vie sociale et culturelle de la commune
- Gestion des mécanismes et des professionnels pour faciliter la communication interculturelle appropriée entre les professionnels et les immigrés d'origine étrangère
- Actions de sensibilisation de la population, de promotion de la connaissance et des relations mutuelles, d'information et de formation sur la nouvelle réalité et de stimulation de la cohabitation des citoyens.

